

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Cilt/Volume 09
Sayı/Issue 01
Mayıs/May 2025
e-ISSN 2587-1269

The EU's Common Security and Defense Idea in the Context of EU-NATO Relations
AB-NATO İlişkileri Bağlamında AB'nin Ortak Savunma ve Güvenlik Politikası Fikri
Elif ÖZDİLEK

Soğuk Savaş Dönemi (1990 Öncesi) ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Ekonomi Güvenliği

Economic Security in US National Security Strategy Documents During the Cold War (Before 1990)
Fatih YEL

The Strategies of Counter Terrorism in Western Europe: The Cases of IRA and ETA
Batı Avrupa'da Terörizme Karşı Mücadele Stratejileri: IRA ve ETA Örnekleri
Murat ALAKEL-Çağdaş ERDOĞAN

Çatışma Çözüm Yöntemlerinden Ortaklıkçı Model: Kuzey İrlanda Örneği
The Consociational Model as a Means of Conflict Resolution: The Northern Ireland Example
Gamze BAL

Islamophobic Rhetoric in Election Campaigns: An Analysis of Party Programs and Media Discourses in Germany
Seçim Süreçlerinde İslamofobik Retorik: Almanya Parti Programları ve Medya Söylemleri Üzerine Bir İnceleme
Mustafa TEMEL-Burak SOMUNCU

Shadows in Disguise: The Evolution of Mista'arvim Units in Israel's Strategic Culture
Kılık Değiştirmiş Gölgeler: İsrail'in Stratejik Kültüründe Mista'arvim Birimlerinin Dönüşümü
Nazife Selcen Pınar AKGÜL

The Evolution of Turkish-Israeli Relations: Historical Foundations, Strategic Alliances and Contemporary Challenges
Türk-İsrail İlişkilerinin Evrimi: Tarihsel Temeller, Stratejik İttifaklar ve Güncel Zorluklar
Almira Sinemis ŞEKERCİ HAYALİ

The Historical Analysis of the Turkish National Police's Contribution to United Nations Peacekeeping Operations
Türk Polis Teşkilatı'nın Birleşmiş Milletler Barış Operasyonlarına Katkısının Tarihsel Analizi
Alptekin ASLANTAŞ

Bir Sosyal Bilim Olarak Uluslararası İlişkiler
International Relations as A Social Science
Neslihan TOPCU ALPARSLAN

Havalimanlarında Kriz Yönetimi: Türkiye Depremleri Bağlamında Çoklu Vaka Analizi (Van, Elâzığ, Kahramanmaraş ve Hatay)
Airport Crisis Management: A Multiple Case Analysis in the Context of Earthquakes in Turkey (Van, Elâzığ, Kahramanmaraş, and Hatay)
Fikret BAYAT

Kitap İncelemesi: Yeni Çin Kılavuzu: Sosyalizmin ve Kapitalizmin Ötesinde
Book Review: The New China Playbook: Beyond Socialism and Capitalism
Simay GÜZEL

CİLT: 9 • SAYI: 1 • MAYIS 2025

Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi Yılda İki Defa Yayınlanır

SAHİBİ

Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL

BAŞ EDITÖR

Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL

EDITÖR

Doç. Dr. Emre OZAN

EDITÖR YARDIMCISI

Dr. Cenk TAMER

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Dr. Kadir Ertaç ÇELİK

DİL EDITÖRLERİ

Prof. Dr. Selma YEL • Türkçe Dil Editörü

Prof. Dr. Cem KARADELİ • İngilizce Dil Editörü

YAZIM EDITÖRÜ

Zeynep Çağla ERİN

YAYIN ASİSTANLARI

Sena BİRİNCİ

Ayşe Azra GILAVCI

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Muthana AL MAHDAWI • Bağdat Üniversitesi • Bağdat/IRAK

Prof. Dr. A. Fahimi AYDIN • İnönü Üniversitesi • Malatya/TÜRKİYE

Prof. Dr. Kuralai BAIZAKOVA • Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi • Almatı/KAZAKİSTAN

Prof. Dr. Mustafa Sıtkı BİLGİN • Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE

Prof. Dr. Muammer GÜL • Adıyaman Üniversitesi • Adıyaman/TÜRKİYE

Prof. Dr. Özcan GÜNGÖR • Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE

Prof. Dr. Bilal KARABULUT • Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE

Prof. Dr. Hasan Ali KARASAR • Kapadokya Üniversitesi • Nevşehir/TÜRKİYE

Prof. Dr. Izbairov Asylbek KARIMOVICH • Jeopolitik Araştırma Enstitüsü • Almatı/KAZAKİSTAN

Prof. Dr. Iram KHALİD • Pencap Üniversitesi • Lahor/PAKİSTAN

Prof. Dr. Zayniddin KURMANOV • Boris Yeltsin Kırgız-Rus-Slav Üniversitesi • Bişkek/KIRGIZİSTAN

Prof. Dr. Yelda Hatice ONGUN • Başkent Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE

Prof. Dr. Şamil ÖÇAL • Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE

Prof. Dr. Sayim TÜRKMAN • Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE

Prof. Dr. Şafak OĞUZ • Kapadokya Üniversitesi • Nevşehir/TÜRKİYE

Doç. Dr. Hassan Daud BUTT • Bahria Üniversitesi • Islamabad/PAKİSTAN

Doç. Dr. Masa KOLANOVIC • Zagreb Üniversitesi • Zagreb/HIRVATİSTAN

Doç. Dr. Katarzyna STOKLOSA • Güney Danimarka Üniversitesi • Odense/DANİMARKA

Dr. Khalid Taimur AKRAM • Küresel Strateji Çalışmaları Merkezi • Islamabad/PAKİSTAN

Dr. Sayed M. Abdullah Al Mamun CHOWDHURY • Bangladeş Rajshahi Üniversitesi • Rajshahi/BANGLADEŞ

Dr. Ankhbayar DANUU • Moğolistan Milli Üniversitesi • Ulan Batur/MOĞOLİSTAN

Dr. Cenk PALA • Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi • Ankara/TÜRKİYE

Dr. Shristi PUKHREM • Hindistan Vakfı • Yeni Delhi/HİNDİSTAN

YAZIŞMA-HABERLEŞME

Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi

Çankaya Mahallesi, Cemal Nadir Sokak, No: 9, Çankaya - Ankara/Türkiye

Tel: +90 312 474 00 46 • **Faks:** +90 312 474 00 45

• **Web:** dergipark.gov.tr/uksad

MİZANPAJ

Abdul Rahim FATAH

YAYIN TÜRÜ

Uluslararası Hakemli Yerel Süreli Yayın

e-ISSN | 2587-1269

YAYIN TARİHİ

31 Mayıs 2025

DANIŞMA KURULU

- Prof. Dr. İbrahim Ethem ATNUR • Milli Savunma Üniversitesi • İstanbul/TÜRKİYE*
Prof. Dr. Temuçin Faik ERTAN • Ankara Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Dr. Edward FOSTER • Stevens Teknoloji Enstitüsü • New Jersey/ABD
Prof. Dr. Zafar Nawaz JASPAL • Quaid-i Azam Üniversitesi • Islamabad/PAKİSTAN
Prof. Dr. Faaiz Salih MAHMOOD • Musul Üniversitesi • Musul/IRAK
Prof. Dr. Nabizhan MUKHAMMEDKHAN • Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi • Almatı/KAZAKİSTAN
Prof. Dr. İtir İMER • Hacettepe Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Dr. Sezgin KAYA • Uludağ Üniversitesi • Bursa/TÜRKİYE
Doç. Dr. Enkhbat AVIRMED • Moğolistan Bilim ve Teknoloji Üniversitesi • Ulan Batur/MOĞOLİSTAN
Doç. Dr. Ceren GÜRSELER SOLAK • Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi • Nevşehir/TÜRKİYE
Doç. Dr. Abdugani MAMADAZIMOV • Tacikistan Ulusal Siyaset Bilimciler Birliği • Duşanbe/TACİKİSTAN
Doç. Dr. Fatma Anıl ÖZTOP • Kocaeli Üniversitesi • Kocaeli/TÜRKİYE
Doç. Dr. Farhat TOLİPOV • Özbekistan Bilim Kervanı Enstitüsü • Taşkent/ÖZBEKİSTAN
Dr. Alok BANSAL • Hindistan Vakfı • Yeni Delhi/HİNDİSTAN
Dr. Huma Naz Siddiqui BAQAI • Karaçi İşletme Enstitüsü • Karaçi/PAKİSTAN
Dr. Muwafaq Adil OMAR • Selahaddin Üniversitesi • Erbil/IRAK
Dr. Hadza Min Fadhli ROBBY • Endonezya İslam Üniversitesi • Cakarta/ENDONEZYA
Dr. Harinda VIDANAGE • General Sir John Kotelawala Savunma Üniversitesi • Rathmalana/SRİ LANKA

YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ

- ABD** | *Prof. Dr. Hasan Bülent PAKSOY • Baker College-Emekli*
Azerbaycan | *Doç. Dr. Nazim CAFERSOY • Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi*
Etiyopya | *Dr. Abdu Muhammed ALİ • Dilla Üniversitesi*
Irak | *Doç. Dr. Ahmed Fakak AHMED • Musul Üniversitesi*
Kazakistan | *Doç. Dr. Kanat YDYRYS • Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi*
Özbekistan | *Doç. Dr. Shahina İBRAHİMOVA • Taşkent Devlet Şarkiyat Enstitüsü*
Sudan | *Elnur Ahmed el-Nur EZZAKI • Assayha Journal*

OWNER

Prof. Mehmet Seyfettin EROL

EDITOR IN CHIEF

Prof. Mehmet Seyfettin EROL

EDITOR

Assoc. Prof. Emre OZAN

VICE EDITOR

Dr. Cenk TAMER

PUBLICATION MANAGER

Dr. Kadir Ertay ÇELİK

LANGUAGE EDITORS

Prof. Selma YEL • Turkish Language Editor
Prof. Cem KARADELİ • English Language Editor

COPY EDITOR

Zeynep Çağla ERİN

PUBLICATION ASISTANTS

Sena BİRİNCİ
Ayşe Azra GILAVCI

EDITORIAL BOARD

Prof. Muthana AL MAHDAMI • Baghdad University • Baghdad/IRAQ
Prof. A. Fahimi AYDIN • İnönü University • Malatya/TÜRKİYE
Prof. Kuralai BAIZAKOVA • Al-Farabi Kazakh National University • Almaty/KAZAKHSTAN
Prof. Mustafa Sıtkı BİLGİN • Ankara Yıldırım Beyazıt University • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Muammer GÜL • Adıyaman University • Adıyaman/TÜRKİYE
Prof. Özcan GÜNGÖR • Ankara Hacı Bayram Veli University • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Bilal KARABULUT • Ankara Hacı Bayram Veli University • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Hasan Ali KARASAR • Cappadocia University • Nevşehir/TÜRKİYE
Prof. Izbaïrov Asylbek KARIMOVICH • Institute of Geopolitical Studies • Almaty/KAZAKHSTAN
Prof. Iram KHALİD • Punjab University • Lahore/PAKISTAN
Prof. Zayniddin KURMANOV • Kyrgyz-Russian Slavic University • Bishkek/KYRGYZSTAN
Prof. Yelda Hatice ONGUN • Başkent University • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Şamil ÖÇAL • Social Sciences University of Ankara • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Sayim TÜRKMAN • Ankara Yıldırım Beyazıt University • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Şafak OĞUZ • Cappadocia University • Nevşehir/TÜRKİYE
Assoc. Prof. Hassan Daud BUTT • Bahria University • Islamabad/PAKISTAN
Assoc. Prof. Masa KOLANOVIC • University of Zagreb • Zagreb/CROATIA
Assoc. Prof. Katarzyna STOKLOSA • University of Southern Denmark • Odense/DENMARK
Dr. Khalid Taimur AKRAM • Center for Global & Strategy Studies • Islamabad/PAKISTAN
Dr. Sayed M. Abdullah Al Mamun CHOWDHURY • University of Rajshahi • Rajshahi/BANGLADESH
Dr. Ankhbayar DANUU • National University of Mongolia • Ulan Bator/MONGOLIA
Dr. Cenk PALA • Ankara Center for Crisis and Policy Studies • Ankara/TÜRKİYE
Dr. Shristi PUKHREM • India Foundation • New Delhi/INDIA

CORRESPONDENCE – COMMUNICATION

Journal of International Crises and Policy Research
Çankaya Mahallesi, Cemal Nadir Sokak, No: 9, Çankaya – Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 474 00 46 • Fax: +90 312 474 00 45
• Web: dergipark.gov.tr/uksad

COVER DESIGN & TYPESETTING

Abdul Rahim FATAH

TYPE OF PERIODICAL

International Refereed Local Periodical Journal

e-ISSN | 2587-1269

PUBLICATION DATE

31 May 2025

ADVISORY BOARD

Prof. İbrahim Ethem ATNUR • National Defence University • İstanbul/TÜRKİYE
Prof. Temuçin Faik ERTAN • Ankara University • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Edward FOSTER • Stevens Institute of Technology • New Jersey/USA
Prof. Zafar Nawaz JASPAL • Quaid-i Azam University • Islamabad/PAKISTAN
Prof. Faaiz Salih MAHMOOD • University of Mosul • Mosul/IRAQ
Prof. Nabizhan MUKHAMMEDKHAN • Al-Farabi Kazakh National University • Almaty/KAZAKHSTAN
Prof. İtir İMER • Hacettepe University • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Sezgin KAYA • Uludağ University • Bursa/TÜRKİYE
Assoc. Prof. Enkhbat AVIRMED • Mongolian University of Science and Technology • Ulan Bator/MONGOLIA
Assoc. Prof. Ceren GÜRSELER SOLAK • Nevşehir Hacı Bektaş Veli University • Nevşehir/TÜRKİYE
Assoc. Prof. Abdugani MAMADAZIMOV • National Association of Political Scientists of Tajikistan • Dushanbe/TAJIKISTAN
Assoc. Prof. Fatma Anıl ÖZTOP • Kocaeli University • Kocaeli/TÜRKİYE
Assoc. Prof. Farhat TOLIPOV • Institute of Science Caravan of Uzbekistan • Tashkent/UZBEKISTAN
Dr. Alok BANSAL • India Foundation • New Delhi/INDIA
Dr. Huma Naz Siddiqui BAQAI • Institute of Business Administration of Karachi • Karachi/PAKISTAN
Dr. Muwafaq Adil OMAR • Salahaddin University • Erbil/IRAQ
Dr. Hadza Min Fadhli ROBBY • Islamic University of Indonesia • Jakarta/INDONESIA
Dr. Harinda VIDANAGE • General Sir John Kotelawala Defence University • Rathmalana/SRI LANKA

FOREIGN REPRESENTATIVES

USA | *Prof. Hasan Bülent PAKSOY • Baker College-Retired*
Azerbaijan | *Assoc. Prof. Nazim CAFERSOY • Azerbaijan State University of Economics*
Ethiopia | *Dr. Abdu Muhammed ALI • University of Dilla*
Iraq | *Assoc. Prof. Ahmed Fakak AHMED • Mosul University*
Kazakhstan | *Assoc. Prof. Kanat YDYRYS • Cooperation Council of Turkic Speaking Countries*
Uzbekistan | *Assoc. Prof. Shahina IBRAHIMOVA • Tashkent State Oriental Studies Institute*
Sudan | *Elnur Ahmed el-Nur EZZAKI • Assayha Journal*

BU SAYININ HAKEMLERİ - REFEREES OF THIS ISSUE

Prof. Dr. Aslı AKAY • Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Dr. Barış ÖZDAL • Uludağ Üniversitesi • Bursa/TÜRKİYE
Prof. Dr. Burak TANGÖR • Hacettepe Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Dr. Cem KARADELİ • Ufuk Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE
Prof. Dr. Elnur Hasan MİKAİL • Kafkas Üniversitesi • Kars/TÜRKİYE
Prof. Dr. Fikret BİRDİŞLİ • İnönü Üniversitesi • Malatya/TÜRKİYE
Prof. Dr. Levent ÜRER • İstanbul Üniversitesi • İstanbul/TÜRKİYE
Prof. Dr. Şafak OĞUZ • Kapadokya Üniversitesi • Nevşehir/TÜRKİYE
Doç. Dr. Ceren UYSAL OĞUZ • Akdeniz Üniversitesi • Antalya/TÜRKİYE
Doç. Dr. Demet Şefika MANGIR • Selçuk Üniversitesi • Konya/TÜRKİYE
Doç. Dr. Filiz CİCİOĞLU • Sakarya Üniversitesi • Sakarya/TÜRKİYE
Doç. Dr. Gül Pınar ERKEM GÜLBOY • İstanbul Üniversitesi • İstanbul/TÜRKİYE
Doç. Dr. Şuay Nilhan AÇIKALIN • Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE
Doç. Dr. Yasin ATLIOĞLU • Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi • Niğde/TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Erdal BAYAR • Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi • Van/TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Erden KİŞİ • Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi • Van/TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Kadir Ertay ÇELİK • Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi • Ankara/TÜRKİYE
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Behram ÖZDEMİR • Ibn Haldun University • İstanbul/TÜRKİYE
Öğr. Gör. Dr. Şerif ARSLAN • Ondokuz Mayıs Üniversitesi • Samsun/TÜRKİYE
Arş. Gör. Dr. Deniz Pelin DİNÇER AKAN • Eskişehir Osmangazi Üniversitesi • Eskişehir/TÜRKİYE
Dr. Hazerfen GÜLTEKİN • Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) • Ankara/TÜRKİYE
Dr. Onur LİMON • Genelkurmay Başkanlığı • Ankara/TÜRKİYE
Dr. Betül Şengül UÇARLI • Bursa Uludağ Üniversitesi • Bursa/TÜRKİYE
Dr. Nilay ERGENÇ • İstanbul/TÜRKİYE

© Tüm hakları saklıdır. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

© All rights reserved. No portion of this publication may be reproduced, copied, transmitted without written permission. Citations are allowed.

**Dergiye gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.
Bu dergide yayınlanan yazılardaki fikirler yazarlarına aittir.**

*The articles and media sent cannot be repatriated.
The responsibility of all the ideas in the articles published in this journal belongs to their respective authors.*

Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi açık erişimli ve tamamen ücretsizdir.

The Journal of International Crisis and Policy Research is open access and completely free.

TARANAN INDEXLER VE VERİ TABANLARI

INDEXES & DATABASES

Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi; Index Copernicus, CEEOL, ASOS Index, Cite Factor, DRJI, Google Akademik, Ideal Online, Infobase Index, JIFACTOR, Journal Factor, Research Bible ve Sindex tarafından taranmaktadır.

Dergimizin ULAKBİM TR DİZİN tarafından izlenme süreci devam etmektedir.

Journal of International Crisis and Policy Research (JICPR) indexed by Index Copernicus, CEEOL, ASOS Index, Cite Factor, DRJI, Google Scholar, Ideal Online, Infobase Index, JIFACTOR, Journal Factor, Research Bible and Sindex.

JICPR is monitored by ULAKBİM TR INDEX.

DergiPark
AKADEMİK

EDİTÖRDEN

Değerli “Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi (UKSAD)” okuyucuları,

Türkiye’nin yakın çevresi başta olmak üzere dünyada jeopolitik krizlerin hızla arttığı bir döneme tanıklık etmekteyiz. 21. yüzyılın ilk çeyreğinde savaş ve barış dönemleri arasındaki ayırım bulanıklaşmış ve krizler sürekli hale gelmiştir. Bu küresel jeopolitik dönüşüm, kriz-çatışma çözümleri ve diplomatik araçların kullanımını ve önemini daha da artırmıştır. Bu düşünceyle 2017 yılında yayın hayatına başlayan dergimizde 8 yılı geride bırakmış bulunmaktayız.

Uluslararası hakemli nitelikteki dergimiz, yalnızca DergiPark sistemi üzerinden çalışmalar kabul etmekte olup sayılarımız açık erimli ve tamamen ücretsiz olarak sizlere ulaşmaktadır. Ayrıca makale gönderimleri ve yayım süreçleri için yazarlardan herhangi bir ücret talep edilmemektedir. Yayın peridomuz ise Mayıs ve Aralık ayları olmak üzere yılda iki kezdir.

Türkçe ve İngilizce çalışmaların kabul edildiği UKSAD, Sosyal Bilimler alanındaki önde gelen dergiler arasında kabul edilmektedir. Dergipark sayfamızdan (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/uksad>) rahatlıkla ulaşılabilen okunma-gösterim sayılarına bakıldığında, bir önceki sayımızda 320 bin olan toplam okunma-gösterim sayısı yaklaşık 40 bin yükselerek 360 bini bulmuştur.

Bu başarıya ulaşmamızda endekslenmiş olduğumuz çok sayıdaki uluslararası veri tabanlarının etkisi yadsınamaz. Bunlar; Index Copernicus, CEEOL, ASOS Index, Cite Factor, DRJI, Google Akademik, Ideal Online, Infobase, JIFACTOR, Journal Factor, Research Bible ve Sindex olarak sıralanabilir. Ayrıca dergimizin ULAKBİM TR DİZİN tarafından izlenme süreci de devam etmektedir.

UKSAD’ın 9. Cilt 1. Sayısı; 6 İngilizce ve 4 Türkçe olmak üzere toplam 10 makale ve 1 kitap incelemesinden oluşmaktadır.

Makaleler kısmında ilk olarak Dr. Elif ÖZDİLEK’in kaleme aldığı “The EU's Common Security and Defense Idea in the Context of EU-NATO Relations” adlı makale paylaşılmıştır. Ardından Fatih YEL’in kaleme aldığı “Soğuk Savaş Dönemi (1990 Öncesi) ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Ekonomi Güvenliği” başlıklı esere yer verilmiştir. Üçüncü sırada ise Doç. Dr. Murat ALAKEL ve Çağdaş ERDOĞAN’ın ortaklaşa kaleme aldıkları “The Strategies of Counter Terrorism in Western Europe: The Cases of IRA and ETA” adlı makale yer almaktadır. Dördüncü sırada, Gamze BAL’ın yazmış olduğu “Çatışma Çözüm Yöntemlerinden Ortaklıkçı Model: Kuzey İrlanda Örneği” adlı makale bulunmaktadır.

Beşinci sırada ise Doç. Dr. Mustafa TEMEL ve Dr. Burak SOMUNCU’nun eserleri olan “Islamophobic Rhetoric in Election Campaigns: An Analysis of Party Programs and Media Discourses in Germany” adlı makale yer almaktadır. Ardından Dr. Nazife Selcen Pınar AKGÜL’ün kaleme aldığı “Shadows in Disguise: The Evolution of Mista’arvim Units in Israel’s Strategic Culture” başlıklı esere yer verilmiştir. Yedinci sırada ise Dr. Almira Sinemis ŞEKERCİ HAYALİ’nin kaleme aldığı “The Evolution of Turkish-Israeli Relations: Historical Foundations, Strategic Alliances and Contemporary Challenges” adlı makale yer almaktadır.

Sekizinci sırada, Dr. Alptekin ASLANTAŞ’ın yazmış olduğu “The Historical Analysis of the Turkish National Police's Contribution to United Nations Peacekeeping Operations” adlı makale bulunmaktadır. Daha sonra Dr. Neslihan TOPCU ALPARSLAN’ın kaleme aldığı “Bir Sosyal Bilim Olarak Uluslararası İlişkiler” başlıklı esere yer verilmiştir. Son olarak ise Fikret BAYAT’ın kaleme aldığı “Havalimanlarında Kriz Yönetimi: Türkiye Depremleri Bağlamında Çoklu Vaka Analizi (Van, Elâzığ, Kahramanmaraş ve Hatay)” adlı makale yer almaktadır. Kitap incelemesi bölümünde ise Simay GÜZEL’in değerlendirmesi yer almıştır.

Dergimize çalışma göndermek isteyenler için Aralık 2025 sayımız kabuller devam etmektedir. Bu sayımızda emeği geçen yayın ekibine, yazar sahiplerine ve okurlarımıza çok teşekkür ediyorum. Bir sonraki sayımızda görüşmek dileğiyle başarılar diliyorum.

UKSAD Baş Editörü
Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL

EDITORIAL

Dear "Journal of International Crisis and Policy Research (JICPR)" readers,

We are witnessing a period where geopolitical crises are rapidly increasing, especially in Turkey's near abroad. In the first quarter of the 21st century, the distinction between periods of war and peace has blurred, and crises have become constant. This global geopolitical transformation has further increased the use and importance of crisis-conflict resolutions and diplomatic tools. With this in mind, we have now completed 8 years since our journal began its publication in 2017.

Our international peer-reviewed journal only accepts submissions through the DergiPark system, and our issues are open access and completely free of charge. Additionally, no fees are charged to authors for article submissions and publication processes. Our publication period is twice a year, in May and December.

JICPR, which accepts studies in Turkish and English, is considered one of the leading journals in the field of Social Sciences. Looking at the number of reads and views, which can be easily accessed on our DergiPark page (<https://dergipark.org.tr/en/pub/uksad>), the total number of reads and views in our previous issue was 320 thousand, and it has increased by approximately 40 thousand to reach 360 thousand.

The impact of the numerous international databases we are indexed in on our success is undeniable. These include Index Copernicus, CEEOL, ASOS Index, Cite Factor, DRJI, Google Scholar, Ideal Online, Infobase, JIFACTOR, Journal Factor, Research Bible, and Sindex. Additionally, the monitoring process of our journal by ULAKBİM TR DİZİN is also ongoing.

The 9th Volume, Issue 1 of UKSAD consists of a total of 10 articles, 6 in English and 4 in Turkish, as well as 1 book review.

In the articles section, the first piece shared is titled "The EU's Common Security and Defense Idea in the Context of EU-NATO Relations" written by Asst. Prof. Elif ÖZDİLEK. Then, the article titled "Economic Security in US National Security Strategy Documents During the Cold War (Before 1990)" written by Fatih YEL was included. In third place is the article titled "The Strategies of Counter Terrorism in Western Europe: The Cases of IRA and ETA" co-authored by Assoc. Dr. Murat ALAKEL and Çağdaş ERDOĞAN. In fourth place, there is the article titled "The Consociational Model as a Means of Conflict Resolution: The Northern Ireland Example" written by Gamze BAL.

In fifth place is the article titled "Islamophobic Rhetoric in Election Campaigns: An Analysis of Party Programs and Media Discourses in Germany" by Assoc. Prof. Dr. Mustafa TEMEL and Lecturer Dr. Burak SOMUNCU. Then, the article titled "Shadows in Disguise: The Evolution of Mista'arvim Units in Israel's Strategic Culture" written by Dr. Nazife Selcen Pınar AKGÜL, is featured. In seventh place is the article titled "The Evolution of Turkish-Israeli Relations: Historical Foundations, Strategic Alliances and Contemporary Challenges" written by Dr. Almira Sinemis ŞEKERCİ HAYALİ.

In eighth place, there is an article titled "The Historical Analysis of the Turkish National Police's Contribution to United Nations Peacekeeping Operations" written by Dr. Alptekin ASLANTAŞ. Then, the article titled "International Relations as a Social Science" written by Dr. Neslihan TOPCU ALPARSLAN, is included. Finally, the article titled "Airport Crisis Management: A Multiple Case Analysis in the Context of Earthquakes in Turkey (Van, Elâzığ, Kahramanmaraş, and Hatay)" written by Fikret BAYAT is included. In the book review section, Simay GÜZEL's evaluation has been included.

For those who wish to submit work to our journal, submissions for the December 2025 issue are still being accepted. I would like to extend my heartfelt thanks to the editorial team, the authors, and our readers who contributed to this issue. I wish you success and hope to see you in our next issue.

JICPR Editor in Chief
Prof. Mehmet Seyfettin EROL

İÇİNDEKİLER - TABLE OF CONTENTS

Araştırma Makaleleri

The EU's Common Security and Defense Idea in the Context of EU-NATO Relations | 1-21

AB-NATO İlişkileri Bağlamında AB'nin Ortak Savunma ve Güvenlik Politikası Fikri

Elif ÖZDİLEK

Soğuk Savaş Dönemi (1990 Öncesi) ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Ekonomi Güvenliği | 22-52

Economic Security in US National Security Strategy Documents During the Cold War (Before 1990)

Fatih YEL

The Strategies of Counter Terrorism in Western Europe: The Cases of IRA and ETA | 53-77

Batı Avrupa'da Terörizme Karşı Mücadele Stratejileri: IRA ve ETA Örnekleri

Murat ALAKEL-Çağdaş ERDOĞAN

Çatışma Çözüm Yöntemlerinden Ortaklıkçı Model: Kuzey İrlanda Örneği | 78-94

The Consociational Model as a Means of Conflict Resolution: The Northern Ireland Example

Gamze BAL

Islamophobic Rhetoric in Election Campaigns: An Analysis of Party Programs and Media Discourses in Germany | 95-109

Seçim Süreçlerinde İslamofobik Retorik: Almanya Parti Programları ve Medya Söylemleri Üzerine Bir İnceleme

Mustafa TEMEL-Burak SOMUNCU

Shadows in Disguise: The Evolution of Mista'arvim Units in Israel's Strategic Culture | 110-122

Kılık Değiştirmiş Gölgeler: İsrail'in Stratejik Kültüründe Mista'arvim Birimlerinin Dönüşümü

Nazife Selcen Pınar AKGÜL

The Evolution of Turkish-Israeli Relations: Historical Foundations, Strategic Alliances and Contemporary Challenges | 123-138

Türk-İsrail İlişkilerinin Evrimi: Tarihsel Temeller, Stratejik İttifaklar ve Güncel Zorluklar

Almira Sinemis ŞEKERCİ HAYALİ

The Historical Analysis of the Turkish National Police's Contribution to United Nations Peacekeeping Operations | 139-155

Türk Polis Teşkilatı'nın Birleşmiş Milletler Barış Operasyonlarına Katkısının Tarihsel Analizi

Alptekin ASLANTAŞ

Bir Sosyal Bilim Olarak Uluslararası İlişkiler | 156-174

International Relations as A Social Science

Neslihan TOPCU ALPARSLAN

Havalimanlarında Kriz Yönetimi: Türkiye Depremleri Bağlamında Çoklu Vaka Analizi (Van, Elâzığ, Kahramanmaraş ve Hatay) | 175-202

Airport Crisis Management: A Multiple Case Analysis in the Context of Earthquakes in Turkey (Van, Elâzığ, Kahramanmaraş, and Hatay)

Fikret BAYAT

Kitap İncelemeleri

Kitap İncelemesi: Yeni Çin Kılavuzu: Sosyalizmin ve Kapitalizmin Ötesinde | 203-211

Book Review: The New China Playbook: Beyond Socialism and Capitalism

Simay GÜZEL

The EU's Common Security and Defense Idea in the Context of EU-NATO Relations

*AB-NATO İlişkileri Bağlamında
AB'nin Ortak Savunma ve Güvenlik Politikası Fikri*

Elif ÖZDİLEK

Dr., Ufuk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science
International Relations, ORCID: 0000-0003-0907-8771, email: elif.ozdilek@ufuk.edu.tr

Abstract

The European Union (EU) has historically depended on the United States (US) and NATO for its security and defense policies, particularly during the Cold War. Despite aspirations for a self-sufficient security and defense policy, the EU has yet to realize this goal, necessitating a reassessment of its strategies in light of emerging threats and crises in the post-Cold War era. This study evaluates the EU's pursuit of an independent security and defense policy, revealing that collaboration with the US and NATO enhances the EU's ability to implement such a policy, rather than opposing these entities. The proposed European Security and Defense Policy (ESDP) aims to integrate the EU's security efforts within the broader framework of NATO, which currently defines NATO-EU relations as a "strategic partnership," indicating that the ambition for an independent European defense system remains predominantly a French initiative at this time.

Keywords: European Union, NATO, Cold War, Security Threat, Common Security and Defense Policy (CSDP).

Öz

Avrupa Birliği (AB), özellikle Soğuk Savaş sırasında güvenlik ve savunma politikaları için tarihsel olarak Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve NATO'ya bağımlı olmuştur. Kendi kendine yetebilen bir güvenlik ve savunma politikası özlemlerine rağmen, AB henüz bu hedefi gerçekleştirilememiştir ve bu da Soğuk Savaş sonrası dönemde ortaya çıkan tehditler ve krizler ışığında stratejilerinin yeniden değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu çalışma, AB'nin bağımsız bir güvenlik ve savunma politikası arayışını değerlendirerek, ABD ve NATO ile işbirliğinin, bu varlıklara karşı çıkmak yerine, AB'nin böyle bir politikayı uygulama yeteneğini artırdığını ortaya koymaktadır. Önerilen Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP), AB'nin güvenlik çabalarını, şu anda NATO-AB ilişkilerini "stratejik ortaklık" olarak tanımlayan NATO'nun daha geniş çerçevesine entegre etmeyi amaçlamaktadır ve bu da bağımsız bir Avrupa savunma sistemi arzusunun şu anda ağırlıklı olarak bir Fransız girişimi olmaya devam ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, NATO, Soğuk Savaş, Güvenlik Tehdidi, Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP).

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 16.12.2024	Kabul Tarihi / Accepted 17.03.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Özdilek, E. (2025). The EU's Common Security and Defense Idea in the Context of EU-NATO Relations, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 1-21.		

Introduction

The signing of the Treaty on the European Union (EU) in 1992 marked a significant advancement for EU members concerning the Common Foreign and Security Policy (CFSP). In 1998, during the St. Malo Summit, a collective agreement was reached to incorporate a military aspect into the EU's foreign relations by establishing an independent security and defense policy. Following this decision, the Cologne and Helsinki Summits in 1999 outlined the principles for the creation of a European Security and Defense Policy (ESDP). The legal framework for this security and defense policy was solidified with the Lisbon Treaty, which came into effect in 2009, resulting in its renaming as the Common Security and Defense Policy (CSDP).

Following World War II, the North Atlantic Treaty Organization (NATO) was established in 1949, primarily under the guidance of the United States of America (USA), to ensure the security of Europe. NATO encompasses a significant majority of EU members, with 22 states being part of both organizations. The alliance was designed in response to the dynamics of the Cold War, providing collective security for European nations against the Soviet Union. However, with the Soviet threat diminishing after the Cold War, European states began to reassess their reliance on NATO, while simultaneously fostering a desire among EU member states to pursue independent security and defense strategies. Recent terrorist attacks on EU soil over the past decade, alongside conflicts in nearby regions, have underscored the necessity for the EU to act on its commitment to establish a distinct security and defense policy. In academic discussions, it has often been noted that the security and defense strategies promoted by the US and NATO during the Cold War, along with the EU's aspirations for an independent security and defense policy in the post-Cold War era, ultimately aim toward a common objective.

This study explores the concept of the EU establishing an autonomous security and defense policy, set against the backdrop of historical dialogues and political-military changes since the end of the Cold War. The objective of this study is to determine the degree to which the EU has successfully implemented this policy through its various strategies over the years. The findings indicate that the EU can only achieve the goal of creating an independent security and defense policy through collaboration with the US and NATO, as outlined in the newly released security strategies.

This study stands apart from other research in the literature by assessing the concept of establishing an independent security and defense policy for the EU, along with the specific actions it has undertaken as a whole, strictly within the context of previously declared strategies. Employing document/text analysis—a qualitative data collection method within qualitative research—this study investigates institutional written materials associated with the EU, cites contributions from other scholars in the field, and seeks to foster a comprehensive understanding through an inductive approach.

This study is divided into three sections. The initial section examines the historical discussions surrounding the concept of the EU creating its own independent security and defense policy, emphasizing the motivations behind the EU's desire to establish this policy separate from the US during the post-Cold War era. The second section addresses the security strategies formulated by the EU to implement its security and defense policy effectively and EU-NATO relations in terms of security and defense. The final section

offers a comprehensive evaluation of the article, analyzing the EU's efforts to forge an independent security and defense policy in relation to its connections with the US and NATO. This section also defines the new security landscape and assesses the EU's security and defense policy in light of recent developments.

Literature Review

An examination of the national and international literature concerning the EU's counterterrorism processes reveals that studies are constructed within a multifaceted framework encompassing the root causes of terrorism, legal cooperation, intelligence sharing, the terrorism experiences of EU member states, and legal measures (Bendiek, 2006; Büyükbaş, 2006; D'Amato and Terlizzi, 2022; Karayığit, 2008; Monar, 2008). The primary topics of discourse in this domain include the legal framework and legislation, intelligence sharing and collaboration, root causes of terrorism and radicalization prevention, border security and migration policies, the EU's cross-border partnerships related to these issues, and debates surrounding human rights (Tangör & Sayın, 2012; Öztürk, 2019; Mogherini, 2016; Kaunert, MacKenzie, & Leonard, 2022). Given the evolving nature of counterterrorism policies, various agendas and themes emerge at different times within the literature (König & Trauner, 2021). The most notable instances of this phenomenon are observable in the periods preceding and following the September 11 attacks. Furthermore, research indicates that discussions surrounding the previously mentioned topics have surged immediately following significant terrorist incidents in Europe, including the attacks in Madrid, London, and Paris (Battır, 2021; European Council, 2001; Council of the EU, 2005; EU Global Strategy, 2016; Pishchikova and Piras, 2017). It is evident that the national literature on this subject remains restricted, highlighting the necessity for studies that consider contemporary advancements in this area.

The Changing Security Understanding after the Cold War and the Threats Emerging in Europe

Security Understanding during the Cold War

Security is derived from the word *securitas*, which is formed by combining the Latin words *se* (without) and *cura* (concern) (Yiğit, 2017). People understand what security is by knowing what insecurity feels (Booth, 2012). The concept of security has been an important concept throughout human history; people have resisted throughout history for their security and have protected their security by fighting when necessary. In this sense, people are in constant conflict in the natural state in order to ensure their security. Thomas Hobbes thinks that people are rational egoists by nature (Moehler, 2009). Hobbes's state of nature is not a benign state; it is a state in which everyone fights everyone else due to the lack of a higher authority to maintain order (Nye and Welch, 2013). From here it is clear that the main reason why Hobbes proposed *Leviathan* is that when people live without a general power to keep them all in fear and to make them submit, they are at war, and this war is a war of all against all (*bellum omnium contra omnes*) (Hobbes, 1992).

With the beginning of World War II, the declaration of the failure of idealism continued with the rise of realist theory. Within the theories of International Relations, the realist

school accepts nation-states as the most fundamental actors of the international system (Yiğit, 2017). Therefore, the development and increase of the welfare of any actor is seen as a threat to the welfare of other actors (Carr, 1946). In this sense, E. H. Carr, one of the pioneers of realism, saw the outbreak of war as the failure of the idealist approach and stated that states are the most fundamental actors in the system, emphasizing that the power struggle of these actors is the most important feature of the international system.

Carr, who stated that the First World War occurred as a result of the inequality in the distribution of power between the status quo and revisionist states, stated that states pursued power in international politics (Carr, 1946). In this sense, the realist theory, which was dominant in the international relations literature after the Second World War, became an important international relations theory in understanding the power struggles between the United States and the Soviet Union.

Although the idea that the state is the most important actor in international relations is accepted by realists, criticisms of classical realism over time have led to the development of neorealism. In this sense, Kenneth Waltz is considered the pioneer of neorealism with his book *Theory of International Politics*, which he wrote in 1979. While neorealists continue to see the state as the most important actor of the international system, they focus on the concept of “international structure”, unlike classical realists (Waltz, 1979). International structures are defined by the basic principle of the system, and this principle is “anarchy” according to Waltz (Türker, 2018). The main difference between these two theories is that while classical realists focus on the state, neorealists focus on the international structure. It can be said that the main reason for this change is that states, especially during the Cold War and the post-Cold War period, tended to come together and form permanent blocs and alliances (Türker, 2018). In this sense, for a global actor like the EU, which has completed its economic integration and taken steps towards political integration as of 1980, significant regional and global cooperation in the field of security has almost become mandatory. Since its establishment, the EU has addressed defense and foreign policy issues with policies that emphasize national sovereignty and keep them under the control of nation states; however, after the Cold War, the Union has been forced to act more independently from NATO in the areas of defense and foreign policy. Although it wanted to act independently of the US and NATO, the Union has had to continue to produce defense policies within the framework of cooperation with the US and NATO, especially in the face of tensions and security problems experienced on the continent in the post-Cold War period.

Post-Cold War Debates and Developments

Security has always been a fundamental concern for people living in communities, and people's efforts to create a stable security environment have constituted an important part of political life (Birdiqli, 2020). Today, nation-states have to act with other actors such as supranational regional organizations and subnational civil society organizations, which has necessitated that their sovereignty be recognized only together with these actors (Keyman, 2006). This has led to the need to re-evaluate the concept of security by taking into account the differences between the “national” and the “other” (Aydın-Düzgit, 2015). Within this framework, the EU, a supranational regional organization, has also found a

place for itself in international security studies, especially in the post-Cold War period, with the idea of developing an independent security and defense policy.

Throughout history, periods in which conflicts were resolved created stable peace environments, while periods in which conflicts were not present were defined as uncertain periods (Rumelili, 2018). The post-Cold War period was also a period in which this uncertainty was experienced, causing EU member states to struggle to ensure their security. The idea of the EU developing a security and defense policy independent of the US and NATO after the Cold War brought different discussions to the agenda. These discussions formed the main reasons for the EU developing an independent security and defense policy in the following years. Within this framework, it would be useful to first focus on these discussions and then on the reasons.

Discussions on the Development of an Independent Security and Defense Policy for the EU

Following the Cold War, the EU expressed its desire to create a security and defense policy that would operate independently from the US and NATO, and it accelerated efforts to develop related policies. This initiative has sparked discussions at multiple levels within the international community. Initially, the EU's move was viewed as a balancing strategy aimed at countering the influence of the US and NATO in light of the shifting dynamics post-Cold War. Additionally, this endeavor was scrutinized as a manifestation of the tensions that arose between the EU and the US at the transatlantic level. Furthermore, the disagreements among member states were also assessed in relation to this issue. Analyzing these internal disagreements sheds light on why the EU has not achieved notably successful outcomes regarding security and defense. Understanding these three aspects is crucial for appreciating the historical context surrounding the EU's initiative.

The initial questioning of the EU's efforts to create an independent security and defense policy took place at both the US and NATO levels. There were discussions regarding whether this initiative served as a balancing act against the US and NATO. Posen (2006) argued that the EU's move to establish an independent security and defense policy was not aimed at countering the US in the global sphere. He contended that the EU, composed of states that uphold liberal policies similar to those of the US and share fundamental values such as democracy, human rights, and the rule of law, does not view the US as a threat. Additionally, Press-Barnathan (2006) noted that since EU member states do not perceive any threat from the US, it is unlikely that the EU would engage in a power-balancing strategy against it. Furthermore, Narramore (2008) pointed out that the strategic partnership the EU sought to cultivate with China following the Cold War should not be interpreted as a move against the US.

The general view is that the EU's initiative does not aim to balance the US in the international arena. One reason for this is that the EU and the US act together on many issues. Calleo (2008) emphasized that the parties are extremely successful within the international system, but that each actor achieves its success thanks to the other. Jones (2006) also stated that if the EU develops a security and defense policy independent of the US, it will bring the EU and the US closer together. According to the author, the EU will increase its ability to make common policies with the US by working on new

technologies and developing new weapons in line with the idea of developing an independent security and defense policy. Therefore, the relations between the EU and the US will be determined by the relations between the two actors rather than their relations with third countries (Wang, 2009). Similarly, since no state can be successful in space on its own, the US also needs a partner for its space program. In this case, the EU will be the closest partner of the US. Drath (2007) emphasizes that the EU and the US should focus more on common interests such as the space program, so that problems can be easier to solve.

Another development that emphasizes the partnership between the EU and the US is that France has changed its anti-US policy over time. Merand (2010) explains France's return to the military wing of NATO as the strengthening of the US and NATO alliance in Europe. According to the author, although this decision by France does not eliminate the problems between the EU and NATO, France will not bring up its old rhetoric. France's return to the military wing of NATO has created a situation in which France will support the process of establishing an EU independent of the US, while not threatening the US (Mahncke, 2009).

Another view supporting the understanding that the EU does not aim to balance the US in the international arena is that a policy of standing by the US after the Cold War would be more profitable. For example, Wivel (2008) states that instead of pursuing a balancing policy against the US, which appeared to be the sole power in the international system after the Cold War, it would be more profitable for EU member states to cooperate. Dyson (2008) states that a policy of standing by the US is the policy with the least risk when a risk-cost analysis is made, and that this is one of the ways to influence the US, albeit at a low level. Hyde-Price (2006) also emphasizes that a policy of standing by the US could be a way for weak states in particular to benefit more from the US and have a greater say in the international system.

The EU's attempt to establish an independent security and defense policy has been the subject of discussion, secondly, through the transatlantic disagreements between the EU and the US. In this regard, it has been discussed whether the EU's initiative is a reflection of the problems experienced between the EU and the US. Regarding this issue, Kanet (2008) stated that the disagreements between the EU and the US are mostly related to "strategic incompatibility" and "fragmented security space". According to the author, since the relations between the EU and the US started to change in the post-Cold War period, some initiatives such as the transatlantic security project failed because they could not respond to new developments and threats. In addition, there are ideological differences between the EU member states and the US. While the US is liberal-idealist, the EU member states are realists. For example; the EU, which tries to establish its security and defense policy independently of the US, takes into account its "real interests" (Antoniades, 2008).

The EU's attempt to establish an independent security and defense policy has been evaluated thirdly within the framework of disagreements among member states. Kanet (2008) indicated the disagreements among EU member states as the reason for the disagreements between the EU and the US. The author stated that member states hesitated to establish a common policy because they were divided into groups and each group had

its own policy preferences. Tocci (2016) also drew attention to the disagreements among member states. According to the author, although some member states wanted to take bold steps in security and defense and develop an independent policy, some member states insisted that NATO's superiority should not be challenged. These disagreements caused conflicts and even hostilities between member states.

The differing perspectives on security and defense among EU member states have posed challenges for the establishment of an independent security and defense policy within the EU. This divergence has also complicated the nature of the EU's relations with the US and NATO. For instance, France has consistently advocated for the EU to develop a defense capability that is separate from the US. In contrast, Germany, constrained by historical political and military limitations, has sought a robust European Security and Defense Policy (ESDP) while maintaining strong ties with NATO (Diedrichs, 2005).

Indeed, the primary distinction among EU member states concerning security and defense matters in the post-Cold War era is evident between France and England. For instance, Oswald (2006) notes that France's proposal in Saint Malo concerning the ESDP clearly embodied the notion that Europe ought to cultivate a security and defense policy separate from the USA. In contrast, England embraced a perspective that aimed to bolster NATO.

The varying opinions among EU member states have hindered their ability to create a unified security and defense policy, leaving the EU caught between the aspiration for independence in this area and the need for collaboration with the US and NATO. Nonetheless, over time, shifting perspectives and diverse international agendas have enabled member states to reach a consensus (Toje, 2008). In addition to progressing towards an independent security and defense policy, the EU member states have also discovered methods to maintain their cooperation with both the US and NATO.

Reasons for the EU to Develop an Independent Security and Defense Policy

The most obvious reason why the EU is thinking of developing an independent security and defense policy and trying to place security and defense within an institutional structure is that the US mostly makes decisions on its own, especially on issues related to Europe's security and defense, and sometimes leaves the EU out of this process. The EU has also aimed to create its own independent security and defense structure in order not to be affected by this negative situation (Wivel, 2008). In this case, the EU felt less of the security support that the US provided to Europe, while the US began to reduce its military presence in Europe (Oswald, 2006). In fact, the most suitable environment for the formation of an independent security and defense policy among EU members emerged when the US began to partially withdraw its forces from Europe after the Cold War and allowed the EU to fill the partial power vacuum that emerged. The gradual decrease in the US's interest in Europe; The increasing demand for international crisis management skills and the changing concept of the balance of power both in Europe and globally have caused the ESDP issue to gain importance (Irondele and Merand, 2010).

Another reason for the EU's idea of developing an independent security and defense policy is that the EU wants to share the work of the USA in terms of security and defense (Press-Barnathan, 2006). In this sense, the EU can be considered as the partner of the USA and NATO in the international arena. For example, since political-military issues such as Afghanistan take up a large part of the energy of NATO members, the EU has

taken on the task of conducting smaller-scale operations of the USA through the ESDP (Irondelle and Merand, 2010). In military terms, the common denominator defined by the ESDP for EU member states is that it is a tool for “crisis management” (Schroeder, 2009), that it provides additional power to NATO’s military capabilities and that it provides the EU with military tools in the EU’s external relations (Menon and Sedelmeier, 2010). In political terms, the ESDP is an important tool for EU member states that supports the idea of political integration put forward by the EU through the CFSP (Duke, 2008).

Other reason for the EU to develop an independent security and defense policy is that the EU wants to be a reliable international actor. In this regard, Posen (2006) emphasizes that in order for the EU to become a truly international actor, it should focus on foreign policy after taking important steps for economic and monetary union. For Wivel (2008), for an actor to have a say politically depends on its military strength. Accordingly, the EU’s increasing its military capabilities through peacekeeping and conflict prevention will enable it to become an important actor in the international system (Eriksen, 2006). Therefore, the activities that the EU has put forward to develop cooperation in foreign policy can be shown as a legitimate example of the role that the EU wants to play as the “architect of international relations” (Bickerton, 2010). The EU’s establishment of a comprehensive strategic partnership with China, its active participation in energy-related organizations in Southeast Asia, and its agreements on cooperation with Russia reveal the concrete activities of the EU in terms of multilateralism (Maull, 2005). Within the developing multilateral structure, the EU will begin to take bolder steps in foreign policy, which will make it easier for different regional powers to adapt to a multipolar structure (Fischer, 2006).

Furthermore, for the EU’s idea of developing an independent security and defense policy is the view that the EU will share the costs that the US has to bear due to transatlantic relations. Although EU member states perceive new security-related regulations as initiatives that will contribute to their independence, the US sees the initiative as an opportunity to share the financial burden on it with EU resources (Wivel, 2008). Since the EU cannot be effective enough to create a global order on its own, it can be assumed that EU member states will work in cooperation with other actors. In this sense, it can be predicted that the partnership relationship between the EU and the US will be extremely important on a transatlantic basis (Poettering, 2007).

When the independent security and defense policy that the EU is trying to develop is evaluated in a broad context, it is understood that the EU has taken an important step within the European integration project (Duke, 2008). This issue also shows us that the EU aims to contribute to the development of a regular international order, well-functioning international organizations and a strong international society (Hemmer, 2010). Emphasizing that the EU has generally been an actor that consumes security throughout its short history, Duna (2010) states that it has now risen to the position of an actor that provides security with its new security and defense perspective. As a result, it is seen that the role of Europe has increased in the changing global order after the Cold War and that EU member states have taken important steps in terms of international security and peacekeeping towards becoming a civilian power instead of being the junior partner of the USA (Toje, 2008).

EU–NATO Relations in the Post-Cold War Era

The dissolution of bipolar politics and the collapse of the Soviet Union led to collaboration among regional and global actors, resulting in the creation of new regional policies. To foster stability and peace on the continent amid emerging developments, the EU formulated strategies aimed at establishing strong ties with the relevant countries, while also working to prevent the former Eastern Bloc nations from coming under the sway of the Russian Federation once more. In this framework, the EU embarked on a period of expansion following the Cold War, increasing its membership and enhancing its relationship with NATO to bolster continental security. Meanwhile, NATO, which faced questions about its relevance after the Cold War, also engaged in an expansion process to reaffirm its purpose. In this new global landscape, both the EU and NATO have undertaken significant steps to redefine their security strategies.

EU–NATO Relations after the Cold War In Terms of Security and Defense

The recent identification of a bipolar structure within the international system has raised questions regarding the European Union's reliance on the USA and NATO for security, particularly as the threat elements in NATO's framework have evolved. Following the military intervention by the USA in Iraq after September 11, significant divisions in viewpoints within the EU have become evident, thereby reinforcing criticisms related to "federalism" (Kıratlı, 2006).

Within the EU, England, often referred to as Atlanticist, has consistently highlighted the significance of the USA and the influence of NATO on security matters. Conversely, France has traditionally positioned itself as the advocate for Europe taking charge of its own security. This ongoing dilemma has influenced both the successes and failures of Europe in establishing its own security and defense framework during the Cold War. Additionally, smaller states that joined the Union later have also supported a security policy centered on the US. Currently, the roles of NATO and the EU in addressing international crises are crucial not only for the stability and security of the Euro-Atlantic region but also for conflict resolution, particularly in Asia and Africa (Çelik, 2013). In this regard, the Atlanticist and Europeanist perspectives within the Union can be assessed through the lens of new defense and security initiatives concerning NATO and EU relations following the Cold War.

Following the Cold War, the USA, which claimed military dominance in a unipolar world, sought to maintain its presence in Europe with England's backing. Nevertheless, the questioning of NATO's relevance compelled the organization to adjust to the changing landscape. Notably, in the early 1990s, the EU initiated the political integration process through the Maastricht Treaty, while NATO also recognized the need for transformation with its "Strategic Concept" during the same timeframe (Akgül, 2008). As NATO began its expansion to align with the new global order, the EU aimed to preserve its political cohesion in an increasingly globalized environment by implementing restructuring measures in security and defense. However, the inability of institutions like the United Nations (UN) or the EU to address the "regional conflicts" that emerged as primary security concerns in the 1990s highlighted the renewed necessity for NATO (Akgül, 2008).

In addition, from the EU's perspective, the steps taken to revive the Western European Union are an important development in terms of Europe's ability to provide its own defense and security independently of NATO. The WEU, which lost its importance after the establishment of NATO in 1949, was dysfunctional until 1984. It is known that efforts were made to reactivate the WEU in security issues after 1984. In this context, the Maastricht Treaty is the fundamental document determining the role of the WEU. The Amsterdam Treaty is an important agreement in terms of indicating that the WEU has a role that encompasses all the problems of the union. However, the Union has always stated that these steps are not separate from NATO but within the framework of cooperation with NATO. At this point, the 1998 St. Malo meeting is seen as a turning point in terms of the autonomy of European security and defense. During the annual bilateral summit meeting held by the British and French governments in St. Malo in December 1998, Europe's defense capabilities were highlighted (Akgül, 2008). While not denying the importance of NATO, the first official sign that Europe would move towards establishing its own military power in order to play a more dominant and independent role in international relations was given by Britain and France in 1998 (Akgül, 2008). On the other hand, the Berlin Summit introduced the system of relations known as "Berlin-Plus", which allows the use of NATO's capabilities and means in crisis management operations to be undertaken by the European Union (NATO, 2004). In this context, the EU's intervention in the Kosovo crisis with NATO support will be an important example for cooperation between NATO and the EU.

After the Cold War, NATO sought to foster positive relations with the European Union concerning defense and security, while simultaneously initiating various measures involving Ukraine, the Balkans, and Russia. The establishment of strong ties between NATO and Ukraine is recognized as crucial for both European security and U.S. national interests. This interest stems from NATO's emphasis on Ukraine and its classification of the nation as part of Central Eastern Europe (Kuzio, 1998). Consequently, Russia's annexation of Crimea in 2014, along with escalating Russian pressure on Ukraine, prompted NATO to take action. The Wales Summit, which took place on September 4-5, 2014, amidst the Ukraine Crisis, marked a significant moment for what is referred to as the "New NATO" (Oğuz, 2016). In this context, NATO criticized Russia's stance towards Ukraine and proposed an increase in its military presence in Eastern Europe (DW, 2014). The positions of Eastern European nations, particularly those influenced by the former Soviet regime, regarding Russia have become increasingly significant, further elevating NATO's role and influence in the region.

The significance of NATO for European security remains evident even after the Cold War; however, the shift in the US's approach to NATO during the Trump administration has led Europe to consider a unique framework. Following Donald Trump's election as President, Central and Eastern European nations grew increasingly apprehensive about NATO's future and their own safety. Meanwhile, Germany and France, the key players in Europe, indicated that transatlantic relations might alter in response to these changes (Özen, 2018). Established in light of these circumstances, PESCO aimed to create a military policy aligned with European principles. In 2017, 25 EU member states, excluding Denmark, Malta, and the United Kingdom, approved PESCO (Council of the European Union, 2017). While PESCO highlighted the differing interests between

Germany and France, the union's stance on armament and emergency responses led to tensions with the US.

The recent developments have instilled a sense of unease in the Transatlantic region of Europe. Concerns have arisen regarding Europe's desire to cultivate a defense and security framework that operates independently from NATO and, by extension, the United States. Nevertheless, the challenges faced within the Union indicate that the objective is not to disengage from NATO, but rather to bolster the European component of NATO. Furthermore, the proposed establishment of the ESDP aims to function as the European segment of the organization without excluding NATO. Currently, NATO-EU relations are characterized as a "strategic partnership" (Akgül, 2008). This partnership underscores that the vision of an independent European defense and security system remains, for the time being, largely a French aspiration.

In context of under the strategic partnership EU has developed different strategies in line with changing threat perceptions in the post-Cold War period. These strategies support the EU's attempt to establish an independent security and defense policy. Of these strategies, the European Security Strategy, announced in 2003, can be considered a political initiative, as it focuses more on the EU's desire to find a place for itself in the international arena as an actor. However, changing global security and defense dynamics necessitated the creation of a new strategy in 2016. The Global Strategy, announced instead of the European Security Strategy, drew attention to the EU's military needs. The "strategic independence" announced by this strategy can be considered a breakthrough supporting the EU's attempt to establish an independent security and defense policy. The Strategic Compass, announced in March 2022 as both a strategy and an action plan, redefines changing threats and draws attention to cooperation at all levels. The Strategic Compass emphasizes the importance of the EU-NATO partnership in security and defense, while emphasizing the importance of the EU developing an independent security and defense policy. The Strategic Compass, which represents an important development in the EU's foreign policy, demonstrates that the EU can develop its independent security and defense policy in cooperation with the US and NATO, in a "complementary" manner. Accordingly, providing information about the previous two strategies and the Strategic Compass will facilitate the understanding of the changing nature of the steps taken by the EU over time.

European Security Strategy and Global Strategy

The EU's attempt to establish an independent security and defense policy as a civilian power consists of the duality of the traditional state structure and the international community that has been transformed by global powers (Rapnouil, 2009). Within this general dynamic, a document titled "A Secure Europe in a Better World" was presented at the summit held in Thessaloniki on 19-20 June 2003. The document, defined as the European Security Strategy, emphasized that states cannot deal with complex problems on their own and drew attention to the idea of effective multilateralism (Tocci, 2017). The document announced that a soft security policy was adopted instead of a hard security policy. Accordingly, the EU decided to use non-military tools and capabilities. The document declared international terrorism, the proliferation of weapons of mass destruction, regional conflicts and organized crime as important threats. The strategy

adopted the establishment of security in Europe's immediate vicinity and the establishment of an international order based on "effective multilateralism" as the main areas of activity for the solution of problems.

The terrorist attacks, civil wars and the resulting migration waves that have occurred in the ten years since the publication of the European Security Strategy Document have required the EU to reconsider security and defense-related issues. The European Council requested that the issues threatening the EU within the diversifying global structure be redefined and a new strategy be prepared. Accordingly, the High Representative for Foreign Affairs and Security Policy, which announced its study in 2015, defined the world as a turbulent, competitive and complex place where states are interdependent. The High Representative also stated that the new strategy, referring to the referendum that would vote on the UK's withdrawal from the EU in 2016, also aimed to provide the EU with a sense of unity (Tocci, 2017). Within the framework of these studies, the European Council announced on 28 June 2016 that it had adopted a document titled "Global Strategy for EU Foreign and Security Policy." According to this document, the Global Strategy international environment; The European Security Strategy focused on the EU's desire to find a place for itself as an actor in the international arena, while the Global Strategy focused on developments related to security and defense.

The Global Strategy Document has stated that ensuring the security of EU member states is a priority. The "Security and Defense Implementation Plan", which includes the implementation of the Global Strategy, has set out an integrated approach for the peaceful resolution of conflicts and the management of crises. The implementation plan has emphasized that the EU should conduct civilian and military operations in order to implement peace agreements and ceasefire arrangements, and thus create stable environments (Tocci, 2018). In addition to military operations and the use of civilian vehicles, the Global Strategy has also touched on issues such as law, policing, governance and education, and has underlined the issue of resilience (Tardy, 2018).

The Global Strategy Document takes the EU's goal of developing an independent security and defense policy one step further. The document emphasizes the idea of "strategic independence" as a fundamental characteristic of security and defense (Barbé and Morillas, 2019). In recent years, efforts made to achieve the "strategic independence" goal determined by the Council constitute the most important agenda item of the EU in terms of creating an independent security and defense policy. In this sense, the Council has determined political-military tasks and capabilities (Biscop, 2016). The EU has also set a new goal defined by the search for "strategic independence" (Duke, 2019). "Strategic Independence" aims to bring member states together under the goal of political integration at a time when the UK is leaving the EU (Koppa, 2019).

The Global Strategy has developed special tools such as CARD (Coordinated Annual Review on Defense) and PESCO (Permanent Structured Cooperation) for the EU to take effective action. These tools have facilitated the political and military elements required to implement the idea of "strategic independence" of member states. The EU Council has launched the Coordinated Annual Defense Review (CARD) to strengthen the relationship between the EU's civil and military tasks. Announced in November 2016, CARD undertakes to share information and develop cooperation among member states to

develop military capabilities (Barbé and Morillas, 2019). CARD also examines member states' national defense budgets and suggests new methods for defense spending (Koppa, 2019). CARD, which was planned to ensure the realization of member states' priorities and to monitor their implementation (Besch, 2019), also evaluates the cooperation opportunities that may arise during the monitoring of implementation plans among member states (Fiott, 2017). In this sense, CARD will function as a mechanism through which member states can adjust their capability development practices related to their national defense planning (Tardy, 2018).

Another special tool developed by the Global Strategy is Permanent Structured Cooperation (PESCO). PESCO, which includes commitments and special projects, aims to establish deep cooperation among the 25 EU members. PESCO is complemented by the "European Defense Fund", which provides financing to encourage the participation of member states (Leuprecht, 2019). PESCO can be said to be one of the most important steps taken in defense, as it is not an intergovernmental structure and unanimity is not required for decisions taken. In this sense, PESCO emerges as a cooperation practice that represents deepening within the integration process (Csornai, 2017) and is a good example of differentiated integration in this respect (Aydın-Düzgit and Marrone, 2018).

Strategic Compass for the European Union

The Russia-Ukraine war that started in February 2022 right next to the EU and the hostile security environment required the EU to take a forward step. In addition to the war, EU member states saw the increase in strategic competition and sources of instability and realized that hybrid threats were expanding their impact. Member states understood that access to the high seas, space and digital space was becoming increasingly contested and that interdependence was losing its effectiveness. Under these circumstances, the EU felt compelled to increase its presence and influence in its neighborhood and decided to invest in both strengthening its resilience and diversifying its defense capabilities. At the summit held on 24-25 March 2022, the European Council adopted the Strategic Compass, a document containing a common view on the development of a stronger security and defense structure for the EU. The Strategic Compass outlines a new roadmap for the EU's security and defense goals over the next five to ten years. Strategic Compass, which aims to make the EU a stronger and more capable security provider, has announced that it aims to work with partners to preserve the strategic independence of the EU.

The Strategic Compass contains the first agreed EU threat assessment and adapts the EU's security and defense programmes to today's challenging security environment. The Strategic Compass emphasises both the vital collective defense role that NATO plays in defending EU territory and the need for capability and defense investment for the EU's strategic independence. With the Strategic Compass, EU Member States aim to make a joint assessment of the strategic environment, the threats and challenges faced, and to bring greater coherence and a sense of common purpose to security action, and to identify new ways and means to achieve this. To this end, the Strategic Compass presents concrete proposals in four directions.

The first aspect of the Strategic Compass is taking action. The EU aims to take more rapid and decisive action and make flexible decisions when faced with crises. To this end, member states need to strengthen their command and control structures. Within this

framework, the EU plans to establish a strong EU Rapid Deployment Force capacity of up to 5,000 soldiers and deploy 200 fully equipped CSDP mission specialists within 30 days. The EU also intends to conduct regular live exercises on land and at sea and to improve military mobility. Similarly, member states plan to strengthen the EU's civil and military CSDP tasks and operations by ensuring greater financial solidarity among themselves.

The second aspect of the Strategic Compass is securing. The EU aims to secure its citizens against rapidly changing threats. To do this, the EU considers protecting its security interests, increasing its intelligence analysis capacity, bringing together different tools and response teams to detect and respond to hybrid threats. The EU also aims to strengthen actions in the maritime, air and space domains by developing a space strategy. Thus, EU Member States strengthen their ability to anticipate, deter and respond to current and emerging threats and challenges.

The third aspect of the Strategic Compass is investment. The EU aims to invest in capabilities and innovative technologies where necessary. The aim is to fill strategic gaps and reduce technological and industrial dependencies. To this end, EU member states are considering spending more on defense and increasing capacity. Member states aim to jointly develop military capabilities and invest in technological innovations for defense. In general, the EU plans to develop collaborative capabilities and encourage member states to jointly invest in next-generation capabilities that will operate on land, at sea, in the air, in cyberspace and in space.

The fourth aspect of the Strategic Compass is partnership. The EU aims to partner with other actors to address common threats and challenges and achieve common goals, and plans to strengthen existing partnerships. To this end, the EU intends to strengthen its strategic partnership with NATO and the United Nations (UN) and to increase cooperation with other regional organizations. The EU aims to increase cooperation with bilateral partners that share its values, such as the US, Norway, Canada, the UK and Japan. In addition, the EU plans to develop special partnerships in the Western Balkans, its Eastern and Southern neighbors, as well as in Africa, Asia and Latin America.

The Strategic Compass, which sets out concrete proposals under four main headings, represents the EU's latest step in establishing an independent security and defense policy. In this sense, the Strategic Compass outlines what the EU can do internationally as a security provider. Within this framework, it would not be wrong to consider the Strategic Compass as a turning point.

An Assessment of the EU's Independent Security and Defense Policy

One of the most debated issues among EU member states in the post-Cold War period was the idea of the EU developing an independent security and defense policy. Since this policy constituted the political pillar of the European integration project and was almost seen as a prerequisite for the EU to become an international actor, it was quite challenging for member states. When the steps taken by the EU in this regard in the last 20 years are examined, three evaluations can be made.

A notable observation about the EU's pursuit of an independent security and defense policy is that, despite the limitations imposed by the institutional rivalry between the EU

and NATO (Torun, 2018), the EU has not succeeded in establishing a security and defense policy that is autonomous from the US and NATO. Nevertheless, by accepting the international landscape as it exists rather than as it desires, the EU has discovered that it can achieve the goal of creating an independent security and defense policy, paradoxically, through collaboration with the US and NATO rather than in opposition to them. The dual membership of EU states in NATO, along with their significant bilateral ties to the US, has hindered the EU from acting independently of NATO. Furthermore, the critical nature of the EU-NATO partnership for both sides has compelled the EU to work alongside the US and NATO on matters of security and defense. Noteworthy advancements in this area have been made particularly through the Global Strategy and the Strategic Compass. PESCO, created under the Global Strategy, was intended to serve as a mechanism for enhancing the military capabilities utilized by the EU and NATO while also coordinating the defense strategies of both entities. The Strategic Compass highlights NATO's role in safeguarding EU territory and emphasizes that cooperation between the EU and NATO continues to be a priority.

A notable observation about the EU's initiative to create an independent security and defense policy is that the actions taken to make this vision a reality have largely been driven by necessity. Member states of the EU have managed to implement this independent security and defense policy as a continuation or enhancement of developments initiated from outside the EU. The strategic documents produced nearly every decade since the end of the Cold War illustrate this point effectively. For instance, the European Security Strategy endorses an international framework grounded in effective multilateralism to address conflicts and foster peace. Being part of this framework requires that one is a political actor with a voice and the ability to make independent decisions, particularly on matters deemed essential for political integration, such as security and defense. Additionally, the Global Strategy was designed to counteract the adverse effects that the United Kingdom's departure from the Union would impose on member states in light of renewed international threats. The Global Strategy highlights the EU's focus on hard power, indicating that military operations will be included alongside civilian efforts. The EU has characterized the concept of strategic independence as a core aspect of its security and defense matters within the Global Strategy Document. As a result, strategic independence has emerged as a unifying factor for EU member states following the UK's exit from the EU. To address security concerns in its immediate vicinity, which have become increasingly tense due to the Russia-Ukraine War, the Strategic Compass was introduced. This document emphasizes that, in addition to the ongoing conflict, the rise of instability and the proliferation of hybrid threats necessitate an enhancement of the EU's effectiveness. Consequently, this evolution underscores the importance of a robust and autonomous security and defense policy.

The third striking assessment regarding the idea of the EU developing an independent security and defense policy is that the objectives and planned actions of the policy put forward by the EU are increasingly taking on a military character. For example, the European Security Strategy has adopted a soft power policy to end conflicts, establish peace and ensure stability. However, the Global Strategy Document has emphasized the importance of carrying out civil and military operations in order to implement peace

agreements. Within the framework of this idea, the Global Strategy has created tools such as CARD and PESCO. These two tools created to implement the idea of strategic independence particularly emphasize military applications. For example; CARD, which aims to strengthen the coordination and relations of military tasks between member states, focuses on information sharing for the development of military capabilities. Another tool, PESCO, is planned to develop and coordinate military capabilities to be deployed under the management of the EU and NATO. The EU has announced that it aims to take rapid action and make flexible decisions in the face of crises with the Strategic Compass. Accordingly, the EU, which announced that it has adopted a soft power policy with the European Security Strategy for the resolution of conflicts and the establishment of peace, reveals that it wants to create a real military force through live military exercises at the point it has reached with the Strategic Compass.

Conclusion

In the process of European integration, it is evident that EU member states are more capable of executing common decisions related to economic and monetary matters; however, they struggle with foreign, security, and defense issues. Nonetheless, due to threats encountered in the post-Cold War era, such as the Taliban's takeover of Afghanistan, regional conflicts in Nagorno-Karabakh, and issues in Libya and Syria that have sparked a migration crisis, member states recognize the necessity of developing and implementing independent security and defense policies. The shifts in the international landscape have influenced the notion of security, yet its significance remains intact. Once viewed primarily as a military concept, security is now examined through political, sociological, economic, and ecological lenses. As the scope of security has broadened, many issues can no longer be addressed by individual countries alone. Problems like international terrorism, environmental degradation, hunger, and the plight of refugees have created an imperative for collective action in this new era.

The fact that the European security structure is based on NATO, led by the US, makes it difficult for EU member states to realize their desire to develop their own security and defense policies. Nevertheless, EU member states have been able to make some joint decisions on security and defense issues and, despite the difficulties they have encountered in implementing these decisions, they have been able to implement them to a certain extent. The biggest difficulty the EU has faced in this regard is that the independent security and defense policy it wants to create has had to be designed with the US and NATO. However, the fact that the EU is currently working on common policies with NATO is an element that makes it easier to overcome this difficulty. The EU, which wants to create an independent security and defense policy for itself with its strategy documents, has understood that it can only do this in cooperation with the US and NATO.

The efforts of EU countries to establish independent security initiatives outside of NATO, when evaluated within the framework of European exceptionalism, are closely linked to Europe's aspiration to position itself as a normative power on a global scale. The EU seeks to differentiate itself from the hard power-oriented structure of U.S.-led NATO by developing an alternative security model shaped by multilateral diplomacy, crisis management, and peace missions. Initiatives such as the European Defence Fund (EDF) and Permanent Structured Cooperation (PESCO) reflect the continent's goal of achieving

strategic autonomy and acting more independently in security policies, while Europe's historically ingrained anti-war identity aligns with its narrative of being a "peace actor." Additionally, the EU's efforts to integrate security policies signify its ambition to evolve beyond an economic union and become a military and geopolitical player advocating for a multipolar global system. This process aligns with the key tenets of European exceptionalism, emphasizing "strategic independence," "value-based security," and a "geopolitical identity distinct from the U.S."

The European Union's ability to develop an independent security system apart from the U.S. and NATO would lead to significant changes in national, regional, and international security. At the national level, EU countries could enhance their defense capacities, reducing reliance on external actors and gaining strategic autonomy; however, this process would require increased defense spending and investments in the military industry. Regionally, Europe assuming responsibility for its own security could deepen burden-sharing debates within NATO and create divisions among member states. Internationally, the EU's emergence as an independent security actor could shift global power dynamics, strain relations with the U.S., and necessitate a redefinition of NATO's role. However, this transition could also enable Europe to respond to crises more swiftly and collectively, positively contributing to global stability.

As a result, the study emphasizes the importance of taking more responsibility for ensuring the security of EU citizens and reveals the importance of working together with partners, especially NATO, in ensuring international peace and security. In this context, the EU will complement NATO, which continues to be the basis of collective defense for its members, but at the same time, with its new capabilities that are being developed, it will increase its support for the global rules-based order and take important steps for its political integration. In this context, it can be said that the new security understanding and strategies in the post-Cold War period will also be an important topic for researchers in the coming period.

References

- A strategic compass for security and defense (2022). Erişim Tarihi: 12.12.2024 https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defense-1_en.
- Akgül, Ö. (2008). Soğuk Savaş Sonrası Dönemde NATO-AB İlişkilerinde Rekabet-İşbirliği Analizi ve Türkiye Faktörü. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 4(07), 91-124.
- Antoniades, A. (2008). Social Europe and/or global Europe? Globalization and flexicurity as debates on the future of Europe. *Cambridge Review of International Affairs*, 21(3), 327-346.
- Aydın-Düzgüt, S. (2015). Avrupa Birliği kurumlarının Türkiye söylemlerinde bir güvenlik topluluğu olarak Avrupa. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 99-122.
- Barbé, E. and Morillas, P. (2019). The EU global strategy: the dynamics of a more politicized and politically integrated foreign policy. *Cambridge Review of International Affairs*, 32(6), 753-770.

- Battır, O. (2021). İç Ve Dış Sınır Güvenliği İkileminde Avrupa Birliği Ortak Göç Politikaları. *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(47):2563-2571.
- Bendiek, A. (2006). EU Strategy on Counter Terrorism: Steps towards a Coherent Network Policy. *SWP Research Papers*, 12, 5-32.
- Bickerton, J. C. (2010). Functionality in EU foreign policy: towards a new research agenda? *Journal of European Integration*, 32(2), 213-227.
- Birdişli, F. (2020). Uluslararası güvenliğin tarihsel gelişimi ve post-modern güvenlik dönemi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, UGK Özel Sayısı, 235-260.
- Biscop, S. (2016). All or nothing? The EU global strategy and defense policy after the Brexit. *Contemporary Security Policy*, 37(3), 431-445.
- Booth, K. (2012). *Dünya Güvenliği Kuramı*. Çev. Çağdaş Üngör, Küre Yayınları, 2012, 128.
- Büyükbaş, H. (2006). Avrupa Güvenlik Strateji Belgesi ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 61(1), 37-66.
- Calleo, P. D. (2008). How Europe could save the world. *World Policy Journal*, 25(3), 3-12.
- Carr, E. H. (1946). *The Twenty Years' Crisis 1919-1939*, the Macmillan Press, London.
- Çelik, Ü. (2013). Soğuk Savaş'tan Libya Operasyonu'na NATO-Avrupa Birliği ilişkileri. *History Studies*, 5(5), 68.
- Council of the EU (2003). *A Secure Europe in a Better World - European Security Strategy*, Brussels. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15895-2003-INIT/en/pdf> Erişim Tarihi: (25.02.2025).
- Csornai, Z. (2017). Evaluating the effects of Brexit on the EU's common security and defense policy. *KKI Policy Brief*, 14, 1-12.
- D'Amato, S., ve Terlizzi, A. (2022). Strategic European counterterrorism? An empirical analysis. *European Security*. 31(4), 540-557.
- Diedrichs, U. (2005). The development of the European security and defense policy and its implications for NATO: cooperation and competition. *Journal of Transatlantic Studies*, 3(1), 55-70.
- Drath, V. (2007). The new Atlanticism: broadening horizons. *American Foreign Policy Interests*, 29(6), 401-409.
- Duke, S. (2019). The competing logics of EU security and defense. *Survival, Global Politics and Strategy*, 61(2), 123-142.
- Duna, D. (2010). Defining the European Union as a global security actor. *Eurolimes*, 10, 19-33.
- Eriksen, E. O. (2006). The EU-a cosmopolitan polity? *Journal of European Public Policy*, 13(2), 252-269.

- EU Global Strategy (2016). *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe*. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf Erişim Tarihi: (25.02.2025).
- European Council (2001). *Conclusions and Plan of Action of The Extraordinary European Council Meeting on 21 September 2001*. <https://www.consilium.europa.eu/media/20972/140en.pdf> Erişim Tarihi: 25.02.2025.
- Fischer, C. T. (2006). An American looks at the European Union. *European Law Journal*, 12(2), 226-278.
- Hemmer, C. (2010). Balancing, bonding, and balking: the European Union, the United States, and the Israeli-Palestinian peace process. *Mediterranean Quarterly*, 21(2), 47-60.
- Hobbes, T. (1992). *Leviathan*. Çev. Semih Lim, Yapı Kredi Yayınları.
- Hyde-Price, A. (2006). Normative power Europe: a realist critique. *Journal of European Public Policy*, 13(2), 217-234.
- Irondele, B. and Merand, F. (2010). France's return to NATO: the death knell for ESDP? *European Security*, 19(1), 29-43.
- Kanet, E. R. (2008). Still Mars, still Venus? The United States, Europe, and the future of the transatlantic relationship. *International Politics*, 45(3), 231-235.
- Karayiğit, M. T. (2008). The Area of Freedom, Security and Justice After the Lisbon Treaty. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 16(1-2), 133-151.
- Kaunert, C. ve Leonard, S. (2019). The collective securitisation of terrorism in the European Union. *West European Politics*, 42(2), 261-277.
- Keyman, E. F. (2006). Küreselleşme, uluslararası ilişkiler ve hegemonya. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 3(9), 1-20.
- Kıratlı, O. S. (2016). Avrupa Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası ve Üç Büyükler: Almanya, Fransa ve İngiltere/European Foreign and Security Policy and the Big Three: Germany, France, and Britain. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 11(1), 207-209.
- König, F. ve Trauner F. (2021). From Trevi to Europol: Germany's Role in the Integration of EU Police Cooperation. *Journal of European Integration*, 43(2), 175-190.
- Koppa, M. E. (2019). The relationship between CSDP and NATO after Brexit and the EU global strategy. *FEPS Studies*, 1-29.
- Mahncke, D. (2009). The United States, Germany and France: balancing transatlantic relations. *The British Journal of Politics and International Relations*, 11(1), 79-93.
- Maull, W. H. (2005). Europe and the new balance of global order, *International Affairs*, 81(4), 775-799.
- Menon, A. and Sedelmeier, U. (2010). Instruments and intentionality: civilian crisis management and enlargement conditionality in EU security policy. *West European Politics*, 33(1), 75-92.
- Merand, F. (2010). Pierre Bourdieu and the birth of European defense. *Security Studies*, 19(2), 342-374.

- Moehler, M. (2009). Why Hobbes' State of Nature is Best Modeled by an Assurance Game, *Utilitas*, Vo.21, 297-326.
- Mogherini, F. (2016). *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy*. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf (Erişim Tarihi: 25.02.2025).
- Monar, J. (2008). The European Union as a collective actor in the fight against Post-9/11 terrorism: progress and problems of a primarily cooperative approach. (Ed. M. Gani and P. Mathew). *Fresh perspectives on the war on terror*. ANU E Press.
- Narramore, T. (2008). China and Europe: engagement, multipolarity and strategy. *The Pacific Review*, 21(1), 87-108.
- Nye, J. S., Jr & Welch, D. A. (2013). *Küresel Çatışmayı ve İş Birliğini Anlamak*, çev. R. Akman, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Oğuz, ř. (2016). Ukrayna Krizi ve Yeni NATO, *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 208.
- Oswald, F. (2006). Soft balancing between friends: transforming transatlantic relations. *Debatte*, 14(2), 145-160.
- Özen, E. (2018). Transatlantik İlişkilerde Trump'ın Rolü ve Avrupa Güvenliği, *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 134.
- Öztürk, Y. (2019). Avrupa Birliği'nin Uluslararası Terörizmle Mücadele Stratejileri. *Academic Knowledge*, 2(2), 188-199.
- Pishchikova, K. ve Piras. E. (2017). The European Union Global Strategy: What Kind of Foreign Policy Identity?. *International Spectator*, 52(3), 103–120.
- Poettering, H. (2007). Europe as a global player, a parliamentary perspective, *Harvard International Review*, 29(1), 26-29.
- Posen, R. B. (2006). European Union security and defense policy: response to unipolarity. *Security Studies*, 15(2), 149-186.
- Press-Barnathan, G. (2006). Managing the hegemon: NATO under unipolarity. *Security Studies*, 15(2), 271-309.
- Rapnouil, M. L. (2009). A European view on the future of multilateralism. *The Washington Quarterly*, 32(3), 181-196.
- Rumelili, B. (2018). Breaking with Europe's pasts: memory, reconciliation, and ontological (in) security. *European Security*, 27(3), 280-295.
- Tangör, B. ve Sayın, S. (2012). Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı Mı?. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 11(1), 85-118.
- Tardy, T. (2018). Does European defense really matter? Fortunes and misfortunes of the common security and defense policy. *European Security*, 27(2), 119-137.
- Tocci, N. (2017). From the European security strategy to the EU global strategy: explaining the journey. *International Politics*, 54, 487-502.

- Toje, A. (2008). The European Union as a small power, or conceptualizing Europe's strategic actorness. *Journal of European Integration*, 30(2) 199-215.
- Türker, H. (2018). *Soğuk Savaş Sonrasında NATO'nun Güvenlik Anlayışının Dönüşümü ve Pasifik'te Değişen Dengelerin NATO'nun Güvenlik Stratejisine Muhtemel Etkileri*. Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Waltz, K. (2004). Neorealism: Confusions and Criticisms, *Journal of Politics and Society*, 4.
- Wivel, A. (2008). Balancing against threats or bandwagoning with power? Europe and the transatlantic relationship after the cold war. *Cambridge Review of International Affairs*, 21(3), 289-305.
- Yiğit, H. (2017). *Orta Doğu'daki Güvenlik Sorunlarının Bölgesel Güvenlik Yapılanmasına Etkisinin Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Soğuk Savaş Dönemi (1990 Öncesi) ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Ekonomi Güvenliği

Economic Security in US National Security Strategy Documents During the Cold War (Before 1990)

Fatih YEL

Doktora Öğrencisi, Milli Savunma Üniversitesi, Milli Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
ORCID: 0000-0002-8314-6966, email: phd.fatihyel@gmail.com

Öz

ABD'nin ulusal güvenlik stratejileri, İkinci Dünya Savaşı sonrası ekonomik ve askeri unsurların birleştiği kapsamlı bir çerçeveye ulaşmıştır. 1940'lardan itibaren ihracat kontrolleri genişletilmiş, Soğuk Savaş döneminde SSCB'yi sınırlamak için ticaret politikaları ve yaptırımlar stratejik bir araç olarak kullanılmıştır. Carter ve Reagan yönetimleri, askeri harcamaları artırarak NATO'yu güçlendirmiş, ekonomik rekabeti ulusal güvenliğin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirmiştir. 1980'lerin sonunda terörizm ve devlet destekli tehditler de strateji belgelerine eklenmiştir. ABD, serbest ticaret ve yatırımlarla küresel istikrarı sağlamayı hedeflemiş, müttefikleriyle ekonomik ilişkilerini güçlendirmiştir. Tedarik zinciri kırılganlıkları, borç yükü ve korumacı politikalar güvenlik tehditleri olarak ele alınmıştır. ABD, ekonomik istikrarı ve teknolojik ilerlemeyi merkeze alarak uluslararası ticaret politikalarında serbest piyasa yaklaşımını benimsemiş, gerektiğinde yaptırımları da bir güç unsuru olarak kullanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Güvenlik, ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi, Ekonomi Güvenliği, Ekonomik Yaptırımlar

Abstract

The US national security strategies have reached a comprehensive framework where economic and military elements are combined after World War II. Export controls were expanded from the 1940s onwards, and trade policies and sanctions were used as strategic tools to limit the Soviet Union during the Cold War. The Carter and Reagan administrations strengthened NATO by increasing military spending, and considered economic competition an integral part of national security. Terrorism and state-sponsored threats were also added to the strategy documents in the late 1980s. The US aimed to ensure global stability through free trade and investments, and strengthened its economic relations with its allies. Supply chain vulnerabilities, debt burdens and protectionist policies were considered as security threats. The US adopted a free market approach in international trade policies, focusing on economic stability and technological progress, and used sanctions as a power element when necessary.

Keywords: International Security, US National Security Strategy Document, Economic Security, Economic Sanctions.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 22.03.2025	Kabul Tarihi / Accepted 26.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Yel, F. (2025). Soğuk Savaş Dönemi (1990 Öncesi) ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Ekonomi Güvenliği. <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 22-52.		

Giriş

Ekonomi güvenliği, ulusal güvenlik stratejilerinin ayrılmaz bir parçası olarak şekillenmiş, özellikle Soğuk Savaş döneminde ABD ve SSCB arasındaki küresel mücadelenin temel dinamiklerinden biri olmuştur. Ekonomi güvenliği, devlet düzeyinde genellikle ulusal güvenliğin bir parçası olarak değerlendirilmekte ve ekonomik güç, ulusal güç kapasitesinin temel bileşeni kabul edilmekteyken; küresel düzeyde ise serbest piyasa işleyişinin engellenmesi ile devletlerin iç istikrarsızlıklarının bölgesel ve küresel ekonomik düzene olumsuz yansımaları, sistemin bütününe tehdit eden başlıca unsurlar olarak öne çıkmaktadır. (Karabulut & Oğuz, 2022) Nitekim ekonomi güvenliği sadece ulusal çıkarların korunması ile ilgili değil, aynı zamanda uluslararası iş birliği ve karşılıklı bağımlılık çerçevesinde de ele alınmaktadır. (Cable, 1995) ABD'nin ulusal güvenlik strateji belgeleri incelendiğinde, ekonomik gücün askeri ve diplomatik unsurlarla birlikte kullanıldığı, ekonomik araçların hem ulusal hem de uluslararası güvenliği sağlamak için stratejik bir kaldıraç olarak değerlendirildiği görülmektedir. George Kennan'ın "Uzun Telgraf"ında ifade ettiği üzere SSCB'nin ekonomi güvenliği, Batılı devletlerin iç çelişkilerinden faydalanma stratejisi üzerine kurulurken ABD'nin karşı hamlesi ekonominin dayanıklılığının artırılması ve serbest piyasa ekonomisinin güçlendirilmesi üzerine inşa edilmiştir. SSCB, Batılı ekonomilerde istikrarsızlık yaratmayı ve kendi ekonomik bağımsızlığını koruyarak küresel sistemden ayrı bir yapı oluşturmayı hedeflerken ABD, ekonomik iş birliği mekanizmaları ile SSCB etkisini kırmaya çalışmıştır.

ABD'nin ekonomi güvenliği stratejisi, özellikle 1950 yılı "*Ulusal Güvenlik Konseyi¹ Belgesi 68 (National Security Council-NSC-68)*" ile belirginleşmiş, küresel ekonomik sistemin istikrarını sağlamaya yönelik politikalar öne çıkmıştır. NSC-68'de ABD'nin SSCB'nin ekonomik modelinin başarısızlığını göstermek amacıyla serbest piyasa ekonomisini bir güç unsuru olarak konumlandığı ve küresel ekonomik düzenin kontrolünü elinde tutmaya yönelik politikalar geliştirdiği anlaşılmıştır. Bu strateji, sadece ekonomik büyümeyi hedeflemekle kalmamış, aynı zamanda SSCB'nin genişleme politikasına karşı koymak için ekonomik ve ticari araçların askeri güç ile birlikte kullanımını öngörmüştür. Ekonominin kapasitesi askeri gücün temel dayanağı olarak görülmüş ve bu yaklaşım ABD'nin uzun vadeli güvenlik politikalarının temelini oluşturmuştur.

NSC-162(1953) ile birlikte ABD'nin ekonomi güvenliği stratejisi daha kapsamlı hale gelmiş, uluslararası ekonomik sistemde ABD'nin liderliğini sürdürmesi ulusal güvenliğin ayrılmaz bir parçası olarak konumlandırılmıştır. Bu süreçte, SSCB'nin küresel ekonomi üzerindeki etkisini sınırlandırmak amacıyla çeşitli ekonomik ve ticari kısıtlamalar getirilmiş, Batı Avrupa ve Japonya merkezli bir ekonomik blok oluşturularak SSCB'nin küresel ekonomik sistemdeki hareket alanı daraltılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda, enerji arz güvenliği ve stratejik hammaddelere erişim ABD'nin ekonomi güvenliği politikalarının önemli bir bileşeni haline gelmiş, özellikle Orta Doğu ve Güneydoğu Asya'da ekonomi politikaları ile askeri strateji iç içe geçirilmiştir. Roosevelt'in kurduğu "Ekonomi Güvenliği Komitesi" döneminden sonra Reagan dönemiyle birlikte ekonomi

¹ Milli Güvenlik Kurulu şeklinde de tercüme edilebilir.

güvenliği kavramı, doğrudan ulusal güvenlik politikalarının merkezine yerleşmiş, ABD'nin küresel ekonomik sistemdeki liderliğini pekiştirme stratejisi belirginleşmiştir. 1980'lerin ulusal güvenlik belgelerinde, SSCB ekonomisinin zayıflatılması ve küresel ekonomik sistemin ABD öncülüğünde şekillendirilmesi hedefleri ön plana çıkmış, ekonomik yaptırımlar, ticaret kısıtlamaları ve teknoloji transferlerinin sınırlandırılması gibi araçlar, ABD'nin güvenlik politikalarının temel unsurları olarak değerlendirilmiştir. 1982 yılı *Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi (National Security Decision Directive - NSDD)* 32 ve 238(1986) ile ABD, SSCB'nin ekonomik ve askeri kapasitesini sınırlandırmaya yönelik daha agresif bir strateji benimsemiş, ekonomik baskılar ve küresel ekonomik iş birliği mekanizmaları yoluyla SSCB'nin hareket alanını kısıtlamaya çalışmıştır. Ekonomi güvenliği perspektifinden bakıldığında üç temel bileşen ortaya çıkmaktadır: ekonomik bağımsızlık, sürdürülebilirlik ve gelişim. (İanıoglo & Polajeva, 2016)

ABD'nin ulusal güvenlik stratejileri ekonomik güç unsurunun askeri ve diplomatik güçle bütünleşik olarak kullanıldığı bir yapı ortaya koymaktadır. Küresel *ekonomik* düzenin istikrarının sağlanması, ABD müttefiklerinin *ekonomik* dayanıklılığının artırılması ve SSCB'nin *ekonomik* hareket alanının daraltılması, ABD'nin soğuk savaş döneminde *ulusal güvenlik stratejilerinin* temel taşlarını oluşturmuştur. Soğuk Savaş sürecinde ekonomik araçların ulusal güvenlik politikalarıyla entegrasyonu, ABD'nin küresel stratejisini şekillendiren belirleyici unsurlardan biri olurken ekonomi güvenliği, uluslararası sistemde güç mücadelesinin vazgeçilmez bir bileşeni haline gelmiştir.

Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri

Tarihsel olarak bakıldığında, politikacıların güvenlik kaygılı hareketleri daha ziyade ekonominin alanı olarak düşünülen “refah” üretim süreçleri ile doğrudan ilişkili olmuştur. Aydınlanma ile 18. yüzyıldan itibaren kalkınma/ilerleme söylemleri devletlerin/toplumların güç ve yaşam savaşlarında uluslararası düzeni belirleme çabaları çerçevesinde ortaya çıkmıştır. Ulusal/toplumsal refah artışı amaçlı ekonomik düşünce ve siyasetler devlet/toplum güvenliği ile ilişkili olarak ifade edilmiştir. 19. yüzyılda sanayileşme süreçleri, bu ilişkiyi ağır sanayi ve bu uğurda artan devlet müdahaleciliği ile vurgulamıştır. Hammadde ve pazar arayışları kolonileşme süreçlerini hızlandırmış ve egemenlik farklı ulusları kontrol etme ilkesiyle temellendirilmiştir. 1914-45 arasındaki dünya savaşları sonrası kurulan düzende ise gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelerdeki yoksulluk bir “güvenlik tehdidi” olarak düşünülmüştür. 1980'lerden itibaren ise, neo-liberal küreselleşme ve bu çerçevede piyasanın egemenliği belirleyici olmuş, bununla ilişkili yeni güvenlik tehditlerinden bahsedilmiştir. Küresel piyasa ekonomisine uyum göster(e)meyen veya karışıklık sergileyen devlet yönetimleri veya tam tersine, devlet kapasitesi küreselleşmenin de etkisiyle asgariye inen ‘başarısız devletler’ yeni güvenlik tehditleri olarak görülmüşlerdir. Bu haliyle küreselleşme, ekonomi güvenliği kavramının ortaya çıkmasında başrolde yer almaktadır. (Rüma, 2019)

Harry S. Truman döneminde (NSC-68) ve Dwight D. Eisenhower döneminde (NSC-162) adında hazırlanan belgeler o dönem ekonomi güvenliğine ilişkin bir dizi strateji içermiştir. Ancak John Fitzgerald Kennedy, Lyndon Baines Johnson, Richard Milhous Nixon ve Gerald Ford dönemlerinde yani 20 Ocak 1961-20 Ocak 1977 tarihleri arasında kapsayan dönemde yapılan araştırmada makalemize konu olan türde kapsamlı bir ulusal güvenlik strateji belgesi tespit edilememiştir. Bu haliyle günümüze kadar uzanan

kesintisiz ulusal güvenlik strateji belgeleri dizisi 1977 yılında başlamaktadır. Jimmy Carter döneminde ABD'nin 24 Ağustos 1977 tarihli ABD stratejisi Başkanlık Direktifi Ulusal Güvenlik Konseyi (*Presidential Directive/National Security Council -PD/NSC-18*) ve sonraki üç ulusal “güvenlik strateji belgesi” 15 Ocak 1981 tarihli (*PD/NSC-62*) sayılı Başkanlık Direktifi ile yayımlanmıştır. Ronald Reagan döneminde ise Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32 (*National Security Decision Directive - NSDD 32*) ve Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 238 (*National Security Decision Directive - NSDD 238*) ancak iki ulusal güvenlik strateji belgesi de dahil olmak üzere tamamı “çok gizli” şekilde hazırlanmaları dolayısıyla yayımlanmamıştır.

1986 yılında çıkarılan *Goldwater-Nichols Savunma Bakanlığı Yeniden Yapılandırma Yasası'nın* 603. Bölümü uyarınca hazırlanan belgeler bu sürece sonradan dahil olmuştur. Bu haliyle ABD'nin güvenlik stratejilerine ilişkin usul ve esaslar yasa eliyle ilk defa düzenli bir hale getirilmiştir. Bu yasa sonrasında 1987 yılından bugüne yani 38 yıl içinde 19 adet gizli olmayan ulusal güvenlik strateji belgesi yayımlanmıştır. Bunlar arasında, Reagan tarafından 1987 ve 1988'de yayımlanan belgeler, George H.W. Bush tarafından 1990, 1991 ve 1993 yıllarında yayımlanan belgeler, Bill Clinton tarafından 1994-2000 yılları arasında yayımlanan (yedi adet) belgeler, George W. Bush tarafından 2002 ve 2006 yıllarında yayımlanan belgeler, Barack Obama tarafından 2010 ve 2015 yıllarında yayımlanan belgeler, Donald Trump tarafından 2017 yılında yayımlanan belge ve Biden döneminde yayımlanan belgeler ki ilk defa böyle bir uygulama yapılarak Mart 2021'de Geçici Ulusal Güvenlik Stratejik Rehberi, Ekim 2022'de ise Ulusal Güvenlik Stratejisi yayımlanmıştır.

Çalışmamız Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri açısından soğuk savaş dönemine odaklanmıştır. 1990 yılı öncesindeki belgelere dayanan makalemizin araştırma bölümü için detaylıca ana kaynaklarından faydalanılmıştır. Yöntem olarak resmi dokümanlar incelenmiştir. Bu kaynaklardan erişilen bilgiler metin analizi metodu şeklinde özgün bir biçimde hazırlanmaya çalışılmıştır. Döneme ilişkin değerlendirme içeren ve çalışmamızla ilgili olduğu tespit edilebilen literatüre de atıfta bulunulmuştur.

Uzun Telgraf (Long Telegram)

George Kennan'ın hazırladığı 22 Şubat 1946 tarihli “Uzun Telgraf”, SSCB'nin dış politikası ve ideolojisine dair kapsamlı bir analiz sunmuştur. Belge SSCB'nin ekonomi güvenliğini, kapitalist dünyanın iç çelişkilerine ve bu çelişkilerin SSCB çıkarları doğrultusunda nasıl kullanılabileceğine dair hususlar içermiştir. Kapitalist sistemin içsel ekonomik krizler ve güç mücadeleleri nedeniyle sürekli çatışmalar üreteceği düşüncesi, SSCB için önemli bir stratejik avantaj olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda SSCB'nin Batılı ekonomilerin istikrarsızlıklarını teşvik ettiği, ekonomik bağımsızlıklarını koruyan unsurları zayıflatmaya çalıştığı ve SSCB'nin küresel ekonomik sistemden bağımsız bir ekonomik yapı oluşturmayı hedeflediği ifade edilmiştir. (Kennan, 1946)

SSCB'nin ekonomi politikası, “otarşik” bir model üzerine inşa edilmiştir. Dış ticareti yalnızca kendi güvenliğini artıracak şekilde kullanmış ve Batı ile ekonomik entegrasyona karşı temkinli yaklaşmıştır. II. Dünya Savaşı sonrası dönemde, genişleyen etki alanlarını ekonomik olarak kontrol altında tutarak, Batılı devletlerin bu bölgelere ekonomik nüfuzunu engellemek istemiştir. Özellikle, işgal altındaki Almanya'da ve Doğu Avrupa'da gözetilen ekonomi politikaları, Batılı ekonomik sistemden izole olmuş,

merkezi planlamaya dayalı bir ekonomik modelin oluşturulmasına odaklanmıştır. Bu durum, ABD ve müttefikleri için bir tehdit olarak değerlendirilmiş, çünkü SSCB'nin kontrol ettiği bölgelerde Batı sermayesinin ve ticaretinin etkisi sınırlandırılmıştır. Kennan, SSCB'nin ekonomi güvenliği politikalarının Batılı ekonomiler üzerinde yıkıcı etkiler yaratmayı hedeflediğini vurgulamıştır. Özellikle, kapitalist ekonomilerde iç karışıklıklar yaratmayı, işçi hareketlerini kışkırtarak üretim süreçlerini aksatmayı ve ekonomik sistemlere güveni sarsmayı amaçladığı tespitiyle işçi sendikaları, sol eğilimli siyasi gruplar ve ekonomik eşitsizliklerden rahatsız kesimlerin propagandanın hedefi olduğu tespitine yer vermiştir. Bu sayede, Batılı ülkelerde ekonomik bölünmelerin derinleştirilmesi sağlanarak, ekonomi güvenliğini tehdit eden iç dinamikleri harekete geçirmeyi hedeflediği ifade edilmiştir. (Kennan, 1946)

SSCB'nin uluslararası ekonomi politikası, Batılı devletlerin küresel ekonomik düzen üzerindeki kontrolünü zayıflatmak üzerine kurulmuştur. Bu doğrultuda, Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası ekonomik kuruluşlar içerisinde, Batı'nın ekonomik etkisini sınırlandırmak için stratejik hamleler yapmıştır. Aynı zamanda, Batılı ekonomilerle tam entegrasyona girmeyerek, SSCB bloğuna dahil ülkelerle kapalı bir ekonomik sistem oluşturmayı tercih etmiştir. Batılı devletlerin ekonomik gücünü zayıflatmak amacıyla sömürge karşıtı hareketler desteklenmiş, Batı'nın ekonomik hâkimiyetinde olan bölgelerde bağımsızlık talepleri teşvik edilerek, Batı sermayesi ve ticaretinin bu bölgelerden çekilmesi hedeflenmiştir. *ABD açısından bakıldığında, SSCB'nin ekonomi güvenliği politikalarına karşı koymanın temel yolu, Batı ekonomisinin iç dayanıklılığını artırmak olarak belirlenmiştir. Kennan, ekonomide istikrarın korunmasının SSCB'nin propagandasını ve müdahalelerini etkisiz hale getirmek için kritik olduğunu vurgulamıştır.* Batı dünyasının ekonomik birliğinin sağlanması, uluslararası ticaretin güçlendirilmesi ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi, SSCB'nin ekonomi güvenliği stratejisini etkisiz hale getirecek unsurlar olarak görülmüştür. Özellikle, Batı toplumlarında ekonomik refahın artırılması ve işçi sınıfının memnuniyetinin sağlanması, SSCB'nin ekonomik bölünme yaratma çabalarını engelleyebilecek temel faktörler arasında değerlendirilmiştir. Kennan, ABD'nin SSCB karşısında ekonomik olarak güçlü ve birleşik bir yapı oluşturması gerektiğini, aksi halde SSCB'nin ekonomik kargaşayı kullanarak Batı'daki ekonomi güvenliğini tehdit edebileceğini belirtmiştir. Dünya çapında ekonomi alanında iş birliğinin artırılması ve Batı'nın “ekonomi” modelinin cazip hale getirilmesinin SSCB'nin “ekonomik” nüfuz alanını daraltacağı ve küresel ekonomi güvenliği stratejisinin başarısızlığa uğrayacağı ifade edilmiştir. (Kennan, 1946) Ancak günümüzde Çin bu ifadeyi çelişkili hale getirmiştir.

1947 yılında “*Kennan ve Çevreleme (Sınırlama)(Kennan and Containment, 1947)*”, ile SSCB yalnızca askeri değil, ekonomi güvenliği boyutlarıyla da değerlendirilmiş; SSCB yayılcılığına karşı geliştirilen stratejilerde ekonomik baskı, siyasi izolasyon ve kapitalist sistemin cazibesinin artırılması gibi unsurlar, ABD'nin ekonomi güvenliği yaklaşımının temel bileşenleri olarak öne çıkarılmıştır. Bu doğrultuda Gaddis, Batı ekonomilerinin istikrarının ve ekonomik refahın korunmasının, SSCB etkisini sınırlamada hayati bir güvenlik aracı olarak kurgulandığını vurgulamış; böylece ekonomi güvenliği, ulusal stratejinin ayrılmaz bir unsuru olarak tarihsel ve teorik bir zeminde ele alınmıştır. (Gaddis, 2005) Kapitalist dünyanın ekonomik istikrarının SSCB ideolojik ve siyasi etkisine karşı bir kalkan olarak kullanılabileceği düşüncesi merkezî bir tema olarak

yer bulmuştur. Kennan'ın önerdiği şekilde, Batı ekonomilerinde istikrarı ve refahı artıracak politikaların benimsenmesi, içeride sosyal parçalanmaları önleyerek SSCB propagandasına karşı direnç oluşturmakla kalmamış, aynı zamanda Batı modelini küresel anlamda daha cazip kılarak stratejik bir üstünlük sağlamıştır. (Miscamble, 1992) Özellikle SSCB'ye karşı uzun vadeli stratejik mücadelede ekonomi gücünün muhafazası ve yönlendirilmesi gerektiği ekonomideki istikrarın ABD için yalnızca iç refah aracı değil aynı zamanda küresel güç mücadelesinde kullanılacak bir araç olarak değerlendirildiğini vurgulanmıştır. Ayrıca, ABD'nin dış yardımlar, ticaret politikaları ve ekonomik iş birliği çabaları gibi unsurların, SSCB yayılmasını durdurmak için öncelikli araçlar olarak yer aldığı aktarılmıştır. (Mayers, 1990)

Ulusal Güvenlik Konseyi Belgesi 68(National Security Council-NSC-68)

Ulusal Güvenlik Konseyi Belgesi 68 (*National Security Council-NSC-68*), ABD Dışişleri Bakanlığı Politika Planlama Ofisi'nden Paul Nitze tarafından hazırlanmış ve 14 Nisan 1950'de Başkan Harry Truman'a sunulmuştur. O dönem “Çok Gizli” ibareli bir rapor olarak hazırlanan evrakta II. Dünya Savaşı sonrası artan SSCB yayılmacılığına karşı ABD'nin komünizmin yayılmasını sınırlamak amacıyla kapsamlı bir siyasi, ekonomik ve askeri seferberliğe girişmesi gerektiği ifade edilmiştir. (Nitze, 1950). Belgede ABD'nin ekonomi güvenliği stratejisi, SSCB'nin küresel ekonomi sistemi üzerindeki etkisini sınırlamak ve kendi ekonomisinin gücünü sürdürülebilir bir şekilde artırmak üzerine kurulmuştur. ABD, küresel ekonomi düzeninin istikrarını sağlamak için uluslararası ticaret, sanayi ve finansal sistemler üzerinde etkin bir kontrol mekanizması oluşturmayı hedeflemiştir. SSCB'nin ekonomik modelinin başarısız olduğunu göstermek, yalnızca askeri güçle değil, kapitalist ekonomi sisteminin üstünlüğünü kanıtlayarak da gerçekleştirmeye çalışmıştır. ABD'nin temel amacı, ekonomi sistemini koruyarak ve güçlendirerek, SSCB'nin hegemonya kurma girişimlerini ekonomi açısından başarısızlığa uğratmak olmuştur. Küresel ekonomideki işleyişin serbest piyasa ilkelerine dayalı olarak şekillendirilmesi ve ABD'nin ekonomik üstünlüğünü sürdürmesi, ulusal güvenliğin temel unsurlarından biri olarak görülmüştür. Bu bağlamda, ABD'nin ekonomi gücü yalnızca kendi iç istikrarını sağlamak için değil, aynı zamanda SSCB'nin genişleme stratejisini zayıflatmak ve dünya ekonomisini kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmek için de kritik bir araç olarak görülmüştür. Bu strateji, barış ve savaş zamanında eşit derecede geçerliliğini korumuştur. SSCB'nin ekonomisinin gücünü zayıflatacak ve kendi sisteminin çöküşünü hızlandıracak politikaların uygulanması, ABD'nin uzun vadeli ekonomi güvenliği yaklaşımının temel taşı olmuştur (Truman, 1950). ABD'nin, NSC-68 raporu doğrultusunda Soğuk Savaş döneminde benimsediği strateji, nükleer silahlanma ve müttefik ülkelerle yapılan ekonomik-yardım temelli askeri iş birlikleri yoluyla hem kendi ulusal güvenliğini pekiştirmeyi hem de ekonomik kaynakları stratejik birer güvenlik aracı olarak kullanarak SSCB yayılmacılığına karşı küresel düzeyde denge kurmayı hedeflemiş, bu bağlamda çevre ülkeler ekonomi güvenliği mimarisinin bölgesel müttefiklerine dönüştürülmesine yönelik strateji benimsenmiştir. (Güdül, 2021)

ABD'nin ulusal güvenliğinin korunması için ekonomi, askeri ve siyasi alanlarda kapsamlı bir yaklaşım geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Özellikle, SSCB'nin dünya üzerindeki etkisini artırma çabaları ve küresel hegemonya hedefleri karşısında, ABD'nin kendi gücünü artırması gerektiği ifade edilmiştir. SSCB'nin dünya hakimiyeti için

ideolojik ve askeri yöntemleri bir arada kullandığı belirtilerek bu tehdide karşı ABD'nin askeri kapasitesini artırması ve uluslararası ittifaklarını güçlendirmesi gerektiği savunulmuştur. ABD'nin temel amacı, Anayasa'da belirtilen özgürlükçü ve demokratik değerlere dayalı bir toplumun korunması ve geliştirilmesi şeklinde gösterilmiştir. SSCB'nin tasarımının, bireysel özgürlüğe ve demokratik değerlere karşı olduğu ve otoriter bir rejimi küresel ölçekte yayma hedefinde olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, ABD'nin askeri ve ekonomi kaynaklarını kullanarak bu tehdide karşı koyması gerektiği belirtilmiştir. (Truman, 1950) ABD'nin ekonomik kaynaklarının stratejik planlama dahilinde etkin bir biçimde seferber edilmesi, yalnızca SSCB yayılmacılığına karşı değil, aynı zamanda küresel düzeyde kapitalist sistemin istikrarını garanti altına alma yönünde yapılandırıldığı ifade edilmiştir. (May, 1993) Marshall Planı'nın yalnızca bir kalkınma projesi değil, aynı zamanda ABD'nin NSC-68'de ifadesini bulan SSCB yayılmasını önleme stratejisinin ekonomik boyutunu temsil ettiği vurgulanmıştır. (Hogan, 1987)

Ekonomi güvenliği açısından, belgede ABD'nin ekonomi gücünün SSCB'ye kıyasla üstün olduğunu ancak bu avantajın etkin şekilde kullanması gerektiği ifade edilmiştir. ABD'nin sanayi üretimi, doğal kaynakları ve teknolojik üstünlüğü sayesinde SSCB tehdidine karşı koyabilecek kapasitede olduğu, ancak bu kaynakların stratejik bir şekilde yönetilmesi gerektiği belirtilmiştir. ABD ekonomisinin "*barış zamanı*" için teşkil edildiği, ancak SSCB ekonomisinin "*savaş ekonomisi*" olarak yapılandırıldığı ve buna karşı ABD'nin ekonomi kapasitesini "*askeri güç inşa etmek*" için daha etkin kullanması gerektiği vurgulanmıştır. Belgede, ABD'nin askeri yeteneklerinin artırılması ve SSCB'ye karşı caydırıcılığın sağlanması için savunma harcamalarının artırılması önerilmiştir. SSCB'nin nükleer kapasitesinin hızla büyümesi ve stratejik askeri hareketliliği göz önünde bulundurularak, ABD'nin de nükleer ve konvansiyonel silahlanmaya yatırım yapması gerektiği belirtilmiştir. Aynı zamanda, ABD'nin Batı Avrupa ülkeleriyle ekonomi ve askeri alanlarında iş birliğini geliştirmesi gerektiği ifade edilerek, NATO ittifakının güçlendirilmesinin kritik önemde olduğu vurgulanmıştır. SSCB'nin uluslararası sahnede propaganda ve ideolojik savaş yöntemleriyle etkisini artırdığına dikkat çekilmiştir. Bu nedenle, ABD'nin sadece askeri güçle değil, aynı zamanda ekonomi ve kültür araçlarıyla da SSCB ile mücadele etmesi gerektiği ifade edilmiştir. Demokratik değerlerin güçlendirilmesi, özgür dünya ülkeleri arasında ekonomi alanında dayanışmanın sağlanması ve halkların SSCB baskısına karşı direnç göstermesi için ekonomi alanında kalkınma programlarının desteklenmesi önerilmiştir (Truman, 1950).

Ulusal Güvenlik Konseyi Belgesi 162(National Security Council-NSC-162)

Ulusal Güvenlik Konseyi Belgesi 162(National Security Council-NSC-162), 30 Ekim 1953 tarihinde kabul edilerek Başkan Eisenhower tarafından Soğuk Savaş stratejisini belirlemiş ve ABD'nin güvenliğinin, düşmanca niyetlerin erken tespiti, yabancı ülkelerin askeri, siyasi, ekonomi alanlarında yıkıcı eylem kapasitesinin değerlendirilmesi ile ABD ulusal güvenliğini etkileyebilecek yabancı gelişmelerin öngörülmesini sağlayacak bir istihbarat sisteminin geliştirilmesini ve sürdürülmesini gerektirdiğini vurgulamıştır. Belge, SSCB'nin özgür dünya üzerindeki kontrolünü ve etkisini azaltmak amacıyla hükümetin, SSCB prestijini ve ideolojisini zayıflatacak açık ve gizli önlemler almasını önermiştir. Özellikle komünist partilerin ve SSCB yanlısı unsurların gücünün azaltılması, SSCB kontrolüne doğrudan veya dolaylı olarak bağlı unsurların serbest dünyada hâkimiyet kurmasının engellenmesi ve buralardaki iktidarların güvenliğinin sağlanması

için her türlü diplomatik, siyasi, ekonomik ve örtülü tedbirin uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu vasıtalarla Komünist (SSCB) kontrolü altındaki bölgeleri özgürleştirmeye yönelik seçici ve aktif adımlar atılmasını öngörmüştür. (Document 163, 1953) Ekonomik sürdürülebilirlik ve mali disiplin ön planda tutulmuş, ABD'nin ekonomik kapasitesini aşmadan küresel liderliğini sürdürme çabalarının, savunma politikalarında maliyet-fayda analizine dayalı bir güvenlik mimarisi doğurduğu ifade edilmiştir. (Brands, 1997)

II. Dünya Savaşı ve Kore Savaşı sonrası oluşan yüksek bütçe açıkları ve enflasyonist baskılar, Fransız Hind-i Çini bölgesindeki krizin derinleşmesi ve SSCB'nin güçlü bir nükleer kapasiteyle Avrupa'da baskın bir kara gücü olarak yükselmeye devam ettiği bu dönemde ABD ekonomisini tehdit eden unsurlara karşı stratejiler bu dönemde öne çıkmıştır. (Condray, 1999) Yeni Bakış (*New look*) stratejisi de özünde “daha az maliyetle daha büyük etki (*bigger bang for a buck*)” anlayışının aksine savunma harcamalarını dengeleyerek ekonominin sürdürülebilirliğini sağlamayı hedeflemiştir. Küresel ittifakların kolektif güvenlik açısından sadece askeri değil, aynı zamanda politik ve ekonomik iş birlikleriyle SSCB etkisine karşı bir denge unsuru oluşturduğu ifade edilmiştir. (Dockrill, 1996) Öte taraftan bu stratejinin, savunma harcamalarını azaltma hedefiyle şekillenen bir mali denge arayışının sonucu olduğu vurgulanmıştır. ABD'nin küresel düzeydeki askeri sorumluluklarını mali açıdan sürdürülebilir hale getirme çabası, ekonomi güvenliğinin stratejinin merkezine yerleştirilmiş bir boyut olduğunu ortaya koymaktadır. (Bowie & Immerman, 1998)

Nükleer silah kapasitesinin artırılması ve stratejik hava gücüne öncelik verilmesi, konvansiyonel kara kuvvetlerinin küçültülmesiyle birlikte ele alınmış; böylece “daha az maliyetle daha büyük yıkım” doktrini temel savunma anlayışı haline gelmiştir. Savunma bütçesi, hizmet kolları arasındaki rekabetin merkezine yerleşirken; Ordu, Deniz ve Hava Kuvvetleri kendi paylarını koruma yönünde yoğun çabalar sarf etmiştir. Bu süreçte NSC 5501 ve NSC 5602/1 gibi yeni güvenlik belgeleriyle strateji güncellenmiş, özellikle SSCB balistik füze tehdidine karşı teknoloji ve Ar-Ge yatırımları ön plana çıkmıştır. “*New Look*” yalnızca iç güvenlik yapılanmasını değil, aynı zamanda Avrupa ve Asya'da yürütülen dış askerî yardım politikalarını da şekillendirmiştir. Bu yönüyle strateji, maliyet-etkin bir savunma yapılanması ile Soğuk Savaş'ın erken döneminde ABD'nin küresel liderlik iddiasını sürdürebilme çabasının bütüncül bir ifadesi olmuştur. (Leighton, 2001) Hava kuvvetleri lehine fazla kaynak artırımı yönünden ve “*New look*” stratejisi ile ABD'nin o dönemdeki askeri gücünü maksimize etme planı iktisadi açıdan tam planlamadığı yönünden eleştirilerek Kennedy döneminde Esnek Yanıt (*Flexible Response*) stratejisine dönüştürülmüştür. (Bauer, 2025) “*Flexible Response*”, General Maxwell D. Taylor'ın 1960 yılında kaleme aldığı “*The Uncertain Trumpet*” adlı eserinde ortaya atılan ve Eisenhower döneminin nükleer ağırlıklı “*New Look*” stratejisine alternatif olarak geliştirilen, düşük yoğunluklu çatışmalar dâhil olmak üzere her düzeydeki tehdide karşı diplomatik, siyasi, ekonomik ve askeri araçlarla orantılı karşılık verebilme esnekliği sunan; Kennedy yönetiminde resmî güvenlik doktrini hâline gelen ve Soğuk Savaş boyunca nükleer çatışmayı önlemeye çalışırken aynı zamanda sınırlı savaşları da beraberinde getiren, yüksek maliyetli ancak ABD'nin askerî caydırıcılığını artıran bir savunma stratejisi olarak benimsenmiştir. (Britannica)

ABD'nin ulusal güvenlik politikası SSCB'nin oluşturduğu tehdidi bertaraf ederken ABD ekonomisini ve temel kurumlarını zayıflatmaktan kaçınmak şeklinde kurgulanmıştır.

SSCB tehdidi, ideolojik düşmanlık, askeri güç ve uluslararası komünist aygıt üzerindeki kontrolün birleşimiyle şekillenmiştir. Stalin'in ölümüne rağmen SSCB rejiminin iktidarında belirgin bir zayıflama görülmemiş, yönetimin ideolojik çizgisinde bir değişiklik olmamıştır. SSCB stratejisi esnek olup geri çekilmeleri ve ilerlemeleri içerebilmektedir ancak SSCB'nin taviz vermeye yönelik ikna edici bir adım attığına dair somut bir işaret bulunmamıştır. SSCB, nükleer saldırı kapasitesini sürekli artırırken, hidrojen bombalarının geliştirilmesi bu tehdidi daha da büyütüştür. ABD'ye yönelik "ani bir saldırı" olasılığı her geçen gün artarken, savunma önlemleri tehdidin boyutunu azalmış ancak tamamen ortadan kaldırmamıştır. SSCB, gayri safi milli hasıllarının önemli bir kısmını askeri harcamalara ayırarak konvansiyonel güçlerini korumaya ve geliştirmeye devam etmiştir. (Eisenhower, 1953)

Doğu Almanya ve diğer Avrupa uydu devletlerindeki ayaklanmalar, SSCB'nin bu ülkeleri tam anlamıyla kontrol altına alma ve halklarının özgürlük arzularını bastırma konusundaki başarısızlığını ortaya koymuştur. Bu durum, uydu yönetimlerinin SSCB askeri gücüne bağımlılığını ve uydu devletlerdeki silahlı kuvvetlerin güvenilirliğinin özellikle halk direnişi arttığında, sorgulanabilir olduğunu göstermiştir. Bu gelişmeler SSCB liderliği üzerinde içsel ve psikolojik baskılar yaratmasına rağmen, Avrupa uydu devletleri üzerindeki etkili kontrolü ve bu devletlerin kaynaklarını kullanma kapasitesi önemli ölçüde zayıflamamıştır. SSCB, bölgede yeterli askeri güç bulundurduğu sürece bu kontrolün azalması da olası görülmemiştir. SSCB bloğundan herhangi bir büyük Avrupa uydu devletinin ayrılması, SSCB rızası olmaksızın veya bir savaş olmadan mümkün görünmemiştir. Böyle bir ayrılık, SSCB askeri kapasitesini nükleer silahların teslimatı veya konvansiyonel güçler açısından ciddi şekilde etkilemeyecek olsa da SSCB prestijine ağır bir darbe indirebilir ve Avrupa'daki konvansiyonel askeri gücünü bir ölçüde zayıflatabileceği ifade edilmiştir. Çin'deki komünist rejim iktidarının güçlü kontrol altında olduğu, büyük bir savaş çıkmadığı sürece yerel güçler veya rakip rejimler tarafından sarsılmasının beklenmediği ifade edilmiştir. Komünist Çin ile SSCB arasındaki ittifak, ortak ideoloji ve mevcut çıkar birlikteliğine dayandırılmıştır. Stalin'in ölümü ve Kore'de sağlanan ateşkes sonrası, Çin'in SSCB'ye ekonomi ve askeri alanlarında bağımlılığı devam etse de kendi çıkarlarını daha fazla öne çıkarma eğiliminde olabileceği öngörülmüştür. Uzun vadede bu farklılıkların ittifak üzerinde baskı oluşturabileceği veya ittifakı zayıflatabileceği düşünülse de mevcut durumda ittifak sağlam bir şekilde kurulduğu ifade edilmiştir. Komünist Çin, SSCB bloğuna stratejik bir bölge ve geniş bir askeri insan gücü rezervi sağlayarak, bloğun genel gücüne önemli bir katkıda bulunmuştur. (Eisenhower, 1953)

ABD'nin SSCB tehdidine karşı güvenliğini sağlamak için güçlü bir askeri duruş geliştirmesi, misilleme kapasitesini artırması ve SSCB saldırılarına karşı hızla karşılık verebilecek bir savunma yapısını koruması gerektirmiştir. Bunun yanı sıra, genel bir savaş durumunda zaferi garanti altına alabilecek bir seferberlik üssünün oluşturulması ve bu üssün kritik altyapı şekline korunması gerektiği ifade edilmiştir. Uzun vadede, güçlü ve büyüyen bir ekonominin özgür kurumların işleyişini sürdürebilmesini ve tam seferberliğe hızla geçişi mümkün kılması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, ulusal moralin ve özgür kurumların korunması, ABD halkının güvenlik önlemlerine olan desteğini sürdürmesi açısından kritik bir unsur olarak değerlendirilmiştir. ABD'nin ulusal güvenliğini desteklemek için güçlü bir istihbarat sistemi geliştirerek olası saldırganlık ve yıkıcı

faaliyetlere karşı erken uyarı sağlama, yabancı ülkelerin askeri, siyasi ve ekonomi kapasitelerini doğru değerlendirmesi ve olası dış gelişmeleri öngörmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bilimsel ve teknik eğitimin genişletilmesi, adil bir askeri eğitim sistemi oluşturulması ve ulusal acil durumlara yönelik insan gücünün etkin dağıtılmasının önemine vurgu yapılmıştır. Silah sistemlerinde üstünlük sağlamak için bilimsel AR-GE'nin desteklenmesi, sanayi altyapısı ve askeri kuvvetlerin durumunun sürekli gözden geçirilmesi önerilmiştir. Sınırlı savunma seferberliği sürdürülerek, üretim kapasitesinin dağıtılması ve hızla genişletilebilir hale getirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Savunma çabalarını desteklemek için temel rezerv stokları oluşturulması ve kritik malzemelerin eksikliğini gidermek üzere stoklama programlarının sürdürülmesi ifade edilmiştir. Ayrıca, atom silahlarının gizli ticareti ve sabotaj gibi tehditlere karşı iç güvenliğin güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. (Eisenhower, 1953)

ABD, güçlü sanayileşmiş ve komünist olmayan devletleri kendi tarafında tutarak hem barışta hem de savaşta stratejik üstünlüğünü korumuştur. Bu ülkelerin SSCB bloğuna kayması halinin ABD'yi izole ederek dünya dengesini değiştirecek ve genel bir savaş durumunda zafer kazanma ya da ulusal güvenliği koruma kapasitesini tehlikeye atacağı ifade edilmiştir. Müttefiklerin SSCB saldırganlığını caydıracak atom kapasitesine sahip olmadıkları, askeri güçlerini sürdürebilecek yeterli siyasi ve ekonomik istikrardan da yoksun olduğu tespitine yer verilmiştir. ABD'nin müttefiklerine askeri yardımı daha sınırlı ölçekte sürdürmesi ve uzun vadede uygun ekonomi ve ticaret politikaları ile doğrudan hibe yardımlarını azaltması tavsiye edilmiştir. Batı Avrupa'da askeri güç inşası ve ekonomilerin toparlanması bölgedeki zayıflıkları kısmen gidermiş ve NATO ile ilişkili kuvvetler, SSCB saldırganlığını maliyetli hale getirecek seviyeye ulaşmıştır. Ancak, mevcut askeri harcama oranlarıyla ve ABD'nin askeri yardımıyla bile Batı Avrupa, tam ölçekli bir SSCB saldırısını başlangıçta durdurabilecek yeterli güce sahip olmadığı ikazında bulunulmuştur. ABD'nin askeri yardımı zamanla azalacağından bahisle Batı Almanya dahil olmak üzere Avrupa devletlerinin savunma güçlerini azami düzeyde artırmalarının zorunluluğu ortaya atılmıştır. En büyük caydırıcı unsur, ABD'nin bölgeye yönelik bir saldırı durumunda atom kapasitesini ve misilleme gücünü kullanma kararlılığıdır şeklinde işaret edilmiştir. (Eisenhower, 1953)

Uzak Doğu'da koalisyonun askeri gücü büyük ölçüde ABD'ye ve bölgedeki müttefiklerin sınırlı kapasitelerine dayandırılmıştır. Bölgedeki askeri dengenin güçlenmesi Japonya'nın ekonomi ve askeri alanlarda yeniden canlanmasına genel olarak koalisyonun gücü ve uyumu, ABD'nin liderliğini sürdürmesine ve üyelerin kendi sorumluluklarını üstlenmesine bağlanmıştır. Ancak, NATO müttefiklerinin ekonomik ve askeri şekilde toparlanması, örneğin; Almanya ve Japonya'nın yeniden güçlenmesi, onların ABD rehberliğinden daha bağımsız hareket etme isteğini artırmıştır. SSCB blokuyla ticaret, savunma çabalarının düzeyi ve ABD'nin ekonomik yardımlarıyla ilgili belirsizlikler, koalisyonun bütünlüğünü zayıflatabilecek faktörler arasında yer almıştır. Müttefikler arasında genel bir savaşın doğuracağı sonuçlara dair derin bir korku hâkimdir ve ancak SSCB saldırganlığını ABD'nin tanımladığı kadar yakın bir tehdit olarak görmemişlerdir. Bazıları, savaşın kaçınılmaz olması durumunda buna karşı koyamayacakları yönünde kadereci bir yaklaşım benimsemiştir. NATO ülkelerinde, savunma harcamalarının siyasi ve ekonomik gerginlikler yaratmadan karşılanıp karşılanamayacağı konusunda ciddi şüpheler duyulmuştur. Almanya ve Japonya'nın yeniden silahlanması birçok müttefiki

endişelendirirken, bu ülkelerde de yeniden askerî güçlenmeye karşı ciddi muhalefet de devam etmiştir. Fransa ve İtalya gibi bazı ülkelere, iç politik istikrarsızlık hem hükümetlerin otoritesini hem de dış politikalarını sorgulatmıştır. Bağlantısız bölgelerde, Batı'ya yönelik huzursuzluk ve hoşnutsuzluk güçlenmiştir. Irksal kimlikler, sömürge karşıtlığı, yükselen milliyetçilik, hızlı sosyal ve ekonomik değişim talepleri, nüfus artışı ve Batı ile çatışan yerel dini ve sosyal yapılar bu huzursuzluğun temel kaynaklarını oluşturmuştur. Siyasi istikrarsızlık ve hükümetlerin güvenilmezliği, bu devletlerle sağlam ilişkiler kurmayı ve tarafsızlığa karşı koymayı zorlaştırmıştır. Sadece ekonomik yardımla bu sorunların çözülemeyeceği, aynı zamanda yapıcı siyasi ve diplomatik önlemlerle özgür dünya ile ortak çıkar anlayışının güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. ABD, güvenliğini sürdürebilmek için serbest piyasa ekonomisine dayalı sağlam bir ekonomi yapısı oluşturmali ve bu yapıyı hem savunma kapasitesini artırmak hem de yaşam standartlarını korumak için kullanması ifade edilmiştir. Ekonomide yaşanan durgunluk sadece ABD'nin değil, özgür dünya koalisyonunun güvenliğini de tehdit edeceğinden ABD'nin ekonomik istikrarı ulusal güvenlik açısından kritik görülmüştür. Uzun vadeli ekonomi büyüme potansiyeli mevcut olsa da, bunun sürdürülebilir olması için mali politikaların dalgalanmaları önleyici ve büyümeyi teşvik edici şekilde düzenlenmesi gerektiği stratejisi ön plana çıkmıştır. Aşırı devlet harcamaları, enflasyonist baskılar veya aşırı vergilendirme yoluyla ekonomide büyümeyi engelleyici politikalar yerine ekonomide istikrarı bozmadan ulusal güvenliği finanse edecek dengeli bir mali yaklaşımın benimsenmesi zorunluluğu ortaya konulmuştur. (Eisenhower, 1953)

Uzun vadeli büyümeyi destekleyecek şekilde vergi sisteminde reform yapılması ihtiyacı ortaya konulmuştur. Ancak, bu reformların başlangıçta gelir kaybına neden olacağı ve ekonomide büyümenin önündeki engelleri azaltmanın zaman alacağı ifade edilmiştir. Artan gelir ihtiyacının geniş tabanlı yeni vergilendirme yoluyla karşılanmasının kaçınılmazlığına vurgu yapılarak yüksek devlet borçları, ülkenin mali ve ekonomik istikrarını daha da karmaşık hale getirmiş ve ek borçlanmanın büyük ölçüde enflasyonist kaynaklardan sağlanabileceği görülmüştür. Ekonomik sistem hem enflasyonist borçlanma hem de baskıcı vergilendirme nedeniyle ciddi zarar görebileceğinden belirlenmiş bir harcama sınırı bulunmamakla birlikte harcamalar arttıkça ekonomik yönetimde sağlam politikalara duyulan ihtiyacı da artırmıştır. Yanlış hesaplamalar ve ekonomik dalgalanmalar riski göz önüne alındığında, ulusal güvenlik için gerekli fonlar, bu ekonomik tehditler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Hükümet harcamalarının aşırı düzeyde olması, sanayi üretkenliğini ve askeri programların sürdürülebilirliğini tehlikeye atabilecek en önemli risklerden biri olarak öne çıkmıştır. ABD'nin ulusal güvenlik programları, insan gücü, üretim kapasitesi ve mali kaynakların sürdürülebilirliğine dayandırılmıştır. SSCB tehdidine karşı koyarken, ABD ekonomisini ve temel değerlerini zayıflatmamak temel bir öncelik şeklinde benimsenmiştir. Uzun vadede güçlü bir savunma kapasitesini ve tam seferberliğe geçiş yeteneğini desteklemek için sağlam ve büyüyen bir ekonomi gerekli olduğu ifade edilmiştir. Yüksek üretim kapasitesi ve özgür kurumların korunması aynı zamanda ekonomideki büyümenin dayandığı teşviklerin zayıflatılmaması gerektiği vurgulanmıştır. (Eisenhower, 1953)

ABD ekonomisindeki yaşanabilecek bir gerilemenin özgür dünyanın güvenliğini ciddi biçimde tehlikeye atabileceği bu nedenle, NATO'nun askeri, ekonomik ve siyasi gücünün inşasında müttefiklerin adil katkılarının teşvik edilmesi gerektiği, ABD'nin

politikalarının bu bağlamda yalnızca anti-komünist olmaması gerektiği aynı zamanda tarafsız ülkeleri özgür dünya ile daha güçlü iş birliğine yönlendirecek şekilde yapılandırması gerektiği ön planda tutulmuştur. Müttefiklerin kendi kendine yetme ve savunma kapasitelerini artırmaları için ABD, uluslararası ticareti teşvik etmiş, piyasalara ve hammaddeye erişimi kolaylaştırmış ve az gelişmiş bölgelerin ekonomik büyümesine destek vermiştir. Bu bağlamda, tarife ve ticaret politikalarında değişiklik yapılması dahil ABD'nin gelecekte sağlayacağı ekonomik yardımlar ve krediler, ulusal çıkarlar doğrultusunda şekillendirileceği ifade edilmiştir. (Eisenhower, 1953)

Orta Doğu'da güçlü bir bölgesel ittifakın dönem için mümkün olmadığı kabul edilmekle birlikte, bölgenin istikrarını koruyarak SSCB nüfuzunu engellemek için iş birliğinin artırılması teşvik edilmiştir. Diğer bölgesel aktörlere ise siyasi adımlar, sınırlı askeri ve ekonomik yardımlar ile teknik destek sağlaması önerilmiştir. Dünyanın diğer bölgelerinde de ABD'nin kendi stratejik çıkarlarına uygun olarak askeri ve ekonomik desteğini hesaplı bir şekilde yönlendirmesi ABD'nin ekonomik istikrarı, dünyanın güvenliği için kritik bir unsur olmaya devam etmiştir. Savunma harcamalarının, ekonomideki büyüme teşviklerini zayıflatmadan veya enflasyona yol açmadan yönetilmesinin hayati önemine işaret edilmiştir. Bunun için özellikle federal harcamaların dikkatle dengelenmesi, bütçe disiplininin korunması ve gereksiz harcamaların azaltılması zarureti ifade edilmiştir. Özellikle ABD'nin istikrarlı fiyat seviyelerinde ekonomisindeki büyümeyi sürdürmesi, özel girişimi desteklemek için devlet kontrollerini asgari düzeyde tutması ve nükleer enerji gibi doğal ve teknolojik kaynakların geliştirilmesine sağlanan teşviklerin devam ettirilmesi vurgulanmıştır. (Eisenhower, 1953)

SSCB tehdidini azaltmak için ABD hem kendi içinde hem de müttefiklerinin güç ve birlik içinde hareket etmesini sağlamayı hedeflemiştir. SSCB ve Çin ile silah kontrolü dahil olmak üzere belirli anlaşmalara açık yaklaşılması ancak bu müzakerelerin ABD ve müttefiklerinin güç pozisyonunu zayıflatmayacak şekilde yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca ABD'nin SSCB rejiminin iç yapısını değiştirmekten ziyade SSCB saldırganlığını caydırmak ve diğer uluslar üzerindeki kontrolünü kırmak için güvenlik önlemlerini sıkılaştırması gerektiği ortaya konulmuştur. SSCB ideolojisinin ve etkisinin zayıflatılması amacıyla açık ve örtülü tedbirler alınması, komünist partilerin gücünün azaltılması ve dünya ülkeleri üzerinde SSCB nüfuzuna karşı diplomatik, ekonomik ve siyasi önlemlerin uygulanması gerekliliği ifade edilmiştir. ABD'nin özellikle SSCB bloğuna karşı baskı oluşturarak, SSCB'yi daha kabul edilebilir müzakerelere zorlayacak koşullar yaratmaya çalışması ve bu çerçevede, SSCB Çin ile ilişkilerini bozacak, uydu devletler üzerindeki kontrolünü zorlaştıracak ve SSCB askeri ve ekonomi kapasitesinin gelişimini yavaşlatacak çeşitli siyasi, ekonomik, propaganda ve istihbarat önlemlerinin hayata geçirilmesi önerilmiştir. (Eisenhower, 1953)

ABD Ulusal Stratejisi (Presidential Directive/National Security Council -PD/NSC-18)

ABD'nin 24 Ağustos 1977 tarihli ulusal stratejisi Başkanlık Direktifi/Ulusal Güvenlik Konseyi (*Presidential Directive/National Security Council -PD/NSC-18*) ortaya konulmuştur. Carter döneminde geliştirilen PD/NSC-18 stratejisi, askeri gücün ötesine geçerek ekonomik ve teknolojik araçlara dayanan bir güvenlik anlayışını benimsemiş; SSCB'nin küresel ekonomik sistemin dışında kalmasının doğurduğu istikrarsızlıkların da etkisiyle ekonomi güvenliği, enerji arzı, müttefiklerin ekonomik kapasitesi ve uluslararası

iş birliği gibi unsurlar üzerinden ulusal güvenliğin temel bir bileşeni hâline gelmiştir. (Ions, 1983) ABD-SSCB ilişkilerinin hem rekabet hem de iş birliği unsurlarını içereceğini ortaya koymuştur. Bu çerçevede, ABD'nin stratejisinin askeri gücün ötesinde ekonomik, teknolojik ve siyasi avantajlarını kullanarak küresel etkisini artırması gerektiği belirtilmiştir. ABD, SSCB askeri gücünü dengelemek için siyasi, ekonomik ve askeri araçları bir arada kullanmalı, özellikle Avrupa, Orta Doğu ve Doğu Asya gibi stratejik bölgelerde SSCB etkisini sınırlamaya çalışması ifade edilmiştir. İnsan hakları ve ulusal bağımsızlık ilkeleri doğrultusunda SSCB ile siyasi rekabet sürdürülmesi ve dünya genelinde demokratik değerleri desteklemesi vurgulanmıştır. Bununla birlikte, ABD-SSCB ilişkilerinde gerginlikleri azaltmak ve iş birliği fırsatlarını değerlendirmek amacıyla diplomatik temasların yürütülmesi özellikle silahların kontrolü ve askeri rekabeti azaltmaya yönelik müzakerelerin teşvik edilmesi tavsiye edilmiştir. SSCB'nin küresel ekonomik ve sosyal gelişmelere yapıcı bir şekilde entegre edilmesi için çaba gösterilmesinin kritikliğine dikkat çekilmiştir. (Carter Jr., 24 Ağustos 1977 tarihli Başkanlık Direktifi/Ulusal Güvenlik Konseyi (Presidential Directive/National Security Council -PD/NSC-18), 1977)

ABD'nin bu stratejiyi sürdürebilmesi için askeri güç dengesini koruması gerektiği ve bu doğrultuda, savunma harcamalarının reel olarak yıllık yüzde üç oranında artırılması öngörülmüştür. Stratejinin temel amacının ABD'nin ve müttefiklerinin güvenliğinin sağlanması, caydırıcılığın korunması ve gerekirse etkili bir misilleme kapasitesine sahip olunmasını gerektirmiştir. NATO ve Asya'daki müttefikler için ise caydırıcılığın nükleer olmayan saldırılara karşı güçlendirilmiş stratejik kuvvetler aracılığıyla sağlanması gerekliliği ortaya konulmuştur. ABD, SSCB ile stratejik güçler açısından temel eşitlik ilkesini koruyarak, SSCB'nin stratejik kuvvetlerini siyasi baskı aracı olarak kullanmasını engellemesi ifade edilmiştir. Aynı zamanda, SSCB'nin ilk saldırı ile stratejik üstünlük sağlamasına izin vermeyecek şekilde askeri dengenin sürdürülmesine yönelik planlamanın önemi vurgulanmıştır. Bu çerçevede, ABD'nin ulusal güvenlik stratejisi askeri caydırıcılığı güçlendirirken, ekonomide istikrarı korumayı ve müttefikleriyle sürdürülebilir ilişkiler geliştirmeyi amaçlamıştır. Savunma harcamalarının dengeli yönetilmesiyle ekonomide istikrar korunmalı ancak küresel rekabette SSCB'ye karşı askeri ve diplomatik üstünlük sağlanması öngörülmüştür. ABD'nin genel amaçlı kuvvetleri, stratejik nükleer eşitlik koşullarında ulusal güvenlik çıkarlarını koruma açısından giderek daha fazla önem kazanmıştır. ABD'nin askeri planlaması, öncelikli olarak Avrupa'daki SSCB tehdidine karşı koymaya odaklanmış ancak aynı zamanda Avrupa dışındaki ABD ve müttefik çıkarlarını savunma kapasitesini de içerecek şekilde geniş yelpazede gösterilmiştir. (Carter Jr., 24 Ağustos 1977 tarihli Başkanlık Direktifi/Ulusal Güvenlik Konseyi (Presidential Directive/National Security Council -PD/NSC-18), 1977) SSCB'ye karşı doğrudan konvansiyonel karşıtlıktan ziyade ekonomik bağımlılık ilişkileri, diplomatik baskı ve stratejik kaynaklara erişim üzerinden yapılandırılan bir güvenlik vizyonunu yansıtmaktadır. (Hanhimäki, 2004)

Basra Körfezi'ndeki enerji yollarının güvenliği, sadece bölgesel bir mesele değil, aynı zamanda ABD'nin ve müttefiklerinin ekonomik güvenliğinin temel yapı taşlarından biri olarak konumlandırılmıştır. NATO ve küresel krizlere yönelik planlamalar, stratejik nükleer eşitliğin artan önemini göz önünde bulundurarak, konvansiyonel askeri yeteneklerin güçlendirilmesini içermiştir. NATO'nun o dönemdeki stratejisi

doğrultusunda, caydırıcılık ve savunma, konvansiyonel, bölgesel nükleer ve stratejik nükleer kuvvetlerin bir kombinasyonuna dayandırılmıştır. Varşova Paketi'nin askeri duruşundaki gelişmeler göz önüne alındığında, NATO'nun konvansiyonel güçlerinin caydırıcılık ve savunma açısından güçlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. ABD, NATO'nun mevcut stratejisine bağlılığını sürdürerek, müttefikleriyle birlikte Varşova Paketi'nin bir saldırısını en az toprak kaybı ile durdurma ve nihayetinde savaş öncesi sınırları geri kazanma kapasitesine sahip olmayı taahhüt etmiştir. Bu çerçevede, ilk muharebe kabiliyetlerinin geliştirilmesine öncelik verilmiştir. Ayrıca, ABD ve müttefikleri, NATO ile Varşova Paketi arasında olası bir savaş durumunda hayati ekonomik çıkarları koruyabilmek adına, iletişim hatlarının ve hammaddeye erişimin güvence altına alınması için gerekli askeri kapasiteyi muhafaza etmesi ekonomi güvenliği bağlamında benimsenmiştir. Küresel krizlere yanıt verebilmek için ABD, denizasırsı üsler ve lojistik destekten bağımsız olarak hareket edebilecek hafif tümenlerden oluşan bir konuşlandırma gücünü muhafaza etmeye yönelik stratejiler benimsemiştir. Bu kuvvetler, orta düzeyde deniz ve taktik hava gücü ile sınırlı kara muharebe unsurlarını içerecek şekilde tasarlanmıştır. Söz konusu güçler hem yerel tehditlere hem de SSCB tarafından bölgeye sevk edilecek kuvvetlere karşı kullanılmak üzere yapılandırılmış ve Orta Doğu, Basra Körfezi veya Kore gibi bölgelerdeki gereksinimler doğrultusunda müttefiklerin katkılarıyla desteklenmiştir. ABD'nin askeri planlaması, bu gereksinimlerin hafif konuşlandırma kuvvetleri ile tamamlanmasını ve NATO savunmasına odaklanan iç kuvvetlerden destek almasını öngörmüştür. (Carter Jr., 24 Ağustos 1977 tarihli Başkanlık Direktifi/Ulusal Güvenlik Konseyi (Presidential Directive/National Security Council - PD/NSC-18) , 1977)

15 Ocak 1981 tarihli PD/NSC-62 sayılı Başkanlık Direktifi'nde ABD 1977'de belirlenen ulusal stratejisini korumakla birlikte SSCB'nin artan güç projeksiyonu ve özellikle Basra Körfezi'ndeki ABD açısından hayati addedilen çıkarlarına yönelik tehditler nedeniyle stratejide önceliklerin ve vurguların değiştirilmesi gerektiğini ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, Basra Körfezi'nde güvenlik çerçevesi inşa etme sürecinin ilerleyişini kodifiye eden direktif, 1980'lerdeki büyük ölçekli bölgesel çatışma riskleri göz önünde bulundurularak savunma kaynak tahsislerinde hazırlık seviyesinin artırılmasını zorunlu kılmıştır. 24 Ağustos 1977 tarihli NSC-18 sayılı Başkanlık Direktifi, ABD'nin genel maksat kuvvetlerinin odak noktasını Avrupa olarak belirlemiş ancak Kore ve Basra Körfezi bölgesindeki olası krizlere karşı da kapasite oluşturulmasını öngörmüştür. Ancak, SSCB'nin Afrika Boynuzu ve Afganistan'daki eylemleri, İran Devrimi sonrası yaşanan kaotik durum, İran-İrak Savaşı ve Arap-İsrail gerilimleri gibi gelişmeler, bölgedeki istikrarsızlığı artırarak ABD ve müttefiklerinin çıkarlarını daha büyük risk altına sokmuş SSCB'nin müdahale imkanlarını genişletmiştir. Aynı dönemde, Çin ile normalleşen ilişkiler ABD'nin Doğu Asya'daki stratejik konumunu güçlendirse de SSCB'nin Basra Körfezi'ndeki petrol üreticileri üzerindeki etkisini artırması, NATO ve Japonya'nın sürdürülebilirliğini tehdit edebileceği ve Avrupa ile Japonya'da büyük ekonomik yıkımlara yol açabilecek bir risk faktörü olarak değerlendirilmiştir (Carter Jr., 15 Ocak 1981 tarihli PD/NSC-62 sayılı Başkanlık Direktifi, 1981). SSCB'nin Orta Doğu'daki nüfuzunu artırma çabalarına karşılık olarak geliştirilen "*Carter Doktrini*"nin yalnızca askeri değil, aynı zamanda ekonomik çıkarları korumaya yönelik bir refleks olduğu ortaya konulmuştur.

ABD'nin ulusal güvenlik stratejisinin bir parçası olarak, Basra Körfezi'nde yeterli stratejik hava ve deniz taşımacılığı kapasitesinin geliştirilmesi, genel maksat kuvvetlerinin güçlendirilmesi ve bölgedeki askeri tesislere erişimin artırılması yüksek öncelik haline getirilmiştir. NATO'nun barış zamanı kuvvet konuşlandırmalarında önceliği korunmakla birlikte, hazırlanan “*Beş Yıllık Savunma Programı*” kapsamında Basra Körfezi'ndeki stratejik taşımacılık ve genel maksat kuvvetlerinin iyileştirilmesi en yüksek öncelik olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda, Çin ile ilişkilerin güçlendirilmesi, Japonya'nın savunma kapasitesinin artırılması, ASEAN ülkeleriyle iş birliğinin geliştirilmesi ve NATO müttefiklerinin Avrupa'daki savunma yükünü daha fazla üstlenmesi hedeflenmiştir. Küba'nın desteğiyle Karayipler'de artan SSCB askeri varlığı yeni bir güvenlik kaygısı yaratmış ve ABD'nin Güneydoğu bölgesi ve bölgedeki topraklarında askeri varlığını sessizce artırarak, SSCB ve Küba'ya yönelik caydırıcılık mesajı vermesi gerektiği belirtilmiştir. Artan SSCB askeri gücü ve güç projeksiyonu nedeniyle müttefiklerle ekonomik ve askeri yük paylaşımına yönelik daha etkin mekanizmalar geliştirilmesi zorunlu hale gelmiştir. Avrupalı müttefiklerinin, özellikle İngiltere, Fransa ile Avustralya'nın Basra Körfezi güvenlik çerçevesine askeri katkıda bulunması beklenirken, Almanya, diğer NATO ülkeleri, ANZUS üyeleri ve Japonya gibi ülkelerden ekonomi alanında destek sağlamaları talep edilmiştir. ABD kuvvetlerinin Güneybatı Asya'ya sevkini kolaylaştırmak amacıyla müttefik ülkelerin hava sahası, geçiş ve intikal kolaylıkları sağlaması gerektiği ayrıca SSCB'nin stratejik ve genel maksat kuvvetlerini kısıtlamaya yönelik silah kontrol müzakerelerinin hızlandırılması önerilmiştir. Bu süreç sayesinde hem stratejik rekabetin maliyetlerinin düşürülebileceği hem de nükleer silah kullanım riskinin azaltılabileceği gündemde tutulmuştur. (Carter Jr., 15 Ocak 1981 tarihli PD/NSC-62 sayılı Başkanlık Direktifi, 1981)

Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32 (National Security Decision Directive - NSDD 32)

Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32 (*National Security Decision Directive - NSDD 32*) 20 Mayıs 1982 tarihinde Ronald Wilson Reagan yönetiminin ABD'nin ulusal güvenliği, diplomatik, enformasyonel, ekonomik, politik ve askeri bileşenleri içeren kapsamlı ve entegre bir strateji içermiştir. ABD'nin ulusal güvenlik stratejisi SSCB'nin küresel nüfuzunu artırma çabalarına karşı koymayı ve ekonomik sistemini zayıflatmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda özellikle ekonomi güvenliğini zayıflatmak için SSCB askeri harcamalarının sürdürülemez hale getirilmesi, ittifak sisteminin ekonomik baskılarla yüzleşmeye zorlanması ve uzun vadede SSCB ekonomisinin çökertilmesi amaçlanmıştır. ABD, SSCB'ye askerî açıdan kritik teknoloji ve kaynakların akışını engelleyerek ekonomik zorluklarını derinleştirmeyi öncelik haline getirmiştir. Bununla birlikte, ABD ve müttefiklerinin yabancı pazarlara erişimini güvence altına almak, enerji ve mineral kaynaklara ulaşımını sağlamak ve küresel ekonomi sisteminin istikrarını korumak, ulusal güvenlik politikalarının temel bileşenleri arasında yer almıştır. ABD, küresel ekonomi politikalarını, SSCB'nin dış ticaret ve finansal kaynaklara erişimini kısıtlamak üzere şekillendirerek ekonomisinin zayıflamasını hızlandırmayı hedeflemiştir. Aynı zamanda, “*Üçüncü Dünya*” ülkelerinde ekonomik kalkınmayı destekleyen ticaret, yatırım ve yardım programlarını teşvik ederek SSCB etkisini kırmaya çalışmıştır. Çünkü gelişmekte olan dünyada ekonomik istikrarsızlık, kaynak kıtlığı ve zayıf ekonomik yapıların SSCB'ye yeni nüfuz alanları yaratacağı ifade edilmiştir. Bu nedenle, ABD küresel ekonomik sistemin istikrarını korumaya ve sanayileşmiş demokrasilerin ekonomi

alanındaki güçlerini artırmaya odaklanmıştır. Bu bağlamda ABD'nin müttefikleriyle ekonomi ve askeri alanlarında iş birliğini güçlendirmesi zorunlu hale gelmiş özellikle NATO ülkelerinin savunma harcamalarına parasal katkı sağlaması beklenmiştir. Avrupa dışındaki bölgelerde, ekonomi gücü artan devletlerin güvenlik yükünü paylaşmaları teşvik edilmiştir özellikle Güneybatı Asya'da ekonomi ve askeri alanlarında istikrarı destekleyecek bölgesel güvenlik yapılarının geliştirilmesi önerilmiştir. ABD, SSCB'yi ekonomi açısından zorlama ve küresel ekonomi üzerindeki kapitalist etkisini genişletmek amacıyla ekonomi güvenliği politikalarını stratejik bir araç olarak kullanmıştır. Ekonomik yaptırımlar, ticaret kısıtlamaları ve teknoloji transferlerinin önlenmesi gibi araçlarla SSCB sisteminin kırılganlığını artırmayı hedeflemiştir. (Reagan, Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32, 1982)

ABD'nin bu dönem ulusal güvenlik stratejisi, diplomasi, ekonomi, askeri, siyasi ve bilgi alanlarını içeren bir dizi iç içe geçmiş stratejinin geliştirilmesini ve bütünleştirilmesini gerektirmiştir. Bu stratejiler, ABD'nin küresel etkisini artırmayı, SSCB yayılmasını sınırlamayı ve ekonomik baskılar yoluyla SSCB'nin maliyetlerini artırmayı hedeflemiştir. ABD, SSCB ve müttefiklerinin diplomasi, silah transferleri, ekonomik baskılar, siyasi eylemler, propaganda ve dezenformasyon yoluyla nüfuz kazanma çabalarını etkisiz hale getirmeye çalışırken aynı zamanda SSCB'nin askeri gücünü tahkim etmeye yönelik harcamalarını kısıtlamayı ve ittifak sistemini ekonomik sıkıntılarla zayıflatmayı amaçlamıştır. ABD, ulusal güvenliğini sağlamak için küresel ekonomik sistemin işleyişini desteklerken uluslararası ticaret ve yatırımın serbestçe yapılabilmesini güvence altına almış ve bu vesileyle yabancı pazarlara erişimi garanti altına almaya çalışmıştır. 1980'lerde ABD, SSCB'nin ekonomik zorluklarına rağmen askeri modernizasyonuna devam edeceğini öngörmüştür. SSCB, askeri gücünü sürdürebilmek için ekonomik kaynaklarını giderek daha fazla savunma sanayiine yönlendirmesi uzun vadede SSCB ekonomisini daha kırılgan hale getirmiştir. ABD, SSCB ekonomisini zayıflatmak için müttefikleriyle birlikte ekonomik yaptırımları artırmayı ve SSCB'yi ekonomik açıdan daha fazla izole etmeyi planlamıştır. ABD, özellikle Orta Doğu ve Güneydoğu Asya'da ekonomik iş birliği yoluyla Batı ittifaklarını güçlendirmeye çalışmış ve SSCB'nin bu bölgelerde nüfuz kazanmasını engellemeyi amaçlamıştır. (Reagan, Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32, 1982) Reagan yönetimi ekonomik büyümeyi yalnızca iç refahın değil, aynı zamanda ulusal gücün sürdürülebilirliğinin temeli olarak görmüştür. Ekonomi güvenliği, SSCB'ye karşı uygulanan baskı politikalarının ana aracına dönüşmüş; *"bütünleşik güç stratejisi"* kapsamında özellikle teknoloji transferlerinin sınırlandırılması, stratejik ihracat kontrolleri ve enerji kaynaklarına erişim güvenliği gibi alanlarda ABD'nin ekonomik çıkarları doğrudan güvenlik paradigmasıyla bütünleştirilmiştir. (Aaron, 2000)

ABD'nin Güneybatı ve Güneydoğu Asya'daki politikası, yerel devletlerin kendi iç istikrarsızlıklarını yönetmesine dayanmış gerektiğinde güvenlik yardımı sağlanmasını öngörmüştür. Ancak dış tehditler veya dış destekli güvenlik sorunları ortaya çıkması halinde ABD öncelikle bölgedeki müttefiklerin savunma çabalarını destekleyerek hareket etmeyi ve esnekliğini koruyarak doğrudan SSCB tehditleriyle ilgilenmeyi hedeflemiştir. Latin Amerika'da doğrudan SSCB tehdidi Küba'dan kaynaklanmış büyük bir çatışmada Küba'nın ABD'ye veya iletişim hatlarına saldırı üssü olarak kullanılmasını önlemek stratejik bir öncelik olarak belirlenmiştir. Nikaragua'nın Panama Kanalı veya

Karayıpler’de tehdit oluşturmaları durumunda da ABD, bu tehdidi ortadan kaldırma sorumluluğunu üstlenmiştir. Güney Atlantik ve Güney Pasifik’te, Brezilya, Arjantin ve Şili gibi ülkeler, ABD kuvvetlerine erişim sağlama veya kendi deniz kuvvetlerini kullanma yoluyla deniz iletişim hatlarının savunulmasına katkıda bulunabilecek ülkeler olarak zikredilmiştir. Afrika’da, SSCB’nin Libya ve Etiyopya’da vekiller aracılığıyla avantaj elde etmeye çalıştığı belirtilmiştir. Libya’nın tehditkâr dış politikası karşısında ABD, Libya’yı kontrol altına almak için siyasi ve askeri yöntemlere başvurabileceğini ifade etmiştir. Bu bölgede, ABD’nin müttefiklere olan ilgisi ve güveni daha fazla olmakla birlikte Mısır, Fas, Somali, Kenya ve potansiyel olarak Zaire (*Kongo Demokratik Cumhuriyeti*) ve Liberya gibi ülkelerle güvenlik iş birliği yapılması hedeflenmiştir. (Reagan, Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32, 1982)

ABD’nin savaş zamanındaki stratejisi, SSCB ve müttefiklerine karşı başarılı bir savunma planlamak ve savaşın erken bir aşamada, ABD ve müttefiklerinin lehine sonuçlanmasını sağlamak üzerine kurulmuştur. Planlamalar, konvansiyonel bir savaş ve nükleer tehditleri içerecek şekilde geniş bir yelpazede hazırlanmıştır. Ayrıca, SSCB saldırılarını caydırmak için coğrafi genişleme ve karşı saldırılar gibi seçenekler değerlendirilmiştir. ABD’nin barış zamanındaki öncelikleri arasında NATO’nun konvansiyonel savunma kabiliyetlerini geliştirmek, Avrupalı müttefiklerinden daha fazla maddi katkı almak ve NATO içindeki iş bölümü anlaşmalarını artırmak bulunmuştur. NATO stratejisi, ileri savunma hattı boyunca konvansiyonel bir savunma planına dayanmış, savaşın kaybedilmesi durumunda nükleer tırmanış tehdidini içermiştir. Ancak, Avrupalı müttefiklerin konvansiyonel savunmaya yatırım yapmamaları nükleer eşğin düşmesine neden olabileceği ifade edilmiştir. Ortadoğu ve Güneybatı Asya’da, ABD’nin temel çıkarları arasında SSCB’nin bölgedeki etkisini önlemek ve Batı’nın “petrol” erişimini güvence altına almak yer almıştır. ABD, hızlı müdahale gücünü bölgeye hızla sevk edebilmek için bölgedeki müttefiklerinin lojistik desteğine olan güveni ifade etmiştir. İsrail’in askeri üstünlüğünün korunması ABD’nin bir diğer önemli hedefi olarak belirlenmiştir. ABD ayrıca, bölgede üs ve lojistik destek tesislerine erişim sağlayarak güç kapasitesini artırmayı amaçlamıştır. Uzak Doğu’da ABD’nin önceliği, Japonya ve Güney Kore gibi müttefiklerini destekleyerek SSCB’nin Asya’daki etkisini dengelemek ve Çin ile ilişkileri geliştirmeye yönelik şekillenmiştir. SSCB’nin Pasifik bölgesindeki hareketlerini sınırlamak ve ABD’nin Hint-Pasifik deniz yollarını güvence altına almak önemli hedefler arasında yer almıştır. ABD, Japonya’nın kendi savunma kapasitesini artırmasını ve zaman içinde bölgesel savunmaya daha fazla katkıda bulunmasını hedeflemiştir. Batı Yarımküre’de, ABD’nin temel güvenlik kaygısı Kuzey Amerika’nın savunulması olmuştur. Karayıpler ve Orta Amerika, özellikle Panama Kanalı ve deniz ticaret yollarının korunması açısından kritik görülmüştür. ABD, komünist ilerlemeyi geri püskürtmek, askeri varlığını artırmak ve bölgedeki üs erişimini güvence altına almak için bölgesel iş birliğini teşvik etmiştir. Afrika’da ABD’nin stratejisi, SSCB’nin ve Libya’nın bölgedeki etkisini sınırlayarak Batı’nın petrol ve mineral kaynaklarına erişimini koruma ve askeri tesislere erişim sağlama şeklinde olmuştur. Nükleer strateji açısından, ABD’nin en temel hedefi, nükleer saldırıları caydırmak ve gerekirse nükleer gücünü kullanarak düşmanı geri çekilmeye zorlamayı içermiştir. ABD, SSCB’nin savaşın sonuçlarını öngörmesini zorlaştırarak caydırıcılığı artırmaya çalışmıştır. ABD’nin nükleer kuvvetleri, uzun süreli bir savaşta dahi hayatta kalacak ve düşmanı barışa zorlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Aynı zamanda, nükleer savaş durumunda hasarı sınırlamak için aktif

ve pasif savunma önlemleri alınmıştır. (Reagan, Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32, 1982)

Güvenlik yardımı, ABD'nin dış politika ve savunma stratejisinde merkezi bir rol oynamaya devam etmiştir. Bu yardım türü, ABD'nin müttefiklerine askeri destek sağlamak, caydırıcılığı artırmak ve dost ülkelerin kendilerini savunmalarını sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Aynı zamanda, ABD güçlerinin üs erişimi, hava sahası kullanım hakları ve müttefik güçlerle koordineli operasyonlar yürütmesini de kolaylaştırması planlanmıştır. ABD'nin güvenlik yardımı programı, müttefiklerin savunma kapasitesini güçlendirerek ABD'nin kendi askeri varlığını tamamlayıcı bir rol oynamış ve küresel ekonomi yanında askeri üretim kapasitesini desteklemiştir. Ancak, ABD'nin güvenlik yardımı programı, SSCB'nin hızlı silah transferi ve daha esnek finansman koşullarıyla rekabet etmekte zorlanmıştır. Mevcut güvenlik yardımı mekanizmaları, bütçe kısıtlamaları, uzun tedarik süreleri ve teknoloji paylaşımıyla ilgili endişeler nedeniyle yetersiz kalmıştır. ABD'nin güvenlik yardımı, Askeri Satış Kredileri (Foreign Military Sales-FMS), Uluslararası Askeri Eğitim ve Eğitim Programı (International Military Education and Training-IMET), Ekonomik Destek Fonu (Economic Support Funds -ESF) ve Barışı Koruma Operasyonları (Peacekeeping Operations-PKO) gibi farklı mekanizmalarla sağlanmıştır. Ancak, bütçe döngüsündeki belirsizlikler, uzun vadeli savunma planlamasını ve yardım alan ülkelerle yapılan iş birliklerini zorlaştırmıştır. 1980'lerin başında, güvenlik yardımı bütçesi savunma bütçesine kıyasla tarihsel olarak en düşük seviyeye ulaşmış ve ABD'nin müttefiklerine modern savaş uçakları ve silah sistemleri sağlama kapasitesini ciddi şekilde sınırlamıştır. ABD'nin stratejik önceliklerine ulaşabilmesi için güvenlik yardımının sürdürülebilir bir şekilde artırılması gerekliliği vurgulanmıştır. Bununla birlikte, mevcut programların reforme edilmesi ve yardım türlerinin daha iyi dengelenmesi gerektiği düşük faizli kredilerin artırılması, eğitim programlarının genişletilmesi ve daha esnek maliyetlendirme politikalarının benimsenmesi şeklinde örneklendirilmiştir. Ayrıca, çok yıllık taahhütlerin artırılması, savunma sanayisinin üretim kapasitesini koruyacağı ve müttefiklerin uzun vadeli silah alım planlamasını kolaylaştıracağı bununla birlikte, ABD Kongresi'nin bütçe kontrol yetkileri nedeniyle, çok yıllık taahhütlerin yasal olarak garanti altına alınmasının zor olacağı belirtilmiştir. ABD'nin savunma sanayi tedarik süreçleri, güvenlik yardımı programlarıyla daha iyi entegre edilmesi gerekliliği vurgulanarak mevcut durumda, ABD askeri birimlerinin müttefiklerin silah taleplerini dikkate alarak üretim planlaması yapamadığı ifade edilmiştir. Bu durumun ani silah taleplerine karşı savunma sanayisinin hızlı yanıt verme kapasitesini sınırlandırdığı 1973 Yom Kippur Savaşı sırasında, ABD'nin Avrupa'daki savaş stoklarının İsrail'e yönlendirilmesi sonucunda, ABD'nin kendi askeri hazırlık seviyesinde ciddi düşüşler yaşandığı örneği üzerinden örneklendirilmiştir. Benzer şekilde, 1978'den itibaren ABD'nin tank stokları ve savaş uçakları, müttefik taleplerine yanıt vermek için tekrar tekrar yönlendirilmiş ve bu süreç, ABD'nin kendi savunma kapasitesini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Bu sorunları hafifletmek için ABD, Özel Savunma Alım Fonu (*Special Defense Acquisition Fund-SDAF*)² oluşturmuştur. SDAF, ABD Savunma Bakanlığı'na, gelecekteki yabancı satışları

²² U.S.C. 2795 (Silah İhracat Kontrol Yasası - AECA, Bölüm 51): SDAF'in döner bir fon olarak kurulmasını, savunma malzemelerinin önceden satın alınmasını ve belirlenen mali kaynaklardan fon

öngörerek belirli askeri ekipmanları önceden satın alma imkânı sunmuştur. Böylece, tedarik sürelerinin kısaltılması ve ABD'nin müttefiklerine yönelik askeri desteğinin hızlandırılması amaçlanmıştır. ABD'nin küresel stratejik öncelikleri göz önüne alındığında, güvenlik yardımı programlarının daha kapsamlı bir şekilde entegre edilmesi gerektiği özellikle Kore, Ürdün, Suudi Arabistan ve Fas gibi ülkelerle ortak askeri planlama süreçlerinin genişletilmesi önerilmiştir. Ayrıca mevcut yasal çerçevede güvenlik yardımının esnek bir şekilde uygulanmasını zorlaştırdığı Kongre tarafından getirilen kısıtlamaların fonların yeniden tahsis edilmesini güçleştirdiği ve güvenlik yardımının kriz durumlarında etkin bir şekilde kullanılmasını engellediği İsrail ve Mısır için tahsis edilen fonların o dönem diğer ülkeler için yeniden yönlendirilmesini engellediği örnek verilmiştir. Bu nedenle, ABD yönetiminin güvenlik yardımı yasalarını reforme etmesi ve yardım süreçlerini daha esnek hale getirmesi gerektiği vurgulanmıştır. (Reagan, Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32, 1982)

Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 238 (National Security Decision Directive - NSDD 238)

Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 238 (National Security Decision Directive - NSDD 238) 2 Eylül 1986 tarihinde Ronald Wilson Reagan yönetimince oluşturulmuştur. ABD'nin büyük stratejisini, ulusal güvenlik tehditlerini, askeri öncelikleri ve küresel hedeflerini detaylandırmıştır. ABD'nin temel stratejisi, nükleer savaşı önleme, SSCB veya diğer düşman güçlerin Avrasya kıtasını veya diğer stratejik bölgeleri kontrol altına almasını engelleme ve Batı yanlısı bir dünya ekonomisini sürdürmek olmuştur. Bu strateji, güçlü bir nükleer caydırıcılık, dinamik ittifaklar ve uluslararası etki mücadelesinde başarılı olma kapasitesine dayanarak şekillenmiştir. ABD'nin ulusal güvenliğine yönelik en büyük tehdit, SSCB'nin küresel askeri varlığı ve nükleer kapasitesinin artışı şeklinde tanımlanmıştır. SSCB, ABD'nin nükleer caydırıcılığını aşındırarak, Washington'un uluslararası alandaki hareket serbestisini kısıtlamayı ve kendi jeopolitik avantajlarını pekiştirmeyi hedeflemiştir. SSCB'nin nükleer silah modernizasyonu, konvansiyonel kuvvet büyümesi ve stratejik konumlanması, ABD ve müttefikleri için büyük bir risk oluşturmuştur. ABD, bu tehdide karşı ittifaklarını güçlendirmeyi, Batı Avrupa ve Asya'daki müttefiklerini desteklemeyi ve askeri caydırıcılığı sürdürebilmek için ekonomi ve askeri alanda kapasitelerini artırmayı planlamıştır. (Reagan, Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 238, 1986)

Ekonomi güvenliğini nasıl ittifak stratejisinin merkezine yerleştirildiği, NATO'nun sadece askeri değil, aynı zamanda ekonomik dayanıklılığı olan bir blok olarak örgütlenmesi NATO müttefiklerinin savunma harcamalarını artırmaları, yerli sanayi altyapılarını güçlendirmeleri ve ekonomik dayanıklılıklarını artırmaları yönünde açık çağrılar içermiştir. (Kaplan, 1999) SSCB'yi ekonomi açısından yıpratma stratejisinin ardındaki gizli diplomasi, mali planlama ve ekonomik baskı unsurlarını arka planında yürütülen ekonomik istihbarat, yaptırım politikaları, teknoloji ambargoları ve SSCB bloğunun dış ticaret yollarına yönelik kısıtlamalar, Reagan'ın “ekonomi savaşı” stratejisi

sağlanmasını düzenler. SDAF'nin sermaye üst sınırı 10 U.S.C. 114(c) kapsamında belirlenmiştir ve 2023 Mali Yılı Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasası (NDAA) ile 3,5 milyar dolar olarak belirlenmiştir. <https://samm.dsca.mil/program/SDAF E.T. 09.02.2025>

olarak belgeye dayandırılmıştır. SSCB ekonomisini içeriden çökertmeye dönük bu stratejisinin jeostratejik silah haline getirildiği ifade edilmiştir. ABD'nin savunma sanayiine yaptığı yatırımların, SSCB'yi mali olarak karşılık veremeyecekleri bir yarığa soktuğu; bu durumun SSCB'nin yapısal kırılganlıklarını derinleştirdiği ifade edilmiştir. (Schweizer, 1994)

ABD'nin büyük stratejisi, askeri, diplomatik, ekonomik, istihbarat ve silah kontrol politikalarını içeren bütüncül bir yaklaşımı benimsemiştir. Bu strateji, ABD'nin ulusal ve uluslararası hedefleri, küresel ekonomik dinamikler ve askeri güç dengeleri dikkate alınarak şekillendirilmiştir. ABD, özellikle SSCB'nin küresel genişleme çabalarını sınırlamak, ekonomik baskılar uygulamak ve silah teknolojisi transferlerini engellemek gibi yöntemlerle SSCB askeri harcamalarını yönlendirmeye çalışmıştır. Aynı zamanda, Batı ülkelerinin ekonomi ve politika alanlarında uyumunu artırarak SSCB karşıtı bir blok oluşturmayı amaçlamıştır. ABD'nin güvenlik politikalarının bir diğer önemli boyutu, düşük seviyeli çatışmalara ve bölgesel istikrarsızlıklara karşı hazırlık seviyesini hazır tutmak olmuştur. ABD, askeri eğitim, ekonomik yardım ve istihbarat desteği sağlayarak, müttefik ülkeleri doğrudan askeri desteğe gerek kalmadan desteklemeyi hedeflemiştir. Bu kapsamda, ABD'nin güvenlik yardımı programları, müttefik ülkelerin savunma kapasitelerini artırarak, ABD'nin doğrudan çatışmalara müdahil olma gerekliliğini azaltmıştır. Ancak, SSCB'nin Küba, Libya ve diğer müttefikleri aracılığıyla gerçekleştirdiği bölgesel müdahaleler, ABD'nin bu stratejisini zorlaştırmıştır. Askeri caydırıcılık ve kriz yönetimi açısından ABD, küresel askeri konuşlanmasını ve stratejik caydırıcılığını sürdürebilmek için mobilizasyon kabiliyetini ve savunma üretim kapasitesini artırmaya odaklanmıştır. Özellikle Avrupa ve Asya'da konuşlandırılmış ABD silahlı kuvvetleri, SSCB'nin herhangi bir saldırısını caydırmak ve gerekirse hızla karşılık vermek amacıyla güçlendirmiştir. (Reagan, Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 238, 1986)

ABD'nin NATO ile olan ittifakı, Avrupa'nın savunulmasında kritik bir öneme sahip olmuştur. Bu bağlamda, ABD ve NATO müttefikleri, SSCB saldırılarına karşı birlikte hareket etmek ve savaş durumunda hızlı bir şekilde kuvvetleri seferber etmek için ortak planlamalar yapmıştır. ABD'nin nükleer caydırıcılık politikası, stratejik üçlü grup (kuvvet) (*Triad*) yapısına dayanmıştır. Kara konuşlu kıtalararası balistik füzeler (*Intercontinental Ballistic Missile - ICBM*), denizaltıdan fırlatılan balistik füzeler (*Submarine-launched Ballistic Missile- SLBM*) ve stratejik bombardıman uçaklarından oluşan bu yapı SSCB'ye karşı esnek bir caydırıcılık stratejisi sunmuştur. ABD'nin Stratejik Savunma Girişimi (*The Strategic Defense Initiative-SDI*) programı, balistik füze savunma sistemlerinin geliştirilmesi yoluyla caydırıcılığı güçlendirmeyi amaçlamıştır. Bu girişim, SSCB'nin saldırı kabiliyetini sınırlamayı ve ABD'nin savunma pozisyonunu güçlendirmeyi hedeflemiştir. ABD'nin konvansiyonel askeri gücü, sadece büyük savaşlara değil, aynı zamanda bölgesel çatışmalara da hazırlıklı tutulmuştur. ABD'nin askeri stratejisi, yüksek yoğunluklu savaşlar, düşük yoğunluklu çatışmalar ve özel harekât operasyonlarını kapsayan esnek bir güç yapısına dayandırılmıştır. Bu bağlamda özel operasyon kuvvetleri, terörle mücadele ve düşük yoğunluklu savaş senaryolarında kritik bir rol üstlenmiştir. ABD'nin bu tür operasyonel kapasitesini artırması, gelecekteki tehditlere karşı daha hızlı ve etkili yanıt verebilmesini sağlama maksadı taşımıştır. ABD'nin küresel stratejisi, farklı bölgelere yönelik spesifik hedefler içermiştir. Batı

Avrupa ve NATO müttefikleri, SSCB'ye karşı en önemli caydırıcı güçlerden biri olarak addedilmiştir. ABD, NATO müttefiklerinin askeri kapasitesini artırmak, modernizasyonlarını desteklemek ve Avrupa'da SSCB'ye karşı ileri konuşlanma stratejisini sürdürmek istemiştir. Asya'da ise Japonya ve Güney Kore gibi müttefikleriyle yakın iş birliği yapmış, bu durum Çin ve SSCB'ye karşı dengeleyici bir rol oynamıştır. Orta Doğu'da ABD'nin önceliği, petrol kaynaklarına erişimi güvence altına almak ve bölgesel istikrarsızlıkları engelleme halinde şekillenirken Afrika'da ise, SSCB destekli grupların bölgesel etkisini sınırlamayı ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlamıştır. ABD'nin ulusal güvenlik stratejisi, askeri caydırıcılığı ekonomik, diplomatik ve istihbarat faaliyetleriyle desteklemiştir. ABD, SSCB'nin ekonomik kaynaklarını tüketmek ve askeri harcamalarını artırmaya zorlamak için Batı ekonomik sistemini ve uluslararası finansal araçları kullanmayı planlamıştır. Aynı zamanda, SSCB'nin askeri teknolojilere erişimini sınırlamak için ticari kısıtlamalar ve ihracat kontrolleri uygulamıştır. Ayrıca 1986'da yayımlanan NSDD-238, terörizmi ulusal güvenlik tehdidi olarak tanımlayan ilk strateji belgesi olmuştur. (Reagan, Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 238, 1986)

ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi (National Security Strategy of the United States-NSS)

Ulusal Güvenlik Stratejisi (*Natiaonal Security Strategy-NSS*), 1986 tarihli Goldwater-Nichols Yasası'nın 603. Bölümü uyarınca Başkan tarafından Kongre'ye sunulan ve yürütme organının ulusal güvenlik vizyonunu ilettiği, ABD'nin güvenlik hedeflerine ulaşmak için güç unsurlarının nasıl kullanılacağını tartışan, savunma kabiliyetleri ile uluslararası çıkar, taahhüt, hedef ve politikaları kapsayan kapsamlı bir rapordur. Bu rapor yasaya göre (50 U.S.C. §3043) ABD Yasası'nın 50. Başlığı altında yer alan ve savaş ile ulusal savunmaya ilişkin düzenlemeleri içeren bölümde, ulusal güvenlik başlığı altında 3043 numaralı maddede düzenlenmiştir. Buna göre her yıl Başkan tarafından Kongre'ye sunulması gereken Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Başkan, her mali yıl için hazırlanan bütçe ile eşzamanlı olarak Kongre'ye ABD'nin ulusal güvenlik stratejisine ilişkin kapsamlı bir rapor sunmakla yükümlüdür. Yeni bir Başkan göreve başladığında, en geç 150 gün içinde bu raporun ayrıca sunulması gerekmektedir. Bu bağlamda Reagan'ın 1987'de yayımladığı ilk kamuya açık ulusal güvenlik stratejisi büyük ölçüde mevcut stratejik yaklaşımları belgelemekle sınırlı kalmış ancak "terörün devlet sponsorları" kavramını içeren de ilk strateji belgesi olmuştur. 1988'de yayımlanan ikinci strateji belgesi, ekonomi alanında devlet araçlarını vurgulayarak bütçe ve ticaret açıkları gibi konulara odaklanmış ve ABD'nin bölgesel stratejilerini ayrı başlıklar altında sunan ilk belge olmuştur. Böylece Reagan dönemi, büyük güç rekabeti ve ekonomik rekabetin ulusal güvenlik stratejisindeki yerini pekiştirmiş, terörizm ve devlet destekli tehditlere yönelik politikaların şekillenmesinde öncü bir rol oynamıştır. (Chin, Skinner, & Yoo, 2023).

NSS Belgeleri askeri, ekonomik ve siyasi olmak üzere üç temel unsuru barındırmaktadır. Soğuk savaş döneminde SSCB başat tehdit olarak algılanmış bu nedenle ilk unsur SSCB'nin ekonomi gücünü, askeri gücün artırılmasında kullanmaması senaryosu üzerinden inşa edilmiştir. Diğer unsur ABD öncülüğünde uluslararası parasal sistem, bölgesel ve küresel liberal ticaret ki özellikle Batı Avrupa ve Japonya merkezdedir ve son unsur üçüncü dünya ülkelerine yönelik demokratik yaklaşım şeklinde karşımıza çıkmıştır. ABD kıtasında SSCB'nin etki alanının genişlemesi, enerji hakimiyeti üzerinden ABD-

SSCB çatışma riski ve nükleer caydırıcılık, muhtemel politikaları etkileyen temel unsurlar olmuştur. Bunun yanında küresel ekonomide karşılıklı bağımlılık ABD açısından olumlu neticeler göstermekle birlikte politika arayışlarını da hızlandırmıştır. Küresel tedarik zincirinde yaşanabilecek kırılmalar, üçüncü dünya şeklinde tanımlanan bölgenin artan borç yükü, uluslararası uyuşturucu trafiği ve artan korumacı politikalar ABD çıkarlarını etkileyecek unsurlar arasında sayılmıştır. Uygulanan politikanın temelinde ise ticaret ve yatırımlar ile para birimlerinde istikrar yanında farklı durumların yönetimi ve çözümü için geniş kabul görmüş ve saygı duyulan kurallar ile iyi işleyen bir küresel ekonominin teşvik edilmesi özellikle üzerinde durulması gereken bir politika şeklinde sunulmuştur. Bu açıdan hedef üçüncü dünya ülkeleri olmakla birlikte kullanılan araç ticaret ve yatırım politikalarının teşvik edilmesi amaç ise ekonomik kalkınmasını sağlamış, özgür, insani sosyal ve politik düzenlerin inşasının sağlanmasıdır. Bu sayede müttefik ilişkilerinin geliştirilmesi de amaçlanmış, bu ilişkilerin gerçekleşmesi ve gelişmesinde ise uluslararası kurumların daha etkili hale gelmesi planlanmıştır. (Reagan, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi, 1987)

Bu dönemde SSCB ulusal güç unsurlarını dış politika aracı olarak daha sofistike bir biçimde kullanmaya başlamıştır. Batı ile ticaret, askeri teknolojinin yasal veya yasal olmayan yollarla edinilmesi, savunma sanayiinde üretim sürelerini kısaltacak teknolojik altyapının kurulması ve özellikle enerji arz üstünlüğünü karşılıklı bağımlılığı artıracak uzun vadeli ekonomik anlaşmalar ile sağlamıştır. ABD ise demokrasi yoluyla ekonomik kalkınma yardımlarının devam ettirilmesi şeklinde bir dış politika benimsemiştir. Adalet, ekonomik ilerlemenin itki gücünü oluşturmuş ancak caydırıcı gücün askeri güç olduğu ve bunun da temelinde güçlü ekonominin varlığı kabul edilmiştir. Uluslararası alanda ise ekonomik yardım programlarının sağlanan güçteki önemli katkısı vurgulanmıştır. Ticaret politikası ile desteklenen ekonomik yardımlar yanında ortaya çıkacak normatif düzenlemelerin ABD ekonomisinin gücüne katkı sağlayacak bir biçimde ilerlemesinin sağlanmasına yönelik adımlar atılmıştır. Askeri güç ile ekonomik canlılık eş enstrümanlar şeklinde tanımlanmıştır. ABD güvenliğinin sağlanması için rakip askeri gücün sınırlandırılması maksadıyla ekonominin tedbir olarak kullanılabileceği ifade edilmiştir. Özel sektör yatırımlarının desteklenmesi, uluslararası organizasyonların etkin kullanılması, ABD'nin endüstri gelişiminin askeri gücün gelişmesine olan katkısı, sosyalizmin etkisiz merkeziliğine karşı ABD'nin ekonomi politikası övülmüştür. (Reagan, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi, 1987)

Soğuk savaş öncesi son belge 1988 yılında hazırlanmıştır. Bu belgede düşük yoğunluklu çatışma kavramı zikredilerek bu hususa dikkat çekilmiştir. Ulusal güç unsurları politik, ekonomik ve askeri şekilde üç ana eksenle tanımlanmıştır. Ulusal güvenlik stratejisi de bu temel üç eksenin koordineli bir biçimde kullanılmasına odaklanmıştır. İktidarların ekonomik kaderi, bireylerin kendi ekonomik kaderlerini kendilerinin tayin ettiği bir sistem kurgusu üzerine inşa edilmiştir. Ekonomi, ulusal çıkarları korumayı destekleyen barış, güvenlik ve özgürlük hedeflerini teşvik eden bir unsur olarak nitelenmiştir. Ekonomik tehditler analiz edilerek strateji belirlenmiş açık ve genişleyen bir dünya ekonomisi ve ticaret sisteminin verdiği güçlü destek ABD'nin temel ulusal çıkarını yansıtmıştır. Artan küresel refah ABD'nin refah artışı olarak görülmüştür. Artan karşılıklı bağımlılık dolayısıyla açık ve genişleyen dünya ekonomisi ulusal çıkarların temelini oluşturmuştur. Ülkeler arasında serbest ve adil ticarete olan bağımlılık artarken dost ve

müttefik ülkeler ile ABD ulusal çıkarlarını koruma noktasında ekonomik güç yumuşak güç unsuru olarak yansıtılmıştır. (Reagan, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi, 1988)

Geleneksel olarak ulusal güvenlik, büyük ölçüde askeri tehditlere karşı askeri savunma açısından düşünülen ve ülkeyi dış saldırılara karşı koruma kapasitesi olarak görülmüştür. Ancak bunun çok dar bir anlayış olduğu, bir ülkenin güvenliğinin askeri güçlerin temini ve uygulanmasından çok daha fazlasını içerdiği ifade edilmiştir. ABD açısından bir “değer” eğer güvenliği sağlanacak ve ulusal güvenlik stratejisinin temelini oluşturacaksa, bu “değerin” daha somut ulusal çıkar ve hedeflere dönüştürülmesi gerekmektedir. Ulusal güvenlik ile ekonomik gücün ayrılmaz bütünlüğü kabulüyle ancak küresel ekonomideki artan karşılıklı bağımlılık, tedarik hatlarının kırılganlığı, korumacı politikalar ile gelişmekte olan ülkelerin borç yükündeki artış tehdit olarak algılanmıştır. Tehditlerle baş edebilmek için ise ticaret ve yatırımlarda bozulmanın minimize edilmesi, istikrarlı para birimleri, farklılıkların yönetimi için ise geniş çapta kabul görmüş ve saygı duyulan kurallara sahip iyi işleyen bir uluslararası ekonomik sistemi teşvik edilmeye çalışılmıştır. SSCB ve içindeki devletlerin liberalleşmesini sağlamak, üçüncü dünya ülkelerinde ise yardım, ticaret ve yatırım kanalları ile ekonomik gelişmeyi sağlayarak özgür ve insani sosyal ve politik düzenlerin büyümesini teşvik edilmesi benimsen temel strateji olmuştur. En büyük risk ani ve beklenmedik şoklarla ABD’nin komşuları, dost ve müttefiklerin toplumlarında ağır ve istikrarsızlaştırıcı sonuçlar doğurması şeklinde tasvir edilmiştir. Bu dönemde Doğu Asya ve özellikle Çin’in ABD’nin soğuk savaş sonrası on yıllık periyotta ekonomi gücünü düzenlemede başat rol üstleneceği ifade edilmiştir. Bu geçiş döneminde 1980’ler boyunca SSCB’nin GSMH’nin %15-17’sine tekabül eden askeri harcamalar damgasını vurmuştur. Bu geçiş döneminde ekonomik gelişme ve teknolojik yayılma ile birçok ülkede silah sistemlerine yönelik ihracat ile kapasitenin artması ABD veya SSCB haricinde devletlerin de büyük savaş yürütme kapasitelerini artırmıştır. Küçük çaplı çatışmalardan mustarip olan uluslararası ortamın artık kimyasal, nükleer veya uzay silahlarını içeren orta ve yüksek yoğunluklu savaşlara gebe olduğu dile getirilmiştir. (Reagan, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi, 1988)

ABD’nin ekonomi gücünü ulusal güç unsuru olarak tanımladığını daha önce bahsetmiştik. Belgede ABD’nin konuya yaklaşımı iç ekonomi ve dış ekonomi ayrımı şeklinde karşımıza çıkmıştır. İçerde liberal politikalar, serbest özel girişimin desteklenmesi temelinde bir politika benimsenmiş özellikle barış zamanında yeterli kapasite kurulumu, kriz ve savaş dönemlerinde savunma maksatlı genişletilmiş üretim kapasitesi, kritik ürün tedariki, kalifiye personel istihdamı ile işgücü piyasasında liderlik, enerji, ulaşım, finans piyasalarında istikrar bu dönem ekonomi güvenliğinin sağlanmasına yönelik benimsenen stratejilere dair ipuçlarını ortaya koymuştur. Kontrollü hükümet harcamalarıyla enflasyonun düşük tutulması sayesinde federal devletin bütçe açığı azaltılırken özel tasarrufun desteklenmesi ile yabancı sermaye girişlerine bağımlılık azaltılarak büyümeyi desteklemeye devam eden ekonomi politikaları uygulanması gerekliliği vurgulanmıştır. Ekonomide “*kendine yeterlik*” prensip olmakla birlikte karşılıklı bağımlılığın da farkında olan ABD bir yandan diğer ülkelere dış yardımlar, yeniden inşaa faaliyeti, iş birlikleri sunarken hedef ülkeler dışa dönük Amerikan teknolojisi, sermayesi ve malları sayesinde kendi ülkelerinin ekonomilerini

geliştirmelerini sağlamıştır. (Reagan, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi, 1988)

Uluslararası örgütlere ve özellikle GATT gibi uluslararası yapılara dikkat çekilmiştir. Liberal ekonomi vurgusu her alanda hat safhadadır öyle ki açık ticaret ve iş birliğinin ittifakların sağlamlaşmasına yardımcı olacağı ve bunun da SSCB karşıtı bloku savunma çabalarını destekleyeceği ifade edilmiştir. Aksi durumda özellikle korumacı ticaret mevzuatının ekonominin sağlığını, müttefiklerle ekonomik ve siyasi ilişkilerin gelişmesini engelleyeceği ayrıca kolektif ekonomik ve askeri güç için büyük bir tehdit olacağı vurgulanmıştır. Hem ulusal hem de uluslararası güvenliğin sağlanması maksadıyla ekonomik ilişkilerin kısıtlanması, hedef ülkenin davranışının kabul edilemez olduğuna ikna etmeye çalışma şeklinde bir yöntem olarak deklare edilmiştir. Bununla birlikte, ekonomide uygulanan yaptırımların asla dikkatlice düşünülmeden uygulanmaması çünkü bu durumda kaçınılmaz bir biçimde yabancı müşteriler kadar Amerikan iş dünyasına da maliyetler getireceği bu nedenle dengeli bir şekilde kullanılması ve yalnızca ihtiyaçları ve etkililikleri açıkça gösterilebildiğinde devam edilmesi tavsiye edilmiştir. İnşa edilen yapıya ittifak ülkelerinin yapısal uyum kolaylığının genişletilmesi için IMF kredileri de kullanılmaya başlanmıştır. Ülkenin niceliksel askeri yapısından ziyade niteliksel askeri yapısına vurgu yapılarak bu açıdan kritik endüstrilerin önemi vurgulanmıştır. (Reagan, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi, 1988)

Güney Afrika düşük yoğunluklu çatışmalara yönelik ekonomi temelinde küresel güvenliği etkileyebilecek bölgelerin başında ve “maden zengini” şeklinde nitelenen bir bölge olarak tasvir edilmiştir. Bu bölgede vuku bulan kabileler arası etnik çatışmaların yanı sıra isyanlar, ekonomik istikrarsızlık ve “*apartheid*” rejiminin temel hammadde çıkarılması ve bunların Batı ve Japonya'daki endüstrilere ihracatı için potansiyel tehditler oluşturduğu vurgulanmıştır. Bölgeye özgü çatışmaların SSCB ve onun vekillerinin³ faaliyetleriyle daha da kötüleştiği tespiti yer almıştır. Demokrasiye yönelik küresel çapta SSCB'nin, Küba ve Nikaragua'nın El Salvador'daki ve Latin Amerika'nın başka yerlerindeki isyanlarla ilişkisi, halihazırda bu ülkelerde baş edilemeyen kronik yoksulluk, ekonomik az gelişmişlik ve narkotik kartellerin artan etkisiyle mücadele eden bölgede yeni doğmakta olan demokrasileri tehdit ettiği ifade edilmiştir. ABD'nin bazı müttefiklerinin hareket özgürlüğünün Libya'nın küresel enerji arzında petrol kaynaklı gücünün ekonomik bağlar nedeniyle sınırlanabildiği tespiti yer almıştır. Bölgesel çatışmanın altında yatan nedenleri iyileştirmeye, ekonomik kalkınmayı ve demokratik siyasi kurumların büyümesini teşvik etmeye bağlamıştır. Siyasi baskı ve ekonomik yoksunluktan kurtulmayı vaat eden bir siyasi ve ekonomik kalkınma modelinin temsilcisi olarak ABD kendi güvenliğinin sağlanması koşuluyla makul bir istikrar ile açık ticaret ve iletişim ortamını korunmasına atıf yapmıştır. Bu sayede üçüncü dünya şeklinde tasvir edilen bölgelerin ABD lehine çalışacağı umulmuştur. Tüm stratejilerin yürütülebilmesi için dengeli askeri ve ekonomik yardımların uzun vadeli planları destekleyen temel unsur olduğu zikredilmiştir. Özellikle ABD çıkarlarını olumsuz etkileyecek büyüme potansiyeli olan düşük yoğunluklu çatışmaları ve gerilimleri çözme kabiliyetinin ABD çıkarlarını doğrudan, maliyetli ve acı verici araçlarla savunmak zorunda kalmadan önleyici bir araç

³ Makalede “Vekilleri” kavramı şeklinde kullanılan “surrogates” ifadesiyle orijinal metinde yer almaktadır.

Şekil 3: 1988 UGB Eki ABD Strateji Haritası (Reagan, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi, 1988)

Sonuç

ABD'nin ulusal güvenlik stratejileri, Soğuk Savaş döneminden itibaren ekonomi güvenliğini temel bir unsur olarak ele almış ve küresel güç mücadelesinde ekonomik araçları etkin bir şekilde kullanmayı hedeflemiştir. George Kennan'ın telgrafı, SSCB'nin ideolojik ve stratejik hedeflerini analiz eden ve ABD'nin buna karşı nasıl bir politika geliştirmesi gerektiğini belirleyen kritik bir belge olmuştur. Ardından NSC-68(1950) gibi belgelerle temelleri atılan stratejiler, ABD'nin SSCB'ye karşı ekonomik baskı uygulayarak onun küresel etkisini sınırlandırılmasını amaçlamıştır. SSCB, kapitalist dünyadaki ekonomik çelişkileri kendi lehine kullanmaya çalışırken ABD ise küresel ekonomik sistemin istikrarını sağlamak ve serbest piyasa ekonomisinin yaygınlaştırılmasını desteklemek suretiyle ekonomi güvenliği politikalarını hayata geçirmiştir.

NSC-68(1950), ABD'nin ekonomi güvenliğini ulusal güvenliğin ayrılmaz bir parçası olarak konumlandırmış, ekonomik gücün yalnızca refah sağlamak için değil, aynı zamanda askeri caydırıcılığı desteklemek ve uluslararası ittifakları güçlendirmek için kritik bir araç olduğunu vurgulamıştır. NSC-162(1953) ise ABD'nin ulusal güvenliğinin SSCB'nin ekonomik, askeri ve ideolojik yayılmasını engelleyecek politikalarla desteklenmesi gerektiğini ortaya koyarak, ABD ekonomisinin güçlendirilmesinin stratejik bir zorunluluk olduğunu ifade etmiştir. Reagan döneminde ekonomi güvenliği stratejisi daha da sertleşmiş, NSDD-32(1982) ve NSDD-238(1986) gibi belgelerle SSCB ekonomisini baskı altına almak için ticaret kısıtlamaları, teknoloji transferlerinin engellenmesi ve ekonomik yaptırımlar gibi politikalar devreye sokulmuştur. Bu süreçte, küresel ekonomik düzenin ABD'nin çıkarları doğrultusunda şekillendirilmesi ve Batı ekonomilerinin dayanıklılığının artırılması, ABD ulusal güvenlik stratejilerinin temel hedeflerinden biri haline gelmiştir.

ABD'nin ekonomi güvenliği anlayışı, yalnızca SSCB'yi zayıflatmaya yönelik değil, aynı zamanda küresel ekonomik liderliğini pekiştirmeye odaklanan uzun vadeli bir stratejiye dayanmıştır. Uluslararası ekonomik sistemin istikrarı, ABD'nin ekonomik gücünün korunması ve müttefiklerinin ekonomik bağımsızlıklarının desteklenmesi, ulusal güvenliğin temel unsurları arasında görülmüştür. Küresel ticaretin serbestleştirilmesi, uluslararası finansal sistemin denetlenmesi ve ekonomik yardımlar yoluyla gelişmekte olan ülkelerin yönlendirilmesi gibi politikalar, ABD'nin ekonomi güvenliği stratejileriyle doğrudan ilişkilendirilmiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte, ekonomi güvenliği anlayışı değişen küresel dinamiklere uyum sağlamış, uluslararası ticaret, enerji güvenliği, finansal istikrar ve teknoloji politikaları gibi alanlarda yeni stratejiler geliştirilmiştir.

Kaynaklar

Aaron, F. (2000). In the Shadow of the Garrison State: America's Anti-Statism and Its Cold War Grand Strategy. Princeton University Press. doi:<https://doi.org/10.2307/j.ctt7ssq0>

Bauer, P. (2025, Mayıs 06). Britannica. Britannica Web Sitesi: <https://www.britannica.com/topic/New-Look-United-States-history> adresinden alındı

Bowie, R., & Immerman, R. (1998). 'Introduction', *Waging Peace: How Eisenhower Shaped an Enduring Cold War Strategy*. New York: Oxford Academic. doi:<https://doi.org/10.1093/oso/9780195062649.003.0001>

Brands, W. H. (1997). *The Wages of Globalism: Lyndon Johnson and the Limits of American Power*. Oxford: Oxford University Press.

Britannica. (tarih yok). Flexible Response. <https://www.britannica.com/topic/Flexible-Response> adresinden alındı

Cable, V. (1995). What is International Economic Security? *International Affairs*, 71(2), s. 305-324.

Carter Jr., J. E. (1977, Ağustos 24). 24 Ağustos 1977 tarihli Başkanlık Direktifi/Ulusal Güvenlik Konseyi (Presidential Directive/National Security Council -PD/NSC-18) . CIA Web Sitesi: <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp97m00248r000400660001-4> adresinden alındı

Carter Jr., J. E. (1981, Ocak 15). 15 Ocak 1981 tarihli PD/NSC-62 sayılı Başkanlık Direktifi. CIA Web Sitesi: <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp83m00914r002400110026-0> adresinden alındı

Chin, J., Skinner, K., & Yoo, C. (2023, Eylül 1). Understanding National Security Strategies Through Time. *Texas National Security Review*, 6(4), s. 103-124. doi:<http://dx.doi.org/10.26153/tsw/48842>

Condray, P. (1999). *The New Look of 1952–53*. Alabama: Air University Press. <http://www.jstor.com/stable/resrep13803.9> adresinden alındı

Dockrill, S. (1996). *Eisenhower's New-Look National Security Policy, 1953–61*. London: Palgrave Macmillan.

Document 163. (1953, Ekim 30). *Office of the Historian*. Office of the Historian Web Sitesi: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1950-55Intel/d163> adresinden alındı

Eisenhower, D. D. (1953, Ekim 30). *Amerika Birleşik Devletleri'nin Dış İlişkileri, 1952–1954, Ulusal Güvenlik İşleri, Cilt II, Bölüm 1*. Office of the Historian: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1952-54v02p1/d101> adresinden alındı

Gaddis, J. L. (2005). *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of Postwar American National Security Policy*. New York: Oxford Academic.

Güdül, S. (2021). Amerika Birleşik Devletleri'nin NSC-68 Çerçevesinde Uyguladığı Soğuk Savaş Stratejisi ve Türkiye'ye Yansımaları. *Akademik Bakış*, 15(29), s. 291-310.

Hanhimäki, J. (2004). *The Flawed Architect: Henry Kissinger and American Foreign Policy*. Oxford: Oxford University Press. doi:<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195172218.001.0001>

Hogan, M. (1987). *The Marshall Plan: America, Britain, and the Reconstruction of Western Europe, 1947–1952*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:<https://doi.org/10.1017/CBO9780511583728>

Ianıoglu, A., & Polajeva, T. (2016). Origin and Definition of the Category of Economic Security of Enterprise. *International Scientific Conference Business and Management*, s. 5.

Ions, E. (1983). Power and principle: memoirs of the National Security Adviser, 1977–81. *International Affairs*, 59(4), s. 783-784. doi:<https://doi.org/10.2307/2619563>

Kaplan, L. (1999). *The long entanglement : NATO's first fifty years*. Westport: Praeger.

Karabulut, B., & Oğuz, Ş. (2022, Aralık 29). Ekonomi Güvenliği ve Ticaret Savaşları Bağlamında ABD-Çin Rekabetinin Analizi. *Uluslararası Kriz Ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, s. 323-357.

Kennan, G. (1946, Şubat 22). NSA. NSA Web Sitesi: <https://nsarchive2.gwu.edu/coldwar/documents/episode-1/kennan.htm> adresinden alındı

Leighton, R. (2001). *Strategy, Money, and the New Look, 1953–1956*. Washington: Historical Office.

May, E. R. (1993). *American Cold War Strategy NSC 68*. New York: Bedford Books of St. Martin's Press.

Mayers, D. (1990). *George Kennan And The Dilemmas Of US Foreign Policy*. New York: Oxford University Press. doi:<https://doi.org/10.1093/oso/9780195063189.001.0001>

Miscamble, W. D. (1992). *George F. Kennan and the Making of American Foreign Policy, 1947-1950*. Princeton: Princeton University Press.

Nitze, P. (1950, Nisan 14). *Atomic Heritage Foundation*. Atomic Heritage Foundation Web Sitesi: <https://ahf.nuclearmuseum.org/ahf/key-documents/national-security-council-paper-68-nsc-68/> adresinden alındı

- Reagan, R. (1982, Mayıs 20). *Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 32*. National Security Archive: <https://nsarchive.gwu.edu/media/20310/ocr> adresinden alındı
- Reagan, R. (1986, Eylül 2). *Ulusal Güvenlik Kararı Direktifi 238*. National Security Archive Web Sitesi: <https://nsarchive.gwu.edu/document/20312-national-security-archive-doc-27-national> adresinden alındı
- Reagan, R. (1987). *Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi*. Washington: Beyaz Saray.
- Reagan, R. (1988). *Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Stratejisi*. Washington: Beyaz Saray.
- Rüma, Ş. İ. (2019, Eylül). Ekonomik Güvenlik: Gündelik Sabit Tehdit. *Güvenlik Yazıları Serisi*(6). 12 10, 2020 tarihinde https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/10/EkonomikGuvenlik_InanRuma_v.1.pdf adresinden alındı
- Schweizer, P. (1994). *Victory: The Reagan Administration's Secret Strategy that Hastened the Collapse of the Soviet Union*. New York: Atlantic Monthly Press.
- Truman, H. (1950, Nisan 14). *The Office of the Historian*. The Office of the Historian Web Sitesi: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1950v01/d85> adresinden alındı

Structured Abstract

Economic security has been shaped as an inseparable part of national security strategies, and has been one of the fundamental dynamics of the global struggle between the US and the Soviet Union, especially during the Cold War. US national security documents show that economic power was used together with military and diplomatic elements, and that economic tools were evaluated as a strategic lever to ensure national and international security. While George Kennan's "Long Telegram" states that the Soviet Union's economic security strategy was to strengthen its own system by using the contradictions in the capitalist world, the US's response was to increase its economic resilience by supporting the free market economy.

The US economic security strategy was clarified with National Security Council Document 68 (NSC-68), and policies aimed at ensuring the stability of the global economic system came to the fore. The US positioned the free market economy as an element of power in order to demonstrate the failure of the Soviet Union's economic model and to control the global economic order. This strategy envisaged using economic and commercial tools together with military power against Soviet expansion. With NSC-162, the economic security strategy was expanded, and the US maintaining its leadership in the international economic system became the fundamental element of national security. In particular, an economic bloc centered on Western Europe and Japan was created to limit Soviet influence, and energy supply security and access to strategic raw materials became an important component of the US's economic security policies.

With the Reagan era, economic security became the center of national security policies, and tools such as sanctions, trade restrictions and restrictions on technology transfers aimed at weakening the Soviet Union economically were put into effect. National Security Decision Directives 32 and 238 adopted a more aggressive strategy aimed at limiting the Soviet Union's economic and military capacity, and the Soviets' field of action was narrowed with economic pressures and global cooperation mechanisms. During this process, the US based global economic functioning on free market principles in order to weaken the Soviet economy, and established effective control mechanisms over trade and financial systems.

National security documents shaped the US's understanding of economic security within the framework of the integration of military, diplomatic and economic elements. The NSC-68 document viewed the economic power of the United States as the basis of military deterrence and advocated the effective use of international trade and financial systems to limit the influence of the Soviet Union on the global economic system. NSC-162 adopted a more comprehensive approach to reducing the international influence of the Soviet Union, developing various policies to ensure the sustainability of the US economic capacity and prevent Soviet expansion.

In the 1980s, the US economic security strategy was implemented more systematically, and policies such as economic sanctions and restrictions on technology transfers were put into effect with the aim of suppressing the Soviet economy with NSDD-32. At the same time, shaping the global economic order in line with the interests of the United States and increasing the resilience of Western economies became one of the cornerstones of national security strategies.

Economic security strategies did not only aim to weaken the Soviet Union, but were also shaped within the framework of a long-term policy aimed at consolidating the US's global economic leadership. The stability of the international economic system, the preservation of the economic power of the USA and the support of the economic independence of allied countries have been considered as an inseparable element of national security. Policies such as the liberalization of global trade, the management of the international financial system under the leadership of the USA and the guidance of developing countries through economic aid have been directly associated with economic security strategies.

The national security strategy documents published in 1987 and 1988 clearly demonstrated that economic security is integrated with national security policies, and the aim was to protect the free market economy and keep the global economic system stable. The USA aimed to weaken the economic power of the USSR through foreign trade and energy resources, and tried to ensure that the Soviet economy became unsustainable by increasing its military expenditures. At the same time, policies encouraging economic development were implemented in Third World countries, and economic aid, trade agreements and investment programs were implemented to limit the influence of the Soviets in these regions.

In terms of economic security, the USA harmonized its economic and military policies in order to ensure the sustainability of the global economic order. It has become. International trade and financial regulations, securing energy resources and protecting the economic interests of the USA have been among the basic components of national security policies. The USA's policies aimed at strengthening its leadership in the international economic system have been shaped by the liberalization of global trade and the management of the financial system in line with the interests of the USA. In this process, economic security strategies have been considered as a critical tool not only for ensuring economic prosperity but also for strengthening national security.

As a result, the USA's national security documents have created a comprehensive framework for ensuring the stability of the global economic order and strengthening the leadership of the USA by considering economic security together with military and diplomatic strategies. During the Cold War, the USA pursued a multidimensional economic security policy in order to limit the economic power of the Soviet Union and increase its own economic capacity, and developed various mechanisms to ensure the stability of the global economic order. The decisive role of economic power in national security strategies has reinforced the permanence of the concept of economic security as a central element in international relations.

The Strategies of Counter Terrorism in Western Europe: The Cases of IRA and ETA*

*Batı Avrupa'da Terörizme Karşı Mücadele Stratejileri:
IRA ve ETA Örnekleri*

Murat ALAKEL

Doç. Dr., Yalova University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of
International Relations, ORCID: 0000-0002-6785-0523, email: murat.alakel@yalova.edu.tr

Çağdaş ERDOĞAN

Graduated Student of Yalova University, Institute of Graduate Studies, International Relations Master's
Program With Thesis. ORCID: 0009-0005-5008-1130, email: erdogancagdas@gmail.com

Abstract

This article frameworks a comparative investigation of the underlying causes and effects of ethnic separatist terrorism through the case studies of the IRA and ETA in Western Europe. Drawing on theoretical perspectives including primordialism, modernism, ethno-symbolism, and constructivism, the study explores the structural foundations of these movements, their recruitment dynamics, and the role of ethnic identity in sustaining group loyalty. The research further investigates the counterterrorism strategies employed by the UK and Spain, emphasizing the importance of both coercive measures during high-intensity conflict and political, economic, and social strategies during periods of reduced violence. A key conclusion is that long-term success in counterterrorism requires an integrated approach involving democratic political reforms, legal adjustments, and international cooperation. The study's comparative framework and its integration of multiple theoretical and empirical tools represent a significant contribution to the academic literature on ethnic terrorism and conflict resolution.

Keywords: Ethnic Nationalism, IRA, ETA, Terrorism, Ethnic Separatism, Counterterrorism.

Öz

Bu makale, Batı Avrupa'da IRA ve ETA örnekleri üzerinden etnik ayrılıkçı terörizmin temel nedenleri ve sonuçlarını karşılaştırmalı bir analizle ele almaktadır. Primordializm, modernizm, etno-sembolizm ve yapısalcılık gibi kuramsal yaklaşımlardan yararlanılarak, bu hareketlerin yapısal temelleri, örgütlenme ve militan devşirme dinamikleri ile etnik kimliğin grup bağlılığını sürdürmedeki rolü incelenmektedir. Araştırma ayrıca, Birleşik Krallık ve İspanya'nın uyguladığı terörle mücadele stratejilerini inceleyerek, yüksek yoğunluklu çatışma dönemlerinde zorlayıcı önlemlerin, şiddetin azaldığı dönemlerde ise siyasi, ekonomik ve sosyal stratejilerin önemini vurgulamaktadır. Çalışmanın temel bulgularından biri, terörle mücadelede uzun vadeli başarının, demokratik siyasi reformlar, yasal düzenlemeler ve uluslararası iş birliğini içeren bütüncül bir yaklaşım gerektirdiğidir. Makalenin karşılaştırmalı çerçevesi ve çoklu kuramsal ve ampirik araçları bir arada kullanması, etnik terörizm ve çatışma çözümü literatürüne önemli bir akademik katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etnik Milliyetçilik, IRA, ETA, Etnik Ayrılıkçılık, Terörizmle Mücadele.

* This article has been rewritten by partially benefitting from the Master Thesis of Çağdaş Erdoğan on "Methods of Fighting Ethnic Terrorism in Europe: Examples of IRA and ETA", which was supervised by Associate Prof. Dr. Murat Alakel. in Yalova University, 2018.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 13.02.2025	Kabul Tarihi / Accepted 06.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Alakel, M. & Erdoğan, Ç. (2025). The Strategies of Counter Terrorism in Western Europe: The Cases of IRA and ETA, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 53-77.		

Introduction

Terrorism has persisted throughout human history as a disruptive phenomenon that challenges political authority and social order. From the Sicarii of ancient Rome to the Assassins of the medieval Islamic world, and later, the Jacobins of the French Revolution, terrorism has evolved in its form, motivation, and methods. In the 19th century, amid the socio-economic transformations wrought by the Industrial Revolution, terrorism began to take on more ideological and political dimensions. Urbanization, mass migration, and class polarization gave rise to movements that utilized violence as a tool of resistance against perceived systemic injustices. By the 20th century, particularly during the Cold War and its aftermath, terrorism assumed a more complex and transnational character—marked by the rise of ethnic separatist movements that challenged the sovereignty and territorial integrity of established nation-states. With the backlash of laborers and peasants, who could not gain what they desired with industrialization and community expansion, created the ground for many attacks and fight against law enforcement. Terrorism, with the comprehensive socio-economic changes occurring with the industrial revolution, became revolutionary and gained a meaning like anti-statism and kept this meaning until World War I (Taşdemir, 2006: 38). The traces of terrorism in this period date back to when the conflict of interest between the industrial capitalism and workers and the bourgeoisie classes was supported by the peasant class in Spain, Tsarism Russia, and Italy, and the extensive revolution against oppression and the counter stance against corporate authority (Caşın, 2008: 237).

In the 20th century, terrorism became international terrorism by adapting to the multinational structures in the 1960s and terminated to become the merely system applying regular wars. Recent examples can be given in this respect and two poles that are not in hot conflict during the Cold War struggled against each other through terrorism. Proxy wars emerged meaning the use of target elements in the region instead of using their own armies due to the increase in the material and spiritual costs in this period. With nuclear weapons, the states gained more destructive power, and this caused countries to be more cautious. The destruction and casualties caused by hot war caused states to use terrorism as a tool.

Within this context, the emergence of the Provisional Irish Republican Army (IRA) in the United Kingdom and Euskadi Ta Askatasuna (ETA) in Spain constitutes two of the most prominent cases of ethnic separatist terrorism in Western Europe. Rooted in deeply entrenched historical grievances, cultural distinctiveness, and nationalist aspirations, both organizations waged prolonged armed campaigns against their respective states. While the IRA sought the unification of Northern Ireland with the Republic of Ireland and the removal of British authority from the island, ETA aimed to achieve full independence for the Basque Country, transcending regional boundaries within Spain and extending into southern France. These organizations not only represent distinct case studies of ethnic terrorism but also offer critical insights into the dynamics of identity-based conflict and the multifaceted nature of counter-terrorism strategies.

This study aims to undertake a comparative analysis of the structural foundations, ideological motivations, and operational methods of the IRA and ETA, as well as the policy responses adopted by the United Kingdom and Spain. Moving beyond a purely

descriptive or chronological account, the research employs a multi-theoretical framework, drawing upon primordialism, modernism, ethno-symbolism, and constructivist perspectives to interpret the formation of ethnic identity and its radicalization into violent separatist agendas. These theoretical paradigms offer essential tools for understanding not only the socio-psychological drivers of group solidarity and inter-group antagonism but also the mechanisms through which these identities are politicized and weaponized.

What sets this study apart from existing literature is its dual emphasis on both theoretical modeling and policy-level application, bridging a gap that often exists between academic abstraction and practical counter-terrorism measures. While numerous studies have addressed either the historical evolution of the IRA and ETA or the theoretical frameworks of nationalism and ethnic conflict separately, this article combines these elements in a comparative and integrative analysis. By doing so, it offers a more comprehensive understanding of how specific state strategies influenced the trajectory of ethnic terrorism and contributes novel insights into how theoretical paradigms can inform policy effectiveness in deeply divided societies.

The article also contends that counterterrorism cannot be effectively addressed through military means alone. A nuanced, multi-level approach is required—one that incorporates legal reforms, democratic accommodation, socio-economic development, and international cooperation. Both the United Kingdom and Spain, in their respective trajectories, transitioned from repressive security-centric responses to more comprehensive strategies that integrated political negotiation, devolution of authority, human rights protections, and engagement with moderate political actors within the ethnic communities. Notably, the 1998 Good Friday Agreement in Northern Ireland and the gradual demobilization and disarmament of ETA by 2017 reflect the long-term efficacy of such inclusive and reform-oriented approaches.

Furthermore, the article advances the academic discourse by highlighting the evolution of state responses—from repressive security measures to inclusive political solutions—and underscores the pivotal role of local political actors, legal reform, and international cooperation in long-term conflict resolution. Its in-depth, comparative methodology not only illuminates the shared and divergent trajectories of IRA and ETA but also generates practical policy recommendations applicable to other ethnically fragmented societies. As such, the study serves as both a theoretical and policy-relevant resource in the fields of terrorism studies, ethnic conflict, and European security.

By triangulating historical documentation, legal texts, policy statements, and theoretical literature, this article seeks to contribute both empirically and conceptually to the scholarly discourse on ethnic terrorism and counterterrorism. Comparative design not only illuminates the shared patterns and divergences between the two cases but also yields practical policy implications for states confronting similar challenges. In this regard, the research underscores that successful counter-terrorism efforts must prioritize legitimacy, institutional resilience, and the proactive mitigation of the socio-political conditions that give rise to violent separatism.

Ultimately, this article argues that the persistence of ethnic terrorism is symptomatic of deeper structural and historical fault lines. As such, it necessitates not only robust and

adaptive state responses but also a long-term commitment to justice, equality, and pluralism. Only by addressing the root causes of grievance and marginalization—while simultaneously upholding the rule of law and democratic governance—can sustainable peace be achieved in societies marked by ethnic divisions and historical trauma.

Ethnicity, Ethnic Group and Ethnic Identity

Hutchinson and Smith defined ethnicity as the harmonious living of people with biological and cultural characteristics. The concept of “Ethnos” was used as an exclusionary word to define non-Greek foreign barbarians. The Greeks used the term “genos Hellenon” to describe themselves (Nişancı, 2015: 197-221). Under the notion of “Ethnic Nepotism”, there are some studies that perceive ethnicity as a genetic concept related to the lineage. It says that ethnicity’s connection to kinship and blood is nothing new. Lineage is one of the basic elements of ethnicity (Berghe, 1987: 15).

Ethnicity is explained by the feeling of shared sense of ownership. This feeling of ownership is based on a common lineage, history, culture, race, or religion (Horowitz, 1985: 53). Ethnicity is like an umbrella that embraces people that differ in terms of color, race, language, and religion.

The concepts of ethnicity and ethnic groups can be used interchangeably. While these two concepts are so close, there is a slight difference between them. An ethnic group is based on ancestry (lineage), culture, or national origins; whereas ethnicity is the identification with an ethnic group or the form that is articulated through the ethnic group.

Nation and Nationalism

The English word “nation” comes from the Latin word “nasci” (Connor, 1994: 94). This word means “being born” or “having common blood ties”. According to the Turkish Language Society, the nation means: Group of people living mostly on the same land, sharing the same language, history, emotion, national tradition, and customs (Türk Dil Kurumu, 2018).

Jean Jacques Rousseau (1712-1778) describes the nation as a political unity. According to Rousseau, wealth, language, and legislations are the three greatest important elements for humankind. However, the law is superior to the other two elements (Cohler, 1970: 128). Renan did not agree with explaining nation with objective features such as race, culture, language and religion. According to Renan, what makes nations, nations is a common memory or a past full of heroism, national heroes, or common victories (Renan, 1994: 17). Thus, he examined the nation through subjective elements. Özkırımlı, defines the nation as follows: “group of people sharing a history, a land, ancient memories, common myths that has a mass public culture, duties, rights and common inclusive economy valid for all members with a certain name”, (Özkırımlı, 2000: 219).

Anderson says that national states are imagined political communities. This is because the members of a nation will never meet or get to know each other. But as an idea, every individual of the nation sees themselves as part of this collective union (Anderson, 2007: 17).

Theoretical Framework

Theoretically, primordialism, modernism/constructivism, ethno symbolist approach and social constructivist approach are generally studied in the fields of identity, ethnic identity and nationalism literatures.

Primordialism deals with ethnicity as a given or a natural phenomenon. It considers the ethnic group as related to biological affinity and race. Group identity is an essential aspect of an individual's personality (Esman, 2004: 55). An advocate of this idea, the sociologist Edward Shils, notes that social life essentially revolves primary group relationships. According to Shils, it is not possible to explain how a person sees himself or herself as affiliated with a certain group, how they associate themselves with that group through social interaction. According to Shils, this is totally related to kinship (Shils, 1957: 147).

Although the adopters of this idea support the same view, there are three different pillars among them such as naturalist, biological and cultural. This difference is founded upon Anthony D. Smith's work (Özkırımlı, 2009: 84). The naturalist approach constitutes the most radical approach of Primordialism. According to this approach, ethnic identity is as natural parts of human such as scent, sight, and gender. A person's group or community, that he/she is tied to, was determined beforehand.

Biological approach bases the ethnic dependence upon genetic ties. At this juncture, Pierre Van Berghe's sociobiological approach is important. Berghe shed light on the fundamental nature of ethnic feeling. Being impressed by the Darwinist approach, Berghe states that socio-organisms biologically have kinship with others. More than other organisms, human beings experienced affinity transition and are in interaction with each other (Berghe, 1994: 11).

The last approach, cultural primordialism is mostly based upon Geertz and Shils works. Geertz handles primordialism in terms of social-historical perspectives. Geertz set forth two important aspects that motivate and revive the human being. One of them is acceptance of a person's identity by community. The other is the demand for economic wealth.

Eller and Coughan set forth three aspects in terms of cultural primordialism. The first is primary dependence is given. These dependencies are natural. The second is that the first sentiments are not expressed and identified. The third is about primordialist attachment.

According to the advocates of modernism, nationalism was born before the nation. The advocates of this view say that nationalism and thus, nations are structures belonging to the few centuries of modern age. Nationalism emerged with the establishment of central states, with the elements of economic dependence and secularization arising with capitalism. For instance, Elie Kedouri favors 'secular millenarism' with nationalism. Those adopting the modernist approach say that nation and nationalism could not exist in ancient times. The reason is explained by the socio-economic conditions not having the capacity to create a nationalist ideology in ancient times. E. Gelner explains nationalism by referring to the industrial revolution. Whereas, according to A. Smith, the ethnic basis is more significant in explaining nationalism. Generally framing theories of nationalism for Rousseau, Hegel, Fichte and Herder, there is a direct relationship between the

perspective of liberty, self-determination and doctrines of statehood (Edwards, 2012: 50-51).

In terms of economic aspect, Marxist ideology comes to the forefront. With modernization, the identities began to threaten status quo. This has led Marxists to reassess their position. As a result, Tom Nairn's *Theory of Unbalanced Growth* and Michael Hatcher's *Internal Colonialism* approaches sought to make Marxism to compatible with modern global standards. Nairn attributes the birth of nationalism to the uneven development of capitalism in the eighteenth century. In his work, he discusses the asymmetric dependency relationship between core and periphery countries noting that developed countries are superior to undeveloped countries in this context.

Michael Hatcher set forth a model he called the "diffusionist model". This model outlines three progressive stages of national development. Hatcher's model proposes that the asymmetrical relationship between core and periphery countries will diminish by the third stage leading to a more balanced distribution of welfare.

While researching ethnicity, those members of the ethnic groups and the nonmembers who frame the group's values and cultures from their own subjective perspectives. Subsequently, by ascribing new meanings to these norms, they try to whistle up the group's support (Brass, 1994: 40-41). At this point, it can be understood that the shape of ethnic identity and the formation of the core of nationalism are not irreversible but rather flexible and revisable.

Nationalism is defined as a political movement that seeks to obtain and maintain power, legitimizing this effort by invoking nationalist elements (Breuilly, 1993: 2). The connection between nationalism and politics is primary. Politics is related to power and control. The concept of rulership relates to acquiring state authority and enacting policies. Since nationalism is involved in this process, its relationship with state administration cannot be ignored. Hobsbawm claims that nationalism is itself an invented tradition. Many elements associated with nation and nationalism are products of social engineering. Certain elites treat information, values, or elements already present in society's memory as if they were newly applied to create something different.

Eric J. Hobsbawm, in his work *The Invention of Tradition*, argued that nations and nationalism are constructs of social engineering. In this context, the invention of tradition is an established fact. It is repeated until it becomes internalized by the community. These practices are modern reproductions that draw upon the past (Hobsbawm & Ranger, 1983: 1). This process not only shapes collective identities but also reinforces the legitimacy of the nation-state. By intertwining historical narratives with contemporary practices, societies create a sense of continuity and belonging that can be pivotal in fostering national unity.

Benedict Anderson, in his work, *Imagined Communities*, presents his thesis on nationalism. Anderson asserts that nations and nationalism represent specific types of cultural formations (Anderson, 2007: 5-6). He describes the nation as follows: "A nation is an imagined political community — imagined as both inherently limited and sovereign." People belonging to an ethnic group do not need to be physically present in the same location; it is sufficient for them to imagine solidarity and unity in their minds.

The ethno-symbolist approach is situated between primordialism and modernism. This approach is represented by scholars such as John Armstrong, Anthony D. Smith, and John Hutchinson. The symbolist approach emphasizes the importance of myths, values, traditions, memories, and symbols in the construction of national identities. Ethno-symbolists challenge the primordialist assertion that ethnicity and nationalism are static and timeless. However, the ethno-symbolist approach posits that elements such as symbols play a crucial role in the formation of the nation.

Constructivist nationalism theory began to take shape in the early 1970s. Constructivists focus on three main points: First, ethnicity is a socially constructed identity. Second, they argue that people actively participate in the creation and maintenance of their ethnic identities through social interactions. Lastly, constructivists believe that these identities can change over time, influenced by various social, political, and historical factors. The core idea of the constructivist approach is that ethnic and national identities are modern constructions. The idea that nations were born with the rise of industrialization is widely accepted. The social constructivist approach emphasizes the dynamic and changing nature of ethnicity/race and the social structure underpinning these identities. In this respect, they refer to the concept of the “invention of ethnicity” (Sollors, 1986: 4-20). Sollors argue that the primordialist approach is a subjective model of cultural loyalty. He asserts that ethnicity is a structure created, maintained, and reimagined by humans and is intertwined with tradition.

William L. Yancey (1976), in his study, *Emergent Ethnicity*, rejects the concept of cultural heritage and instead treats ethnicity as an evolving phenomenon. In his model, Yancey draws on the experience of migrants in the U.S., such as Jewish, Italian, and Polish communities. The formation, building and development of ethnic communities, cultures, and identities are closely related to industrialization. As industrialization develops, new employment opportunities emerge with urbanization. Common workplaces and residential areas allow people to access shared services such as churches, schools, and financial institutions. In this regard, Yancey explains how Polish, Jewish, and Italian migrants strengthened their kinship ties.

Politicization of Ethnicity, Ethnic Conflict and Ethnic Separatism

By the decline of the Cold War and the transition of the new world order that followed, the evolution of international society began to question the hegemony of the state within the national communities in the different regions where subordinated by the systemic pressures of the Cold War. In harmony with the Charter of the United Nations, the primary goal was to prevent interstate conflicts. However, the contemporary world now faces more serious domestic problems: differences among regions within multinational states. Alongside certain regional integration movements around the world, there are also ethnic-sectarian-regional separatist and irredentist movements opposing this trend. People and ethnic communities want to protect and preserve their titular values, identities, and cultures. whereas these domestic tensions lead to internal conflicts and clashes that could be politicized and threaten international peace and stability via terrors and civil wars.

The emergence of multi-ethnic structures in Europe was due to certain structural characteristics of Roman Imperial historical traditions in some Western European countries. There are many reasons behind the existence of a multi-ethnic structure in

Europe: the immigration of colonial people to the former colonial powers, the scattered resettlement of nations due to World War I and II—which caused millions of deaths—the redrawing of borders, nations with different ethnicities being enclosed within the borders of different states, socio-political mobility in post-war Europe, and the disruption of established polities by foreign forces (Erkal, 2000: 43–53).

The concept of “Ethnopolitics” refers to the politicization of ethnicity. Rothschild emphasizes the inequalities between ethnic groups and argues that ethnicity will no longer remain a purely social or cultural phenomenon but will become even more powerful than these dimensions (Rothschild, 1981: 20–32). When ethnicity and region are significantly affected by state hostility, conflict between two or more groups is characterized as ethnopolitics. These are intra-group conflicts that reflect the biases, behaviors, and communication methods of group members—the core of ethnic politics. Group members communicate over social values (as in the case of Northern Irish Catholics and Protestants), identity issues, religion, and nationalism. Ethnopolitical conflicts are harder to resolve because issues such as historical injustice, group oppression, and victimization—frequently evoked in ethnicity discourse—require time to be addressed.

Ethnic conflict is one of the greatest threats to international peace and security. Ethnic conflicts in the Balkans, Rwanda, Chechnya, the Caucasus, Cyprus, Iraq, Indonesia, Sri Lanka, Syria, India, China, Russia, Ukraine, Israel, and the West Bank and Gaza of Palestine are among the most widely known and bloody ethnic conflicts of the 20th and 21st centuries. Ethnic conflicts often give rise to genocide, crimes against humanity, human rights violations, discriminations, disasters, economic crises, and refugee influxes.

Ethnic demands can turn into violence as soon as a group perceives its existence to be threatened. The perception that a group is “dangerous” leads to vertical violence. For an ethnic conflict to emerge, there must also be a political opportunity. This includes two elements: first, a weakened or unstable state that offers the opportunity for foreign support; second, a regional base, either through ethnic groups concentrated in specific regions or supported by neighboring countries, enabling successful mobilization (Toft, 2003).

The aim of ethnic separatism is to divide society by highlighting differences in race, sect, or religion—ultimately seeking sovereignty by separating a region from its parent country. Violence is often used as a tool to achieve this goal (Altun & Karaman, 2011: 6). The rapid growth of separatism can be explained by the broad expansion of the nationalist self-determination doctrine (Connor, 1967: 53). The self-determination method, a reserved form of governance for the Christian communities in the end of 18th century, evolved into a doctrine that persisted through the rise of nationalism in the 19th century. After the World Wars, many ethnic separatist movements seek to legitimize their actions through this doctrine—although it was originally designed to delegitimize colonial imperialism and prevent interstate conflicts under international law via the UN system. In the 21st century, however, the doctrine has been used by separatists in non-colonized states, influenced by globalization. In this context, separatism is often framed regionally as a form of “political self-expression”.

After the Cold War, with the decline of superpower-based systemic balance, intrastate conflicts involving ethnic, religious, sectarian, and regional differences increased, often

culminating in civil wars through the disintegration of federal or multi-ethnic states. As a result, ethnic separatist movements have generated tensions, while international institutions and actors have struggled to respond effectively—except where king-states pursue conflicting policies driven by any strategic interests.

The Causes of Ethnic Conflict

There are studies that claim humans are socially inherent prone to conflict and thus explain ethnic conflicts through this lens. These studies argue that the origin of conflict lies in human nature (Şahin, 2013). Individuals are born like a blank slate and form assumptions over time, based on which they choose their friends and enemies. The act of designating an enemy can itself become a source of conflict. However, collective identities encompass far more complex dimensions, and their outcomes vary significantly compared to individual preferences.

The causes of ethnic conflicts are typically categorized under five main headings: tribal hatred, historical grievances, fear of cultural collapse, power struggles and democratization, and security concerns. Especially in the post-Cold War era, tribal hatred has intensified, dividing humanity along lines of race, belief, and nationality. Gurr explains the roots of ethnic conflict through the concept of “relative deprivation.” Relative deprivation arises from the gap between the expectations of ethnic groups and the realities they experience. This disparity triggers grievances, which can ultimately lead to conflict. Gurr also emphasizes that the greater the discrepancy between expectations and reality, the more intense the sense of deprivation—and thus, the higher the likelihood of conflict (Gurr, 1970: 24).

Karl Deutsch relates the concept of “social mobilization” to ethnic conflict (Deutsch, 1961: 493–514). This concept refers to the transformational phase that societies experience when transitioning from traditional to modern life. In this process, individuals adopt new behavioral patterns and increasingly engage in mass political participation, which in turn distances them from traditional norms. Such transformations can lay the groundwork for ethnic and social divisions.

In the study titled “Why Emerging Democracies Go to War”, Mansfield and Snyder (2005: 2) investigate the link between democratic transitions and conflict. While it would be inaccurate to claim that all transitioning democracies will experience conflict, Mansfield and Snyder distinguish between well-established and fragile transitions. They argue that the likelihood of conflict increases when democratization occurs in the absence of strong political institutions. The presence of the rule of law, free and fair elections, functioning political parties, and professional media significantly reduces the risk of conflict during democratic transitions. One essentialist approach is Posen’s study “The Security Dilemma and Ethnic Conflict”, which applies the security dilemma—a concept from international relations theory—to ethnic conflicts (Posen, 1993: 27–47). Posen criticizes the assumption that the nation-state model equates to a purely ethnic state. He analyzes ethnic conflicts that emerged after the Cold War, particularly in the aftermath of the disintegration of the Soviet Union and Yugoslavia, through the lens of the security dilemma. According to Posen, ethnic groups in fragile or failing states experience deep insecurity due to uncertainty and fear. This insecurity leads each group to strengthen its own security apparatus, which in turn triggers a chain reaction among rival groups. Each

group perceives the arming of others as a threat, even when it is intended for self-defense. This self-reinforcing cycle of mutual distrust and militarization creates a volatile environment ripe for ethnic conflict.

The Irish Republican Army (IRA) and the United Kingdom's Struggle against the Emergence and Development Process of the Irish Republican Army (IRA)

The Tudor dynasty in Britain pursued a policy of converting Ireland to Protestantism. Protestants from Scotland and England settled on the island to alter its sectarian and demographic composition. While the indigenous population was predominantly Catholic, the newcomers were Protestant, which led to a deep-seated sectarian divide and subsequent tensions and clashes between the two communities. In the 17th century, internal conflicts between Royalists and Parliamentarians in England affected Ireland's structure significantly. The 1641 uprising, largely supported by Catholics, was countered by intense Protestant migration supported by Parliamentarians. With the victory of Oliver Cromwell—leader of the Parliamentarians—the Catholic population in Ireland was harshly punished and suppressed (Özçağatay, 1998: 27). Although the conflict initially stemmed from religious differences, over time it evolved into an issue of nationalism and ethnicity. Ireland became divided between Nationalists, who desired full sovereignty, and Unionists, who supported continued union with the United Kingdom (Hennessy, 1997: 85).

Between 1846 and 1854, Ireland suffered a devastating famine that caused approximately 1.5 million deaths, and another 1 million people to emigrate, primarily to the United States, Canada, and the United Kingdom. The trauma of the famine ignited nationalist sentiments, and Irish immigrant communities abroad played a crucial role in forming separatist organizations. One such movement was the Irish Republican Brotherhood (IRB), which laid the ideological and organizational groundwork for the future IRA (Roskin, 2016: 53).

In Easter 1916, the IRB launched an uprising aimed at radicalizing Irish nationalism. Although the rebellion was suppressed, it succeeded in galvanizing public sentiment. Following World War I, the doctrine of self-determination gained traction, and the Sinn Féin Party rose to prominence. In the 1918 elections, Sinn Féin won 73 seats but refused to sit in the British Parliament. Instead, it proclaimed an Irish Republic in Dublin, forming the Dáil Éireann, which organized a military wing known as the Irish Republican Army (IRA) (Özçağatay, 1998: 62–63). In 1912, Britain agreed to negotiations with Irish Republicans, ultimately recognizing the southern state while establishing “Northern Ireland”—consisting of six counties in the northeast (Özçağatay, 1998: 66).

By 1949, the southern state declared full independence from the British Commonwealth and became the Republic of Ireland, dissolving the previous “Free Ireland” framework. Britain, in turn, adopted a policy centered on maintaining control over Northern Ireland, where the Catholic minority faced widespread discrimination in housing, employment, and voting rights. This environment of systemic inequality led many Catholics to view the IRA as their defender (Roskin, 2016: 53–54).

As a result of various political agreements and armed confrontations, the island was permanently divided along ethno-sectarian lines: the northeast became predominantly Catholic/Irish/Nationalist, while the rest was Protestant/British/Unionist. Although the conflict began as a sectarian struggle, it gradually developed into an issue of nationalism and ethnic identity. By 1969, dissatisfaction with the IRA's effectiveness grew. Opposing factions began to organize and eventually formed the Provisional IRA (PIRA), believing they could better defend Catholic interests (Smith, 1997: 90).

Between 1970 and 1971, the IRA conducted 15 deadly attacks, resulting in 26 deaths. The group's ability to rearm—thanks to support from sympathizers in the Republic of Ireland and weapon supplies from the United States—enhanced their operational capacity (English, 2003: 91). In early 1971, the IRA began direct confrontations with British forces. The first British soldier was killed by the IRA in February 1971 (Coogan, 1995: 3). A military crackdown ensued, during which hundreds of individuals were imprisoned without trial, furthering tensions. This heavy-handed approach only radicalized Catholic communities, feeding into IRA recruitment.

The situation deteriorated further with the “Bloody Sunday” massacre in 1972, during which British forces opened fire on Catholic demonstrators, killing 13 people on the spot and another later (McKittrick & McVea, 2002: 62–75). This incident significantly bolstered IRA support and pushed many citizens into paramilitary activity. In total, it is estimated that over 3,600 people were killed throughout the Troubles, including civilians, soldiers, and militants from all sides (Roskin, 2016: 54). After years of clandestine negotiations, the Good Friday Agreement was signed in Belfast in 1998, marking a major milestone in the peace process. The IRA declared an official end to its armed campaign on July 28, 2005, and British forces fully withdrew within two years (Gürses, 2007: 47–87).

The Causes of IRA Terrorism

The British dominance over Ireland led to the demographic ascendancy of Protestants, primarily due to the migration policies enforced by successive British governments. Concerned that Irish Catholics might rebel with external support from France or Spain, the United Kingdom strategically encouraged the settlement of Protestants from Scotland and Britain in Northern Ireland to shift the demographic balance in their favor. By the time the island was partitioned in 1921, Protestants constituted 65% of the population, while Catholics made up 35% (Darby, 2016).

According to the Office for National Statistics (2021), Northern Ireland's current population is 1,903,105, residing in an area of 14,132 km². The religious demographics have since shifted: Catholics now represent 45.7%, while Protestant Christians account for 43.5%. An additional 1.3% are affiliated with other religions, and 17.4% identify with no religion.

The policies implemented by the UK's military and security forces were widely perceived as discriminatory by the Catholic/Nationalist community, which led to increased sympathy for the IRA. When the Northern Irish government attempted to address the reform demands of Catholic nationalists, Unionists strongly resisted. Even minor concessions made to the Catholic population were seen by Unionists as excessive and

threatening. This resistance fueled mistrust, with Unionists fearing that nationalists would push for full Irish independence if their demands were met.

This dynamic aligns with Gurr's theory of relative deprivation, which highlights the disparity between what a group expects and what it receives as a source of grievance and conflict (Gurr, 1994). The unmet expectations of Catholics, combined with pressure from Unionists, escalated tensions. The government's use of disproportionate force against peaceful Catholic initiatives only served to radicalize the movement further.

The works of John McGarry and Brendan O'Leary offer a compelling model for analyzing the Northern Ireland conflict. Their theory posits that religious, cultural, and socio-economic divides form the core boundaries of the struggle and act as the primary determinants of the conflict's persistence. From a socio-psychological perspective, the radicalization of collective identities and the desire for self-determination for reasons of security and autonomy played a critical role in sustaining the conflict (McGarry & O'Leary, 1995: 848).

Although the IRA initially followed a strategy focused on defense, it also conducted attacks. Between June 1970 and August 1971, the group carried out 15 deadly operations, resulting in the deaths of approximately 26 individuals. One of the most significant early events was on June 27, 1970, when IRA snipers opened fire on Protestant groups in Belfast for four hours, killing four people. This incident followed a series of violent riots earlier that month. The Provisional IRA (PIRA) agreed to a ceasefire between 1972 and 1975 due to increased military pressure from the British Army. During this period, the organization reassessed its strategy, leaning toward political engagement. PIRA members imprisoned during this time were increasingly identified as political prisoners, laying the groundwork for the group's transition toward political activism, including the adoption of a long-term strategy known as the "Long War."

In 1981, imprisoned IRA members initiated a hunger strike to protest their treatment and to draw attention to their political cause. The most impactful moment came with the death of Bobby Sands, who died during the strike after being elected to the British Parliament. His death drew global attention and sympathy for the Republican cause, leading to increased financial and material support for the PIRA throughout the 1980s.

United Kingdom's Strategies in Combating IRA Terrorism

Security Area

The United Kingdom initially prioritized short-term suppression of IRA violence, viewing a political resolution as a long-term objective. Consequently, between 1969 and 1974, British policy focused on maximizing its security presence in Northern Ireland, continuing the state's long-standing approach dating back to 1920. During this period, the UK sought to maintain law and order through conventional security forces stationed in the region. However, this strategy saw limited success and failed to address the primary causes of the dispute.

At the outset, the UK attempted to restore order by deploying British security forces to Northern Ireland. Initially welcomed by the Catholic population as potential protectors, these troops quickly lost credibility due to their disproportionate use of force, which

exacerbated sectarian tensions. Rather than acting as neutral peacekeepers, British troops were increasingly perceived as hostile occupiers, contributing to the radicalization of Catholic communities.

The emergence of a more organized and militant Provisional IRA (PIRA) in 1969 posed a new and intensified threat to British forces. The PIRA utilized advanced tactics such as sniper attacks and bombings, further complicating the British military's mission. As the Catholic population increasingly turned to the IRA for protection against what they saw as discriminatory treatment by British forces and the Unionist-controlled Stormont government, the UK's counterterrorism efforts became more difficult.

In response, the British government escalated its approach by deploying specialized military units, including the Special Air Service (SAS). By 1976, SAS commandos were primarily engaged in intelligence-gathering operations. However, their actions, including instances of excessive and secretive use of force-were widely criticized when made public, fueling further distrust and backlash (Demir, 2017: 193).

One of the most controversial security measures was the imposition of curfews in 1970. These curfews, intended to isolate and apprehend IRA operatives, resulted in the seizure of significant quantities of weapons and ammunition. However, they also led to civilian casualties and widespread accusations of human rights violations, undermining the legitimacy of the UK's counterterrorism campaign. From an institutional perspective, the British Armed Forces could be deployed under the direction of the Cabinet Office Briefing Room (COBR), but their mandate was limited. Military support was only provided upon official request, and the armed forces had no autonomous authority beyond what was explicitly authorized (Özeren & Demirci, 2010: 270).

During the 1970s, alongside political negotiations, the British government responded militarily to growing conflict between Nationalist and Unionist communities. In many urban areas, especially those controlled by paramilitary factions, security forces were denied entry, creating so-called "no-go areas." This situation escalated tensions and necessitated a more forceful intervention.

In 1972, the British government launched Operation Motorman, which became the largest military operation in Western Europe in the 20th century not involving full-scale war. With approximately 30,000 personnel deployed, the objective was to reclaim control of no-go areas and dismantle the infrastructure supporting paramilitary groups. Although the operation succeeded in reasserting temporary state control, it failed to produce lasting stability (Fraser, 2000: 58). The Bloody Sunday massacre, in which British soldiers shot and killed 14 unarmed civil rights protesters earlier that year, was cited as the primary justification for the operation.

Legal Area

The Irish Government Act of 1920 was a critical early legislative response to tensions in Ireland. However, as violence escalated, particularly due to IRA activities, the British government introduced increasingly stringent laws. One such measure was the Restoration of Order in Ireland Act (ROIA), which aimed to bypass some of the legal constraints of liberal institutions to more effectively counterterrorism (Hart, 2002: 24).

In response to IRA bombing campaigns and the looming threat of war, the Prevention of Violence Act was passed in 1939. Violence significantly intensified following the 1969 split within the IRA. As the conflict worsened in 1971, the government introduced internment without trial, a more developed form of the 1922 Special Powers Act (McKittrick & McVea, 2002: 70–75).

The Emergency Powers Act (EPA) of 1973 marked a turning point. This law, enacted by the central UK government, reversed the burden of proof, requiring those accused of terrorism-related crimes to prove their innocence (Özeren & Demirci, 2010: 277). It represented a significant deviation from standard legal norms and was viewed as a radical measure.

Later, the Northern Ireland (Offenses) Bill of 2005–2006 introduced a form of conditional amnesty. It allowed members of both Catholic nationalist and Protestant unionist paramilitary groups to return to Northern Ireland or benefit from probation—provided they had accepted the 1998 Good Friday Agreement and declared a ceasefire. Those who did not recognize the agreement were excluded from these provisions (Özeren & Demirci, 2010: 278).

Following international criticism, the UK incorporated the European Convention on Human Rights into domestic law in 2000. This was, in part, a response to rulings from the European Court of Human Rights, which found the UK guilty of human rights violations, including the coercion of confessions from six wrongly imprisoned IRA suspects. The UK's legal reforms included the establishment of a Supreme Court in 2009, endowed with adjudicatory powers in cases involving human rights, devolution, and public authority accountability (Roskin, 2016: 36, 45).

Political Area

The UK's approach to resolving the Northern Ireland conflict evolved from a security-centered strategy to a more comprehensive political solution. By embracing devolution, the UK granted increased autonomy to Northern Ireland, Scotland, and Wales, thereby addressing long-standing tensions between the central government and regional populations (Roskin, 2020: 68).

Throughout the 1970s and beyond, various regional nationalist movements emerged in the broader global context, such as those in Quebec, Catalonia, and the Balkans—motivated by cultural, economic, and historical grievances. Similar patterns of center-periphery tensions shaped the Northern Ireland conflict. Historical injustices, economic marginalization, and a desire for cultural self-determination fueled nationalist sentiments, often encouraging support for violent resistance (Roskin, 2020: 68).

In March 1972, the British government began political discussions with the Social Democratic and Labor Party (SDLP). Unlike Sinn Féin, the SDLP rejected violence and promoted negotiation. Recognizing the failure of the Stormont government and the intensifying violence by the IRA, London saw dialogue as a necessary path forward. British officials asked the SDLP to report on IRA activities and the broader sentiments within the Catholic nationalist community.

This shift from military confrontation to political engagement was signaled by Prime Minister Whitelaw's openness to negotiations with the IRA. SDLP efforts to persuade the

government that IRA prisoners were political prisoners marked a step toward legitimizing peaceful political discourse.

The Sunningdale Agreement attempted to establish a power-sharing mechanism and recognized Northern Ireland's right to self-determination. The Council of Ireland, created as part of the agreement, was to include equal representation from both Northern Ireland and the Republic of Ireland (Demir, 2017: 195). However, the agreement failed for two primary reasons: a lack of consensus on power consolidation before implementation, and the exclusion of paramilitary groups, which undermined its legitimacy.

Further progress was made with the Anglo-Irish Agreement (AIA) in 1985, signed by British Prime Minister Margaret Thatcher and Irish Taoiseach Garret FitzGerald. This agreement established an Intergovernmental Conference focused on political, legal, and security issues, and marked a critical stage in building cross-border cooperation (Coakley, 2010: 39).

A breakthrough came with the Downing Street Joint Declaration on December 15, 1993, which opened the door for Sinn Féin to participate in peace talks—provided the IRA declared a ceasefire. This move reflected a strategy of confidence-building, designed to encourage the IRA to abandon violence in favor of diplomacy (Coakley, 2010: 47).

In July 1997, the IRA declared a full ceasefire, paving the way for inclusive, multi-party negotiations. These talks culminated in the Good Friday Agreement (also known as the Belfast Agreement), signed on April 10, 1998. The agreement contained three main strands: intra-communal relations within Northern Ireland, north-south relations between Northern Ireland and the Republic of Ireland, and British Irish intergovernmental relations (Demir, 2017: 197).

The UK's constructive role in the peace process was further reflected in symbolic gestures. Prime Minister Tony Blair's public apology in 1997 for the Irish famine—a first by a British leader—was widely seen as a significant step toward reconciliation. On July 28, 2005, IRA representative Seana Walsh announced an end to the group's armed campaign, stating that all weapons would be decommissioned. Sinn Féin leader Gerry Adams emphasized the importance of this development, and British troops began their withdrawal from Northern Ireland on August 1, 2007.

Meanwhile, the UK's broader devolution policy continued to shape the political landscape. In Scotland, economic nationalism driven by control over oil reserves led to the 2014 independence referendum, in which 44.7% voted 'Yes' and 55.3% voted 'No' (Roskin, 2016: 69). In the context of Brexit, Scottish nationalism has gained renewed momentum. However, in 2022, the UK High Court ruled that the Scottish government cannot hold a second referendum without approval from the UK Parliament (BBC, 2022).

However, because of Brexit, there is needed for Britain either to sign a free trade zone agreement with the EU or build custom offices and tariffs check control area between the EU member Republican Ireland and Northern Ireland for pushing of commercial benefits and unification nationalism (Roskin, 2020:72). There should be also underlined peculiarity of the Irish nationalism such as territorial unification with home country, ethnic, separatist and religious sectarian features, too.

While British election system favors major two parties, Britain political party system evolves from two into two-plus party system which both Scottish nationalist party became third party (48 deputy in 2019) and Irish party in parliament 10 seats could be very effective in falling the government as 11 Scottish labor members did change that labor government in 1979 (Roskin, 2020:47)

ETA Organization and Spain's Strategies for Combating Terrorism

The Basque Region

The Basque Region (*Euskal Herria* in Basque) spans across parts of northern Spain and southwestern France (Clark, 1984: 13). The region's autonomous identity can be traced back to 1512 (Instituto Nacional de Estadística, 2018). Covering an area of 7,234 km², it is home to approximately 2,208,007 people, with 1,071,155 men and 1,136,852 women. The population density stands at 305.4 people per square kilometer area.

In comparison, Spain's total population is recorded as 48,946,035, comprising 23,995,107 men and 24,950,928 women (Instituto Nacional de Estadística, 2024).

Emergence of the Conflict

Before the formation of modern Spain, the Basque territories belonged to the Kingdom of Navarre during the 10th and 11th centuries, marking the first significant political unification of the Basque people. However, with the fall of the Kingdom in 1512, the Basque areas were incorporated into the Crown of Castile. Under the Foral System, these territories retained certain rights of self-government and local autonomy, even under monarchical rule (Clark, 1984: 13).

The adoption of a liberal constitution in the early 19th century by the Spanish state reignited tensions between regionalist traditionalists and centralist liberals, culminating in the Carlist Wars (1833–1840; 1873–1876) (Özçer, 2006: 21). The 1789 French Revolution had a profound influence in this context, sparking a wave of nationalist sentiment across Europe, which further intensified identity-based conflict in the Basque Country (Clark, 1984: 14).

The Politicization of Basque Nationalism

Basque nationalism became formally institutionalized with the foundation of the Basque Nationalist Party (Partido Nacionalista Vasco – PNV) in 1895 by Sabino de Arana y Goiri. PNV's objective was to attain independence or at least political autonomy for the Basque region (Douglass & Zulaika, 1984: 243). Arana's interpretation of nationalism was deeply ethnic and racialized, portraying the Basques as culturally superior and viewing Spaniards as inferior (Demir, 2017: 211).

Arana's influence on Basque nationalist ideology and language remains significant to this day. He coined the term "Euskadi" to define the Basque nation and advocated that the Basques were a distinct nation deserving of their own state. Through PNV, he created a political channel for expressing these nationalist ambitions.

During the Spanish Civil War in 1936, the Basques were initially granted autonomy. However, after General Francisco Franco's forces seized control, this autonomy was revoked. The Basque government was forced into exile in France, and the Franco regime

imposed strict limitations on Basque culture, language, and national identity over the next four decades (Demir, 2017: 214; Murphy, 2007: 338).

While Basque nationalist rhetoric subsided in the early years of Franco's dictatorship, the late 1950s saw a resurgence in youth-driven nationalism. This generation increasingly turned to radicalism, terrorism, and political violence, not just within the Basque Country, but across Spain.

The Causes of ETA Terrorism

The emergence of ETA (Euskadi Ta Askatasuna) and its turn toward terrorism can be understood within the broader context of Spain's transition from a fragmented medieval society to a centralized modern nation-state. This transformation provoked significant regional resistance, particularly in areas like the Basque Country, due to linguistic, psychological, political, cultural, geographical, and economic differences.

The Carlist Wars (1833–1840 and 1873–1876) marked a significant moment in the development of Basque nationalism. The abolition of the Foral System—which had guaranteed regional autonomy—by the Spanish monarchy and military generated considerable unrest. The loss of these historical rights pushed Basque society toward more organized nationalist movements (Sullivan, 1988: 74).

By the late 19th century, the Basque Country underwent rapid industrialization, particularly in cities like Bilbao and San Sebastián. This industrial boom attracted migrants from other parts of Spain, altering the region's demographic structure and creating tension between native Basques and non-Basque immigrants (Heiberg, 1989). The resulting socioeconomic and cultural shifts fueled the desire among many Basques to preserve their identity and autonomy (Clark, 1984: 59).

The ideological foundation of Basque nationalism was laid by Sabino de Arana, who argued for the creation of an independent Basque state consisting of seven historical provinces. His vision was grounded in ethnic nationalism, viewing Basques as distinct and superior to Spaniards. Arana's influence remains central to Basque nationalist ideology to this day.

Early Basque nationalism evolved into two ideological streams:

- Moderates, who supported regional autonomy within a parliamentary democracy, and
- Radicals, who emerged during the dictatorship of Miguel Primo de Rivera (1923–1930) and were willing to use confrontational tactics to defend Basque culture and language (Heiberg, 1989).

During the Second Spanish Republic (1931–1936), Basque nationalists sought legal autonomy. Though autonomy was briefly granted in 1936, it was quickly revoked due to the Spanish Civil War. The bombing of Guernica by Franco's forces in 1937, which resulted in the deaths of 1,654 civilians and the destruction of the town, became a symbol of Basque suffering and further radicalized the nationalist movement (Demir, 2017).

Under Franco's dictatorship (1939–1975), Basque identity faced systematic repression:

- The Basque language (Euskera) was banned.
- Salaries declined and unemployment increased after 1940.

- In the 1947 general strike, 6,000 Basques were arrested and 15,000 workers dismissed (Zirakzadeh, 1994: 63).

Franco's regime responded to domestic unrest with militarized measures:

1. The declaration of OHU (state of emergency), which suspended civil liberties such as freedom of expression, movement, and workers' rights (Demir, 2017: 242).
2. The division of Spain into military jurisdictions, where military courts often passed judgments based on forced confessions rather than evidence. Torture and intimidation were common practices under this system (Demir, 2017: 243).

This oppressive climate created fertile ground for radical mobilization, as noted by Tarrow (1994), who argues that social movements arise when political opportunities open through shared networks and grievances (Tarrow, 1994: 82).

ETA emerged from the desire to revitalize Basque identity, promote cultural preservation, and resist the Spanish state. Initially, ETA aimed to overthrow the Franco regime or arm other resistance movements. However, sustained repression pushed the organization toward increasingly violent tactics, beginning in the late 1960s (Sullivan, 1988: 38).

Following Franco's death, Spain transitioned to democracy, culminating in the 1977 constitutional referendum. However, the Basque Nationalist Party (PNV) boycotted the process, claiming Basque demands had been excluded. Many in the Basque community followed suit, perceiving that "the new Spain" failed to reflect their aspirations. This led to a surge in support for the armed struggle over political solutions (Demir, 2017: 234).

ETA rejected the new constitutional framework and, particularly, the 1981 Law on the Protection of the Constitution, which broadly defined terrorism as "any act against the unity of Spain." This led to the arrest of 23 members of Herri Batasuna, the political wing that aligned with ETA, and the revocation of constitutional rights for ETA prisoners. The law also disproportionately affected Basques, increasing their presence in Spanish prisons and reinforcing the belief that little had changed despite democratic reforms.

Amnesty International, in its 1980/81 report, criticized the Spanish government's anti-terrorism policies and documented harsh prison conditions. ETA capitalized on these grievances to bolster its stance during ongoing autonomy negotiations, framing its actions as a continuation of the Basque struggle for self-determination.

Spain's Strategies for Fighting Against ETA Terrorism

Security Area

Only military measures were used in the fight against ETA terrorism during Franco's reign. ETA carried out its first serious act in 1968 and then, martial law was declared in various parts of Spain and the Basque Region. Those engaged in terrorist acts, those who got involved in these acts, and those who supported them were under pressure and control during this period. Basque demonstrations and protests were prevented with the implementation of OHU, and their citizenship rights were suspended in the Basque region (Demir, 2017: 247).

After the Franco era, it was aimed to end the policy of oppression against the Basques and all the Spanish people. Therefore, no practices such as OHU were carried out against the Basques during this period (Alonso and Reinares, 2005: 53). With the escalation of

ETA terrorism in 1979, units from domestic security forces such as the Rural Antiterrorist Group (RAG) from the Civil Guard and the Special Operations Group from the National Police were sent to the region to combat ETA terrorism in the Basque Country (Jimenez, 2002).

In 1980, the Counter-Terrorism Unified Command (Mando Único para la Lucha Contra-terrorista – MULC) was established to combat ETA in accordance with the law. This structure played an active role particularly in targeting right-wing-related structures. MULC formed ATA activists for integration and normalization processes and aimed to isolate ETA.

The Socialist Workers' Party (PSOE), which came to power in 1982 in Spain, aimed to intensify the fight against ETA due to serious demands from the army, and this paved the way for an anti-democratic struggle. In 1983, an organization called the "Anti-Terrorist Liberation Movement (GAL)" began to fight against ETA. The purpose of GAL was to eradicate ETA by using the same methods employed by the organization itself (Şimşek, 2010: 330). These special forces carried out operations both in the Basque region and in French Basque areas as well.

Legal Area

With the Constitution of 1978, the Basque community regained a structure like the Foral system that had been taken from them in 1876. According to this constitution, the Basque government had administrative bodies such as the President and the Parliament. The government had its own health system and tax policy. The parliament was formed by electing 25 representatives from each of the three Basque regions. The Basque Country also has representatives in the Spanish Parliament (Demir, 2017: 249).

Only military measures were applied in the fight against terrorism during Franco's reign, and terrorists were tried in military courts. With the end of Franco's reign in 1975, and starting in 1977, those convicted of terrorism were tried in civil courts (Alonso and Reinares, 2005: 53). Governments after Franco tried to end the unlawful practices of the Franco era.

A legal basis for the fight against terrorism in Spain was established by the 1978 Constitution. The highest legal foundation for Spain's fight against ETA terrorism is this constitution. The 1978 Constitution claims to be a constitution of autonomy in terms of ethnicity (Altun and Karaman, 2012: 23). This constitution not only provides a system of autonomy but also aims to unite the separatist historical nationalities in the country within the constitutional system.

Spain continued its fight against terrorism through statutory decrees until 1980. A law to fight terrorism was enacted for the first time in 1980. However, this law was criticized by those who claimed it violated certain constitutional rights. The "Anti-Terrorism Act" of 1984 was a more comprehensive law than the 1980 version. Significant structural changes were also made to the "Criminal Code" and the "Procedural Acts Law" in 1988 (Demir, 2017: 252). Spanish governments, which increasingly tried to base the fight against terrorism on legal grounds, introduced more democratic laws grounded in the rule of law. In 1986, Spain's legal reforms regarding human rights violations and civilian-military separation became especially important for EU accession.

Before this process, the Socialist Party had won the election following the Nationalist-Conservative bloc. In France, since 1981, a Socialist-Communist government under President Mitterrand had been in power. Spain is expected to sign a legal cooperation agreement with France to prevent ETA's arms supplies, militant crossings, and illegal logistics activities through its French branches (Özçer, 2018). However, few benefits were realized until EU accession and Mitterrand's cohabitation with Jacques Chirac's government in 1986. After that, both countries further strengthened anti-terrorism cooperation across various levels, balancing left- and right-wing approaches in France.

Political Area

Spain pursued policies such as reintegration into society (reinsertion) in 1981 and the dispersion of prisoners to different prisons in 1989 to disrupt ETA's organizational structure. The reinsertion policy involved reduction of sentences or amnesty for those who showed regret for crimes committed against the Spanish state (Demir, 2017: 252). This social integration policy, aiming to reintegrate terrorists into the community, was one of the steps in Spain's accession to the EU in 1986. The success of these policies in combating ETA cannot be denied.

The Spanish government launched the "ZEN Plan" in early 1983 to eliminate regional terrorism in the Basque region. The PSOE government, which came to power in 1982, allocated a budget of \$110 million for the plan. The ZEN Plan was designed to eliminate the operational capabilities of terrorists (CIA, 2018).

Spain's entry into the EU in 1986 led to significant improvements in fighting ETA. However, France's initial protection of ETA sympathizers within its borders and reluctance to act against them hindered Spanish efforts. Over time, however, cooperation between Spain and France improved due to Spain's EU membership. In August 1986, France's ambassador to Madrid, Pierre Guidoni, met with two leaders of Herri Batasuna and issued an ultimatum to ETA: announce a 60-day ceasefire to enable political negotiations with the Spanish government. France warned that if this initiative was not implemented, all Basque prisoners would be deported to Spain. ETA refused to comply, citing security concerns and ongoing deportations. Nevertheless, the cooperation between France and Spain within the EU framework was significant (Aiartzave Zabala, 2010: 23).

On January 28, 1988, ETA issued a declaration announcing a planned two-month ceasefire for political negotiations in Algeria. ETA leaders, realizing that their goals could not be achieved through military means, decided to pursue negotiations. Both parties expressed a commitment to good faith. While ETA maintained the ceasefire, the Spanish Government emphasized the importance of negotiated political solutions and democratic principles. However, the process soon failed due to irreconcilable differences between the two sides (Aiartzave Zabala, 2010: 4).

The PSOE party came to power again in the 2004 elections. Prime Minister Zapatero has promised social changes and structural reforms in Spain's autonomous communities. In May 2005, Zapatero received Parliament's approval to engage in dialogue with ETA. The negotiations were intended to address demilitarization, prisoners, refugees, victims, and broader reconciliation efforts between ETA, Spain, and France. Zapatero's efforts were criticized by some, and he was accused of betrayal.

In 2009, Batasuna began changing its strategy and eventually encouraged ETA to end its armed struggle. In September 2010, ETA declared another ceasefire, stating that it would pursue its goals through peaceful, democratic means. That same year, public protests were held in the Basque region demanding an end to the conflict. In January 2011, ETA announced that the ceasefire would be permanent and would be verified by international observers (Thomas, 2012: 30).

Conclusion

These two terrorist organizations differ primarily in terms of their emergence. This study takes as its basis the Provisional Irish Republican Army (PIRA), which split from the original Irish Republican Army (IRA) and emerged in 1969. However, the origins of IRA's can be traced back to the 1920s. PIRA's main objective was to end British rule in Northern Ireland and to unify the island by merging the north and south. The organization waged an armed campaign for approximately years, ultimately declaring a ceasefire in PIRA, continued its struggle for 40 years and declared an armistice in 2005 and announcing the end of its armed struggle.

The other organization examined in this study is Euskadi Ta Askatasuna (ETA), which was founded in 1959 with the primary goal of achieving independence for the Basque region. Although ETA declared a truce in 2006, it violated this commitment with subsequent attacks. Eventually, ETA announced an indefinite ceasefire and declared a complete end to its armed campaign.

When analyzing the targets of these two organizations, key differences emerge. Unlike ETA, the IRA did not distinguish between military and civilian targets; both were considered legitimate. ETA, on the other hand, primarily targeted members of the private sector and high-ranking military or civilian officials, explicitly avoiding civilian casualties. The IRA's focus on military targets was deeply rooted in its foundational belief that Northern Ireland was under occupation. Its violent acts were thus aimed at removing British troops from what it considered its territory, in pursuit of Irish unification. In contrast, ETA sought the independence of the Basque region, aiming to unify Basque territories in both Spain and France.

At the time of their emergence, ethnic nationalism in both contexts was promoted through political parties and cultural organizations. While certain political parties had connections to terrorist groups in Northern Ireland and Spain, legitimate parties that operated within democratic frameworks also existed and contributed to efforts to resolve the conflict from its early stages.

External support played a significant role in sustaining these terrorist organizations. Over time, the reduction of such support corresponded with a decline in their operational capacity. For instance, France eventually ceased to provide sanctuary to ETA militants, and no European Union countries or institutions currently support the activities of either ETA or the IRA. This lack of support further empowered the respective states to combat terrorism effectively. Both the UK and Spain undertook comprehensive reforms—legal, security, administrative, social, economic, and political—which were essential to managing the long-term democratic peace processes. These processes were supported by

national, regional, and international actors and ultimately led to the delegitimization of terrorist violence.

In conclusion, the following common characteristics can be identified regarding the causes of ethnic separatist terrorism:

- The marginalization and deprivation of ethnic groups often led to the emergence or intensification of terrorist movements.
- The survival concerns of these organizations frequently began to outweigh their initial ideological motivations.
- Political instability, turmoil, or periods of transition—especially those toward democracy—provided fertile ground for the growth of terrorist organizations.
- The broader international environment also significantly influenced the development and persistence of such groups.

The states' strategies in combating terrorism also reveal common patterns:

- During periods of heightened violence, states predominantly relied on military forces and law enforcement, often supported by legislation, to legitimize the use of force.
- Once the threat level decreased and the security situation stabilized, governments shifted to political, social, and economic measures to address underlying issues.
- Initial efforts often involved engaging moderate elements within the ethnic communities, thereby marginalizing radicals and building public support for peace.
- Disrupting the internal and external support networks of terrorist organizations proved critical to their decline. Physically and ideologically, isolating these groups from the public was essential.
- Regardless of the tools or policies employed, it was crucial that the fight against terrorism remained within a legal framework.
- Finally, even the most effective domestic measures could not fully eliminate terrorism if such organizations found safe havens beyond national borders. Hence, international cooperation was—and remains—vital in the fight against terrorism.

References

Aiartza, U. and Zabala, J. (2010). *The Long Walk to a Democratic Scenario*, Berlin: Berghof Conflict Center.

Alonso, R. and Reinares, F. (2005). Terrorism, Human Rights and Law Enforcement in Spain, *Terrorism and Politic Violence* 17(1), 267. doi/abs/10.1080/09546550490520727

Altun, M.F. and Karaman, Ö. (2012). *Etnik Ayrılıkçı Terörle Mücadele Politikaları Kapsamında Türkiye ve İspanya Analizi*. Başbüyük, Ö, Sözer, M.A. and Altun, N. (ed.), Ankara: Terörle Mücadelede Makro ve Mikro Perspektifler, Polis Akademisi Yayınları.

Anderson, W. (2007). *The ETA: Spain's Basque Terrorists*, Rosen Publishing Group.

Anderson, B. (2007). *The Imagined Communities: Reflections of the Origins and of Nationalism*. Verso

Berghe, P. (1987). *The Ethnic Phenomenon*, Praeger Publishes.

- Brass, P. R. (1994). *Ethnicity and Nationalism: Theory and Comparison*. Sage Publication.
- Breuilly, J. (1993). *Nationalism and The State*. (2. Ed), Manchester University Press.
- British Broadcasting Cooperation (BBC). (2022), <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-63727562>
- Caşın, M.H. (2008). *Uluslararası Terörizm*, Nobel Yayın Dağıtım.
- Central Intelligence Agency. (2015), <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp85s00316r000300110004-3>
- Clark J. R. (1984). *The Basque Insurgents: ETA :1952-1980*, Madison: University of Wisconsin Press,
- Coakley, J. (2010). *Nationalism and Ethnic Politics. Ethnic Conflict and Its Resolution: The Northern Ireland Model*, Routledge: Taylor & Francis Group.
- Cohler, J.B. (1970). *Rousseau and Nationalism*, New York: Basic Books.
- Connor, W. (1994). *Ethnonationalism: The Quest for Understanding*, Princeton: Princeton University.
- Connor, W. (1967). Self Determination: The New Phase, *World Politics*, 20(1) 30-53. doi.org/10.1080/00905992.2017.1350945
- Coogan, T. P. (1995). *The Troubles Ireland's Ordeal 1966-1995 and The Search for Peace*, London: Hutchinson.
- Darby, J. (2016). *Conflict in Northern Ireland: A Background Essay*, Macmillan Press.
- Deutsch, K. W. (1961). "Social Mobilization and Political Development", *American Political Science Review*, 55(3) 493-514.
- Douglass, W. A. ve Zulaika J. (1990) "On the Interpretation of Terrorist Violence: ETA and The Basque Political Process", *Comparative Studies in Society and History*, 32(2) 243. doi.org/10.1017/S0010417500016479
- Demir, C.K. (2007). *Sebeplerinden Mücadele Yöntemlerine Ayrılıkçı Terörizm*, Nobel Akademik Yayıncılık.
- English, R. (2003). *Armed Struggle. History of the IRA*, London: MacMillan.
- Erkal, M. (2003). Etniklik ve Terör. *Dergi Park Dergisi*, 7(3) 43-53.
- Esman, J.M. (2004). *An Introduction to Ethnic Conflict*, Polity Press.
- Edwards, B. M. (2011). *Contemporary Politics in the Middle East*, Polity Press.
- Fraser, T.G. (2000). *Ireland in Conflict: 1922-1998*, London: Routledge.
- Gurr, T.R. (2003). *Terrorism in Democracies: When It Occurs Why It Fails*. Kegly, C. (ed.) The New Global Terrorism, New Jersey, Pearson.
- Gürses, E. (2007). *Etnik Terör: Uluslararası Sistemin İşleyişi*, Profil Yayıncılık.
- Hart, P. (2002). *British Intelligence in Ireland (1920-1921)*, Cork, Ireland: Cork University Press.

- Heiderger, M. (1989). *The Making of Basque Nation*, Cambridge: University Press.
- Hennesey, R. (1997). *Disappearing Capital: The Queer Material of Sexual Identity*, Center for Interdisciplinary Gender Studies, Leeds.
- Hobsbawn, E. J. and Terrence, R. (1983), *The Invention of Tradition*, Cambridge University Press.
- Horowitz, L. D. (1985). *Ethnic Groups in Conflict*. University of California Press.
- Instituto Nacional de Estadística (2018). www.ine.es
- Jimenez, O.J. (2002). *Policio, Terrorismo y cambiopoliticoen Espana 1976-1996*, Valencia: Tirant Lo. Blanch.
- Mansfield, D.E. ve Synder, J. (2005). *Electing to Fight. Why Emerging Democracies Go to War*, MIT Press.
- McGarry, J. & O'leary, B. (1995). Five Fallacies: Northern Ireland and The Liabilities of Liberalism. *Ethnic and Radical Studies*, (18)4.
- Mckittrick, D. & McVea, d. (2002). *Making Sense of the Troubles*, New Amsterdam Books.
- Murphy, L. (2007). EU Membership and Independent Basque State, *Pace International Law Review*. (19(2), doi.org/10.58948/2331-3536.1070.
- Nişancı, Ş. (2016). Etnisite Kavramının İdeolojik Serüveni, *Dergi Park Dergisi*. (7)12.
- Office For National Statistics. (2021), www.ons.gov.uk,
- Özçağatay, L. (1998). *Kuzey İrlanda ve IRA. Silahlı Mücadeleden Siyasal Çözüme*. PapirüsYayınları.
- Özçer, A. (2006). *Çoğul İspanya: Anayasal Sistemi ve Ayrılıkçı Terörle Mücadele Yöntemi*, İmge Kitabevi.
- Özçer, A. (2018). *Agur, ETA Artık Yok*, Liberte Yayınları.
- Özkırımlı, U. (2000). *Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış*, Doğu BatıYayınları.
- Posen, B.R. (1993). The Security Dilemma and Ethnic Conflict, *Global Politics and Strategy*. (35)1 27-47. doi.org/10.1080/00396339308442672
- Rennan, E. (1994). *Quest-ce Que'une Nation?* John Hutchinson and Anthony D. Smith (ed.) Nationalism, Oxford: Oxford University Press.
- Rothchild, J. (1981). *Ethnopolitics: A Conceptual Framework*, Columbia University Press.
- Roskin, M. G. (2016). *Countries and Concepts: Politics, Geography, Culture*. Pearson.
- Roskin, M. G. (2020). *Countries and Concepts: Politics, Geography, Culture*. Pearson.
- Shils, E. (1957). Primordial, Personel, Sacred and Civil Ties, *British Journal. Sociology*.
- Smith, A. (1998) *Nationalism and Modernism*, Routledge, London.

- Sollars, W. (1986). *Beyond Ethnicity Consent and Descent in American Culture*, Newyork: Oxford University Press.
- Sullivan, J. (1988). *ETA and Basque Nationalism, The Fight for Euskadi 1890-1986*. New York: Routledge.
- Şahin, Y. (2013). Çatışma Kuramları ve Kimlik Temelli Çatışmalar: Teorik Bir Giriş. *Bariş Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, (1)1.
- Taşdemir, F. (2006). *Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi. Uluslararası Stratejik Araştırma Kurumu*.
- Thomas, N. (2012). *After Catalonia, Euskadi and the Spanish Constitution*, London: Democratic Progress Institute.
- Toft, D. M. (2003). *The Geography of Ethnic Violence: Identity, Interests and Indivisibility of Territory*, Princeton: Princeton University Press.
- Türk Dil Kurumu. (2018), www.tdk.gov.tr
- Zirakzadeh, C.E. (1991). *Rebellious People: Basques, Protests and Politics*. Reno: University of Nevada Press.

Çatışma Çözüm Yöntemlerinden Ortaklıkçı Model: Kuzey İrlanda Örneği

*The Consociational Model as a Means of Conflict Resolution:
The Northern Ireland Example*

Gamze BAL

Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORCID: 0000-0003-0818-1371, email: gamzeayanbal@gmail.com

Öz

İç ve dış aktörlerin etkili olduğu Kuzey İrlanda çatışması uluslararası ilişkilerin önemli etnik sorunlarından biridir. Ulster Plantasyonu sonrasında gelen çoğunluğu Protestan olan yerleşimciler ile çoğunluğu Katolik olan yerli halk arasında toprak, kaynak, güç mücadelesi çatışmanın başlangıcını oluşturmuştur. Uzun yıllar Birlikçiler ve Cumhuriyetçiler arasında devam eden çatışmada Belfast antlaşmasıyla birlikte görece başarılı olan uzlaşma süreci başlamıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı uzlaşma ve güç paylaşımı üzerinde yoğunlaşan çatışma çözüm yöntemlerinden ortaklıkçı modelin Kuzey İrlanda çatışmasında ne ölçüde uygulanabildiğini analiz etmektir. Sonuç olarak çalışmada Kuzey İrlanda’da ortaklıkçı modelin uygulanmasıyla tarafların güç paylaşımı esasıyla siyasi temsilde yer alması ve beraberinde ekonomik, siyasi, sosyal anlamda kazanımlar elde etmesi nedeniyle göreceli başarılı bir uygulama olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ortaklıkçı Model, Kuzey İrlanda Çatışması, Belfast Anlaşması

Abstract

The Northern Ireland conflict is one of the important ethnic problems of international relations whereby internal and external actors have been of influence. The struggle for land, resources and power between mostly Protestant settlers who settled after the Ulster Plantation, and the native population who were mainly Catholic, constituted the beginning of the conflict. The conflict between the Unionists and Republicans had been on-going for many years, but with the Belfast agreement a relatively successful reconciliation process commenced. It is within this context that the study aims to analyse the extent to which the consociational model; a means of conflict resolution adopted in Northern Ireland which focuses on conciliation and power-sharing was successfully applied. The findings of the study indicate that the said model has been applied relatively successfully, as the parties have had political, social and economic gain as a result of political representation, derived from the sharing of power.

Keywords: The Consociational Model, The Northern Ireland Conflict, Belfast Agreement.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 18.04.2025	Kabul Tarihi / Accepted 19.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Bal, G. (2025). Çatışma Çözüm Yöntemlerinden Ortaklıkçı Model: Kuzey İrlanda Örneği. <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 78-94.		

Giriş

İmparatorluk döneminin sona ermesiyle her etnik topluluğun bir devlet kuramaması, kurulan bazı ulus devletlerin etnik, dini, dilsel veya kültürel bağlamda birbirinden farklı azınlık toplulukları ve azınlık kimliği benimseyen grupların çoğunluk grup tarafından dışlandığı derinden bölünmüş toplumları oluşturmuştur. Bu tür toplumlarda siyasi kimlikler bireylerin ait oldukları toplumsal kimlikler tarafından şekillenmekte; siyasi partiler, sivil toplum örgütleri, kamu kurumları farklılıklar temelinde belirlenmektedir. Bu durum güvensizlik, temsiliyet sorunu, siyasal dışlanma gibi sorunları tetikleyerek grupların birbirlerinin varlığını tehdit olarak algılamasına (Horowitz, 1985: 3) ve nihayetinde şiddetli çatışmaların yaşanmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla çatışma sürecinin ve farklılıkların nasıl yönetileceği konusu günümüz heterojen toplumlarının çözüm bulmaya çalıştığı, önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu kapsamda çalışmalarda bulunan çatışma yönetim literatüründe soykırım (Harff, 2003), zorunlu göç (McGarry, 2010), asimilasyon ve entegrasyon (Reilly, 2012) gibi azınlık grup kimliklerini yok sayan yöntemlerin yanı sıra devletlerin azınlık toplulukları tanımasıyla çatışmaların yönetilebilir olduğunu savunan görüşler bulunmaktadır. Bu modellerden biri Arend Lijphart tarafından geliştirilen ortaklıkçı modeldir (Lijphart, 1977). Ortaklıkçı model, büyük koalisyon, azınlık vetosu, orantılı temsil, grup özerkliği gibi kurumsal mekanizmalar ile çoğunluğun iradesinin azınlığı dışlamasına engel olarak azınlık grupların siyasi katılımının sağlanmasını amaçlayan farklılıkları yönetme metodudur.

Lijphart tarafından geliştirilen bu model, farklı grupların birbirlerini tanımasıyla derinden bölünmüş toplumlarda çatışma yönetiminin mümkün olup olmadığı araştırma sorusu üzerine inşa edilen bu çalışmanın metodolojik bağlamda teorik çerçevesini oluşturmaktadır. Aynı zamanda ortaklıkçı teorisinin derinden bölünmüş toplumlarda barış ve istikrarın sağlanmasını kolaylaştırdığı hipotezini savunan mevcut çalışma, teorisinin derinden bölünmüş toplumlarda nasıl uygulandığını test etmek amacıyla vaka ile desteklenmiş; örneklem olarak Kuzey İrlanda sorunu incelenmiştir. Katolik milliyetçiler ile Protestan birlikçiler arasında siyasi, sosyal ve ekonomik alanlar başta olmak üzere bir çok alanda kutuplaşmanın derinden hissedildiği ve tarafların radikalleşerek şiddetli çatışmaların yaşandığı Kuzey İrlanda örneği, sorunun çözümünde ortaklıkçı metoda başvurularak istikrarın sağlanılmış olması nedeniyle; derinden bölünmüş toplumlarda barışçıl bir sistem benimsenmesinin farklılıkları tanıyarak mümkün olduğunu gösteren güçlü bir örnek olması açısından çalışmada vaka olarak seçilmiştir. Her ne kadar ortaklıkçı modelin tek bir vaka üzerinden incelenmiş olması bulguların genellenebilirliğini sınırlandırmış olsa da teoriyi detaylandırma ve modelin uygulanabilir bir çatışma yönetim metodu olarak geliştirilmesine katkı sağlama fırsatı vermiştir. Nitekim 1998 yılında imzalanan Belfast Anlaşması'nda Kuzey İrlanda'da ortaklıkçı modelin uygulanmaya başlanması ile birlikte hem Katoliklerin hem de Protestanların siyasi hakları güvence altına alınmış; yürütme iki grup arasında paylaşılmış; tarafların hassas oldukları konularla ilgili kararların alınma süreçlerine veto yetkisi dahil edilmiştir. Böylece Kuzey İrlanda sorunu ortaklıkçı modelin uygulanmasıyla çatışma durumundan yönetilebilir bir sürece dönüşmüştür.

Teorik analiz ve vaka incelemesini birlikte ele alan bu çalışma üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde Lijphart tarafından geliştirilen ortaklıkçı model ve bu modelin temel ilkeleri, teoriye yönelik eleştiriler sistematik bir şekilde değerlendirilmiştir. İkinci bölümde Kuzey İrlanda sorunun gelişimi irdelenerek Protestanlar ve Katolikler arasındaki kutuplaşma belirlenmiştir. Üçüncü bölümde ise Belfast Anlaşması ile kurulan yeni siyasal yapının ortaklıkçı modelin dört temel ilkesi olan büyük koalisyon, azınlık vetosu, orantılı temsil, grup özerkliği ile örtüşüp örtüşmediği; Kuzey İrlanda bağlamında nasıl uygulandığı; ne tür sonuçlara neden olduğu tartışılmıştır. Tüm bu çerçevenin belirlenmesinde ve verilerin yorumlanmasında nitel içerik analiz yöntemi benimsenmiştir. Bu yönetime uygun olarak akademik literatürün yanı sıra anayasal metinler, seçim sonuçları, anlaşmalar, resmi raporlar gibi belgeler arasında karşılaştırmalı analiz yapılarak teorik çerçeve ile ampirik gerçeklik arasında bağ kurulmuştur. Bu sayede derinden bölünmüş toplumlarda farklı grupları tanıyan ve bu gruplara siyasal sürece katılım hakkı veren ortaklıkçı modelin pratikte nasıl işlediği yanıtlanmaya çalışılmıştır.

Çatışma Çözümünde Ortaklıkçı Model

Çatışma yönetim metotlarından biri olan ortaklıkçı model derinden bölünmüş toplumlarda istikrarın demokratik yollarla sağlanması amacıyla ABD’li siyaset bilimci Arend Lijphart tarafından geliştirilmiş ve “Çoğul Toplumlarda Demokrasi” adlı çalışmasıyla literatürün dikkatini çekmeye başlamıştır (Gülboy, 2015: 92). Lijphart’a göre çoğunlukçu demokrasinin derinden bölünmüş toplumlarda uygulanması doğru değildir (Lijphart, 1977: 42). Çünkü çoğunluğun yönettiği, azınlığın muhalefette kaldığı ya da dışlandığı derinden bölünmüş toplumlarda bu sistemler çatışmayı tetiklemektedir (Lijphart, 1999: 16). Zira siyasal sistemin tüm grupları kapsayacak şekilde tasarlanmaması dışlanan grupların protesto, pasif direniş, hatta şiddet gibi araçlara başvurmasına sebep olabilmektedir (Reilly, 2001: 7).

Bu kapsamda Lijphart, güç paylaşımına dayalı ortaklıkçı modelin uygulanmasıyla demokrasinin yalnızca homojen toplumlarda değil aynı zamanda heterojen ve derinden bölünmüş toplumlarda da başarılı olacağını savunmuştur. Ortaklıkçı model çoğulculuğu benimseyerek topluluk haklarının ve kimliklerinin kabul edilmesi ve tanınmasını amaçlayan çatışma yönetim metodudur (Gülboy, 2015: 89). Güç paylaşımının esas olduğu bu modelde toplumsal uzlaşmadan ziyade siyasi elitler arasında işbirliği ve uzlaşma ön plana çıkmaktadır. Zira toplumsal uzlaşmanın ya da bütünleşmenin çatışmayı arttırabileceği, siyasi elitlerin ise çatışmayı yönetme gücüne sahip oldukları varsayılmaktadır (Dixon, 2023: 3). Bu sebeple Lijphart ortaklıkçı demokrasiyi bölünmüş siyasi yapıya sahip demokrasileri istikrarlı bir demokrasiye dönüştürmek amacıyla oluşturulmuş elit hükümeti olarak ifade etmektedir (Lijphart, 1981: 17).

Ortaklıkçı modelde sistemin başarılı bir şekilde işlemesi amacıyla büyük koalisyon, orantılılık, veto hakkı ve otonomi olmak üzere dört temel ilkenin benimsenmesi gerektiği belirtilmektedir (Lijphart, 2014: 96-10; Gülboy, 2015: 97-102). *Büyük koalisyon hükümeti*, tüm grupların siyasi karar alma mekanizmalarında yer almasını ifade etmektedir. Dolayısıyla mecliste güç paylaşımına dayalı yürütme oluşturularak yalnızca çoğunluğun değil azınlıkların da yönetime dahil edilmesiyle istikrarın ve meşruiyetin arttırılması amaçlanmaktadır. *Orantılılık* grupların siyasette, kamu

istihdamında, kaynaklardan yararlanmakta nüfuslarıyla orantılı bir şekilde faydalanmasıdır. Orantılı temsil topluluklar arası adaletin sağlanmasında etkili bir mekanizma oluşturmaktadır. Yine de grup sayılarındaki değişimlere uyum sağlama noktasında yavaşlık, siyasal temsilde zaman zaman dengesizlikler yaşanmasına sebep olabilse de (Lijphart, 1999: 41) Lijphart azınlık haklarının korunması için gerekli olduğunu vurgulamaktadır (Lijphart, 1999: 33). *Veto Hakkı*, gruplar için önemli olan konularda karar alınırken yasal düzenlemelerle gruplara veto yetkisinin verilmesidir. Bu mekanizma özellikle grup kimliğiyle ilişkili sembolik konularda uzlaşının sağlanabilmesi için her iki grubun onayını zorunlu kılarak tek taraflı kararları engellemektedir. Bu mekanizma karar alma süreçlerinde yavaşlamaya veya tıkanmalara sebep olabilmektedir. Ancak Lijphart bu ilkenin azınlık grupların sisteme güven duyması (Lijphart, 1999: 38) ve grup iradesinin yok sayılmamasının engellenmesi açısından önemli olduğunu savunmaktadır (Lijphart, 1977: 37). Otonomi ise grupların iç işlerinde, kültür, eğitim gibi alanlarda özerklik kullanabilmeleridir. Ancak bu uygulamalar topluluklar arasında ayrı eğitim sistemlerinin uygulanmasına fırsat verdiği için entegrasyon sorunlarına da neden olabilmektedir (Gallagher, 2016: 368). Lijphart farklı topluluklara kendi kültürel, eğitimsel veya dilsel alanlarda tanınmasıyla çatışmaların yerel düzeyde yönetilebilme imkanı elde edildiğini belirtmektedir (Lijphart, 1999: 96).

Ortaklıkçı modelin temel ilkeleri, azınlıkların yönetime ve yönetişime katılımını kurumsallaştırmaktadır (Lijphart, 1999: 33). Ancak kurumsal olarak bu kimliklerin tanınmasının kutuplaşmaya derinleştirebileceği, bazı durumlarda elitlerin grup kimliklerini çıkarları için araçsallaştırabileceği gibi eleştiriler bulunmaktadır (Horowitz, 1985: 574-576). Lijphart ise barış ve istikrarın sağlanmasında sistemin meşruiyeti için bu tür güvenlik mekanizmalarının gerekli olduğunu savunmaktadır (Lijphart, 1999: 39-40).

Kuzey İrlanda Sorununun Gelişimi

Tarih boyunca İrlanda adası birçok kralın hakimiyet kurmak istediği bir coğrafya olmuştur. Ada, 12. yüzyılda İngiltere Kralı II. Henry döneminde medeniyetsiz halkı medeniyetle tanıştırmak söylemiyle Birleşik Krallık tarafından işgal edilmiştir (Laçiner, 2001: 6). İrlanda'nın Birleşik Krallık hükümdarları tarafından fethi, 17. yüzyılda Ulster Plantasyonuna önünü açmıştır. Plantasyon yerli İrlandalıları, İskoçlara ve İngiliz yerleşimcilere verilen topraklarından mahrum bırakmıştır. Oliver Cromwell yönetiminde gerçekleşen Cromwell Plantasyonu ile de neredeyse tüm toprakların Katoliklerden Protestanlara devredilmesi planlanmıştır. Plantasyonların bir sonucu olarak İrlanda'nın Kuzeyi, dil, din ve statüye göre bölünmüş farklı gruplar tarafından doldurulmuştur. Yerli İrlandalıları Katolik iken, yeni yerleşimciler Protestanlardan oluşmuştur (McEvoy, 2008: 22).

Kuzey İrlanda'nın geleceğini etkileyen bir diğer önemli gelişme II. James ve William arasında çıkan taht savaşı olmuştur. Katolikler II. James'i desteklerken; Protestanlar Hollanda Orange Prensi William'ı desteklemişlerdir. Ancak Boyne Savaşı'nda William'ın galip gelmesi, Kuzey İrlanda 1690'dan 1720'lere kadar devam eden bir dizi baskıcı ceza yasasının uygulanmasına sebep olmuştur. Bu yasalara göre Katolikler siyaset kurumundan dışlanırken aynı zamanda sert sosyal önlemlere tabi tutulmuşlardır.

Örneğin; Parlamentoda vekil bulunduramamakla birlikte; ordu üyeliğinden, hukuk mesleğinden, kamu görevinden veya milletvekili olmaktan men edilmişler; Katolik okulları ve cenaze törenleri yasadışı hale gelmiş; mülk sahibi olmaları ve Katoliklerle evlilikler yasaklanmıştır (McEvoy, 2008: 23).

1845–1850 yılları arasında yaşanan büyük kıtlık tarafların radikalleşmesine sebep olmuştur. Bir milyon kişi açlıktan ölümler, yaklaşık bir milyon İrlandalı da göç etmek zorunda kalmıştır. Göç, salgın hastalıkları ve daha fazla ölümü beraberinde getirmiştir. Kıtlık döneminde Birleşik Krallık'ın insanların açlıktan ölmesini görmezlikten gelmesi, İrlanda halkının hem İngilizlere hem de Protestanlara duydukları öfkeyi arttırmış, İrlanda halkının birlik olma duygusunu pekiştirmiştir (Şöhret, 2013: 49-50). Böylece İrlandalıların bağımsızlık fikri her geçen gün artmış ve 1916 Paskalya ayaklanmasının yaşanmasına sebep olmuştur. Paskalya ayaklanması Birleşik Krallık tarafından şiddetli bir şekilde bastırılmıştır. Akabinde İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu'nun kurulmasıyla Katolikler; Ulster Gönüllü Gücü'nün kurulmasıyla Protestanlar silahlanmış ve silahlı mücadele dönemi başlamıştır. (Şöhret, 2013: 53) Protestanlar İrlanda adasının Kuzey bölümünde toplam nüfusun %70'ini oluştursa da adanın genelinde azınlık durumunda oldukları için dini özgürlüklerinin kısıtlanacağını ve ekonomik refahlarının azalacaklarını düşündüklerinden Katoliklere karşı mücadele etmişlerdir (Şen, 2021: 212). Bu çatışmalar iki grup arasında karşılıklı olarak nefret ve şiddet duygusunu tetiklemiş; halkın paramiliter gruplara olan desteğini arttırmıştır.

Aralık 1921 tarihinde İngiliz Hükümeti ve Sinn Fein arasında Anglo-İrlanda Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşma uyarınca İngiltere, yirmi altı bölge için İrlanda Bağımsız Devleti olarak İrlanda'nın bağımsızlığını tanımıştır. Bu, İrlanda'ya İngiliz İmparatorluğu içinde egemenlik statüsü verse de İrlanda'nın Birleşik Krallık'a bağlılığını gerektirmektedir. Antlaşma tam bağımsızlıkla sonuçlanmadığı için Sinn Fein içinde bölünmeye yol açmıştır (McEvoy, 2008: 28).

1949 yılında Güney İrlanda'nın, Birleşik Krallık'tan ayrılmasını fırsat bilen IRA ile Sinn Fein, Kuzey İrlanda'nın bağımsızlığını kazanarak Güneydeki İrlanda Cumhuriyeti ile birleşmesi amacıyla yeni bir mücadele başlatmıştır (Şöhret, 2013: 56). Bu tarihten itibaren Kuzey İrlanda Sorunu, Kuzey İrlanda'nın Birleşik Krallık'ın bir parçası olarak kalmasını isteyen Birlikçiler ile tüm İrlanda adasını kapsayacak şekilde Birleşik İrlanda Devletinin parçası olmasını isteyen Cumhuriyetçiler arasında devam etmiştir.

Yalnızca akraba devletlerle birleşme talebi değil aktörlerin Kuzey İrlanda çatışmasında barışa yanaşmamasının ekonomik, siyasi, sosyal ve psikolojik birçok sebebi bulunmaktadır. Protestan halkın adaya göç etmeye başlamasıyla birlikte başlayan sorunlar toplumsal ayrışmayı beraberinde getirmiştir. Özellikle mezhepsel ayrım evlerdeki bayraklardan kaldırım taşlarının boyandığı renge kadar kendisini göstermektedir. Devlet okullarına Katolik öğrencilerin yazılmasının engellenmesi; öğrenci kulüplerinde Katolik-Protestan ayrımının gözetilmesi; işletme sahiplerinin kendi mezhebinden olanlarla birlikte çalışması (Şen, 2021: 214) gibi Katolik halk hem siyasal alandan dışlanmış, hem de Protestanlarla eşit şekilde ekonomik kaynaklardan faydalanamamıştır.

1960'larda Kuzey İrlanda'da Katolikler, özellikle de ılımlılar, içinde bulundukları bu durumu, medeni haklar için mücadele eden Amerikalı siyahilerle özdeşleştirmişlerdir.

Katolikler “One man, one vote” (bir insan, bir oy), “We shall overcome” (üstesinden geleceğiz) gibi Amerikalılarla aynı sloganları kullanarak herkes için eşit hakların sağlanması amacıyla barışçıl protesto yürüyüşleri yapmışlardır (McGarry, 2004: 302). 5 Ekim 1968 tarihinde başlayan yürüyüşlere katılanlar karşı görüşte olan Protestanların saldırısına uğramışlardır.

Kuzey İrlanda polisi ise olayları desteklemekten ziyade taraflı davranarak şiddetin artmasına sebep olmuştur. Yürüyüşlerdeki şiddet olayları The Troubles olarak adlandırılmıştır (Şen, 2021: 216). Bir süre sonra Birleşik Krallık, Kuzey İrlanda’ya asker göndererek Protestanların parlamentosunu kapatmış ve tüm yetkiyi Londra’ya aktarmıştır. Fakat bu uygulama çatışma çözümünde yetersiz kalmıştır. Ayrıca 30 Ocak 1972 tarihinde Londonderry’de gösteri yapan Katoliklere, İngiliz askerlerinin ateş açması sonucu 14 kişi hayatını kaybetmiş, yüzlercesi ise yaralanmış, günümüzde Kanlı Pazar olarak adlandırılan olay yaşanmıştır (Şöhret, 2013: 57). Olaylara Birleşik Krallık’ın müdahalesi McGarry ve O’Leary tarafından utanç siyaseti olarak tanımlanmıştır (McGarry, 2004: 302).

Kuzey İrlanda Sorununda Ortaklıkçı Modelin Uygulanması

Kuzey İrlanda’da Birlikçiler ve Cumhuriyetçiler arasında devam eden çatışmayı sona erdirmek ve gruplar arası uzlaşmayı sağlamak amacıyla güç paylaşımının uygulanmasına yönelik girişimlerde bulunulmuştur. Bu bağlamda ilk deneyim 1973’te imzalanan Sunningdale Anlaşması olmuştur. Anlaşma başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ancak uzlaşmanın sağlanması gerektiği konusunda kararlı olan Birleşik Krallık ve İrlanda Cumhuriyeti öncülüğünde, 1998 yılında Belfast diğer adıyla Hayırlı Cuma olarak bilinen kapsamlı bir anlaşma imzalanmıştır.

Sunningdale Anlaşması

Kanlı Pazar olayından sonra iki grup arasında çatışmaların sona ermesi için siyasal çözüm arayışları başlamıştır. Ekim 1972 tarihinde barışın sağlanması amacıyla Kuzey İrlanda Bakanı William Whitelaw tarafından “Kuzey İrlanda’nın Geleceği: Tartışma İçin Bir Belge” yayımlanmıştır. Belgede Kuzey İrlanda’nın İrlanda ile bir bütün olarak kabul edilmesi gerektiği ve Kuzey İrlanda’nın statüsünün, halkın rızası olmaksızın değiştirilmeyeceği belirtilmiştir (Green Paper, 1972). Birkaç ay sonra yani Mart 1973 tarihinde “Kuzey İrlanda Anayasa Önerileri” hazırlanmış (Northern Ireland Constitutional Proposals, 1973); Mayıs 1973 tarihinde “Kuzey İrlanda Anayasası” imzalanmıştır. Anayasa maddelerinde gruplar arasında temel endişelerin giderilmesine yönelik maddeler yer almıştır.

Kuzey İrlanda Birleşik Krallık’ın bir parçasıdır... birleşik bir İrlanda’nın ancak Kuzey İrlanda’daki halkın çoğunluğun rızası ile mümkün olabilir...(md. 1.) ... Kuzey İrlanda Parlamentosu Yasası ve herhangi bir ilgili alt belge, dini inanç veya siyasi görüş temelinde herhangi bir kişi veya kişi sınıfına karşı ayrımcılık yaptığı ölçüde geçersiz olacaktır... (md.17). (Northern Ireland Constitution Act, 1973)

Toplum içinde bölünmüş olan grupların haklarının anayasal güvence altına alınması ile Birlikçiler ve Cumhuriyetçiler arasında uzlaşının sağlanması, azınlıkların varlıklarının tanınması amaçlanmıştır. 28 Haziran 1973 tarihli seçimlerde Ulster Birlikçi Partisi (UUP) oyların %29,3’ünü alarak Meclis’e 24 aday, %22,1 ile Sosyal Demokrat İşçi

Partisi (SDLP) 19 aday göndermiştir. Oyların %9,2'sini alarak 8 sandalyeyi kazanan İttifak Partisi ile birlikte, Kuzey İrlanda Yürütme Kurulu adlı bir koalisyon hükümeti kurulmuştur. Bunun sonucunda 9 Aralık 1973 tarihinde Sunningdale Antlaşması imzalanabilmiştir. Ancak anlaşma ortaklıkçı model uygulamasında başarısız olmuştur. Gruplar arasında güç paylaşımının gönüllü bir şekilde sağlanması gerekirken aksine gruplar arası bölünmeler yaşanmaktaydı. Elitler pazarlık konusunda özerk davranmamakta ve gruplarını ikna edememekteydi. Özellikle Birlikçilerin güç paylaşımına dayalı sisteme karşı çıkmaları, gönüllü yetki paylaşımını engellemiştir (O'Leary, 2004: 72). Nitekim Birlikçi partilerden baskılar karşısında Ulster Birlikçi Parti Lideri Faulkner istifa etmiş ve Sunningdale Antlaşması sona ermiştir.

Her ne kadar bu süreç başarısızlıkla sonuçlanmış olsa da elde edilen tecrübeler önemlidir. Yalnızca ılımlı grupların dahil edilmesinin doğru bir yaklaşım olmadığı katılımcı kesimin olabildiğince geniş tutulması gerektiği ve halkta kazanan kaybeden duygusunun oluşturulmadan sürecin devam edilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Belfast Anlaşması Öncesi Gelişmeler

Sunningdale sonrası önemli gelişme olarak gösterilebilecek Birleşik Krallık-İrlanda Antlaşması, Birleşik Krallık Başbakanı Margaret Thatcher ile İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı Garret Fitz Gerald tarafından 15 Kasım 1985 tarihinde imzalanmıştır. Anlaşmanın girişinde Kuzey İrlanda'daki iki toplumun kimliklerinin tanınması ve saygı duyulması ve her birinin barışçıl ve anayasal yollarla isteklerini talep etme hakkı olduğu, Kuzey İrlanda'da ayrımcılık ve hoşgörüsüzlükten uzak, her iki toplumun da hükümet yapılarına ve süreçlerine tam olarak katılma hakkı belirtilmiştir (Anglo-British Agreement, 1985).

Anlaşmanın 1. Maddesinde Kuzey İrlanda'nın statüsündeki herhangi bir değişikliğin ancak Kuzey İrlanda halkının çoğunluğunun rızasıyla gerçekleşeceği vurgulanmıştır (Anglo-British Agreement, 1985). Dolayısıyla Birlikçilerin ve Cumhuriyetçilerin temel endişesi olan Kuzey İrlanda'nın statüsü konusunda ılımlı hava oluşturulmaya çalışılmış ve olabilecek herhangi bir değişiklik Kuzey İrlanda halkının isteğine bırakılmıştır.

2. Madde ile Kuzey İrlanda'da her iki kesimin ilişkilerini geliştirmek amacıyla Birleşik Krallık hükümeti ile İrlanda hükümeti arasında toplanacak bir hükümetler arası konferansın kurulması kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda konferansın temel görevi, Kuzey İrlanda'nın siyasi meseleleriyle düzenli olarak ilgilenmek, güvenlikle ilgili konular, adalet yönetimi dahil olmak üzere yasal meseleleri düzenlemek ve sınır ötesi işbirliğinin sağlanması olarak belirlenmiştir. Konferans, Kuzey İrlanda'daki iki geleneğin hak ve kimliklerini tanıma ve barındırma, insan haklarını koruma ve ayrımcılığı engelleme önlemleriyle kendisini ilgileneceği de madde 5'e eklenmiştir (Anglo-British Agreement, 1985). Doğrudan iki akraba devletin sorunda uzlaşmacı tavır alması ve bu bağlamda düzenli olarak toplantılar yaparak sürecin gelişimini takip etmesi açısından önemli bir gelişme olmuştur.

Anlaşma maddeleri incelendiğinde sorunun çözümüne yönelik önemli adımların atıldığı görülmektedir. Ancak her iki grupta anlaşmaya karşı çıkmıştır. İrlandalı aşırı milliyetçiler, Birleşik Krallık-İrlanda Anlaşmasını emperyalist bir manevra olarak yorumlarken, Birlikçiler tarafından IRA'nın zaferi olarak yorumlanmıştır (O'Leary, 2004: 62).

Birleşik Krallık-İrlanda Antlaşmasından sonra önemli bir diğer gelişme Birleşik Krallık ve İrlanda hükümetleri, 15 Aralık 1993 tarihinde yayınlanan Downing Street Deklarasyonu olmuştur. Madde 4'te İngiliz Hükümeti'nin Kuzey İrlanda halkının çoğunluğunun Birliğe ya da birleşik İrlanda'ya dahil olma konusunda demokratik isteğini destekleyeceklerini vurgulamıştır. Madde 5'te İrlanda Hükümeti, Kuzey İrlanda halkının çoğunluğunun özgür rızası olmadan birleşik bir İrlanda'yı dayatmaya çalışmanın yanlış olacağı, ancak Kuzey İrlanda halkının çoğunluğunun anlaşması ve rızası ile gerçekleşebileceğini belirtilmiştir (The Downing Street Declaration, 1995). Deklarasyonda, İrlanda halkı, onları Birleşik Krallık halkından farklı kılacak şekilde tanımlanmaktadır. Kuzey İrlanda halkı, Birliği destekleyip desteklemediğine bakılmaksızın, açıkça İngiliz değil, İrlandalı olarak tanımlanmaktadır (O'Leary, 2004: 227).

Belfast Antlaşması

Hayırlı Cuma Anlaşması olarak da bilinen Belfast Anlaşması Kuzey İrlanda'da devam eden çatışma sürecini sona erdirmek amacıyla tüm girişimlerin neticesinde 10 Nisan 1998 tarihinde imzalanmıştır. Öncelikle Anlaşmada tüm Kuzey İrlanda halkının kendilerini İrlandalı veya İngiliz olarak tanıma hakkının olduğu ve buna bağlı olarak hem İngiliz hem de İrlanda vatandaşlığına sahip olma hakkının her iki hükümet tarafından da kabul edileceğini ve Kuzey İrlanda'nın statüsünde gelecekte yapılacak herhangi bir değişikliklerden etkilenmeyeceği belirtilmiştir (Belfast Agreement, 1998).

Anlaşmanın birinci bölümünün 1. ve 2. maddelerinde Kuzey İrlanda'da yasama ve yürütme yetkisine sahip ve tüm tarafların çıkar ve haklarını koruyacak demokratik 108 kişilik bir Kuzey İrlanda Meclis'i öngörülmüştür. Meclis'in ilk toplantılarındaki meclis oylamalarında üyelerin Birlikçi, Cumhuriyetçi gibi kimliklerini belirtmeleri gerekmiştir. Bu sayede grupların desteğinin ölçülmesi amaçlanmıştır (Belfast Agreement, 1998).

Meclis Komitelerinin Başkan ve Başkan Vekilleri d'Hondt sistemi kullanılarak orantılı olarak tahsis edilmektedir (Belfast Agreement, 1998). Bakanlıkların, Komite başkanlıkların ve üyeliklerinin paylaşımı, Meclisteki partilerin büyüklükleriyle orantılı bir şekilde yapılmaktadır (Belfast Agreement, 1998).

5. maddenin d bölümünde önemli kararların toplumlararası uzlaşya dayalı olarak alınması sağlamıştır. Ya paralel rıza yani oy veren üyelerin çoğunluğunun kararıyla ya da Birlikçi ve Cumhuriyetçi üyelerin en az %40'ının oyunun dahil edilmesiyle ağırlıklı oyun yani %60'ın sağlanmasıyla kabul edileceği belirtilmiştir.

Kuzey İrlanda'da yürütme yetkisi Başbakan, Başbakan Yardımcısı ve 10 bakan tarafından Meclis adına yürütülmektedir (Belfast Agreement, 1998). Başbakan ve Başbakan Yardımcısı Anlaşmanın 5. Maddesine göre paralel rızaya veya nitelikli çoğunluğa göre belirlenirken 10 bakan meclisteki sandalye sayısı doğrultusunda d'Hont sistemi temelinde belirlenmektedir (Belfast Agreement, 1998). Böylece her iki grubun mecliste temsili sağlanmaktadır. Bu durumun denetiminin sağlanması da yani Birlikçiler ve Cumhuriyetçiler arasında saygı çerçevesinde fırsat eşitliğini teşvik etmek, yasal yükümlülükleri izlemek ve kamu kurumlarına yönelik bireysel şikayetleri araştırmak amacıyla bir Eşitlik Komisyonu'nun kurulması kararlaştırılmıştır (Belfast Agreement, 1998).

Anlaşma metninde yer alan bir diğer önemli husus hem İrlanda Cumhuriyeti ile hem de Birleşik Krallık ile olmak üzere iki ayrı Konsey'in kurulması olmuştur. Kuzey-Güney Bakanlar Kurulu olarak tasarlanan iki oluşum ile eğitimden ticarete birçok alanda İrlanda adası içinde istişare ve işbirliğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır (Belfast Agreement, 1998). İngiliz-İrlanda Konseyi ile halklar arasındaki ilişkilerin bütünlüğünü sağlama, uyumlu gelişimini teşvik etmek amacıyla kurulmuştur. (Belfast Agreement, 1998).

Belfast Antlaşması ulusal taleplerin anlaşmanın merkezini oluşturması açısından önemlidir. İrlanda, Birlikçilerin İngiliz siyasi kimliğini tanıırken; Birleşik Krallık, İrlandalı Cumhuriyetçileri yalnızca kültürel veya dini bir azınlık olarak değil, gelecekteki olası İrlanda ulusal çoğunluğunun bir parçası olan ulusal bir azınlık olarak tanımıştır. Anlaşmayı yapan Birlikçiler, Cumhuriyetçileri sadece Katolik olarak değil, Cumhuriyetçi olarak kabul ederken, Cumhuriyetçiler de Birlikçileri yalnızca Protestan olarak değil Birlikçi kimlikleriyle de kabul etmişlerdir (McGarry ve O'Leary, 2004: 12). Dolayısıyla bir grubun diğer grubu ötekileştirmesi engellenerek birbirlerini eşit statüde görmeleri sağlanmıştır.

Lijphart'ın ortaklıkçı modelinin temel ilkelerinin pratiğe dönüştüren bir fırsat sunan Belfast Antlaşması, büyük koalisyon açısından değerlendirildiğinde yürütme organında Katolik ve Protestan temsilcilerin birlikte görevlendirilerek sistemde dengenin sağlanmaya çalışıldığı dikkat çekmektedir. Örneğin; Demokratik Birlikçi Parti (DUP) ve Sinn Fein liderleri aynı yönetimde yer alabilmiştir. Bu kutuplaşmış siyasette yaşanan dönüşümü göstermektedir. Toplumun tüm kesimine yürütmede yer verilmesi yani güç paylaşımının sağlanması hem ortak rızayı kolaylaştırmış hem de elitlerin grupları üzerinde etkisini arttırmıştır.

Ortaklıkçı teorisinin bir diğer unsuru olan orantılılık, bakanlıkların, komite başkanlıkların ve üyeliklerinin paylaşımı, mecliste bulunan partilerin büyüklükleriyle orantılı bir şekilde dağıtılması ile uygulanmaktadır. Yalnızca Sinn Fein ve DUP gibi büyük partiler değil İttifak, SDLP, UUP gibi küçük partilerin meclise katılımı sağlanarak azınlık grupların siyasal temsiliyeti arttırılmıştır Teknik olarak d'Hondt süreci Kuzey İrlanda'da başarılı olmaktadır (McGarry ve O'Leary, 2004: 16). Nitekim Kuzey İrlanda Meclisinde güç 29 Kasım 1999 tarihinde Ulster Birlikçi Partisi, Demokratik Birlikçi Parti, Sosyal Demokrat İşçi Partisi ve Sinn Feinn olmak üzere dört ana parti arasında paylaşılmıştır (McEvoy, 2008: 158). Bu tarihten sonrada taraflar arasında güç paylaşımında sürekliliğin sağlanması esas olmuştur. Özellikle Sunningdale Anlaşması döneminde görüşmelerde yer almayan Sinn Fein'in ve diğer ana partilerin Meclis'te yer alması ortaklıkçı modelin uygulanmasını kolaylaştırmıştır. Yine hem Protestanlar hem Katoliklerden oluşan İttifak Partisi'nin de Meclis'te yer alması demokratik işleyiş açısından önemli bir gösterge olmuştur. 2017 Seçimlerinde Ulster Birlikçi Partisi 10, Demokratik Birlikçi Parti 28, Sosyal Demokrat İşçi Partisi 12, Sinn Feinn 27, İttifak Partisi 8 sandalye kazanmıştır (Northern Ireland Election, 2017). 2022 yılında yapılan seçimlerde ise Sinn Fein 27, DUP 24, İttifak Partisi 17, diğer bir birlik yanlısı parti olan Ulster Birlikçi Parti 9 ve Sosyal Demokrat ve İşçi Partisi 7 sandalye kazanmıştır (Esen, 2022). Aynı zamanda kamu kurumlarından dışlanmış olan Katolik topluluk sisteme dahil edilmiştir. Vasıfsız işlerden yöneticilik gibi üst düzey mesleklere kadar her alanda Katolik ve Protestanlar eşit oranda istihdamına dikkat edilmektedir (NISRA, 2019).

Veto yetkisi, taraflara topluluklar arasında önemli konularda karar almak için nitelikli çoğunluk ve paralel rıza ilkelerinin getirilmesiyle verilmiştir. Mecliste kritik kararların alınmasında salt çoğunluk yeterli değildir her iki topluluğun desteğine ihtiyaç duyan bir mekanizma oluşturulmuştur. Böylece Katolik topluluğun Protestanlara, Protestan topluluğun Katoliklere kendi kimlikleri için hayati olarak gördükleri alanlara müdahale etmesi engellenmiştir.

Son unsur olan otonomi ise her iki topluluğun kendi kimliklerini koruyabilmesini sağlayacak olan eğitim, dil ve kültürel alanlarda özerkliğin verilmesiyle sağlanmıştır. 2022 verilerine göre devlet tarafından finanse edilen okulların yalnızca %7'si entegre okul statüsündedir; geri kalan okullar mezhepsel çizgide ayrılmıştır (Department of Education Northern Ireland, 2022).

Nihayetinde iki grup arası uzlaşmanın sağlanması ve ortaklıkçı modelin uygulanması çatışmaya sebep olan sorunlara çözüm bulunmasıyla mümkün olmuştur. Birlikçilerin ve Cumhuriyetçilerin temel endişeleri giderilerek Kuzey İrlanda halkına kendi kaderini tayin hakkının sunulması; gruplar arası eşitlik ilkesinin benimsenmesi; topluluklar için önemli olan konularda veto yetkisinin verilmesi psikolojik olarak grupları rahatlatmış ve sisteme katılımlarını sağlamıştır.

Her ne kadar Kuzey İrlanda'da ortaklıkçı modelin dört temel ilkesi uygulanarak topluluklar arasında barış sağlanmış olsa da uygulama süreci zaman zaman zaman kesintiye uğramaktadır. 2002 yılında Birleşik Krallık Hükümeti, IRA'nın gizli faaliyet sürdürdüğüne dair istihbarat bulundurmaları ve IRA ile Sinn Fein arasında yeterli ayrımın sağlanamamasını gerekçe göstererek Kuzey İrlanda meclisini askıya almış ve Londra yürütme yetkisini üstlenmiştir. Bu durum Katolik ve Protestan grup arasında siyasi güveni zedelemiştir. DUP, Sin Fein'i IRA'nın siyasi kanadı olarak görerek müzakereden kaçınmıştır. 2006 yılında St. Andrews Anlaşması ile IRA'nın silahsızlandırma süreci hızlandırılarak taraflar arasında uzlaşma sağlanmıştır (Owen, 2006).

2017 yılında ise Sinn Fein'in Başbakan Yardımcı Martin McGuinness, DUP liderliğinde yönetimin yolsuzluk iddialarını ve yönetim eksikliğini öne sürerek istifa etmesi üzerine üç yıl süren bir anlaşmazlık dönemi yaşanmıştır. 2020 yılında imzalanan "Yeni On Yıl, Yeni Yaklaşım" anlaşması ile taraflar Birleşik Krallık ve İrlanda'nın arabuluculuğunda anlaşarak yeniden hükümet kurabilmişlerdir (McCormack, 2021).

Kuzey İrlanda'da ortaklıkçı modelin uygulanmasını sekteye uğratan bir diğer gelişme Brexit Süreci olmuştur. Brexit sonrası Avrupa Birliği (AB) ile Kuzey İrlanda arasında ticari ilişkileri düzenleyen Kuzey İrlanda Protokolü, 2022 yılında DUP tarafından Kuzey İrlanda ile Birleşik Krallık arasındaki bağa zarar verecek varoluşsal bir tehdit olarak değerlendirilmiş ve hükümetin kurulmasına izin vermeyerek Protokol protesto edilmiştir (Demirci, 2022). 2023 yılında Birleşik Krallık ve AB arasında imzalanan Windsor Çerçevesi ile DUP'un endişeleri giderilmiş (Northern Ireland Assembly, 2023) ve 2024 yılında DUP'un hükümete geri dönmesiyle siyasi kriz aşılacak büyük koalisyon Sinn Fein lideri Michelle O'Neill'in başbakanlığında yeniden oluşturulmuştur.

Belfast Anlaşması sonrası güç paylaşımına dayalı sistemin askıya alınmasına sebep olan bu üç gelişmeden siyasi aktörlerin davranışlarının ortaklıkçı modelin uygulanmasında belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. DUP ve Sin Fein arasında yaşanan anlaşmazlıklar

sistemin istikrarını tehdit etmektedir. Esasen bu ortaklıkçı modele yönelik elitler arası gizli pazarlıklara sebep olacağı ve halkı siyasi katılımını engellediği eleştirilerini doğrulamaktadır. Diğer yandan ortaklıkçı modelin karşıt görüşlü olan siyasi aktörlerin uzlaşabileceği ve yürütmenin yeniden işlerlik kazanmasına fırsat veren bir sistemi oluşturabileceği de Kuzey İrlanda örneğinde görülmektedir. Aynı zamanda Sin Fein'in Meclis'te birinci parti olarak gelebilmesi, hem azınlık olarak dışlanan bir grubun demokratik yöntemlerle yönetim hakkı kazanması hem de silahlı mücadele tarafı da olan bir grubun hak arayışını silahlı çatışmadan siyasi temsil aracılığıyla sağlama imkanı sunan bir sisteme dönüştürmüş olması ortaklıkçı modelin başarısını göstermektedir. Diğer yandan bu durumun Katolik topluluğun sisteme olan güvenini arttırarak şiddet yoluyla değil demokratik kanallarla değişim yaratma imkanına sahip olabilecekleri inancını güçlendirmesi, ortaklıkçı modelin uzun vadeli barışçıl demokrasi inşasındaki etkisini de kanıtlamaktadır.

Sonuç

Derinden bölünmüş toplumlarda çatışma yönetiminde farklı grup haklarını tanıyan ya da yok sayan metotlar bulunmaktadır. Bu yöntemlerden biri olan ortaklıkçı model, devlet içinde azınlık haklarının varlığını kabul ederek uzlaşının sağlanacağını savunan etkili bir çatışma çözüm yönetimi olarak öne çıkmaktadır. Zira çalışmada ortaklıkçı modelin derinden bölünmüş toplumlarda barış ve istikrarın sağlanmasını kolaylaştırdığı tezi savunulmuş ve çalışmanın teorik çerçevesi olarak ortaklıkçı model ele alınmıştır. Çalışma hipotezinin test edilmesi amacıyla da Kuzey İrlanda sorunu incelenmiştir.

İncelenen örnek çatışmanın nasıl ortaya çıktığının anlaşılması amacıyla öncelikle tarihsel akış içerisinde sorunun sebepleri, aktörleri ve gelişim süreçleri ele alınmıştır. Kuzey İrlanda Sorunu, Birleşik Krallık tarafından İrlanda adasına Protestanların göç ettirilmesiyle başlamıştır. Göçler, ekonomik, siyasi, sosyal ve psikolojik birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Katolikler iş, barınma, güvenlik, siyasi alanlarda sistematik olarak ayrımcılığa uğramıştır. Protestanlar içinse Katolikler varoluşsal tehdit olmuştur. Katolikler ve Protestan toplulukları arasında başlayan çatışmalar zamanla ulusal şura dönüşmüştür. Katoliklerden oluşan Cumhuriyetçiler, Birleşik İrlanda Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla kaybettikleri haklarını geri alabileceklerini ve çatışmanın sona ereceğini düşünmektedirler. Protestanlardan oluşan Birlikçiler ise Birleşik Krallık'ın bir parçası olarak kalmaya devam ederek hem Birleşik Krallık'ın desteğini hem de sahip oldukları ayrıcalıklı durumun devamını istemektedirler. Dolayısıyla farklılaşan iki grup arasındaki hak arayışı Kuzey İrlanda'da köklü bir kimlik sorununun kaynağını oluşturmuştur. Bu sorunun çözümünde ise taraflar arasında uzlaşma kültürünün oluşturulmasına öncelik verilmiştir.

İki grup arasında uzlaşının sağlanması için önce ortaklıkçı modelin uygulandığı 1973 Sunningdale Anlaşması imzalanmış; ancak bu anlaşma başarısız bir girişim olmuştur. Sunningdale Anlaşması'nda edinilen tecrübe ortaklıkçı modelin uygulanması konusunda İrlanda Cumhuriyeti ve Birleşik Krallık'ın istekli tavrı ve öncülüğünde tarafların bir araya getirilmesiyle 1998 Belfast Anlaşması imzalanmıştır. Belfast Anlaşması ile hem Katolik hem de Protestan toplumların siyasi katılımı güvence altına alınmış; yürütme Katolikler ve Protestanlar arasında paylaşılmış ve tarafların hassas olduğu konularda çekincelerini giderecek önlemler alınmıştır.

Kuzey İrlanda'da Lijphart tarafından önerilen büyük koalisyon, karşılıklı veto, orantılılık ve özerklik ilkeleri kurumsallaştırılmasıyla çatışma sonrası dönemde ortaklıkçı model barışçıl bir reçete oluşturmuş ve siyasi istikrarı göreceli olarak sağlamıştır. Bu bağlamda öncelikle iki grup arasında uzlaşının barış müzakere süreçlerinin sonucu olarak değil ortaklıkçı modelde yer alan güç paylaşımını kurumsallaştıran bir anayasal düzenin kurulmasıyla gerçekleştiğini ifade etmek gerekmektedir. Anayasal düzen ile çatışma azalmış; siyasi katılım artmıştır. İkinci olarak; akraba devletlerin güç paylaşımının uygulanmasında istekli olması ve tarafları teşvik etmesi, ortaklıkçı modelin uygulanmasına dair güveni arttırdığı anlaşılmaktadır. Nitekim süreç tıkandığında İrlanda ve Birleşik Krallık'ın müdahalesi ile iki grup arasında uzlaş sağlanmıştır. Üçüncü olarak; siyasi elitler arasında iş birliğinin ortaklıkçı modelin uygulanmasında kritik bir rol oynadığı; bu işbirliğinin kırılğan olduğu ve yürütmenin tıkanmasına neden olabileceği Sinn Fein ve DUP arasında yaşanan krizlerde görülmüştür. Dördüncü olarak; Brexit sürecinde olduğu gibi dışsal faktörlerin sistemin istikrarını etkileyebileceği bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen son bulgu ise sistemin kimlik temelli siyaseti desteklediğidir. Her ne kadar sistem İttifak Partisi gibi ılımlı aktörlerin, UUP ve SDLP gibi küçük partilerin meclise katılımını sağlayarak azınlık grupların siyasi katılımını arttırsa da nihai olarak etnik veya dinsel temsile dayalı bir yapı inşa etmektedir. Katı etnik ayrımı temsil eden siyasi aktörleri ödüllendiren bu yapı topluluklar arası ilişkiyi ve yakınlaşmayı sınırlandırmakta; nihayetinde toplulukların entegrasyonunu zorlaştırmaktadır.

Tüm bu bulgular ortaklıkçı modelin çatışma potansiyeli olan diğer derinden bölünmüş toplumlar için de barış ve istikrarı sağlama potansiyelinin bulunduğunu göstermektedir. Zira alternatif modeller söz konusu olsa da ortaklıkçı model kutuplaşmanın derinleştiği çatışmanın arttığı toplumlarda farklı gruplara haklar vererek istikrarın sağlanabileceğini gösteren başarılı bir örnek teşkil etmektedir. Elbette her çatışmanın nedenleri, aktörleri ve uzlaşma süreçleri birbirinden farklıdır. Yine de Kuzey İrlanda örneği ortaklıkçı modelin çatışma çözüm yönetiminde uygulanabilir bir yöntem olduğunu ve barışçıl bir yol haritası sunduğunu göstermektedir. Ortaklıkçı modelin orantısız temsil, veto, otonomi hakkının anayasal çerçevede tanınması ile grup haklarının siyasi güvence altına alınması yöntemi Kuzey İrlanda örnek alınarak başka derinden bölünmüş toplumlarda da uygulanabileceğini göstermektedir. Sunningdale Anlaşması'nın tarafların tamamını kapsamaması, tarafların temel çekincelerine yanıt verememesi; daha kapsayıcı ve güç paylaşımını esas alan Belfast Anlaşması ile iki grup arasında uzlaşının sağlanması diğer bölünmüş toplumlar için örnek teşkil etmektedir.

Diğer yandan vaka çalışması sonucu elde edilen bulgular ortaklıkçı modelin elitlerin rolü, kimlik temelli siyaseti pekiştirmesi gibi uzun vadeli istikrar ve barışı zorlaştıran kısıtlarının da bulunduğunu göstermektedir. Ortaklıkçı modelin diğer derinden bölünmüş toplumlar için çatışma sonrası sürece başlangıç çerçevesi oluşturabileceği; ancak uzun vadede kalıcı barışı desteklemeye yönelik reformlara ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda kutuplaşmanın önlenmesi amacıyla sivil toplum işbirlikleri artırılabilir, kimlik dışı siyasi alanın güçlendirilmesi sağlanabilir.

Sonuç olarak ortaklıkçı modelin uygulanması zaman zaman ciddi sınamalarla karşı karşıya kalsa da genel olarak sistem istikrarı korumaktadır. Bu bağlamda ortaklıkçı model Kuzey İrlanda çatışmasını barışa dönüştüren çerçeveyi sunarken; Kuzey İrlanda

da ortaklıkçı modelin imkan ve sınırlarının pratiğini göstermektedir. Nihayetinde Protestan ve Katolik grupların eşitlik ilkesi çerçevesinde siyasi, ekonomik, sosyal haklardan faydalanması, anayasal korumayla siyasi katılımın sağlanması ve çatışmanın barışa evrilmesi; ortaklıkçı modelin derinden bölünmüş toplumlarda istikrarın sağlanması açısından önemli bir kuramsal yaklaşım olduğunu ve ortaklıkçı modelin zaman zaman aksaklıklar yaşansa ya da sınırlılıkları bulursa da başarılı bir çatışma yönetim modeli olduğunu göstermektedir.

Kaynaklar

- Dixon, P. (2023). Power Sharing in Deeply Divided Societies: Consociationalism in Wonderland and the Northern Ireland Peace Process. *Studies in Conflict & Terrorism*, 1–24. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1057610X.2023.2221512> .
- Erkem Gülboy, P. (2015). *Sömürgeci Ulus Devlete Çok Etnikli Coğrafyalarda Ortak Yaşam*, Kalkedon Yayınları.
- Esen, H. (2022). Kuzey İrlanda'daki seçimleri, İngiltere'den ayrılığı savunan Sinn Fein kazandı. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kuzey-irlandadaki-secimleri-ingiltereden-ayriligi-savunan-sinn-fein-kazandi/2581845>.
- Gallagher, T. (2016). Shared education in Northern Ireland: school collaboration in divided societies. *Oxford Review of Education*, 42(3), 362–375.
- Harff, B. (2003). No lessons learned from the Holocaust? Assessing risks of genocide and political mass murder since 1955. *American Political Science Review*, 97(1), 57-73.
- Horowitz, D. L. (1985). *Ethnic Groups in Conflict*, University of California Press.
- Ireland. (1985). *Anglo-Irish Agreement*. <https://assets.ireland.ie/documents/Anglo-Irish-Agreement-1985.pdf>.
- Ireland. (1998). *Belfast Agreement*. <https://assets.ireland.ie/documents/good-friday-agreement.pdf>.
- Ireland. (1993). *Down Street Declaration*. <https://assets.ireland.ie/documents/peace-process--joint-declaration-1993.pdf>.
- Laçiner, S. (2001). *İngiltere, Terör Kuzey İrlanda Sorunu ve İnsan Hakları*. Avrasya Bir Vakfı Stratejik Araştırmalar Merkezi, Ankara Çalışmaları Dizisi No: 6.
- Lijphart, A. (1977). *Democracy in Plural Societies: A Comparative Exploration*, Yale University Press.
- Lijphart, A. (1999). *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*, Yale University Press.
- Lijphart, A. (2004). Constitutional Design for Divided Societies. *Journal of Democracy*, 15(2), 96–109.
- McCormack, J. (2021, January 1). Stormont deal: One year on, what's changed?. *BBC*. <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-55467214>.

- McGarry, J. (2004). Globalization, European Integration, and the Northern Ireland Conflict. İçinde: J. McGarry ve B. O'Leary (Ed.), *The Northern Ireland Conflict Consociational Engagements* (s. 294-322). Oxford University Press.
- McGarry, J. (2010). Demographic Engineering: The State-Directed Movement Of Ethnic Groups As A Technique Of Conflict Regulation. *Ethnic and Racial Studies*, 21(4), 613-638.
- McGarry, J. ve O'Leary, B. (2004). Introduction: Consociational Theory and Northern Ireland. İçinde: J. McGarry ve B. O'Leary (Ed.), *The Northern Ireland Conflict Consociational Engagements* (s. 1-61). Oxford University Press.
- McEvoy J. (2008). *The Politics of Northern Ireland*, Edinburg University Press.
- NISRA. (2020). *Labour Force Survey Religion Report 2019*. <https://www.nisra.gov.uk/publications/labour-force-survey-annual-report-2019>.
- Northern Ireland Election. (2017). *Northern Ireland Assembly Elections 2017*. <https://www.ark.ac.uk/elections/fa17.htm>.
- Northern Ireland Assembly. (2023). *Windsor Framework*. <https://www.niassembly.gov.uk/assembly-business/brexit-and-beyond/the-windsor-framework/>.
- Northern Ireland Executive. (1973). *Northern Ireland Constitutional Proposals*. <https://library2.nics.gov.uk/pdf/dof/2022/PDF220080.pdf>.
- Northern Ireland Office. (1972). *The future of Northern Ireland: a paper for discussion (Green Paper)*. <https://cain.ulster.ac.uk/hmsio/nio1972.htm>.
- O'Leary, B. (2004). The Anglo-Irish Agreement: Folly or Statecraft?. İçinde: J. McGarry ve B. O'Leary (Ed.), *The Northern Ireland Conflict Consociational Engagements* (s. 62-96). Oxford University Press.
- Owen, P. (2006, October 17). What is the St Andrews agreement?. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/politics/2006/oct/17/northernireland.devolution1>.
- Reilly, B. (2001). *Democracy in Divided Societies: Electoral Engineering for Conflict Management*, Cambridge University Press.
- Reilly, B. (2012). Centripetalism: Cooperation, accommodation and integration. İçinde: S. Wolff ve C. Yakinthou (Ed.), *Conflict Management in Divided Societies* (s. 57-65). Routledge.
- Şen, O. (2021). Kuzey İrlanda: Bölünmüş Bir Adada Barışa Giden Yol. İçinde: G. Tanrıverdi (Ed.), *Çatışmaların Çözümü Mümkün mü? Dünyadan Örneklerle Barış Süreci* (s. 209-224). Siyasal Kitabevi.
- Şöhret, M. (2013). Etno-Dinsel Milliyetçilik Bağlamında İrlanda Sorunu. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 39-76.

Structured Abstract

The Northern Ireland problem has been one of the most contentious problems to date. With the immigration of Protestants to the island by the United Kingdom, Ireland's natives who were Catholics, began to be deprived of their economic, political and social rights. Thereon began the struggle for power between the Catholics who wanted to reclaim their rights, and the Protestants who had no desire to leave the island. The struggle for the throne in the Boyne War was a poignant example of how both sides used every opportunity to further their cause. The Catholics' support for James II's claim to the throne was given with the hope of reclaiming their rights, whereas the Protestants supported the Dutch Prince William. With William's victory however, the Catholics were subjected to severe political, social and economic policies. What is more, when the English turned a blind eye to those dying from starvation and contagious diseases between 1845-1850, it fuelled the hatred felt by the Catholics towards them and the Protestants. These events eventually led to the Easter Rising in 1916 with both sides taking up arms; the Catholics with the creation of the Irish Republican Army and the Protestants with the Ulster Volunteer Force. Once armed conflict began between these two groups, together with the mutual hatred and violence between them support for paramilitary groups only increased on part of the people.

Essentially, the conflict between the Catholics and the Protestants turned into a struggle between the Nationalists and the Unionists. Whilst the Unionists wanted Northern Ireland to remain part of the United Kingdom, the Nationalists wanted to be part a united Ireland comprised of the entire island. In the event that the Unionists realised their objective, the Catholics who constituted the major population of the island, believed that they would remain a minority in Northern Ireland. The Protestants meanwhile feared that should the island be united as a whole, they would remain a minority and become assimilated with the majority. In the meantime the Protestants increased ownership of land; their considerable economical, political and social rights led to the ostracisation of Catholics, thereby increasing their radicalisation. This in turn paved the way for separatist terrorist groups such as the IRA gaining more support among the people.

From the 1960's onwards, the moderate Catholics in Northern Ireland began to chant slogans such as "One man, one vote" and "We shall overcome", with the hope of creating peace and procuring equal rights for everyone. By now, Northern Ireland was divided into two distinct camps and during a protest on 30th January 1972, protesters were attacked by opposing Protestants. However the failure of the Northern Irish police and the United Kingdom to provide the necessary support to the peace protest resulted in bloody conflict. This was thereon infamously known as "Bloody Sunday", and it was only after this tragedy that both sides decided to seek political solutions to end the conflict.

Both the Unionists and the Nationalists made attempts to end the on-going conflict and secure conciliation by means of sharing power, the first of which was the 1973 Sunningdale Agreement. The Agreement stipulated that no discrimination should be made with respect to religious beliefs or political views among groups. It was stressed that the status of Northern Ireland may only be altered according to the majority will of

the people. However, the Sunningdale Agreement was unsuccessful in its application of the consociational model. Nonetheless, it played a significant role on the path leading to the Belfast Agreement. It concluded that restricting inclusion to just moderate groups was not acceptable; that it should be kept as wide as possible and that the process should proceed without causing feelings of victory or loss among the people.

The British - Irish Agreement was the next notable development proceeding Sunningdale. Signed on 15th November 1985 by Margaret Thatcher, the Prime Minister of Great Britain and the Prime Minister of the Republic of Ireland Garret Fitz Gerald, it emphasised the rights of both sides to assert and claim their rights peacefully and constitutionally. Moreover it secured the rights of both groups to inclusion in their Northern Ireland governmental structures and processes, free from discrimination and intolerance. The publication of the Downing Street Declaration of 15th January 1993 between the British and Irish governments contributed considerably to the development of the consociational model. The Declaration stipulated that the British government would support the democratic wishes of the majority of the Northern Irish people to be part of either the United Kingdom or a united Ireland.

Pursuant to these developments, the Good Friday Agreement also known as the Belfast Agreement, was signed on 10th April 1998 with the intention of ceasing all conflict that was still on-going. The Agreement clearly stated that the people of Northern Ireland had the right to identify themselves as either Irish or British thereby having both British and Irish citizenship, that this would be accepted by both governments, and that should the status of Northern Ireland change in the future they would not be affected. In Strand 1, Articles 1 and 2 of the Agreement set forth the structure of a democratic Northern Irish Assembly consisting of 108 members with executive and legislative authority, responsible for protecting the rights and interests of all parties. The allocation of Ministers, Committee Chairs, and members in the Assembly had to be in proportion to the strength of the parties in the Assembly. Article 5 (d) ensured that key decisions would be made on the basis of negotiation among the communities. It was specified that this would be acceptable either with parallel consent; the decision of the majority of those members who voted including a majority of the unionist and nationalist members voting, or a majority vote of 60% with the inclusion of at least 40% of each of the Unionist and Nationalist members' votes.

Another matter of importance in the Agreement was the establishment of two separate Councils; one for the Irish Republic and one for the United Kingdom respectively. The aim of the North-South Ministerial Council was to ensure consultation and cooperation throughout Ireland in numerous fields, ranging from education to commerce. The British – Irish Council on the other hand, was founded to ensure unity of relations between the people and encourage their harmonious progression. The Agreement secured the acceptance of the political identity of the Unionists by Ireland. Alternately, the United Kingdom recognised the Irish Nationalists as not only a cultural or religious minority, but possibly as part of the national majority of a future Ireland. Such recognition and acceptance essentially prevented alienation among the groups.

When the Belfast Agreement is evaluated from the perspective of the consociational theory; it is evident that obtaining cross-sectional consent, the appropriate placement of

all sections of society in the executive arm in accordance with the sharing of power, permittance of the application of the D'Hont system by the Northern Ireland Assembly, the requirement of a qualified majority with respect to decision- making on matters of significance, and the introduction of parallel principles of consent, all played a key role in creating a stable Northern Ireland. Despite the political process being suspended from time to time or armed conflict arising between the groups, the desire of the United Kingdom and Ireland for the model to work facilitated its implementation. Consequently, the consociational theory as developed by Arend Lijphart whereby power-sharing and conciliation are the foundations, can be said to have objectively secured stable progress in Northern Ireland.

Islamophobic Rhetoric in Election Campaigns: An Analysis of Party Programs and Media Discourses in Germany

Seim Süreçlerinde İslamofobik Retorik: Almanya Parti Programları ve Medya Söylemleri zerine Bir İnceleme

Mustafa TEMEL

Assoc. Prof Erciyes University, Faculty of Communication, Department of Journalism,
ORCID: 0000-0003-0828-0660, email: mustafatemel@erciyes.edu.tr

Burak SOMUNCU

Lecturer Dr., Adana Alparslan Trke Science ve Technology University,
ORCID: 0000-0002-0717-4017, email: bsomuncu@atu.edu.tr

Abstract

This study examines the treatment of Islam and Muslims in political election processes in Western countries. The research question is how Islamophobic discourses are framed in political rhetoric and how they influence social life by using the example of the German federal election as an example. The topic focuses on how Islamophobia is nurtured by historical, political and theological factors and how it becomes visible in the election campaign. The subject of the study is the official programs and social media content of political parties such as AfD, CDU, CSU, and FDP in Germany. The methodology includes a mixed approach with content analysis and critical method analysis. The assumption is that political language is effective in spreading and legitimizing Islamophobic attitudes. The results of the study show that discourses directly directed against Islam and Muslims are widespread and visible at a societal level in election campaigns.

Keywords: Islamophobia, Islamophobic rhetoric, AfD, CDU, CSU, FDP.

z

Tarihsel, politik ve teolojik faktörlerden beslenen İslam karşıtlığının, siyasi seçim süreçlerinde nasıl görünür hale geldiğini inceleyen bu çalışmada, İslam'a ve Müslümanlara yönelik yaklaşımlar ele alınmıştır. Almanya Federal Seçimleri rneğinde, İslamofobik söylemlerin siyasi retorikte nasıl bir yer edindiği sorgulanmıştır. Bu bağlamda, Almanya'daki AfD, CDU, CSU ve FDP gibi siyasi partilerin resmi programları ve X sosyal medya platformundaki paylaşımlar analiz edilmiştir. İçerik analizi ve eleştirel söylem analizi yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışmada, siyasi dilin İslamofobik tutumların yayılmasında ve meşrulaştırılmasında etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, seçim kampanyalarında İslam'a ve Müslümanlara yönelik doğrudan karşıtlık içeren negatif söylem ve anlatımların yaygınlaştırıldığı ve bu İslamofobik dilin toplumsal düzeyde görünür hale getirildiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İslamofobi, İslamofobik Retorik, AfD, CDU, CSU, FDP.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 04.04.2025	Kabul Tarihi / Accepted 27.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Temel, M & Somuncu, B. (2025). Islamophobic Rhetoric in Election Campaigns: An Analysis of Party Programs and Media Discourses in Germany, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 95-109.		

Introduction

As an ideology of the rejection of Islam, Islamophobia has arisen from prejudice and discrimination against Islam/Muslims. When examining the literature, there are differing views on the origins of Islamophobia and the emergence of the concept. There are views that the term was first used in France in 1925 by Etienne Dinet and Sliman Ben Ibrahim and/or in 1991 in the Oxford English Dictionary (Allen, 2010: 5). However, the term Islamophobia does not seem to be sufficient to capture the opposition to Islam/Muslims comprehensively. In particular, the increasing threat to the visibility of Muslims in social, political, and economic spheres, attacks based on discrimination, othering, exclusion, and physical-psychological violence ultimately point not only to a negative thinking/approach but also to a collective opposition to Islam/Muslims.

These problems we experience today are a result of negative perceptions of Islam and Muslims in the Western world since the Middle Ages (Allen, 201: 25-28). The roots of anti-Islamic sentiments are nourished by a theological and political approach that goes back about a thousand years, as well as the Crusades in later eras. The military activities of the Ottoman Empire towards the West also reinforced these feelings in Central and Eastern Europe (Črnič, 2020: 708). In addition to the political and religious reasons arising from the historical process, the increasing visibility of Muslims in Europe, particularly through events such as migration to Europe after the 1950s, meant that Islam and Muslims were perceived as a threat in the Western world (Lathion, 2015: 134-135; Semati, 2010: 259-261). According to a study conducted in 2017, it is stated that Westerners characterize Muslims as “violent”, “manipulative” and “unethical” (Lipka, 2017). With political developments from the 20th century onwards, Many positioned Islam and Muslims as the 'other', and this situation led to a systematic hostility towards Islam/Muslims in political, social and policy areas.

The means of communication undoubtedly contribute significantly to the spread of Islam/Muslim opposition and its greater visibility in society. Islamophobic narratives nurtured by the Orientalist perspective that persisted in literary works throughout history are more effectively visible in today's media. (Temel, 2023: 148-178.) Ultimately, it is evident that media tools present a negative Islam/Muslim profile (Mesic, 2011: 1-4). It is known that the media in Western societies emphasize certain negative stereotypes about Islam and Muslims and that this perception leads to the construction of an identity within the society (Cervi, vd., 2021). While the Islamophobic images presented by the media strongly influence individual and societal perceptions, the process of creating and presenting these images through the media is also related to political forces of domination (Pratt, 2011: 380-382). The content with which Islamophobic language takes place in the media, especially in European countries, and the failure to take the necessary preventative measures against the problems faced by Muslims make it undeniable that opposition to Islam/Muslims has a political basis at its core.

From this point of view, this study also puts up for discussion the role of political actors/tendencies in the production, construction, and dissemination of Islamophobic language in the social sphere. This situation, which is particularly visible and widespread in political electoral processes in many Western countries, handles the example of Germany, where the Muslim population is around 5 million (Daten und Fakten über den

Islam in Deutschland, 2024). In this context, the study examines the party programs and social media accounts of political parties that appeared in the federal elections in Germany on February 23, 2025 with xenophobic/anti-immigration and anti-immigration discourses and party programs through content analysis and quantifies and defines them. The content relating to Islam and Muslims in the party manifestos is analyzed using the data obtained from the critical discourse method.

Research

Methodology / theme, purpose, and meaning

This study examines how the Islamophobic/Muslim opposition generated by the media, particularly in Europe, is related to political actors and tendencies. The study examines the Islamophobic images generated by political language and the appearances of these images on social media, using the German federal election of 2025 as an example.

Questioning the Islamophobic language produced by political causes and addressing the visibility of this opposition will reopen the discussion on the relationship between Islamophobic language and the media and political parties' anti-Islamic/Muslim discourses. This discussion will shed light on the elements that should be considered in shaping social cohesion and migration policies, as well as the problems in the discourse and ideological tendencies of policymakers who play an active role in solving Islamophobic problems.

Research premises and research questions

V.1 Some political parties in Germany use negative discourses about Islam and Muslims.

V.2 These political parties tend to alienate and marginalize Islam and Muslims by exploiting voters' fears.

V.3 These mentioned political parties construct alienating and polarizing language in their election manifestos in the context of cultural harmony, security, and immigration policies.

The following research questions will be investigated in our study:

A.S.1 Are there anti-Islam/Muslim discourses in the election programs and social media statements of some political parties in Germany?

A.S.2. What is the nature of statements against Islam and Muslims in the election manifestos and social media statements of political parties in Germany?

The sub-research questions prepared to support the aforementioned research questions are as follows:

- What words and concepts are used to portray Islam and Muslims in the party manifestos?
- What texts and narratives are used to frame the above words and concepts in the party platforms?
- What themes are present in the parties' posts on social media?

Scope and restrictions

The study examines the use of Islamophobic language that is visible in political election processes in European countries, using Germany as an example. In this context, the party

programs of the Alternative for Germany (AfD-Alternative für Deutschland), Christian Democratic Union of Germany (CDU-Christlich Demokratische Union Deutschlands), Christian Social Union in Bavaria (CSU e.V.) and Free Democratic Party (FDP-Freie Demokratische Partei) parties visible with their anti-Islamic/Muslim political principles and programs and media-driven discourses before the federal election on February 23, 2025¹, in which 29 parties participated², took place on their official websites and through their posts on their official social media accounts X . A preliminary investigation of the party programs and social media posts was conducted and the data was obtained from a communicative perspective.

Data collection, analysis, and methodology

For the study, the party platforms were obtained from the parties' official websites, and X's social media accounts were followed. The party platforms and X posts were examined using the content analysis method (Carley, 1990), as it allows for digitization and conceptual identification. With the knowledge gained, the ideological/core values and target policies of the parties in the official party platforms were examined and the statements about Islam and Muslims were analyzed using Teun A. van Dijk's method of critical discourse analysis with regard to data collection, linguistic analysis, contextual information and ideological themes. Van Dijk's approach uses linguistic analysis to determine the meaning and contextual information of words and sentences, with the aim of uncovering ideological meanings. In this way, it analyzes how language shapes social power relations, identities, and group representations, and the historical, political, and social context in which the text was written (Van Dijk, 2015).

Findings

Results of the analysis of party programs and social media content

Information on the parties under investigation ³				
Nu.		Party Name	Party Leader General Chairman	Election Results Voting Rates
1	AfD	Almanya için Alternatif (AfD) (Alternative für Deutschland)	Alice Weidel Tino Chrupalla	-152 Seats -10,327,148 votes (20.8%)
2	CDU	Hristiyan Demokrat Parti (Christlich Demokratische Union Deutschlands) (CDU)	Friedrich Merz	-208 Seats
3	CSU	Hristiyan Sosyal Birliği (CSU) (Christlich-Soziale Union in Bayern e.V.)	Markus Söder	-14,158,432 votes (28.52%)
4	FDP	Hür Demokrat Parti (FDP) (Freie Demokratische Partei)	Christian Lindner	-0 Seats -2,148,878 votes (4.33%)

Table 1: Basic information on the parties involved in the review

In the elections in which the parties in question took part, the alliance of CDU and CSU received the most votes and seats. They received a total of 208 seats and 14,158,432 votes.

¹ <https://www.islamiq.de/2025/02/13/was-steht-in-den-wahlprogrammen-zum-islam-und-muslime/>

² <https://www.bpb.de/kurz-knapp/hintergrund-aktuell/559500/die-bundestagswahl-2025/>

³ <https://www.bundeswahlleiterin.de/bundestagswahlen/2025/ergebnisse/bund-99.html>

The AfD party received 152 seats and 10,327,148 votes, while the FDP party received 2,148,878 votes but did not win a seat.

Nu.	Party	Party Program Slogan	Additional Explanations
1	AfD	Germany Time	Programme of the Alternative for Germany for the election of the 21st German Bundestag
2	CDU	Living in Freedom Taking Germany Safely into the Future	Basic program Christian Democratic Union of Germany (CDU)
3	CDU CSU	Political Change for Germany	Election programme of the CDU and CSU
4	FDP	Everything Can Be Changed	The FDP's election programme for the 2025 federal elections

Table 2: Information on the party programs

As can be seen in Table 2, the AfD party ran its election campaign with the slogan “Time for Germany”, on the other hand, the CDU party emphasized the issues of freedom and security with the slogan “Living in freedom, leading Germany safely into the future”. The CDU-CSU alliance ran its campaign with the slogan “Policy change for Germany”. The FDP, on the other hand, focused on change with the slogan “Everything can change”.

Nu.	Party	Concepts
1	AfD	Islam, Islamist, Islamist terrorism, extremism, political Islam, Ummah, Islamization, Muslim, caliphate, caliphate, Koran, Koranic schools, Islamic organizations, mosque, association, Islamist association, Jamaat, Imam, sermon, theology, minaret, muezzin, burqa, niqab, face covering, headscarf
2	CDU	Right-wing extremism, Islamist, Islamism, radicalization, Islamic religious education, Islamic terrorism, political Islam, Sharia, Islamic organizations, Islamic associations, Muslim, mosque, community, imam
3	CDU- CSU	Mosque, Islamism, political Islam, extremist threat, Islamist terrorism, Muslim, mosque associations, Islamic organizations
4	FDP	Islamist, Islamism, threat of Islamism, radicalization, violence, terrorism, extremism, Islamic religious education.

Table 3: Terms used and repeated in party manifestos in relation to Islam and Muslims

It is clear that Islam and Muslims are assigned negative terms and concepts in the parties' election manifestos. These terms include negative concepts such as terrorism, extremism, Islamist terrorism and negative expressions such as threat, radicalization, violence, extremist threat, Islamic organizations.

Nu.	Party	Titles of Words/Texts
1	AfD	Fighting violence and extremism with determination
		We are against the further spread of Islam
		The threat of Islamist terrorism
		Criminalization of the demand for the caliphate
		Polygamy, forced marriage and child marriage
		Continuously prevent the influence of political Islam in schools
2	CDU	Preventing the influence of political Islam on schools
		Where are we going?
		For a free and secure country
3	CDU- CSU	A community that is united and creates opportunities
		Policy change for Germany
		Yes to a defensive democracy
		Yes to a guiding culture and harmony
		Creating security in the digital space
4	FDP	Continuous struggle against the enemies of our state
		Religious politics in liberal civil society
		Consistently combating Islamism and strengthening prevention and deradicalization

Table 4: Articles and article titles containing terms related to Islam and Muslims

As you can see from Table 4, the party manifestos contain article headings that refer to Islam/Muslims. These headings show how many sections on Islam and Muslims can be found in the party manifestos and how the narrative quality of the headings has an Islamophobic appearance.

Nu	Party	Social Media Accounts and Number of Followers		
		X	Instagram	Youtube
1	AfD	439.452 (@AfD)	316.000 (@afd.bund)	335.000 (@AfDTV)
2	CDU	403.875 (@CDU)	188.000 (@cdu)	30,400 (@cdutv)
3	CSU	236.446 (@CSU)	82,400 (@csu)	6,820 (@csumedia)
4	FDP	418.380 (@fdp)	168.000 (@fdp)	29,500 (@FDP)

Table 5: Information on the parties' social media accounts (10.03.2025)

Among the parties in Table 5, it can be seen that the AfD is the party with the most social media accounts (X, Instagram and YouTube). If X accounts evaluate the parties according to the AfD is in first place with 439,452, the FDP in second place with 418,380; the CDU in third place with 403,875 and the CSU in fourth place with 236,446 followers. The AfD has the most followers on Instagram with 316,000; the CDU is in second place with 188,000; the FDP is in third place with 168,000 and the CSU is in fourth place with 82,400. This shows that AfD is the party with the most followers on YouTube by far.

Nu	Party	Number of Contents Checked	Released Content and Interaction Information (Until February 20, 2025)		
			Total Number of Likes	Quote Share	Comment
1	AfD	32	285.360	46.137	10.425
2	CDU	25	40.234	5.115	24.208
3	CDU - CSU	5	8.418	216	4.067
4	FDP	24	34.941	4.816	8773

Table 6: "X" shares of parties (January 20to February 20, 2025)

As can be seen in Table 6, the AfD party has the most interactions in terms of content shared and party interaction information in terms of number of content reviewed, total number of likes, comments and quotes. The CDU party is in second place in terms of the amount of content shared, the total number of likes, comments, and quotes. The FDP is in third place in terms of the number of rated content, the total number of likes, comments, and quotes. The CDU-CSU alliance is in fourth place in terms of the number of rated contents, the number of likes, comments, and quotes.

Nu	Party	Concepts
1	AfD	Migration, immigrant, immigrants, security, terror, asylum, refugee, asylum seeker, Islamist terror, Islam, Islamic culture
2	CDU	Migration, Integration, extremism, Refugee, Asylum Seeker
3	CDU-CSU	Migration, radicalization, asylum
4	FDP	Migration, mullah

Table 7: Terms used and repeated in articles about Islam and Muslims

As can be seen in Table 7, the AfD party uses directly negative terms such as terror and Islamist terror in its contributions. The CDU, CDU-CSU alliance and FDP parties used terms such as extremism, refugee, asylum seeker, mullah and immigration in their posts. In the parties' X-posts, it was found that the political election process lasted on the axis of immigration/immigrant/refugee, political propaganda took part in the perspective of integration and harmony, and approaches related to Islam/Muslims were conveyed by associating them with immigration/immigration issues.

Nu	Party	Themes				Total
		Xenophobia	Criticism of Immigration/Immigrants	Criticism of Immigration Policy	Other	
1	AfD	6	7	18	1	32
2	CDU	4	5	16	-	25
3	CDU-CSU	1	-	4	-	5
4	FDP	2	3	19	-	24

Table 8: Topics covered in the articles

If we look at the prominent themes in the posts of the 4 parties in Table 8, we see that the theme of criticizing immigration policy (18) is most frequently used in 32 AfD posts. It was found that there are 7 posts on the topic of criticizing immigration/immigrants and 6 posts on the topic of xenophobia. We see that 16 of the 25 posts from the CDU party were criticism of immigration policy, 5 posts were criticisms of immigration/immigrants, and 4 posts were xenophobia. Of the 24 contributions from the FDP party, 19 focused on criticisms of immigration policy, 3 on criticism of immigration/immigrants and 2 on xenophobia. In the 5 contributions from the CDU-CSU, there are 4 themes of criticism of immigration policy and 1 theme of xenophobia.

The posts in question were framed with themes of criticism of immigration policy in Germany, criticism of immigration/immigrants and xenophobia. It is evident that Muslim immigrants, who have a significant population density in Germany, are also mentioned in these topics.

As a result of examining the official programs of the parties using the content analysis method, it was found that there are many sections about Islam and Muslims in the party programs and that an Islamophobic approach is seen with negative terms. However, it was found that the said approach was spread under the name of immigration/immigration criticism via the parties' X social media account and that Islamophobic content was shared that threatened the visibility of Islam/Muslims in social life and alienated them.

Power Relations and Ideological Considerations in Discourse

In order to identify Islamophobic rhetoric in the political language of the German elections, the official programs of the parties were examined using the method of critical discourse analysis. The investigation led to the following results:

Linguistic Analysis: Islam associated with terrorism

In order to understand which words are used in the discourses and which meanings are constructed with these words, the choice of words, the way in which sentences are actively and passively constructed, to whom they are addressed and which positive/negative meanings they reveal, the sentence structures and the meanings created with the images and metaphors used in the texts were determined:

It was found that the AfD uses terms such as Islamist, Islamization, terrorism, Islamist terrorism extremism in its party manifesto in relation to Islam and Muslims, which are interwoven with negative meanings in the political and social spheres.⁴ It can be stated that with these terms a direct objective is questioned and that terror and Islam/Muslims are paired together with stereotypes. Furthermore, terms such as Islamization, political Islam and caliphate are used to portray the religion of Islam as a political threat.

The sentences/texts containing the words in question are included in sections such as “fighting violence and extremism resolutely”, “a free and secure country”, “internal security”, “external security”. This situation may show that Islam and Muslims are presented as a problem for Germany's internal and external security. In the section of the party program entitled “Security”, it says: “This includes both right-wing and left-wing extremism as well as religious – mostly Islamist-based – extremism” and in the statements on page 121 of the same section: “The danger of Islamist terrorism...” and “Political Islam, sometimes in its violent form, poses the greatest threat to Christian Western culture in Germany. If a liberal Western society ignores the dangers to internal security posed by political Islam, these dangers will not diminish, but on the contrary will increasingly threaten the existence of a liberal society. We will defend ourselves against this.” (AfD, 2024: 120-121)

In the CDU party manifesto, terms such as right-wing extremism, radicalization, Islamist terrorism, and Sharia law are used to refer to Islam and Muslims. These terms also include the sentence on page 21 of the party program: “We must guard against all forms of extremism against violence and terror. It does not matter whether it is right-wing extremism, left-wing extremism, Islamism or extremism originating from abroad.

⁴ AfD X account: “A minute's silence for all victims of Islamist terror. A minute's silence for all women and girls who were brutally raped by illegal immigrants and then thrown away like garbage.” (AfD, February 5, 2025)

Radicalization processes must be recognized and prevented from the outset", "also has an active discourse that associates Islam/Muslims with terror and violence. The sentences on page 22, "Islamist terrorism and political Islam are underestimated dangers. Our fight is directed against those who spread hatred and violence and want to establish an Islamist order based on Sharia law. We say to them: Sharia law does not belong in Germany. We have to deal much more intensively with the ideological foundations of this religious extremism", "portray Islam directly as a source of terror and describe Sharia as the basis of violence and hatred and define Islam and Muslims.

The CDU-CSU party program, on the other hand, defines Islam and Muslims with the words Islamism, political Islam, extremist threat and Islamist terrorism. The choice of title on page 42 of the party program, "Resolute fight against the enemies of our state", "also underlines that Islam is a threat that must be combated. The sentences in the corresponding article, "We must carefully monitor all types of extremism of violence and terror, whether right-wing or left-wing extremism or Islamism", "A clear stance against supporters of terrorism. This applies in the event that calls are made to eliminate the free democratic basic order, such as the call for an Islamist state or the conviction for an anti-Semitic crime" also have a structure interwoven with negative meanings. The article entitled "Stance against Islamism" and the following statements "Islamist terrorism and political Islam are ignored as dangers. We will deal more intensively with the ideological foundations of this religiously motivated political extremism" are also sentence structures with negative meanings, negative judgments and threats.

On the other hand, the FDP defines Islam/Muslims with negative terms such as Islamism, the threat of Islamism, radicalization, violence, terrorism and extremism. The article on page 25 entitled "Consistently combating Islamism and strengthening prevention and deradicalization" and the statement "We Free Democrats want to actively combat the threat of Islamism. The radicalization of Muslims in German society leads to social division, violence and terrorism. The radicalization of Islamist influencers, especially via the Internet, has increased significantly in recent years." present Islam and Muslims as problems that must be combated and are associated with terrorism and violence.

When examining the words/phrases associated with Islam and Muslims in the content of the party manifestos, it was found that the negative word choice is evident, with threatening and hateful meanings, and that the narrative structure using generalizing language about Islam and Muslims is prevalent.

Furthermore, there is a political equivalent to the Islamophobic language prevalent in the West in the relevant texts, and there is a narrative that emphasizes that Islam/Muslims are a security problem, a political target, and a power field that requires action.

Contextual Information: Islam/Muslims in the sights

The construction of identity and the representation of a certain group or social structure, the ideological tendency of the respective producers of meaning and the contexts constructed with the sentences can be determined in the texts of the party programs.

In the AfD party program, the identity of Islam and Muslims, the way in which they are represented and the ideological meanings attributed to them point to an important problem. The sentence "We reject interference in our internal affairs through ideological

or financial support for Islamist and nationalist groups from abroad” on page 92 of the program positions Muslims as a dangerous organization that is under the control of various countries and can be manipulated. The presentation with an alienating and judgmental word and the perception of a threat from abroad are among the prominent meanings in the sentence.

The following statements can also be found under the heading “Internal Security” in the party program: “The punishability of the call for a caliphate, the call for the establishment of a caliphate by some Muslims living in Germany in their events and demonstrations are completely incompatible with the free democratic basic order and violate the Basic Law” (AfD, 2024:121), and “the activities of so-called Koran schools that teach anti-constitutional content must be stopped and banned. Terrorist organizations aim to eliminate democratic structures and the rule of law with their actions”(AfD, 2024: 122). They stereotype Muslims and portray them as individuals who can commit a crime; they define terrorist activities by including fundamental rights such as religious education; and they construe the Quran, which contains the basic teachings of the Islamic religion, with negative language. These statements are not only an expression of the party program, but also of a political and social ideology. The sentence on page 123 “Criticism of Islam, like all other criticism of religion, is legitimized by the fundamental right to freedom of expression. It is unacceptable to suppress criticism of Islam by accusing it of “Islamophobia” or so-called anti-Muslim racism.” has the appearance of legitimizing Islamophobic discourse and actions that are seen as anti-Islamic. The sentence on page 124, “Polygamy, forced marriages and child marriages of Muslims living in Germany violate German law and public policy, which is based on polygamy, forced marriages and child marriages. These marriages should be annulled. The AfD opposes the oppression of Muslim women and demands that women and men have equal rights in all areas.” contains a fictitious ideological representation that stereotypes Muslims and constructs the context that there is oppression of women in Islam. The statements on page 125, “Body and face covering We also want to ban the wearing of burqas and niqabs in public spaces in Germany, as in France, Austria, Denmark, the Netherlands and Switzerland. The ban on face coverings should also be implemented in this context. Following the example of other European countries, we call for the headscarf to be banned in public institutions and especially in schools.” contain directly Islamophobic sentiments and show the extent to which the oppression of Muslims has been internalized/normalized and that this oppression and resistance pursue political goals.

The CDU party program states: “An Islam that does not share our values and rejects our liberal society does not belong in Germany. Only very few of the Muslims living in Germany are organized in large Islamic associations. We support their organization in Germany. To this end, research and teaching in Islamic theology must be further strengthened and German-speaking imams must be trained at German universities. Foreign governments must not interfere in mosques, Islamic associations, Muslim organizations and Muslims in Germany” (CDU, 2024:38) and has a narrative that aims to control and judge civil society activities and Islamic educational processes, which are a democratic right of Muslims.

The sentence in the CDU-CSU program (CDU, 2024:41) “We will close mosques that teach hatred and anti-Semitism and will not allow such activities” carries a political

narrative that targets Islamic institutions and is based on opposition. The statement on page 57, “We do not want remote-controlled Islam. It is unacceptable for foreign governments to influence Muslims in Germany through mosque associations and Islamic organizations under the guise of religious freedom.” contains a judgmental tone towards Muslims as people who are directed, controlled and held together for various purposes.

In the FDP party manifesto (FDP, 2025:25), next to the sentence “Consistently combat Islamism and strengthen prevention and reduction of radicalization”, it says: “We Free Democrats want to actively combat the threat of Islamism. The radicalization of Muslims in German society leads to social division, violence and terrorism. The radicalization of Islamist influencers, especially via the Internet, has increased significantly in recent years.” The statements associate Muslims with terrorist organizations, portray them as supporters of violence and claim that they are a threat to German society.

In the statements in the party manifestos, it seems possible to talk about a context that accuses Islam/Muslims, targets them, stereotypes them and presents them as a threat through the use of dominant language. It is also clear to see that these narratives are fed by social and political ideological tendencies.

Ideological Themes: Islam/Muslims surrounded/controlled/oppressed

The basic messages/ideological themes that are attempted to be constructed with the data in the party manifestos show which social group the discourse is aimed at, which ideas are supported and which ideological conflicts exist.

Based on the linguistic analysis and contextual information in the AfD party manifestos, it was found that the ideological themes overlap and that political language aimed at discrimination/rejection towards Islam/Muslims is used. Furthermore, the messages in the relevant program text, the social group that is supposed to be affected by these messages and the ideological conflicts that may arise from them have found a discourse with political expressions/strategic goals as follows:

- “We will no longer remain silent when it comes to the importation of foreign conflicts into German territory. In this context, we will also make it much easier for foreign criminals to re-immigrate.” (AfD, 2024: 101),
- “The legal requirements for measures to terminate the residence of foreign participants must be created and implemented; these persons must be deported.” (AfD, 2024: 121),
- “The activities of so-called Koran schools that teach anti-constitutional content must be stopped and banned.” (AfD, 2024: 122),
- “We are against the further spread of Islam.” (AfD, 2024: 123),
- “The AfD rejects the idea of a public-law status for Islamic organizations.” (AfD, 2024: 123),
- “The AfD calls for Islamist associations or mosque communities to be consistently banned if the conditions for this are met.” (AfD, 2024: 123),
- “We want to legally prohibit the financing and operation of mosques and facilities in Germany by foreign states.” (AfD, 2024: 123),

- “The chairs for Islamic theology at German universities should be abolished and the positions transferred to denomination-neutral Islamic studies.” (AfD, 2024:123),

- “The construction of minarets and the call to prayer by muezzins should be banned” (AfD, 2024: 124),

-“We also want to ban the wearing of burqas and niqabs in public spaces in Germany, as in France, Austria, Denmark, the Netherlands and Switzerland. In this context, the ban on face covering should also be implemented. We call for a ban on headscarves in public places and especially in schools, following the example of other European countries (AfD, 2024: 124).

“Muslim students should not be given special rights because of their faith, such as exemption from swimming and sports lessons. The AfD rejects the teachings of Islam” (AfD, 2024: 162).

The CDU, on the other hand, accepts the reality of Islam and Muslims in Germany, but states political goals to control this process (CDU, 2024: 28).

The party manifestos of the CDU and CSU contain political statements that refer directly to the rejection of mosques. However, based on the prejudice that Islam and Muslims could be prone to violence, it proposes a control mechanism (CDU, 2024: 5, 42).

The FDP, on the other hand, advocates fighting Islam and Muslims, which it stereotypes as Islamism, and taking preventive measures because Muslims associated with terror and radicalism pose a danger that could lead to a split in society (FDP, 2024: 25).

As can be seen, the party program addresses issues directly related to Islam and Muslims, such as the visibility of Islam in social life, the existence of Islamic institutions and education, using political language and formulating anti-Islamism as a political goal.

These statements do not reveal the political struggle with anti-Islamic/ Islamophobic language, but on the contrary, the effectiveness of political factors together with other practices in the production of Islamophobic language. Islamophobic attitudes and behaviors, which are manifested today in social, economic and political life as violent behaviors against Islam and Muslims, are legitimized in electoral processes, and political propaganda makes anti-Islamism a strategic goal.

Discussion and Conclusion

Islamophobia/Muslimophobia, which is becoming more widespread in Western societies, takes on a more threatening dimension by assuming an institutional and strategic form, especially in times of crisis and political events involving political decision-makers and actors. In this study, we delved into the German federal elections of February 23, 2025 which represents a political, sociological, and communicative problem area. This study, which content-analyzed, digitized and conceptualized the party manifestos included in the sample and the parties' X social media accounts, and examined the resulting data in detail using the critical discourse method, arrived at the following data as a result of the research:

1) Political parties such as the AfD, the CDU, the CSU and the FDP in Germany use anti-Islamic/Muslim rhetoric in their election manifestos and on social media.

2) Islam and Muslims are stereotyped with negative terms and concepts such as terror, violence and radicalism and portrayed as a threat.

3) It is emphasized that political, economic and social measures should be taken against Islam and Muslims.

Based on these findings,

a) It can be established that the dominant Islamophobic language in the West has a political background/equivalent and that there is a narrative that sees Islam/Muslims as a security problem and targets them politically and interprets them as an area where action is needed,

b) The prevalent use of accusatory, discriminatory and exclusionary language and narratives directed against Islam/Muslims also show a continuity that feeds into social and political ideological tendencies/orientalist approaches,

c) Islamophobic attitudes and behavior, which now manifest themselves in violent acts against Islam and Muslims in social, economic and political life, are legitimized in electoral processes and anti-Islamism is made a strategic goal through political propaganda.

Moreover, despite the approaches of political parties directly targeting the visibility of Islam in social life (mosques, headscarves, etc.) and threatening fundamental rights, the findings obtained with the mixed method, the fact that no religion or member other than Islam and Muslims are targeted, and even the emphasis on fundamental democratic rights clearly reflect the extent of anti-Islam/Muslim, xenophobia and hate speech, and this situation shows that politicians in particular are causing serious damage to social harmony processes.

The media used by the parties as propaganda tools also legitimize Islamophobic rhetoric and lead to the spread of Islamophobic views. This situation leads to a normalization of Islamophobic tendencies in society and to the reinforcement of misunderstandings in the public sphere.

The findings reveal the threatening situation of political language in the production of Islamophobic language and show that;

- Anti-Islam and anti-Muslim and hate speech fueled by this opposition should be considered a crime,
- A political fight against anti-Islam and anti-Muslim is necessary;
- She points out that communication measures should be taken against the role of the media in creating Islamophobia,
- For Germany to maintain its democratic and multicultural structure, politicians and the media should use more inclusive and fair language and reconsider social harmony and immigration policies.

With this study, academic studies that focus on the political and strategic background of Islamophobia with different disciplines and how these political approaches create a

perception of Islam/Muslims will provide an academic approach to the solution points of the problem of Islamophobia, which has become a global problem.

References

- Allen, C. (2010). *Islamophobia*. Ashgate Publishing Limited.
- Carley, K. (1990). Content analysis. *The encyclopedia of language and linguistics*, 2, 725-730.
- Cervi, L., Tejedor, S. ve Gracia, M. (2021), What Kind Of Islamophobia? Representation Of Muslims And Islam İn Italian And Spanish Media, *Religions*, 12(6), s.427. DOI: 10.3390/rel12060427
- Črnič, A. (2020). A Critique of Islamophobia–in defence of European culture. *European Review*, 28(4), 707-720.
- Daten und Fakten über den Islam in Deutschland. (2024, 23 Aralık). Deutsche Islam Konferenz. 12 Mart, 2025 tarihinde https://www.deutsche-islamkonferenz.de/DE/DatenFakten/daten-fakten_node.html adresinden erişilmiştir.
- Mesic, Mirza. 2011. “The Perception of Islam and Muslims in the Media and the Responsibility of European Muslims Towards the Media.” *The Perception of Islam and Muslims in the Media and the Responsibility of European Muslims Towards the Media* 1–4.
- Lipka, M. (2017). Muslims and Islam: Key findings in the US and around the world. Pew Research Center, 9, 2017.
- Semati, M. (2010). Islamophobia, culture and race in the age of empire. *Cultural Studies*, 24(2), 256-275.
- Stéphane Lathion (2015). Fight Islamophobia in Europe? Less Islam and Muslims and more citizenship!, *Islam and Christian–Muslim Relations*, 26:2, 133-144, DOI: 10.1080/09596410.2014.991137
- Pratt, D. (2011). Islamophobia: Ignorance, imagination, identity and interaction. *Islam and Christian–Muslim Relations*, 22(4), 379-389.
- Temel, M. (2023). *Türkiye’de İslamofobik retorik*. Uzun Yayınları
- Van Dijk, T. A. (2015). Critical discourse analysis. *The handbook of discourse analysis*, 466-485.

Party Programs

- AfD, Alternative for Germany, (2024). Time for Germany.
- CDU, Christian Democratic Union of Germany, (2024). Basic program of the CDU Germany.
- CDU-CSU, Christian Democratic Union of Germany and Christian Social Union of Bavaria eV, (2024). Policy change for Germany
- FDP, Free Democratic Party, (2024). Everything can be changed

Parties X Accounts

Alternative für Deutschland, [@AfD]. 2025

Christlich Demokratische Union Deutschlands, [@CDU]. 2025

Christlich-Soziale Union in Bayern e.V., [@CSU]. 2025

Freie Demokratische Partei, [@fdp]. 2025

Internet Resources

Die Bundestagswahl 2025, (2025, 24 Şubat). BPB. 13 Mart, 2025 tarihinde www.bpb.de, <https://www.bpb.de/kurz-knapp/hintergrund-aktuell/559500/die-bundestagswahl-2025/adresinden-erişilmiştir>.

Bundestagswahl 2025, (2025, 13 Şubat). IslamiQ. 13 Mart, 2025 tarihinde www.islamiq.de, <https://www.islamiq.de/2025/02/13/was-steht-in-den-wahlprogrammen-zum-islam-und-muslime/> adresinden erişilmiştir.

Bundestagswahl 2025, (2025, 24 Şubat). Die Bundestagswahl. 14 Mart, 2025 tarihinde <https://www.bundeswahlleiterin.de/bundestagswahlen/2025/ergebnisse/bund-99.html> adresinden erişilmiştir.

Shadows in Disguise: The Evolution of Mista'arvim Units in Israel's Strategic Culture

Kılık Değiştirmiş Gölgeleer: İsrail'in Stratejik Kültüründe Mista'arvim Birimlerinin Dönüşümü

Nazife Selcen Pınar AKGÜL

Dr. Research Assistant, Bayburt University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, ORCID: 0000-0003-4216-5973, e-mail: selcenpinarakgul@gmail.com

Abstract

This article explores how the creation and normalization of *Mista'arvim* units reflect Israel's strategic culture and constructed perceptions of threat. Rooted in the belief that Israel exists in a permanently hostile regional environment, its strategic culture emphasizes preemptive and covert security practices. The study focuses on three interrelated dimensions of threat construction: the social production of threat, the normalization of clandestine operations, and the reproduction of threat narratives in popular culture. Employing interpretive analysis of official and media narratives as its primary methodology, the article investigates how *Mista'arvim* units—Israeli undercover forces operating by impersonating Palestinians—both embody and reinforce state narratives. The article assumes threat perception is not an objective reality but is shaped by political discourse and institutional practices. The findings suggest that these units do not merely respond to security concerns but actively participate in constructing the very threats they aim to eliminate. This analysis contributes to a deeper understanding of the interplay between strategic culture and threat perception in Israel.

Keywords: Israel, Strategic Culture, Threat Perception, *Mista'arvim*.

Öz

Bu makale, *Mista'arvim* birimlerinin kurulması ve normalleşmesinin, İsrail'in stratejik kültürünü ve inşa edilmiş tehdit algılarını nasıl yansıttığını incelemektedir. İsrail'in kalıcı olarak düşmanca bir bölgesel ortamda var olduğu inancına dayanan stratejik kültürü, önleyici ve örtük güvenlik uygulamalarını vurgulamaktadır. Çalışma, tehdit inşasının üç birbiriyle ilişkili boyutuna odaklanmaktadır: tehdidin toplumsal üretimi, gizli operasyonların normalleşmesi ve tehdit anlatılarının popüler kültürde yeniden üretilmesi. Resmî ve medya anlatılarının yorumlayıcı analizini birincil yöntemi olarak kullanan bu makale, *Mista'arvim* birimlerinin — Filistinli kılığına girerek operasyon yürüten İsrail gizli kuvvetlerinin — nasıl hem devlet anlatılarını somutlaştırdığını hem de pekiştirdiğini incelemektedir. Makale, tehdit algısının nesnel bir gerçeklik değil; siyasal söylem ve kurumsal pratikler tarafından şekillendirildiği varsayımına dayanmaktadır. Bulgular, bu birimlerin yalnızca güvenlik endişelerine yanıt vermediğini, aynı zamanda ortadan kaldırmayı hedefledikleri tehditleri aktif biçimde inşa ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu analiz, İsrail'de stratejik kültür ile tehdit algısı arasındaki etkileşime dair daha derin bir anlayışa katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İsrail, Stratejik Kültür, Tehdit Algısı, *Mista'arvim*.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 14.04.2025	Kabul Tarihi / Accepted 19.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Akgül, N. S. P. (2025). Shadows in Disguise: The Evolution of Mista'arvim Units in Israel's Strategic Culture, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 110-122.		

“Disguise, I see, thou art a wickedness...”

William Shakespeare – Twelfth Night

Introduction

A state’s strategic response to perceived threats is often swift, calculated, and asymmetric—designed not only to neutralize immediate dangers but also to reinforce its strategic culture, deter future aggression, and assert dominance in the regional or global arena. In Israel’s case, this strategic posture is exemplified by the evolution of the *Mista’arvim* units—elite undercover forces whose ability to seamlessly blend into hostile environments and execute precision operations reflects a profound commitment to preemptive action, intelligence superiority, and strategic deception. These operatives embody Israel’s broader national security doctrine, which places a premium on intelligence-driven countermeasures, adaptability in asymmetric conflicts, and the integration of surprise and deception.

The term *Mista’arvim*—meaning “those who become like Arabs”—refers to operatives trained to adopt Arab identities and customs for intelligence gathering, counterterrorism, and covert tactical operations. These units, primarily composed of elite military personnel, are an integral component of Israel’s security apparatus. Their ability to infiltrate and operate within hostile environments underscores the state’s focus on intelligence superiority and its emphasis on asymmetry in warfare. The use of “deception” and “the strategic blurring” of conventional and unconventional tactics are not only reflective of Israel’s operational methods but also deeply rooted in the historical and cultural narratives that shape its national security policy (David, 2018).

A growing body of scholars underscores the multifaceted foundations of Israel’s militarization, pointing to a confluence of cultural narratives, institutional structures, and rational-functional imperatives that sustain and normalize the pervasive role of the military in both state policy and societal life. These studies emphasize how security discourses are interwoven with national identity, shaping public consciousness and legitimizing exceptional measures as routine governance components (Sheffer and Barak, 2013, Levy 2013, Fried, 2020). This paper adopts a socio-political interpretive lens while also considering bureaucratic politics and operational pragmatism to offer a nuanced analysis of the evolution and function of *Mista’arvim* units. It examines Israel’s strategic culture as a framework to understand how the state constructs, interprets, and reacts to threats, focusing on creating and normalizing these units. This study’s central question is: How does the formation of these units reflect Israel’s strategic culture and perception of threat? Using this framework, the article explores how Israel’s historical experiences, societal narratives, and military doctrines shape these undercover units’ operational tactics, identities, and decision-making processes. In addition, the study utilizes interpretive analysis to assess how official government statements, media portrayals, and national security narratives frame the role and significance of such undercover units within Israel’s broader security strategy. However, due to the inherently covert nature of their operations, there is a significant limitation in accessing comprehensive, publicly available data. The highly secretive and often classified nature of these missions means that only a limited number of cases are reflected in open sources. As a result, the study’s

analysis is constrained by the paucity of direct, transparent information and relies heavily on secondary sources such as media reports, public statements, and declassified documents. By positioning these units within the larger context of Israel's national security priorities, the article underscores the influence of existential security concerns and the dynamics of asymmetric warfare on Israel's military decision-making.

This study contributes to existing scholarship on intelligence and strategic culture by challenging the notion that military strategies result solely from rationalist calculations based on material threats. It argues that the *Mista'arvim* units represent a tactical innovation and manifest Israel's deeply ingrained security culture, shaped by historical experiences, threat perceptions, and existential anxieties. The article demonstrates that historical narratives significantly shape contemporary security doctrines by examining the interplay between these elements. The first section of the study examines Israel's strategic culture within a broader security framework, tracing the historical evolution and transformation of these forces in response to shifting security challenges. The subsequent sections analyze how these units adapt to evolving asymmetric threats and the dynamic nature of Israel's security landscape. It also focuses on how threat perceptions are reflected in the operational logic, tactics, and justification of these elite forces.

Decoding Israel's Strategic Culture towards Threat Perceptions

Snyder (1977) defines strategic culture as profoundly embedded practices and beliefs that shape national security decision-making. Moreover, scholars view culture as a fundamental factor in shaping a state's behavior on the international stage, framing its strategic decisions within a broader social and historical context (Ali, 2022:122-123; Lantis, 2022). The key to understanding strategic culture is that it acts as a guiding framework through which states interpret their external environments and formulate policy responses (German, 2020; van Nieuwkerk, 2014). However, this framework alone does not fully capture the operational realities of Israel's security culture. A deeper analysis is required to understand how Israel perceives and responds to threats.

Israel's strategic culture is shaped by historical traumas, a persistent sense of existential insecurity, and a security paradigm prioritizing militarization (Ben-Ephraim, 2020:148). Lupovici argues that historical narratives play a pivotal role in shaping security policies as a foundation for strategic decisions and a mechanism for societal cohesion. In a society like Israel, where there is a constant sense of being under threat, these narratives are deeply embedded in both individual and collective memory. For example, the Second Intifada not only posed direct security threats but also contributed to ontological insecurities within Israeli society (Lupovici, 2011). In other words, Lupovici contends that these historical narratives do more than recall past events—they actively shape national security strategies, foster a collective identity, and reinforce the adoption of militarized approaches to safeguard the nation's security. Through these narratives, security is framed as both a collective responsibility and a defensive necessity, profoundly influencing Israel's approach to both internal and external threats.

However, his perspective does not fully account for alternative explanations, such as the role of political leadership in shaping security policies independently of societal narratives. Libel (2016:4-5) introduces the concept of strategic subcultures, arguing that within a nation's broader strategic culture, different elite factions advocate distinct

security approaches. In Israel, these strategic subcultures have shaped security strategies, with some factions favoring aggressive military responses while others prioritize intelligence-driven operations. This results in different groups within societies like Israel having varying views on security issues. Some factions might favor more aggressive military interventions, while others prefer intelligence-driven operations. This leads to the diversification of security strategies and sometimes results in different operational tactics.

To better understand Israel's strategic culture and its approach to threat perception, the argument can be structured around three key points. First, threats are not objective givens but are socially constructed. Perceptions of threat emerge through historical experiences, political discourse, and mediated narratives rather than being determined solely by material realities. In this context, early Jewish settlers did not merely aim to replace the native Palestinian population culturally; they also sought to appropriate the symbolic and existential "essence" of Palestinian identity and its deep-rooted connection to the land (Taussig, 1993). Assimilation, therefore, was perceived as a strategic imperative. As Karkabi and Mendel (2023: 463) argue, the more closely they could resemble the Arab population, the more effectively they believed they could infiltrate Palestinian society and ultimately overcome it.

In the Israeli context, strategic culture is pivotal in defining, amplifying, and institutionalizing particular threats within the national security discourse. As Karkabi and Mendel (2023: 464) note, the imitation of the native Arab population by Jewish agents was not merely tactical but ideologically charged, reflecting a more profound logic embedded in the settler-colonial framework. This dynamic extends beyond conventional military threats to the classification of specific identity groups, particularly Arabs, as inherent security risks. Language has continued to serve as a key medium for expressing, concealing, navigating, or transitioning between Arab and Jewish identities (Karkabi and Mendel, 2023:466). Alkhateeb (2024:4) underscores how Israel's language policies contribute to the securitization of Arabic and Arab identity, portraying them as constant sources of threat. The strategic construction of such threats legitimizes exceptional security practices and normalizes military responses under the guise of national defense.

The second one is that covert operations become normalized. The social construction of threats—where actors like Hamas, Hezbollah, and Iran are discursively framed as existential and enduring enemies—has fostered a security strategy that moves beyond reactive defense to proactive and often aggressive preemption. As a result, intelligence-driven operations that neutralize internal and external threats have been institutionalized as a key feature of Israel's national security doctrine. This normalization is deeply embedded in the country's strategic culture, prioritizing deterrence and operational superiority. Over time, these operations have become not just expedient tools of statecraft but also routinized elements of how Israel understands and responds to its strategic environment. The legitimacy of such operations is often framed within the optics of international relations, where states undertake covert actions to protect their interests while circumventing normative constraints on warfare. As Crandall et al. (2016:22) pointed out, policymakers often justify covert measures during perceived crises, enabling them to sidestep public debate and democratic oversight. This reflects a broader trend in

which the normalization of covert operations is justified by their supposed efficacy and the constraints of a hostile regional landscape.

Moreover, the domestic and international implications of Israel's covert actions are far-reaching. As Cormac et al. (2022:127) highlight, the success of such operations is often assessed through immediate tactical outcomes rather than their long-term political, strategic, or ethical ramifications. This short-termism reinforces a national security paradigm heavily shaped by militaristic thinking, wherein threats are managed primarily through forceful and clandestine means. Olesker (2013:373-374) further argues that this mindset contributes to the normalization of covert operations within Israel's strategic culture. Tactics such as targeted assassinations, cyberattacks, and intelligence-driven interventions are not viewed as extraordinary measures but as routine and necessary tools to preempt existential threats. Over time, these practices become embedded in the state's security doctrine, reinforcing the belief that proactive and covert engagement is essential for national survival.

The third dimension is the role of popular culture in reinforcing threat perception. Beyond formal discourse and security policies, popular culture is a powerful medium through which national identity, violence, and statehood are reimagined within the framework of Israeli nationalism (Barak and Inbar, 2021:10–11). Israeli films, television series, and literature play a critical role in embedding and legitimizing a pervasive security culture by frequently glorifying the actions of security forces and their covert operations. These cultural products reflect existing security narratives and actively shape and amplify them, cultivating public support for aggressive security measures. By selectively portraying certain threats and valorizing state responses, popular culture fosters a binary worldview—one that consistently positions Israel as a vulnerable nation under siege, thereby normalizing a sense of permanent existential threat.

While existing literature sheds valuable light on Israel's strategic culture and its responses to perceived threats, this study builds on these foundations by focusing on a specific yet underexplored manifestation of these dynamics: the *Mista'arvim* units. By examining these operatives not merely as tactical entities but as cultural and political instruments, this study extends the conversation beyond general security practices to explore how covert action becomes institutionalized and normalized through highly specialized military frameworks. This approach allows a deeper understanding of how Israel's existential anxieties and security-driven identity are operationalized. The following sections will analyze the origin, formation, and strategic role of these operatives along with their broader implications for domestic security policy and international norms surrounding covert military engagement.

The Origins and Evolution of Mista'arvim Units

Mista'arvim, literally meaning “those who act like Arabs,” has been historically used in two distinct contexts. The first refers to Jews who integrated into Arab culture. The term originates from the Arabic *mousta'aribin*, meaning “those who Arabize” or “those who become Arab.” Following the Islamic conquests, it described non-Muslims who adopted the dominant Arab culture. After the expulsion of Sephardic Jews from Spain in 1492, those who sought refuge in the Arab world used *Mousta'aribin* or *Mista'arvim* to refer to pre-existing Jewish communities that had already assimilated into local Arab cultures

(Mendel, 2014:16-17). Jews born and raised in regions such as Palestine, Syria, Lebanon, and Yemen adopted the language, clothing, cuisine, and overall lifestyle of their surroundings. Culturally, they were often indistinguishable from their Arab neighbors despite maintaining their Jewish identity (Schwartzbrod, 2019).

The second and more contemporary meaning of *Mista'arvim* is associated with military and intelligence operations. Over time, the desire to internalize local culture for identity gradually shifted toward strategic mimicry for security purposes—including warfare, control, and defense (Mendel and Karkabi, 2023:165). In other words, Jews who had already assimilated into Arab culture, speaking and behaving like Palestinian Arabs, were recruited and trained to gather intelligence. Their training included operational and field exercises and instruction in Palestinian social and religious traditions, the Arabic language, and cultural customs (Mansour, 2004). A document from July 1943 titled *Classes for Mista'arvim* confirms these training programs. It outlines ten different lessons, covering topics such as “Peasant attire,” “Wearing [Arab] clothing,” “Entering a [Arab] village to look for an acquaintance,” “Being hosted in an Arab home,” “Drinking coffee,” “Eating meals,” “Passing time between meals and sleep,” “Sleeping,” “Waking up,” and “Bidding farewell” (*Classes for Mista'arvim*, 1943, cited in Mendel, 2013).

Early Roots and Influences

The origins of *Mista'arvim* can be traced back to British military operations during World War II. The British, facing increasing threats in the Middle East, sought intelligence operatives familiar with Arab cultures and languages. Jewish immigrants from Arab countries were particularly suited for such roles, leading to their recruitment in espionage missions against Axis forces. The urgency of intelligence gathering heightened after German bombers targeted strategic regions such as Aleppo in mid-1941 (Mendel, 2013:94).

Parallel to these developments, the Haganah—a Jewish paramilitary organization established in the 1920s—expanded its intelligence operations. In 1940, it formed Shay (Sherut Yediot), a national intelligence service tasked with infiltrating British and Arab forces. Shay played a pivotal role in both security operations and facilitating Jewish immigration to Palestine. Following Israel’s independence in 1948, Shay was disbanded, and its personnel were reassigned to the newly formed Israeli military intelligence structure (Denoël 2024:21).

Another significant precursor to *Mista'arvim* was Palmach’s Arab Platoon, composed of Arabic-speaking Jews who carried out covert missions akin to those of Shay’s Arab Department (Kahana and Suwaed, 2009). This unit set the groundwork for future intelligence tactics that relied on deep cultural immersion and deception.

Formation and Institutionalization

The formal development of these units occurred in the aftermath of the 1948 Arab-Israeli War. As Israel faced asymmetric security threats, it refined the use of undercover operations inspired by British colonial-era tactics. The influence of British counterinsurgency strategies, which relied on intelligence-driven clandestine warfare, shaped early *Mista'arvim* methodologies (Mendel, 2013:98).

By the 1950s and 1960s, as guerrilla warfare and insurgent activities intensified, Israel recognized the need for specialized undercover units that could operate seamlessly within Arab communities. The rise of the Palestinian liberation movement and its adoption of unconventional warfare necessitated a more adaptive approach. In 1986, then-Israeli army general and future Prime Minister Ehud Barak significantly enhanced the operational capacity of Israel's undercover units by establishing Duvdevan—Hebrew for “cherry”—a more sophisticated and better-organized *Mista'arvim* force renowned for its precision and effectiveness in urban counterterrorism operations (Moussa, 2022). Barak also ensured that recruits were thoroughly trained in Arabic language, culture, and customs, enabling them to seamlessly blend in, “looking, speaking, and dressing like Arabs, and riding their bikes through the West Bank and Gaza as naturally as they would down Tel Aviv's Dizengoff Street” (Moussa, 2022).

These operatives, often native Arabic speakers, were tasked with infiltrating Palestinian territories, gathering intelligence, and executing high-risk missions. Their ability to blend in was critical during events such as the Palestinian Intifadas, where intelligence-driven operations played a significant role in Israeli security measures.

Broader Implications

In addition to Unit 217, also known as Duvdevan, which operates primarily in the West Bank, Israel's security forces employ the Shimshon (Samson) Unit 367, traditionally focused on covert missions within the Gaza Strip. In 1990, the establishment of the Yamas unit, a parallel undercover unit under the command of the Israeli Border Police, expanded the scope of covert operations within the internal security forces of Israel (Cohen, 1994).

The fourth unit, operating under the Israeli Police, specializes in missions within Jerusalem, a city marked by longstanding political tensions and contested spaces. All four elite units are known for their stringent selection processes and intensive training, which equip operatives with the linguistic and cultural skills necessary to blend seamlessly into Palestinian communities. These units are vital to Israel's counterinsurgency and internal security strategies, reinforcing the state's focus on preemptive and covert methods to manage perceived threats (Middle East Monitor, 2015).

Beyond their direct security functions, *Mista'arvim* units embody deeper ideological and identity-based struggles within Israeli society. Their operational tactics reflect Israel's history of espionage and the need for survival in a hostile geopolitical environment. The concept of *Hista'arvut* (“masquerading as Arabs”) epitomizes the intersection of identity politics, strategic necessity, and military doctrine within Israel's broader national security framework (Mendel and Karkabi, 2023:162).

As the nature of warfare and security threats evolved, so did the role of *Mista'arvim* units. Initially focused on intelligence gathering, these units have become crucial in counterterrorism efforts, especially in urban environments, where they identify and neutralize threats. Their success is mainly due to their rigorous training, which includes cultural and linguistic immersion, psychological conditioning, and tactical combat preparation. However, their operations have not been without controversy. The blending of military objectives with interactions in civilian settings raises significant ethical concerns, particularly regarding the impact on Palestinian communities. The covert nature

of *Mista'arvim* operations often fuels mistrust and heightens tensions, contributing to the perpetuation of violence rather than its resolution.

In conclusion, the origins and evolution of these units are inextricably linked to Israel's security priorities, historical experiences, and the realities of its geopolitical situation. From their initial formation as a response to British and Haganah intelligence strategies to their modern role in counterterrorism, these units exemplify the complexities of contemporary warfare, where intelligence, deception, and cultural immersion are essential tools of national defense. An ongoing analysis of their operations is crucial for evaluating their strategic effectiveness and considering the ethical implications of their deployment.

Positioning Mista'arvim Units within Strategic Culture

As mentioned above, Israel's strategic culture has long been constructed on the premise that it exists in a hostile and insecure regional environment. This foundational belief drives overt and covert security measures to maintain state survival in the face of perceived existential threats. The *Mista'arvim* units—elite undercover forces embedded within Palestinian society—embody and reinforce this strategic outlook. Their very existence and actions contribute to a narrative in which Palestinians, especially in the West Bank and Gaza, are portrayed as persistent and pervasive threats. Within the broader framework of Israel's "war on terror," such operations are framed as legitimate and necessary responses to danger, even as the boundaries of that danger remain fluid and discursively shaped.

This discourse of securitization constructs threat as an ever-present feature of daily life. In 2016, Prime Minister Benjamin Netanyahu expressed this worldview explicitly, stating his intention to "surround all of Israel with a fence" as a way to prevent infiltration, further asserting that Israel needed protection from "wild beasts" (Beaumont, 2016). This rhetoric dehumanizes Palestinians and others perceived as threats, justifying extraordinary state measures and exclusionary policies under the guise of national defense.

The *modus operandi* of the *Mista'arvim* units illustrates how the perception of threat is responded to and actively produced through practice. These operatives are trained to assimilate into Arab and Palestinian communities, using deception, impersonation, and mimicry as a core tactic. Their operations—whether gathering intelligence or conducting arrests—rely on appearing indistinguishable from the people they surveil. By wearing keffiyehs, speaking Arabic fluently, and blending into everyday environments such as markets, mosques, and protest sites, they collapse the boundaries between soldier and civilian, enemy and neighbor. Typically operating in groups of five to ten, they insert themselves into the chaos of confrontations between Palestinians and Israeli forces, at times even participating in tire burning or stone throwing to maintain cover (Moussa, 2022).

This intimate form of warfare carried out within the spaces of everyday life illustrates how Israeli strategic culture constructs Palestinians not only as current threats but also as latent ones, concealed in plain sight and requiring constant monitoring. In one documented case, a *Mista'arvim* operative joined a convoy of Palestinian refugees under the guise of being one himself, gaining trust while psychologically shaping their beliefs

about return and exile (Mendel, 2013:109-110). These tactics demonstrate the role of operatives in producing and sustaining a state of permanent insecurity in which surveillance and infiltration are normalized.

In 2019, these units expanded their role beyond traditional covert operations to include participation in advanced surveillance programs. One of their notable contributions involved photographing individuals to feed into the Israeli army's biometric database, a system aimed at monitoring and cataloging Palestinian residents in the West Bank (Joly, 2024). This blending of physical infiltration with technological surveillance further deepens the militarization of daily life under occupation.

The operational capacity of *Mista'arvim* units is sustained through a rigorous training program reflecting the hybrid nature of their mission. As mentioned above, the 1943-titled classes led to the development of a specialized curriculum tailored to their evolving roles. Their training spans approximately fifteen months and combines conventional infantry instruction with urban warfare tactics, undercover intelligence work, and counterterrorism techniques. Trainees learn the Arabic language, cultural norms, religious customs, and even behavioral nuances. They practice civilian camouflage, including dyed hair, contact lenses, and traditional Arab clothing, to enhance their infiltration capabilities (Sof, 2013). This training prepares them for their missions' physical and tactical demands and the psychological and sociocultural immersion required to construct threats from within.

These units are not simply reactive forces but agents of anticipatory security. Trained to read physical and social cues as signs of danger, *Mista'arvim* operatives engage in preemptive logic, seeking to identify and neutralize threats before they materialize. In this context, the concept of threat becomes omnipresent and highly subjective, legitimizing extrajudicial actions and embedding military logic into civilian environments.

Moreover, these figures' role in Israeli society extends beyond security operations into the cultural realm. They have become national icons—figures of admiration in Israeli popular culture through literature, music, cinema, and television. This cultural elevation mirrors and reinforces the security ethos of the Israeli state. As Karkabi and Mendel (2023:463) note, the operatives serve as symbolic figures through which Jewish Israeli identity is articulated in opposition to the Arab “other.”

The series, such as *Fauda*, exemplifies how this narrative is consumed and reproduced. The show dramatizes *Mista'arvim* operatives as morally complex protagonists immersed in dangerous missions, often blurring the lines between self and enemy. In one scene, operatives are portrayed emotionally connecting with an Arabic love song, suggesting a momentary identification with the very culture they are sent to infiltrate (Munk, 2019:3). In another, the psychological toll of their dual identity is underscored when an operative is nearly shot by his own family while disguised in Palestinian attire (Munk, 2019: 8).

While *Fauda* has been praised for its cinematic quality and emotional depth, critics argue that it simplifies and obscures the complexities of the occupation (Ribke, 2019). The show reinforces stereotypes while dramatizing and normalizing covert military practices, ultimately contributing to the entrenchment of a securitized worldview among its audience. To enhance the show's perceived authenticity, the Israeli audience is drawn in

with scenes that “uncannily mirror real-life news reports,” thus reinforcing its narrative credibility and serving a parallel strategic function (Munk, 2019:7-8).

This convergence of military, political, and cultural narratives underscores how the *Mista'arvim* operate as soldiers and as embodiments of Israel's strategic imagination. Their function is inseparable from a broader discourse in which the “other” is always a potential enemy, and violence is a normalized mode of engagement. Through their presence and performance—on the ground and on the screen—*Mista'arvim* help sustain a national identity forged in perpetual vigilance, where a threat is not discovered but constructed, not natural but produced.

Conclusion

This article has explored how the creation and operationalization of these units reflect the foundational elements of Israel's strategic culture, particularly its enduring perception of existential threat. By applying a constructivist lens and examining the social construction of threat across three interrelated dimensions—discursive framing, operational normalization, and cultural reproduction—it becomes evident that these operatives are not merely tactical instruments but symbolic expressions of a deeper strategic ethos.

The strategic culture of Israel is rooted in a worldview shaped by historical trauma, regional hostility, and the imperative of survival. Within this framework, threat is not an objective external condition but a socially constructed and continually reproduced narrative. The *Mista'arvim* embody this logic through their covert practices, which collapse the line between security and everyday life. By infiltrating Palestinian spaces, they render the “enemy” internal, invisible, and omnipresent—thus justifying permanent vigilance and preemptive action.

At the operational level, the normalization of undercover tactics reflects a shift from conventional battlefield engagement to intimate surveillance and preemption. The *Mista'arvim*'s unique ability to “become” the other is not simply a military advantage but a manifestation of how deeply ingrained threat perception has become within Israel's strategic culture. These units operate in ways that blur the boundary between civilian and combatant, further embedding military logic into the civilian realm.

In the realm of popular culture, *Mista'arvim* operatives have been elevated to iconic status. Through television series like *Fauda*, Israeli society both consumes and contributes to the reproduction of security narratives. These portrayals simultaneously entertain and legitimize the actions of these units, reinforcing the normalized perception of threat and the heroization of those who confront it.

Ultimately, the *Mista'arvim* are more than operatives—they are cultural and strategic constructs that mirror how Israel sees itself and its surroundings. Their existence and operations exemplify how strategic culture guides military behavior and shapes collective identity and public consciousness. The *Mista'arvim* thus serve as a lens through which we can better understand how Israel's perception of threat is not simply inherited or reactive but actively constructed, performed, and sustained across military, political, and cultural domains.

References

- Ali, S. (2022). "Strategic Culture and Inter-State Relations: A Case of Pakistan and India." *Margalla Papers* 26 (1): 121-131.
- Alkhateeb, H. (2024). The securitisation of the other through language planning: The Israeli case. *Current Issues in Language Planning*, 1(23). <https://doi.org/10.1080/14664208.2024.2442203>
- Barak, O., & Inbar, D. (2021). Studying international relations through horror films: A new approach and illustrations from Cannon Fodder and Freak Out. *International Studies Perspectives*, 22(2), 160–180. <https://doi.org/10.1093/isp/ekaa004>
- Beaumont, P. (2016, February 10). Netanyahu plans a fence around Israel to protect it from 'wild beasts.' *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2016/feb/10/netanyahu-plans-fence-around-israel-to-protect-it-from-wild-beasts>
- Ben-Ephraim, S. (2020). From strategic narrative to strategic culture: Labor Zionism and the roots of Israeli strategic culture. *Comparative Strategy*, 39(2), 145–161. <https://doi.org/10.1080/01495933.2020.1718988>
- Cohen, S. A. (1994, April). *Mista'arvim – IDF 'masqueraders': The military unit and the public debate* (BESA Security and Policy Studies No. 16). Begin-Sadat Center for Strategic Studies.
- Cormac, R., Walton, C., & Van Puyvelde, D. (2022). What constitutes successful covert action? Evaluating unacknowledged interventionism in foreign affairs. *Review of International Studies*, 48(1), 111–128. <https://doi.org/10.1017/S0260210521000231>
- Crandall, C., Cox, O., Beasley, R., & Omelicheva, M. (2016). Covert operations, wars, detainee destinations, and the psychology of democratic peace. *Journal of Conflict Resolution*, 62(5), 929–956. <https://doi.org/10.1177/0022002716669572>
- David, A. (2018, January 11). The Mista'arvim — Israel's notorious death squads or elite undercover units? Medium. <https://medium.com/@annetdavid/the-mistaarvim-israel-s-notorious-death-squads-or-elite-undercover-units-18aa1f37c657>
- Denoël, Y. (2024). Mossad: 75 ans d'opérations spéciales. *Historia*, (926). <https://www.historia.fr/histoire-du-monde/moyen-orient/le-mossad-75-ans-doperations-speciales-2071854>
- Fried, Y. (2020). Military, civilian, or both: David Ben-Gurion's perception of national security after the War of Independence. *Contemporary Review of the Middle East*, 7(2), 125–142. <https://doi.org/10.1177/2347798920901866>
- German, T. (2020). Harnessing protest potential: Russian strategic culture and the colored revolutions. *Contemporary Security Policy*, 41(4), 1–23. <https://doi.org/10.1080/13523260.2020.1757251>
- Giles, G. F. (2009). Continuity and change in Israel's strategic culture. In *Comparative Strategy* (pp. 97–116). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230618305_7

- Joly, V. (2024, January 31). Les « mista'arvim », ces forces spéciales israéliennes qui s'infiltrèrent en territoire palestinien. *La Croix*. <https://www.la-croix.com/international/les-mista-arvim-ces-forces-speciales-israeliennes-qui-sinfiltrerent-en-territoire-palestinien-20240131>
- Kahana, E., & Suwaed, M. (2009). *Historical dictionary of Middle Eastern intelligence*. The Scarecrow Press.
- Karkabi, N., & Mendel, Y. (2023). Sonic masquerading in Israeli popular music: Self-imitation, accent, and mockery. *Cultural Studies*, 37(3), 461–484. <https://doi.org/10.1080/09502386.2021.1981960>
- Lantis, J. S. (2002). Strategic culture and national security policy. *International Studies Review*, 4(3), 87–113 <https://doi.org/10.1111/1521-9488.t01-1-00266>
- Levy, Y. (2013). The theocratization of the Israeli military. *Armed Forces & Society*, 40(2), 269–294. <https://doi.org/10.1177/0095327X12466071>
- Libel, T. (2016). Explaining the security paradigm shift: Strategic culture, epistemic communities, and Israel's changing national security policy. *Defence Studies*, 16(2), 137–156. <https://doi.org/10.1080/14702436.2016.1165595>
- Mansour, J. (2004). The Arabists: Beginnings, crimes, training, and tasks. *Journal of Israeli Issues*, 15(Summer), 6–20.
- Mendel, Y. (2013). Re-Arabizing the de-Arabized: The Mista'aravim Unit of the Palmach. In Z. Elmarsafy, A. Bernard, & D. Attwell (Eds.), *Debating Orientalism* (pp. 94-116). Palgrave Macmillan.
- Mendel, Y., & Karkabi, N. (2023). The re-enchantment of the Orient: Mista'arvim and their special status in Jewish-Israeli society. *The Middle East Journal*, 77(2), 161–180. <https://doi.org/10.3751/77.2.12>
- Middle East Monitor. (2015, October 12). *Profiling Israel's elite undercover unit Duvdevan*. <https://www.middleeastmonitor.com/20151012-profiling-israels-elite-undercover-unit-duvdevan/>
- Moussa, E. (2022, April 18). The Mista'arvim: Israel's notorious undercover agents. *The New Arab*. <https://www.newarab.com/analysis/mistaarvim-israels-notorious-undercover-agents>
- Munk, Y. (2019). *Fauda: The Israeli occupation on a prime time television drama; or, the melodrama of the enemy*. *New Review of Film and Television Studies*, 17(4), 453–471. <https://doi.org/10.1080/17400309.2019.1666655>
- Olesker, R. (2013). National identity and securitization in Israel. *Ethnicities*, 14(3), 371–391. <https://doi.org/10.1177/1468796813504093>
- Schwartzbrod, A. (2019, February 20). “Espions de nulle part”, *commando d'infortune*. *Libération*. https://www.liberation.fr/livres/2019/02/20/espions-de-nulle-part-commando-d-infortune_1710590/
- Sheffer, G., & Barak, O. (2013). *Israel's security networks: A theoretical and comparative perspective*. Cambridge University Press.

Snyder, J. L. (1977). The Soviet strategic culture.

Sof, E. (2013, October 23). IDF Mistaravim (YAMAS). Combat Operators. <https://combatoperators.com/units/tier-2/idf-mistaravim-yamas/>

Taussig, M. (1993). *Mimesis and alterity: A particular history of the senses*. Routledge.

van Nieuwkerk, A. (2014). The strategic culture of foreign and security policymaking: Examining the Southern African Development Community. *African Security*, 7(1), 45–69. <https://doi.org/10.1080/19392206.2014.880031>

Zureik, T. E. (2016). *Strategies of surveillance: The Israeli gaze*. *Jerusalem Quarterly*, 66. <https://www.palestine-studies.org/en/node/202338>

The Evolution of Turkish-Israeli Relations: Historical Foundations, Strategic Alliances and Contemporary Challenges

*Türk-İsrail İlişkilerinin Evrimi:
Tarihsel Temeller, Stratejik İttifaklar ve Güncel Zorluklar*

Almira Sinemis ŞEKERCİ HAYALİ

PhD, Hacı Bayram Veli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of International Relations, ORCID: 0000-0001-7349-0184, e-posta: almirasinemis@gmail.com

Abstract

This study examines the historical trajectory of Turkish-Israeli relations, focusing on political, military, and economic dynamics that have shaped their bilateral ties. The aim is to offer a more comprehensive understanding of the relationship by addressing earlier and contemporary phases that have received limited attention in existing studies. Adopting a qualitative methodology, the research is based on historical archives, diplomatic records, and scholarly sources. It addresses three research questions: how historical and geopolitical factors influenced the relationship, to what extent regional/global developments shaped cooperation or crises, and how domestic political changes affected foreign policy behavior. Findings suggest that national security interests and strategic pragmatism, rather than ideological affinity, have been the main drivers of bilateral relations. The study concludes that despite recurring diplomatic tensions, mutual geopolitical necessities have ensured the continuity of cooperation.

Keywords: Türkiye-Israel Relations, Middle East Diplomacy, Foreign Policy, Security Cooperation, Regional Conflicts.

Öz

Bu çalışma, Türk-İsrail ilişkilerinin tarihsel gelişimini; siyasi, askerî ve ekonomik boyutlarıyla kapsamlı şekilde incelemektedir. Araştırmanın amacı, mevcut literatüre katkı sağlayacak şekilde, özellikle daha az ele alınan erken dönem ve güncel gelişmeler ışığında bu ikili ilişkinin dönüşümünü analiz etmektir. Nitel bir yöntemle yürütülen çalışmada diplomatik belgeler, tarihî kayıtlar ve akademik kaynaklar kullanılmıştır. Üç temel araştırma sorusu üzerinden; tarihsel-jeopolitik dinamiklerin, bölgesel ve küresel gelişmelerin ve iç siyasi değişimlerin Türk-İsrail ilişkilerine etkisi değerlendirilmiştir. Bulgular, bu ilişkinin ideolojik benzerlikten çok güvenlik temelli çıkarlar ve stratejik pragmatizmle yönlendirildiğini ortaya koymaktadır. Çalışma, tekrarlayan diplomatik krizlere rağmen ortak güvenlik çıkarlarının iş birliğini sürdürülebilir kıldığını savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye-İsrail İlişkileri, Orta Doğu Diplomasisi, Dış Politika, Güvenlik İşbirliği, Bölgesel Çatışmalar.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 15.03.2025	Kabul Tarihi / Accepted 19.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Şekerci Hayali, A. S. (2025). The Evolution of Turkish-Israeli Relations: Historical Foundations, Strategic Alliances and Contemporary Challenges, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 123-138.		

Introduction

Israel was officially established in 1948, and Turkey became the first Muslim-majority country to recognize it. However, the evolving dynamics of the Arab-Israeli conflict necessitated a reassessment of Turkey's foreign policy in the region, ultimately influencing its bilateral relationship with Israel. Despite Israel's formal statehood being declared in the mid-20th century, Turkish-Jewish relations predate its establishment. Between 1923 and 1948, Turkey maintained interactions with Jewish communities and facilitated migration to Palestine, underscoring a historical connection that extends beyond contemporary diplomatic engagements. Both Turkey and Israel, as relatively young nation-states formed in the 20th century, have navigated the complexities of regional politics while seeking to assert their national interests within the Middle East.

The primary objective of this study is to analyze the historical trajectory of Turkish-Israeli relations by identifying key diplomatic, military, and economic developments. This research is crucial as it fills a gap in the literature regarding the long-term transformation of this bilateral relationship, particularly the underexplored periods before and after the Cold War. The study also aims to contribute to the broader discussions on Middle Eastern geopolitics by examining how external and internal factors shape state interactions.

This study is guided by the following research questions: (1) How have historical and geopolitical factors influenced Turkish-Israeli relations? (2) To what extent have regional and global developments shaped cooperation and crises between the two countries? (3) How have domestic political shifts in Turkey and Israel impacted their foreign policies toward each other? The research argues that Turkish-Israeli relations have been primarily driven by security concerns and strategic pragmatism rather than ideological alignment. It posits that while regional conflicts and domestic political transformations have caused periodic crises, shared strategic interests have repeatedly revived bilateral cooperation.

Methodologically, the study employs a qualitative research approach, combining historical analysis with content analysis of diplomatic archives, government statements, and academic literature. A chronological framework is used to examine key phases of Turkish-Israeli relations, including early Jewish migration to Palestine, Cold War security collaborations, post-Cold War military and economic interactions, and contemporary diplomatic recalibrations.

Understanding the historical trajectory of Turkish-Israeli relations is essential for a comprehensive analysis of broader Middle Eastern geopolitical dynamics. A nuanced examination of their bilateral interactions, particularly during the formative years, provides critical insights into contemporary diplomatic challenges and policy considerations. The post-Cold War era witnessed a significant strengthening of Turkish-Israeli relations, particularly in military and intelligence-sharing agreements. However, shifting regional power dynamics, coupled with changes in Turkish domestic politics, notably under the AKP government, introduced new tensions.

Since its establishment, Israel has sought to secure diplomatic recognition amidst the volatility of the Arab-Israeli conflict, as highlighted by Aytürk (2009, p.58): "Since Israel's foundation, Israeli governments have had to wrestle with the problem of diplomatic recognition, which was subject to the ebbs and flows of the Arab-Israeli

conflict." Within this broader diplomatic framework, fostering stable and cooperative relations with Turkey, the most strategically positioned Muslim-majority nation in the region, has been a key priority for Israel. While Turkey and Israel have had numerous periods of cooperation, it has been widely argued that, for Israel, maintaining a positive relationship with Turkey is not merely a diplomatic objective but a strategic necessity for ensuring its survival in a region characterized by security threats and political volatility.

Despite the historical significance of Turkish-Israeli relations, scholarly research on the early phases of their diplomatic engagement remains limited. Existing academic literature has predominantly focused on the Cold War period and the post-2000 era, particularly during the tenure of the AKP government. The limited availability of archival records and the restricted access to official documents from the early Republican era have contributed to this gap in scholarship. Conversely, extensive research has been conducted on Turkish-Israeli relations in the post-Cold War era, particularly with regard to military cooperation, economic partnerships, and intelligence-sharing agreements. This period witnessed a strategic deepening of bilateral ties, which, despite periodic disruptions, played a crucial role in shaping Türkiye's broader regional security strategy.

The study's findings suggest that Turkish-Israeli relations are primarily driven by security concerns and pragmatic interests rather than ideological or religious factors. The research highlights that periods of cooperation have often coincided with regional security threats, while diplomatic crises have largely been influenced by domestic political changes. These findings emphasize the dynamic and complex nature of Turkish-Israeli relations, demonstrating that despite fluctuations, strategic imperatives often dictate the trajectory of bilateral ties.

In summary, this study contributes to the broader literature on Middle Eastern diplomacy by providing a comprehensive historical and strategic analysis of Turkish-Israeli relations. It emphasizes the importance of security-driven partnerships in shaping state interactions and underscores the role of domestic and international factors in influencing diplomatic engagements.

Jewish Immigration to Palestine from Türkiye

The mass immigration of Turkish Jews to Palestine represents a crucial yet often overlooked dimension of Turkish-Israeli relations. This migration, which began in the early 20th century and accelerated throughout the interwar period, was not a state-mandated population exchange as was the case with the Greek-Turkish population exchange of 1923. Instead, it was largely driven by socio-political developments and individual decisions, reflecting the changing conditions within the newly established Turkish Republic. Toktaş (2006:506) highlights the relative neglect of this subject in academic discourse: "Despite this prominent characteristic, the mass migration of Jews to Israel has failed to attract significant attention either from the perspective of policy-making or of social science, as shown by the paucity of studies on the subject."

While immigration from Türkiye to Palestine during the early 1920s was relatively limited, political shifts following the Turkish War of Independence and the signing of the Treaty of Lausanne (1923) altered the legal and social status of non-Muslim communities, including Jews. The newly established Turkish Republic sought to forge a unitary,

secular, and nationalist identity, leading to policies that, intentionally or not, placed increasing pressure on minority populations. Unlike the Ottoman Empire, which had historically welcomed Jewish refugees and facilitated their integration within the millet system, the Republic of Türkiye pursued a nation-building project that prioritized ethnic homogeneity.

By the late 1920s and early 1930s, socio-political transformations in Türkiye led to changes in the status of non-Muslim minorities, including Jews. While the Jewish community had historically been integrated into Ottoman society under the millet system, the transition to a nation-state brought new dynamics. The adoption of Turkish as the official language in public institutions and economic nationalist policies gradually reshaped minority positions in state employment (Toktaş, 2006:506). Although there was no direct government policy targeting Jews, certain bureaucratic and economic challenges emerged.

Economic shifts and nationalist discourse influenced social perceptions, and some segments of the Jewish community faced difficulties in securing public sector positions. Rifat N. Bali (2012) notes that Jewish professionals encountered obstacles in state employment as part of broader policies encouraging Turkish-Muslim entrepreneurs. Additionally, reports in Turkish newspapers at the time reflected nationalist rhetoric that sometimes categorized non-Muslim minorities including Jews within the broader discourse of national unity and economic sovereignty (Bali, 2012:185). While these changes did not amount to systematic persecution, they contributed to a climate of uncertainty, prompting segments of the Jewish population to consider emigration.

Between 1923 and 1948, a total of 7,308 Turkish Jews migrated to Palestine, influenced by both domestic socio-economic transformations and the broader Zionist movement (Toktaş, 2006:507). This trend accelerated in the 1940s, particularly after the introduction of the Wealth Tax (Varlık Vergisi) in 1942, which disproportionately affected non-Muslim communities, leading to further economic challenges (Bali, 2012:204). While many Turkish Jews maintained strong ties to their homeland, the combined impact of national economic policies and international developments encouraged a portion of the community to seek new opportunities abroad.

This multifaceted migration pattern not only shaped the demographic structure of pre-state Israel but also laid the groundwork for long-term Turkish-Israeli diplomatic dynamics. The socio-political context of this migration must be considered to fully understand the motivations behind Türkiye's early positioning in Middle Eastern affairs, particularly regarding the Jewish population and the emerging Israeli state.

In order to grasp the deeper causes and context of this migration wave, it is necessary to analyze the domestic and international factors that influenced the choices of Turkish Jews between 1923 and 1948.

Domestic and International Factors Affecting Immigration (1923-1948)

The migration of Turkish Jews to Palestine between 1923 and 1948 can be analyzed from both domestic and international perspectives. At the domestic level, the implementation of Lausanne-based minority rights policies redefined the legal status of Jews, Armenians, and Greeks. Although they were granted official recognition as protected minorities,

subsequent governmental policies contributed to a climate of uncertainty. Economic, social, and linguistic reforms played a particularly significant role. The adoption of Turkish as the sole official language in public institutions and businesses created difficulties for Jewish citizens, particularly for those who spoke Ladino or French.

Further challenges arose from economic policies that sought to encourage national entrepreneurs at the expense of minority-owned businesses. The Wealth Tax (Varlık Vergisi) of 1942, implemented during World War II, disproportionately affected Jewish and other non-Muslim communities. Many Jewish families, faced with severe financial burdens, were forced to sell their assets or migrate to Palestine. Additionally, the 1934 Thrace Pogroms which saw attacks on Jewish communities in the Thrace region of Türkiye reinforced concerns about the long-term security of Jews within the republic. Bayraktar (2006: 95) describes these events: *"Menacing letters were received, Jews were physically beaten, and their shops were boycotted."* Such developments contributed to a steady increase in Jewish emigration.

On the international stage, the rise of Nazi Germany (1933-1945) and its policies of persecution against Jews led to a broader wave of Jewish migration across Europe. While Türkiye remained officially neutral during most of World War II, it served as a transit route for European Jews fleeing Nazi-occupied territories. The growing anti-Semitic climate in Europe reinforced the perception among Turkish Jews that emigration to Palestine was the most viable option. Toktaş (2006:507) estimates that between 1923 and 1948, approximately 7,308 Jews emigrated from Türkiye to Palestine.

By the late 1940s, as the prospect of Israeli statehood became increasingly tangible, migration patterns accelerated. The establishment of the State of Israel in 1948 was met with significant enthusiasm by many Turkish Jews, leading to a second, much larger wave of immigration. Between 1948 and 1951, an estimated 34,547 Turkish Jews comprising nearly 40% of Türkiye's Jewish population relocated to Israel (Toktaş, 2006: 508). This migration movement, which intensified toward the establishment of the Israeli state, not only shaped the demographic and social structure of early Israel but also contributed to building an influential Turkish-Jewish community that would play a role in bilateral relations.

These evolving people-to-people ties laid a historical foundation that complemented Türkiye's gradual diplomatic recognition process. The political and strategic dimensions of this recognition must be considered within the broader Cold War context, which also shaped Türkiye's early foreign policy recalibrations.

The Integration of Turkish Jews into Israeli Society

Once in Israel, Turkish Jews underwent a process of cultural integration, much like other Jewish immigrant groups. However, their experience differed in certain aspects. Many Turkish Jews retained elements of their Ottoman and Turkish heritage, forming a Turkish-Jewish identity within Israel. While integrating into Israeli society, they also established organizations and cultural institutions that preserved their linguistic and historical connections to Türkiye.

A Turkish-Jewish lobby emerged within Israel, advocating for stronger bilateral relations between the two countries. Despite many Turkish Jews leaving due to economic and

political pressures, their connection to Türkiye remained significant. Some of the wealthier and more politically engaged members of the Turkish Jewish diaspora in Israel established the first Turkish-speaking Masonic lodge in Israel, highlighting their continued ties to their cultural origins.

The large-scale migration of Turkish Jews to Israel had long-term diplomatic consequences. The Turkish government's recognition of Israel in 1949 was, in part, influenced by the existence of a substantial Turkish-Jewish diaspora in Israel. Unlike other Muslim-majority nations, Türkiye sought to maintain economic and political ties with Israel, despite regional pressures.

Additionally, in later decades, Turkish Jews in Israel played a role in mediating diplomatic and trade relations between the two countries. Türkiye's decision to grant dual citizenship to Turkish citizens residing abroad further strengthened these connections. By the late 20th century, Turkish-Israeli relations had evolved into a strategic partnership, with historical migration patterns serving as one of its foundational elements.

The Establishment of Israel in 1948 and Türkiye's Recognition

Before World War II (WWII), Türkiye adopted a neutral stance in global affairs, prioritizing regional stability and diplomatic balance. This approach was evident in Türkiye's participation in multilateral agreements such as the Sadabad Pact (1937) and the Balkan Entente (1934), both of which aimed to prevent external interventions and promote peace in the region. The İnönü government (1938-1950) maintained this policy of non-alignment, deliberately avoiding commitments to either the Western or Soviet blocs.

During the 1945–1947 period, Türkiye generally aligned itself with Arab states regarding the Palestine question, particularly within the framework of United Nations (UN) deliberations. Türkiye voted against the 1947 UN Partition Plan, which proposed the division of Palestine into separate Jewish and Arab states. However, by 1948, with increasing Western influence, Ankara began shifting its position towards a more pro-Western orientation. This policy realignment led to the eventual recognition of Israel in 1949, despite Türkiye's previous reservations regarding Zionist ambitions.

Türkiye was one of the earliest countries to establish official diplomatic relations with Israel, yet its approach was initially cautious. Unlike many Western European nations that immediately recognized Israel's sovereignty, Türkiye adopted a "wait and see" policy, only extending full diplomatic recognition on March 28, 1949 nearly a year after Israel's establishment.

Initially, Türkiye's diplomatic mission in Israel was not at the ambassadorial level but rather a "Legation," with Türkiye appointing a Minister instead of an Ambassador (Güvendiren, 1999:173). This indicated a measured and careful approach, reflecting Türkiye's desire to maintain a diplomatic balance between its ties with Israel and its relationships with Arab nations.

Despite this deliberate diplomatic caution, Türkiye's eventual recognition of Israel marked a significant geopolitical shift. As Türel Yılmaz (2016) argues, the recognition of Israel was not an isolated event but rather part of a broader strategic realignment aimed at securing Türkiye's position within the Western bloc. In this context, Türkiye's foreign

policy evolved from Arab-aligned neutrality in the late 1940s to a pro-Western stance that prioritized security, economic, and military cooperation with key international actors.

Türkiye's move towards recognizing Israel was also influenced by its Cold War security concerns. Ankara feared Soviet expansionism and sought alignment with the United States (US) and NATO. By recognizing Israel, Türkiye aimed to strengthen its ties with Washington and gain access to Western economic and military aid. Bölükbaşı (1999:22) argues that Türkiye's initial reluctance towards Zionism stemmed from a misconception that Israel was aligned with the Soviet Union. However, once it became clear that Israel was firmly positioned within the Western camp, Ankara reconsidered its stance.

Türkiye's Geopolitical Realignment in the Early Cold War Era

Türkiye's decision to recognize Israel in 1949 cannot be understood in isolation; rather, it must be viewed as part of a broader geopolitical realignment during the early Cold War period, in which Ankara redefined its foreign policy in response to Soviet pressure and aspirations for Western integration.

Within this context, Türkiye's strategic engagement with Israel was shaped by multiple factors, including:

1. **Western Integration:** Türkiye sought to strengthen its ties with the US and Western Europe, particularly as it aimed to secure membership in NATO (which was eventually achieved in 1952). The Truman Doctrine (1947), which provided economic and military aid to Türkiye and Greece, reinforced Ankara's pro-Western trajectory.
2. **Containment of Soviet Influence:** Türkiye's growing security concerns regarding Soviet territorial ambitions especially with USSR demands over the Turkish Straits (Bosphorus and Dardanelles) pushed Ankara closer to Western allies.
3. **Economic Considerations:** Establishing relations with Israel facilitated bilateral trade agreements and enhanced economic ties with Western economies, further reinforcing Türkiye's economic security.
4. **Strategic Positioning in the Middle East:** While Türkiye was cautious about alienating Arab nations, it also sought to balance regional dynamics by engaging with Israel as a potential ally in intelligence and security cooperation.

Türkiye's Dual Alignment in Middle Eastern Diplomacy

Despite its early recognition of Israel in 1949, Türkiye maintained formal ties with Arab states and pursued a policy of diplomatic neutrality in subsequent Middle Eastern conflicts. This approach reflected Ankara's broader attempt to balance its emerging Western alignment with the sensitivities of its regional neighborhood. For instance, during the 1948 Arab-Israeli War, Türkiye refrained from direct involvement and upheld a non-interventionist stance, signaling its desire to avoid alienating Arab partners.

However, Türkiye's recognition of Israel did not go unnoticed in the Arab world. Egyptian President Gamal Abdel Nasser openly criticized Ankara, stating, "*Türkiye, because of its policy toward Israel, is increasingly disliked in the Arab world*" (Pipes, 1998:32). Many pan-Arab leaders viewed Türkiye's action as a betrayal of Muslim

solidarity in favor of Western interests, intensifying regional skepticism toward Ankara's foreign policy direction.

This tension placed Türkiye in a delicate position. On one hand, it had committed to a strategic alignment with the Western bloc a trajectory reinforced by its NATO membership bid and security dependence on the United States. On the other, it sought to preserve regional legitimacy in the eyes of Arab nations. The result was a dual alignment strategy that defined much of Türkiye's Middle East policy during the Cold War.

As discussed earlier, this orientation was not merely symbolic. Türkiye's geopolitical calculations were shaped by mounting Cold War pressures, including territorial concerns over Soviet ambitions in the Turkish Straits. Notably, in 1939, Turkish Prime Minister Şükrü Saracoğlu was directly pressured by Soviet officials during a visit to Moscow to reconsider Ankara's neutrality. Türkiye resisted these overtures and moved further toward Western alignment, a decision ultimately solidified through economic and military cooperation under the Truman Doctrine (1947).

Within this evolving security framework, recognition of Israel became part of Türkiye's broader strategy to anchor itself firmly in the Western camp. By doing so, Ankara not only sought to deter Soviet aggression but also to improve access to Western aid and defense networks. However, this came at the cost of alienating some Arab states, especially as pan-Arabism and anti-Zionist sentiment grew stronger in the 1950s and 1960s.

Thus, Türkiye's recognition of Israel was more than an isolated diplomatic act it was a calculated geopolitical move within a shifting regional and global landscape. Unlike in the previous section, which emphasized Türkiye's internal deliberations and Western-oriented realignment, this part underscores the external reception and regional implications of that decision, offering a complementary perspective on the balancing act that would come to characterize Turkish foreign policy for decades.

Long-Term Implications of Türkiye's Recognition of Israel

The diplomatic relationship between Türkiye and Israel, despite periodic fluctuations, has remained a consistent element of Türkiye's foreign policy. Since 1949, bilateral relations have encompassed trade agreements, military cooperation, intelligence sharing, and strategic partnerships.

By 1952, Türkiye officially joined NATO, reinforcing its position within the Western alliance. This further shaped its Middle East policy, wherein it adopted a Western-aligned but regionally pragmatic approach to its interactions with both Israel and Arab states. The recognition of Israel was, therefore, not merely a bilateral diplomatic move but a reflection of Türkiye's broader geopolitical positioning during the Cold War era.

The Cold War period introduced a new geopolitical order in the Middle East, significantly impacting Türkiye's foreign policy and its approach toward Israel. As Türkiye sought to navigate the complexities of regional power struggles, Western alliances, and Arab-Israeli conflicts, its relationship with Israel evolved through fluctuating periods of cooperation and strategic disengagement.

At the onset of the Cold War, Türkiye was initially cautious about fully committing to Israeli diplomacy. Turkish policymakers were uncertain about Israel's geopolitical positioning and whether it would align with the Western bloc or maintain a neutral stance. Nachmani (2003:7) notes that, from Türkiye's perspective, "Israel's neutrality served as camouflage for a deep-rooted communism." This skepticism gradually diminished as Israel's firm pro-Western orientation became evident, prompting Türkiye to reassess its strategic alignment.

However, developments in the Arab-Israeli conflict increasingly required Türkiye to recalibrate its foreign policy toward the region. The first major revision of Türkiye's approach came in 1963, when the Cyprus crisis escalated and Türkiye found itself at odds with several Arab states, which sided with Greek Cypriots in international forums. This lack of Arab support led to a diplomatic recession in Türkiye-Israel relations, particularly after incidents such as:

1. The Masjid al-Aqsa fire (1969), which provoked widespread condemnation in the Islamic world.
2. The establishment of the Organization of Islamic Cooperation (OIC) in 1969, which further pressured Türkiye to align with Arab interests.
3. The 1973 Oil Crisis, in which Arab states leveraged oil embargos to punish pro-Israeli nations, forcing Türkiye to reassess its diplomatic priorities (Arbell, 2014).

These developments placed Türkiye in a delicate balancing act, where it sought to maintain security cooperation with Israel while avoiding economic and political alienation from the Arab world. Despite diplomatic tensions, economic and trade agreements between Türkiye and Israel steadily increased. The economic component of their relations became an essential factor, particularly as Ankara recognized Israel's potential as a strategic trade partner in the region.

While certain Arab states expressed discontent with Türkiye's cooperation with Israel, Türkiye viewed its security partnership with Israel as a regional necessity rather than a political endorsement. Altunışık (2000:4) highlights that, from Türkiye's perspective, "the base of the relationship with Israel was internal security and political problems rather than ideological alignment." This perspective underscores Türkiye's pragmatic approach to foreign policy, particularly in the context of regional security dynamics. Rather than framing its relationship with Israel through an ideological lens, Türkiye prioritized its own national security concerns, including countering perceived regional threats such as Soviet influence during the Cold War and later, Kurdish insurgency and instability in neighboring states.

These dynamics laid a flexible groundwork for bilateral cooperation, even as political tensions occasionally resurfaced, requiring Ankara to continually recalibrate its regional strategy. This security-driven rationale allowed Türkiye to navigate its ties with Israel despite pressure from Arab nations, demonstrating Ankara's ability to balance regional relationships while maintaining its strategic priorities. However, this pragmatic stance also led to periodic fluctuations in diplomatic engagement, as shifts in regional politics often necessitated recalibrations in Türkiye's approach toward both Israel and the Arab world.

The Cold War Era and Strategic Alliances

Türkiye's strategic calculations became particularly evident during the Suez Crisis (1956) when Israel, alongside Britain and France, launched a military campaign to seize control of the Suez Canal from Egypt. Facing strong pressure from Arab states, Turkish Prime Minister Adnan Menderes downgraded diplomatic relations with Israel, temporarily aligning with Iraq's pro-Arab stance (Sekulow, 2008:5). However, this distancing was short-lived, and by 1958, Türkiye and Israel secretly negotiated the Peripheral Pact, which included military intelligence-sharing, covert military cooperation against regional adversaries, and economic coordination. This agreement, signed by Israeli Prime Minister David Ben-Gurion and Turkish Prime Minister Adnan Menderes, underscored the pragmatic and security-driven nature of Turkish-Israeli relations during the Cold War.

The 1960 military coup in Türkiye introduced a more cautious approach to Middle Eastern politics. The new Turkish government under Prime Minister Cemal Gürsel sought to balance relations with Arab states while maintaining discreet but essential ties with Israel. Despite periodic diplomatic tensions, intelligence-sharing and military cooperation continued in the background.

The 1967 Six-Day War and Israel's territorial expansion into the West Bank, Gaza, the Sinai Peninsula, and the Golan Heights created another diplomatic challenge. While many Arab nations severed ties with Israel, Türkiye refrained from labeling Israel as an aggressor but expressed concerns over the occupation of Palestinian territories. This stance strained relations with Arab states but allowed Ankara to maintain a degree of diplomatic neutrality.

During the 1970s and 1980s, Türkiye shifted its foreign policy focus toward economic opportunities in the Middle East, strengthening trade relations with oil-producing Arab states. The Palestine Liberation Organization (PLO) even opened an office in Ankara in 1979, reflecting Türkiye's attempt to balance regional alliances. However, by the late 1980s, Türkiye grew frustrated with the lack of Arab support for its Cyprus issue, prompting a reevaluation of its Middle Eastern strategy.

This period of cautious engagement and regional balancing laid the groundwork for a more assertive strategic orientation in the following decade, where Cold War pragmatism gave way to post-Cold War security recalibrations and economic integration with Israel.

Strategic Cooperation and Economic Relations in the Post-Cold War Era

The election of Turgut Özal (1983–1993) marked a turning point in Turkish-Israeli relations. Seeking to align Türkiye more closely with Western allies, Özal expanded economic and security discussions with Israel and emphasized regional diplomacy as a key foreign policy pillar. As Özal stated, "Having relations with Israel, in addition to Türkiye's relations with the Arab countries, was a practical necessity for Türkiye to play a role in solving the problems of the Middle East." (Altunışık, 2000:173).

With the collapse of the bipolar world order after the Cold War, new security challenges emerged in the Middle East and Central Asia, prompting Türkiye and Israel to reassess their strategic ties. The 1990s saw a deepening of Turkish-Israeli cooperation, particularly in military, intelligence, and economic domains, facilitated by the United States as part of its broader Middle East strategy.

Key defense agreements signed during this period enabled:

1. Joint military exercises, including Israeli air force training at Konya Airbase in Türkiye.
2. Naval cooperation in the Eastern Mediterranean, reinforcing maritime security.
3. Defense technology transfers, granting Türkiye access to advanced Israeli military systems.
4. Intelligence-sharing on regional threats, particularly concerning Iran, Iraq, Syria, and terrorist organizations.

These developments marked not just a continuation but a qualitative deepening of bilateral ties, aligning with the strategic vision outlined by Özal and supported by mutual security needs. These findings indicate that the post-Cold War cooperation was not merely reactive to global shifts but reflected a proactive recalibration in Türkiye's regional posture. However, this alignment proved sensitive to domestic political shifts and evolving threat perceptions.

Türkiye's concerns over Syria's support for the PKK further incentivized security ties with Israel, with Ankara procuring Israeli-made military equipment to enhance its counterinsurgency operations. In parallel, economic relations expanded significantly in the 1990s, as Türkiye increased exports to Israel in agriculture, textiles, and infrastructure while Israeli investments in Türkiye's water and energy sectors strengthened commercial ties. Despite occasional diplomatic friction, trade, tourism, and investment helped normalize relations.

Nonetheless, by the 2000s, rising regional instability and the political transformation under the AKP government introduced new dynamics, challenging the sustainability of these strategic and economic bonds.

During the 1990s and 2000s, the economic dimension of Turkish-Israeli relations gained momentum, particularly through trade in agriculture, textiles, and defense-related sectors. This cooperation was not solely based on mutual economic benefit but also reflected a broader strategic pragmatism. Türkiye's decision to maintain strong economic ties with Israel, even amid intermittent diplomatic rifts, demonstrated the prioritization of national interest over ideological consistency. Trade volume between the two countries, which steadily increased throughout the late 1990s and early 2000s, underscores the resilience of this partnership despite regional political upheavals. As Kırbaşoğlu and Hasançebi (2024) argue, the bilateral economic agenda served as a stabilizing factor and exemplified Türkiye's realist approach to foreign policy, where economic functionality outweighed symbolic political gestures.

Evolving Dynamics and Diplomatic Realignments (2010–2024)

In recent years, Turkish Israeli relations have fluctuated between diplomatic crises and normalization efforts. A significant low point was the Mavi Marmara incident in 2010, where a clash between Israeli soldiers and Turkish activists on a flotilla to Gaza resulted in the deaths of ten activists and a severe diplomatic fallout.

Following this event, intelligence cooperation between the two countries entered a more cautious and fragmented phase. A Turkish National Intelligence Organization (MİT) report dated February 24, 2011, suggested that Israel had supported PKK militants in

northern Iraq, including allegations of Mossad training activities and involvement in the 2010 İskenderun attack. These suspicions were rooted in concerns that Israel favored the establishment of an independent Kurdish state for its own strategic interests (Yesevi, 2020,:4; Koç, 2011).

Nevertheless, diplomatic de-escalation gained traction in 2013, when Israeli Prime Minister Netanyahu issued a formal apology for the Mavi Marmara incident. Mossad chief Tamir Pardo's visit to Ankara in June 2013 marked a notable turning point. Reports suggested that Pardo conveyed intelligence regarding Iran's Revolutionary Guards cooperating with Syria's intelligence agency (El Muhaberat) in activities hostile to Türkiye (Yesevi, 2020).

Despite these tensions, the landscape of regional politics shifted with the Abraham Accords (2020), which established formal diplomatic ties between Israel and several Arab states. Türkiye initially criticized these agreements, arguing they prioritized economic and strategic interests over Palestinian rights (SWP, 2023).

However, by 2022, Türkiye initiated a diplomatic rapprochement with Israel. In March 2022, Israeli President Isaac Herzog visited Ankara, marking a significant step toward restoring relations. This visit was followed by the reinstatement of full diplomatic ties and ambassadorial appointments in August 2022 (Wilson Center, 2023).

Still, underlying political tensions persisted. The 2023 Israeli-Palestinian conflict reignited friction, with Turkish President strongly condemning Israeli military actions in Gaza and expressing support for Palestinian self-determination (Financial Times, 2023). In response, Israel recalled its diplomatic representatives from Türkiye, once again straining relations.

Despite these political disruptions, the economic dimension of bilateral ties has shown remarkable resilience. As of 2022, bilateral trade exceeded \$8.4 billion, making Israel one of Türkiye's key economic partners (ISPI, 2023). The energy sector remains an area of mutual interest, with discussions on a potential Mediterranean gas pipeline linking Israeli natural gas resources to European markets via Türkiye (Washington Institute, 2024).

Trade resilience despite political fluctuations has been a recurring pattern in Turkish-Israeli relations. For instance, even during periods of intense diplomatic strain such as after the 2010 Mavi Marmara incident or the 2023 Gaza conflict bilateral trade not only endured but in some cases expanded. Demir and Yayar (2025) argue that from 2013 to 2024, political crises had limited long-term effects on economic exchanges, highlighting a compartmentalized and interest-driven foreign policy approach focused on economic pragmatism.

Türkiye's evolving regional strategy, particularly its growing engagement with Gulf states such as the United Arab Emirates (UAE) and Saudi Arabia, has also influenced its Israel policy. By 2023, trilateral meetings involving Türkiye, Israel, and Gulf nations focused on trade, security, and infrastructure development (Sharq Forum, 2022).

In 2024, Israeli Prime Minister Benjamin Netanyahu and President Erdoğan engaged in direct talks, emphasizing energy cooperation, regional security, and counterterrorism. However, Türkiye's unwavering support for Palestinian sovereignty continues to create

diplomatic friction, ensuring that Turkish-Israeli relations remain complex and subject to geopolitical shifts (Financial Times, 2024).

These recent interactions affirm the article's central argument that Turkish-Israeli relations, while ideologically divergent, have consistently been guided by strategic pragmatism. The persistence of economic and intelligence cooperation amid political tensions demonstrates how national interests override value-based alignments. This highlights the growing relevance of issue-specific collaboration in foreign policy, especially in regions marked by volatility and overlapping rivalries.

As these evolving dynamics show, the bilateral relationship though periodically strained continues to be shaped by shifting regional alignments, shared economic priorities, and persistent political sensitivities. In this context, a comprehensive historical assessment becomes essential to understand the cyclical nature of cooperation and crisis in Turkish-Israeli relations.

Conclusion

Turkish-Israeli relations have evolved through multiple historical, geopolitical, and strategic phases, shaped by domestic politics, regional dynamics, and broader international developments. While historical ties between the Turkish nation and Jewish communities date back to the Ottoman Empire, the modern bilateral relationship gained its current structure through a combination of post-World War II developments, including early Jewish migration from Türkiye to Palestine, and the establishment of the State of Israel. This foundational migration, prompted by domestic sociopolitical factors and global trends such as the rise of European antisemitism, laid important groundwork for diplomatic engagement in the ensuing decades.

From the Cold War era onward, Türkiye and Israel developed a fluctuating relationship, characterized by periods of strategic cooperation and political tension. During the Cold War, security imperatives particularly concerns about Soviet influence and regional instability encouraged bilateral intelligence sharing and military cooperation, even as Türkiye maintained a careful balancing act with Arab states. The post-Cold War era introduced new opportunities for collaboration, especially in the 1990s, when defense agreements and trade partnerships deepened ties under a shared framework of strategic pragmatism. However, the rise of the AKP government brought with it a recalibrated foreign policy, with increased emphasis on Türkiye's role in the Muslim world and heightened advocacy for the Palestinian cause, which at times generated friction with Israeli policies.

More recently, regional diplomacy has continued to test the durability of bilateral ties. The Abraham Accords (2020) reshaped the geopolitical landscape, prompting Türkiye to reexamine its role and relationships in the Middle East. Though initially critical of these normalization agreements between Israel and several Arab states, Ankara subsequently engaged in its own rapprochement with Israel, culminating in the restoration of full diplomatic relations in 2022. Nevertheless, recurring tensions over Israeli-Palestinian conflicts including the escalations in 2023 and 2024 have continued to strain relations, especially at the political level.

Despite such challenges, economic cooperation particularly in energy, infrastructure, and trade has provided a stabilizing layer in bilateral engagement. Shared interests in energy transit, technological exchange, and regional security continue to create space for pragmatic cooperation, even amid political disagreement.

The trajectory of Turkish-Israeli relations reflect the multi-layered nature of foreign policy in the Middle East, where history, geography, and shifting alliances interact in complex ways. As two non-Arab powers in a predominantly Arab region, Türkiye and Israel have at times found strategic convergence, particularly in areas such as counterterrorism and regional stability. Türkiye's role as a NATO member and regional actor has further contributed to the functional, if at times contentious, nature of its relationship with Israel.

In conclusion, Turkish-Israeli relations illustrate how bilateral partnerships in volatile regions are shaped by a dynamic interplay of security imperatives, domestic political shifts, and evolving global trends. While this study has emphasized the pragmatic underpinnings of the relationship, it also acknowledges the fragility inherent in alliances that must navigate both internal pressures and external volatility. Moving forward, the ability of both states to compartmentalize disputes and sustain dialogue will likely determine the resilience and strategic relevance of their cooperation in an increasingly uncertain international environment.

References

- Altunışık, M. (2000, April). The Turkish-Israeli rapprochement in the post-Cold War era. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/240521503_The_Turkish-Israeli_rapprochement_in_the_post-Cold_War_era
- Altunışık, M. B. (2022). Türkiye's approach to the Abraham Accords: Regional implications and policy recalibration. *Middle East Policy Journal*, 29(4), 45-63.
- Arbell, D. (2014). The U.S. - Türkiye - Israel Triangle. Washington: Brookings Institution. Retrieved from <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/USTürkiyeIsrael-TriangleFINAL.pdf>
- Aytürk, İ. (2009, April 01). Between crises and cooperation: The future of Turkish-Israeli relations. *Insight Türkiye*. Retrieved from <https://www.insightTürkiye.com/article/between-crises-and-cooperation-the-future-of-turkish-israeli-relations>
- Bali, R. N. (2012). *Model Citizens of the State: The Jews of Türkiye during the Multi-Party Period*. Fairleigh Dickinson University Press.
- Bayraktar, H. (2006). The anti-Jewish pogrom in Eastern Thrace in 1934: New evidence for the responsibility of the Turkish government. *Patterns of Prejudice*, 40(2), 95-111. DOI: 10.1080/00313220600634238
- Bengio, O. (2004). *The Turkish-Israeli relationship: Changing ties of Middle Eastern outsiders*. New York: Palgrave Macmillan. DOI: 10.1057/9781403979452
- Bölükbaşı, S. (1999). Behind the Turkish-Israeli alliance: A Turkish view. *Journal of Palestine Studies*, 29(1), 21-35. DOI: 10.1525/jps.1999.29.1.02p0003d

- Brandenburg, R. (2006, February). No longer newlyweds: The evolution of Turkish foreign policy toward Israel. *Turkish Policy Quarterly*. Retrieved from <http://turkishpolicy.com/article/173/no-longer-newlyweds-the-evolution-of-turkish-foreign-policy-towards-israel-winter-2005>
- Demir, D., & Yayar, R. (2025). Siyasi krizlerin gölgesinde Türkiye-İsrail ticari ilişkileri üzerine bir değerlendirme. *Erciyes Akademi*, 39(1), 180–205.
- Financial Times. (2023). Erdoğan and Netanyahu discuss Israel-Türkiye relations amid Gaza tensions. *Financial Times*. Retrieved from <https://www.ft.com/content/7b90a0de-d449-4a62-aa78-07281c527341>
- Institute for International Political Studies (ISPI). (2023). Türkiye in the MENA region: Challenges and strategic priorities. Retrieved from <https://www.ispionline.it/wp-content/uploads/2023/08/ISPI-Report2023-Turkiye-in-the-MENA-Region.pdf>
- Kırbaçoğlu, F., & Hasançebi, M. (2024). Ekonomik faydacılığın bir örneği olarak Türkiye-İsrail ilişkileri. *Novus Orbis: Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Dergisi*, 6(1), 4–28.
- Kıbaroğlu, M. (2022). Strategic realignment: Türkiye-Israel relations in the post-Cold War era. *Turkish Journal of International Relations*, 18(2), 112-129.
- Koç, H. (2011). “Ortadoğu’da Yeni Güç Dengeleri ve Türkiye.” *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi*, 2(1), 383–395.
- Nachmani, A. (1987). *Israel, Türkiye, and Greece: Uneasy relations in the Eastern Mediterranean*. London: Taylor & Francis.
- Özcan, G. (2023). Türkiye’s diplomatic pivot: From skepticism to strategic engagement with Israel. *Foreign Policy Review*, 10(3), 56-74.
- Özcan, G. (2024). Economic pragmatism versus political tensions: The evolving Türkiye-Israel relationship. *Journal of Middle Eastern Studies*, 15(1), 88-106.
- Pipes, D. (1998). A new axis: The emerging Turkish-Israeli entente. Retrieved from <http://www.danielpipes.org/293/a-new-axis-the-emerging-turkish-israeli-entente>
- Şahin, T. (2023). Regional crises and Türkiye’s foreign policy shifts: The impact of the 2023 Israel-Palestine escalation. *Turkish Political Review*, 9(2), 33-51.
- Şahin, T. (2024). Türkiye and Israel in 2024: The prospects and challenges of bilateral relations. *Journal of Contemporary Middle Eastern Affairs*, 11(1), 72-90.
- Sharq Forum. (2022). Türkiye’s reconciliation efforts in the Middle East. Sharq Research Forum. Retrieved from <https://research.sharqforum.org/tr/2022/05/24/turkiye-israil-iliskileri/>
- Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP). (2023). Türkiye’s reconciliation efforts in the Middle East. Retrieved from <https://www.swp-berlin.org/publikation/Türkiyes-reconciliation-efforts-in-the-middle-east>
- The Washington Institute. (2024). Israel-Türkiye relations: Nearing rupture? Retrieved from <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/israel-Türkiye-relations-nearing-rupture>

The Wilson Center. (2023). Türkiye-Israel relations after October 7: Layers of complexity and posturing. Retrieved from <https://www.wilsoncenter.org/article/Türkiye-israel-relations-after-october-7-layers-complexity-and-posturing>

Toktaş, Ş. (2006). Türkiye's Jews and their immigration to Israel. Middle Eastern Studies, 42(3), 505-519. DOI: 10.1080/00263200500521479

Yavuz, M. H. (1997, October 01). Turkish-Israeli relations through the lens of the Turkish identity debate. Journal of Palestine Studies, 27(1), 22-42. Retrieved from <http://jps.ucpress.edu/content/27/1/22>

Yesevi, C. G. (2020). *İsrail-Türkiye İlişkilerinin Değerlendirilmesi*. 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü. Retrieved from <https://www.21yyte.org/makale/israil-turkiye-iliskilerinin-degerlendirilmesi>

The Historical Analysis of the Turkish National Police's Contribution to United Nations Peacekeeping Operations

Türk Polis Teşkilatı'nın Birleşmiş Milletler Barış Operasyonlarına Katkısının Tarihsel Analizi

Alptekin ASLANTAŞ

Dr. Independent Researcher,
ORCID: 0000-0001-9098-0759, e-mail: alpaslantas@gmail.com

Abstract

This study analyzes Türkiye's evolving role in global peace and security by examining the historical contributions of the Turkish National Police (TNP) to United Nations Peacekeeping Operations (UN PKOs). Since its initial deployment in the United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina (UNMIBH) in 1996, the TNP has participated in numerous missions, contributing to the promotion of public order, the rule of law, and human rights. Particular emphasis is placed on Türkiye's involvement in the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK), the mission with the highest number of TNP personnel deployed, as well as the increasing engagement of female police officers in line with the UN's gender mainstreaming policies. The study adopts a qualitative approach, supplemented by quantitative data extracted from the UN's official "Troop and Police Contributors" database. These data, compiled and analyzed by the author, are presented through tables and graphs. By utilizing previously unexplored data, this research provides an original, interdisciplinary, and data-driven contribution to a relatively underexamined area within Turkish academic literature. The study concludes with policy recommendations to enhance Türkiye's future participation in UN PKOs.

Keywords: Turkish National Police, Peacekeeping Operations, United Nations, UNPOL, International Security.

Öz

Bu çalışma, Türk Polis Teşkilatı'nın (TPT) Birleşmiş Milletler Barışı Koruma Operasyonlarına (BM BKO) yaptığı tarihsel katkılar üzerinden Türkiye'nin küresel barış ve güvenlik alanındaki dönüşen rolünü analiz etmeyi amaçlamaktadır. Türk polisinin ilk olarak 1996 yılında Bosna-Hersek'teki Birleşmiş Milletler Misyonu'na (UNMIBH) katılımıyla başlayan süreçte, TPT birçok operasyona iştirak etmiş ve kamu düzeninin sağlanması, hukukun üstünlüğü ve insan haklarının korunması konularında uluslararası çabalara önemli katkılar sunmuştur. Çalışma, özellikle Türkiye'nin en fazla personel katkısında bulunduğu Kosova'daki Birleşmiş Milletler Geçici Yönetim Misyonu'na (UNMIK) katılımına ve BM'nin toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları doğrultusunda kadın polis memurlarının artan katılımına odaklanmaktadır. Nitel bir araştırma yöntemi benimsenen çalışmada, BM'nin resmî "Askeri ve Polis Katkı Sağlayan Ülkeler" veri tabanından elde edilen nicel veriler de kullanılmış; bu veriler yazar tarafından derlenmiş ve tablolar ile grafikler aracılığıyla sunulmuştur. Bu yönüyle çalışma, daha önce kullanılmamış verilere dayanan özgün bir katkı sunmakta; Türk akademik literatüründe yeterince incelenmemiş bir konuya disiplinler arası ve veri temelli bir yaklaşım getirmektedir. Çalışma, Türkiye'nin gelecekteki BM BKO'larına katılımını güçlendirmeye yönelik politika önerileriyle sona ermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Polis Teşkilatı, Barış Operasyonları, Birleşmiş Milletler, BM Polisi, Uluslararası Güvenlik.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 14.04.2025	Kabul Tarihi / Accepted 27.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Aslantaş, A. (2025). The Historical Analysis of the Turkish National Police's Contribution to United Nations Peacekeeping Operations, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 139-155.		

Introduction

Following the Second World War, the United Nations (UN) assumed a central role in establishing global peace and ensuring sustainable stability. Since its first peacekeeping operation (PKO) in 1948, aimed at managing conflicts arising from the establishment of the State of Israel, the UN has conducted over 70 operations across various regions. Initially, these missions were predominantly military in nature, focusing primarily on monitoring and reporting ceasefire violations. However, since the late 1990s, UN PKOs have evolved into complex structures that incorporate military components, civilian experts, and police units.

This transformation began in 1960 with the deployment of police personnel under the United Nations Operation in the Congo (ONUC). The institutionalization of police functions within UN missions was further solidified in 1964 with the creation of the first formal Police Unit under the United Nations Peacekeeping Force in Cyprus (UNFICYP). These early developments highlighted the growing importance of police forces within PKOs, and by the 1990s, police components had become indispensable elements of such missions.

It was nearly three decades later that Türkiye began contributing police personnel to UN PKOs, starting with its involvement in the United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina (UNMIBH). Since then, Türkiye has progressively played a more active role in international peacekeeping. Particularly from the 1990s onward, as the global demand for PKOs surged, the contribution of the Turkish National Police (TNP) has significantly increased.

This study explores the role of the TNP in UN PKOs from a historical and analytical perspective. It aims to analyse the types of operations in which Turkish police have participated, their specific roles, and the nature of their contributions. A particular focus is placed on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK), the mission with the highest number of TNP personnel. The study also assesses the participation of female officers in light of the UN's gender equality framework. The analysis is based on secondary quantitative data obtained from official UN sources and publicly available reports.

Adopting both historical and case-based methodologies, the article situates Türkiye's contributions within the broader context of institutional development and international norms. The findings highlight Türkiye's growing commitment to UN PKOs, particularly in areas requiring civilian policing expertise and gender-sensitive engagement. By offering data-driven insights and a focused case study, the article provides an original contribution to the limited literature on Türkiye's involvement in UN peace and security initiatives.

United Nations Peacekeeping Operations

The UN was established in 1945 with the primary objective of maintaining international peace and security. To achieve this aim, the organization functions through a variety of institutional mechanisms. According to the UN Charter, the responsibility for ensuring global security is vested in the United Nations Security Council (UNSC). In fulfilling this mandate, the UNSC utilizes a range of intervention tools, including conflict prevention,

peacemaking, peace enforcement, peacebuilding, and peacekeeping (United Nations, 2008).

Although the UN Charter does not explicitly mention PKOs, such interventions have gradually become institutionalized within the UN's operational framework and have evolved into one of the most critical instruments of the organization's peace and security architecture (Aslantaş, 2019). The early PKOs conducted during the Cold War period were primarily military in nature, focusing on monitoring ceasefire agreements between conflicting parties and reporting violations in the field. During this period, the role of UN personnel was considerably limited, mainly involving the maintenance of balance between parties in conflict zones, refraining from direct intervention, and serving as neutral observers (Findlay, 2002).

However, from the mid-1990s onward, significant changes in the international security environment such as the rise in civil wars, the emergence of non-state armed actors, and the weakening of state structures rendered traditional peacekeeping approaches increasingly inadequate. In this context, peacekeeping activities evolved into broader and more multidimensional frameworks, giving rise to a new intervention model that actively involves not only military components but also civilian experts and police personnel (Bellamy & Williams, 2010). This new model, known as "Multidimensional Peacekeeping," goes beyond the traditional mandate of maintaining ceasefires and incorporates a broad spectrum of objectives. These include training local security forces, strengthening the rule of law, supporting democratic institutions, monitoring electoral processes, safeguarding human rights, and promoting gender equality (Durch, 2006).

The first two peacekeeping PKOs mandated by the UN were the United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO), established in 1948, and the United Nations Military Observer Group in India and Pakistan (UNMOGIP), established in 1949. Both missions remain active today, primarily tasked with observation and monitoring responsibilities. These early operations, carried out with a limited number of personnel and minimal intervention, rely on unarmed UN military observers to fulfil their mandates (Findlay, 2002).

A significant turning point in the evolution of UN peacekeeping occurred with the establishment of the United Nations Emergency Force (UNEF I) in 1956, in response to the Suez Crisis. As the first armed PKO, UNEF I marked the UN's expanded capacity to deploy peacekeepers in more complex and volatile environments. This expansion was further demonstrated by the launch of the United Nations Operation in the Congo (ONUC) in 1960, which, with approximately 20,000 military personnel, became the largest peacekeeping mission of its time (United Nations, 2025). These missions underscored the insufficiency of purely diplomatic efforts and the increasing necessity of incorporating military capacity to maintain international peace.

The post-Cold War period witnessed a sharp increase in both the number and scale of PKOs. Between 1989 and 1994, the UNSC authorized 20 new missions, accompanied by a significant rise in UN peacekeeping personnel. Unlike earlier operations composed exclusively of military observers, these missions adopted an integrated approach, bringing together military, police, and civilian components. In line with this shift, the UN developed a new institutional framework designed to support long-term peacebuilding.

This structure incorporated experts from a diverse range of fields, including political affairs, human rights, humanitarian assistance, institutional reform, civilian protection, and gender equality, into mission mandates, thereby enhancing the strategic and operational scope of peacekeeping efforts (Durch, 2006).

The Role of Police in UN Peacekeeping Operations

Although police officers were first deployed by the UN in 1960 and the first formal police unit was established in 1964, the United Nations Police (UNPOL) only emerged as an institutionalized and effective actor in PKOs in the latter half of the 1990s. A critical turning point in this process was the series of peacekeeping missions launched in response to the conflicts following the dissolution of Yugoslavia. These missions marked a significant expansion of police roles within UN operations, as the contribution of police personnel became increasingly central (United Nations, 2025).

Among these missions, the UNMIK stands out as particularly significant. Unlike traditional PKOs that operated primarily in advisory roles, UNMIK was mandated with executive authority, enabling UNPOL not only to conduct routine policing tasks but also to play a leading role in the establishment and management of local security institutions (Aslantaş, 2025). Moreover, UNMIK deployed the largest number of Civilian Police (CIVPOL) personnel in UN peacekeeping history (Aslantaş & Özdal, 2023). This development reflects the expanded and increasingly strategic role of police within UN peacekeeping, establishing UNPOL as a critical actor in peacebuilding and institutional reform processes. UNMIK thus serves as a model for integrating policing into broader security sector reforms, demonstrating the potential of police contributions beyond traditional law enforcement.

Another significant innovation of this mission was the deployment of Formed Police Units (FPU), which are organized units assigned to handle public order situations, often referred to as "riot police" in many countries (United Nations, 2025). Following their introduction in UNMIK, FPU units became indispensable and institutionalized components of PKOs. The consistent presence of FPUs in these missions demonstrates the evolving and expanded roles of the police force in UN peacekeeping strategies. This model has contributed not only to the management of public order but also to strengthening the capacity of local security forces and building trust within local communities.

In 2005, the term CIVPOL was officially replaced by UNPOL, which today operates through two main components: Individual Police Officers (IPOs) and FPUs. IPOs are typically deployed on an individual basis and focus on mentoring, advising, and training local police forces to strengthen institutional capacity. In contrast, FPUs are pre-formed, well-equipped units tasked with crowd control and public order functions, particularly in unstable environments. Together, these two components form the operational backbone of UNPOL's field presence (Aslantaş, 2025).

One of the major turning points in the history of UNPOL was the release of the reform document commonly referred to as the "Brahimi Report" in 2000, which was prepared with the aim of enhancing the effectiveness of PKOs (United Nations, 2000). Drafted by an independent panel chaired by Algerian diplomat Lakhdar Brahimi, the report critically

assessed the UNs' past shortcomings in peacekeeping and emphasized the need to build a stronger, more rapid, and more effective peacekeeping capacity. The report clearly stated that relying solely on military components in PKOs is insufficient, and that such missions must be supported by civilian and police elements.

The Brahimi Report paved the way for a series of structural reforms aimed at enhancing the effectiveness and rapid deployment of police capacities. In line with these recommendations, the Standing Police Capacity (SPC), a permanent unit composed of police experts, was established in 2005 in Brindisi, Italy. The SPC's core mandate is to facilitate the swift and effective establishment of police components in peacekeeping missions, particularly by enabling immediate deployment in emergencies without waiting for the arrival of seconded IPOs from Member States (Weinlich, 2014).

Following the release of the Brahimi Report, a significant increase in the number of police personnel deployed in PKOs can be observed. In December 1992, the total number of uniformed personnel across all missions was 52,154, of which 4,413 (8.5%) were police officers (United Nations, 1992). By 2000, this number had risen to 7,725 police officers out of a total of 37,733 uniformed personnel, marking the highest percentage recorded to date at 20.5% (United Nations, 2000). In 2010, the number of police officers in PKOs reached 14,322, comprising 17.5% of the total 82,014 uniformed personnel (United Nations, 2010). As of January 2025, a total of 6,131 police officers, 4,333 from FPU and 1,798 IPOs are deployed among 61,197 uniformed personnel, representing approximately 10% of the total (United Nations, 2025). As the data illustrates, the number of police officers in PKOs peaked following the introduction of the Brahimi Report but has gradually declined over time.

UNPOL Areas of Responsibility

The tasks of international police personnel deployed in PKOs are categorized into four distinct areas according to the “*Strategic Guidance Framework for International Policing*” (SGF), which was implemented in 2014 (United Nations, 2014):

1. *Police Administration*: This area encompasses essential administrative processes, including budget management, procurement, record-keeping, archiving, and personnel management, all aimed at ensuring the effective and efficient operation of police units.
2. *Police Capacity-Building and Development*: Focused on enhancing the institutional capacity of local police forces and the training and development of security actors, this category aims to ensure the long-term sustainability of international peace efforts.
3. *Police Command*: This category covers the leadership, planning, coordination, and resource management skills required to effectively manage multidimensional and complex PKOs.
4. *Police Operations*: This area involves daily security duties, including community policing and intelligence-led policing approaches, such as conducting investigations, maintaining public order, and, when necessary, carrying out special operations (United Nations, 2014).

On the other hand, FPU's generally consist of 140-160 personnel and tasked with three main responsibilities:

- Maintaining public order,
- Protecting UN personnel and facilities,
- Supporting police operations that do not involve military threats but require coordinated intervention (United Nations, 2014).

Among the police personnel deployed in PKOs, Specialized Police Teams (SPTs) constitute a third category alongside IPOs and FPU's (Turgay, 2025). These teams play a crucial role, particularly in enhancing the capacity of local police forces and performing tasks that require specialized expertise. The first deployment of SPTs occurred in 2010 as part of the United Nations Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH), serving as a significant example of such a structure. Following the MINUSTAH, a total of 14 SPT teams were deployed and assigned responsibilities across five different PKOs (Hunt, 2024).

SPTs are composed of expert IPOs who provide specialized policing support to the host state's police forces, focusing on enhancing local police capacity in specific technical areas. Recently, these teams have been frequently called upon for efforts to protect children and women. Each team consists of experts from a single Member State or a small number of Member States with specialized skills in areas such as investigations, serious and organized crime, Sexual and Gender-Based Violence (SGBV), or community-oriented policing (United Nations, 2024).

Another key category of assignment in PKOs is the "Professional Police" positions. Personnel in these roles are professional decision-making managers who are temporarily incorporated into the UN's staff, enjoying employment rights and salary benefits similar to those of permanent UN personnel. Professional Police Officers assume managerial responsibilities by commanding UNPOL personnel in PKOs. These individuals are selected through a highly competitive and rigorous process and are appointed to represent their countries at the highest level. Chosen from among hundreds of candidates, these professional managers play a vital role in ensuring the effectiveness and efficiency of PKOs. As of 2020, the TNP had secured only 15 Professional Police assignments since 1996 (General Directorate of TNP, 2020), a number which had increased to 20 by 2025.

Personnel Selection for UNPOL

The UN does not maintain a permanent police force for deployment in PKOs. Instead, personnel required for these missions are selected through a recruitment board led by a representative from UN Headquarters in New York. The initial stage of the selection process assesses candidates' written and spoken language proficiency, followed by interviews to evaluate their professional experience and familiarity with the UN system. During the interview, the board also determines which of the four core areas of police work in PKOs the candidate is best suited for. This approach ensures the deployment of personnel whose qualifications align with each mission's specific needs. Candidates who pass the language assessment proceed to a practical driving test to evaluate their vehicle operation skills, followed by a firearms proficiency test. Those who fail the firearms test remain on an eligibility list for missions that do not require weapons (Aslantaş, 2025).

Each PKO submits its personnel requirements, including the number and qualifications, to the UN Headquarters. Based on these requests, the UN considers factors such as the representation rates of member states in PKOs and their rotation cycles. It then invites the Permanent Missions of relevant member states to deploy personnel who have successfully passed the selection process. In response, member states nominate their selected candidates to UN Headquarters following the same procedure, thereby initiating the deployment process (Aslantaş, 2025).

Contribution of the Turkish National Police to UN Peacekeeping Operations

There is no official report, comprehensive analysis, or publicly available document on the institutional website of the TNP regarding Türkiye's contributions to PKOs. The most comprehensive study in this area is the "Türkiye Peacekeeping Database" project developed by Haldun Yalçınkaya and his team. This project documents all international missions in which Türkiye participated between 1988 and 2015, including the number of police and military personnel deployed (Yalçınkaya, 2018). Additionally, a 2021 study focusing on Türkiye's contributions to international policing activities also draws on data from this project (Yılmaz, 2021).

Since this study focuses exclusively on Turkish police personnel deployed in UN PKOs, all data used were obtained directly from the UNs' official website under the section titled "Troop and Police Contributors," collected on a monthly and yearly basis. These data were analysed and compiled into tables by the author. Given that the statistics are based on the monthly salary payments made by the UNs to deployed personnel, they are considered to provide the most accurate and realistic representation.

Within this framework, Türkiye made its first contribution to UN PKOs in March 1996 by deploying four personnel to the UNMBIH. Since this initial deployment, Türkiye has contributed significantly to the UN's peace and stability efforts by participating in a total of 28 different PKOs to date. However, Türkiye has only contributed personnel under the IPO category, without participation in FPU or SPT roles. According to statements from the General Directorate of TNP in 2020, over 2,000 Turkish police officers have participated in PKOs since 1996, with nearly 700 of whom are experienced officers who have served in multiple missions (General Directorate of TNP, 2020).

Following its initial deployment in Bosnia and Herzegovina in 1996, Türkiye's contributions to PKOs have continued across various regions, including Yugoslavia, Kosovo, East Timor, the Democratic Republic of the Congo, Sierra Leone, Haiti, Burundi, Liberia, Côte d'Ivoire, Sudan, Darfur, the Central African Republic, Chad, Afghanistan, Mali, Abyei, and Yemen.

The UN peacekeeping operations to which Türkiye has contributed include:

1. UNMIBH (United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina)
2. UNPREDEP (United Nations Preventive Deployment Force)
3. UNMIK (United Nations Interim Administrative Mission in Kosovo)
4. UNTAET (United Nations Transitional Administration in East Timor)
5. MONUC (United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo)

6. UNMISET (United Nations Mission of Support in East Timor)
7. UNAMSIL (United Nations Mission in Sierra Leone)
8. MINUSTAH (United Nations Stabilization Mission in Haiti)
9. ONUB (United Nations Operation in Burundi)
10. UNMIL (United Nations Mission in Liberia)
11. UNOCI (United Nations Operations in Côte d'Ivoire)
12. ONUCI (United Nations Operation in Côte d'Ivoire)
13. UNMIS (United Nations Mission in the Sudan)
14. UNOTIL (The United Nations Office in Timor-Leste)
15. UNIOSIL (United Nations Integrated Office in Sierra Leone)
16. UNMIT (United Nations Integrated Mission in Timor-Leste)
17. BINUB (United Nations Integrated Office in Burundi)
18. UNAMID (United Nations Hybrid Operation in DARFUR)
19. MINURCAT (United Nations Mission in the Central African Republic and Chad)
20. MONUSCO (United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo)
21. UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan)
22. UNMISS (United Nations Mission in South Sudan)
23. MINUSMA (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali)
24. MINUSCA (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in the Central African Republic)
25. MINUJUSTH (United Nations Mission for Justice Support in Haiti)
26. UNITAMS (United Nations Integrated Transition Assistance Mission in Sudan)
27. UNISFA (United Nations Interim Security Force for Abyei)
28. UNMHA (United Nations Mission to support the Hudaydah Agreement)

As shown in Table 1, Türkiye's contributions to UN PKOs during the first three years remained limited and were concentrated primarily in its immediate region, the Balkans. During this period, only a small number of personnel were deployed to the UNMIBH (Bosnia and Herzegovina) and UNPREDEP (North Macedonia) missions. However, a significant increase in deployments occurred in 2000 with the establishment of the UNMIK mission in Kosovo. This upward trend continued with Türkiye's participation in the UNTAET mission in East Timor in 2001, followed by the MONUC mission in the Democratic Republic of the Congo in 2002. These deployments marked a pivotal shift, as TNP extended their involvement beyond the Balkans to address regional conflicts in Asia and Africa for the first time, representing a major step toward contributing to global peace efforts. By 2004, Türkiye expanded its peacekeeping footprint to the Americas by participating in the MINUSTAH mission in Haiti, which addressed another regional crisis. The TNP's contribution to this mission began in 2014 and continued without interruption until its conclusion in 2017. This period reflects Türkiye's growing commitment to geographical diversification in its peacekeeping engagements.

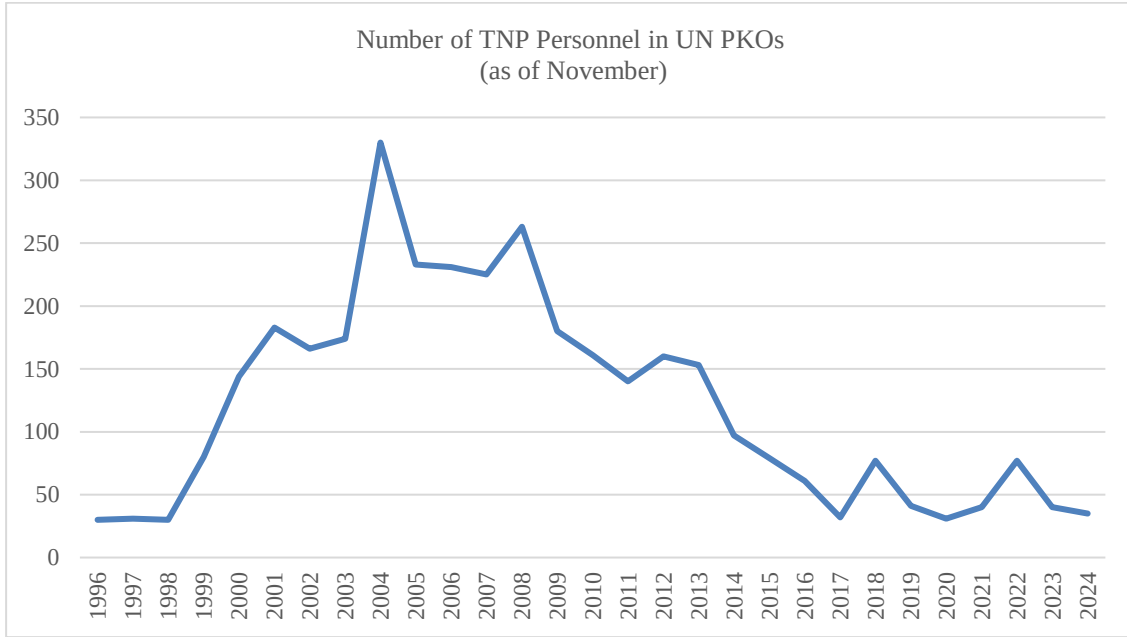
In addition, the majority of the UN PKOs to which Türkiye has made the most substantial contributions are located on the African continent. Prominent among these missions are those in Liberia (UNMIL), Côte d'Ivoire (UNOCI), Sudan (UNMIS), Darfur (UNAMID), the Democratic Republic of the Congo (MONUSCO), South Sudan (UNMISS), and Mali

(MINUSMA). Türkiye's extensive engagement in Africa is closely linked to the declaration of 2005 as the "Year of Africa," which marked a significant turning point in Turkish foreign policy. This strategic initiative aimed to deepen Türkiye's relations with the continent not only in terms of trade but also in the areas of security and peacebuilding.

	U N M I B H	U N P R E D E P	U N M I K	U N T A E T	M O N U C	U N M I S E T	U N A M S I L	M I N U S T A H	O N U B	U N M I L	U N O C I	O N U C I	U N M I S	U N O T I L	U N I O S I L	U N M I T	B I N U B	U N A M I D	M I N U R C A T	M O N U S C O	U N A M A	U N M I S S	M I N U S M A	M I N U S C A	M I N U J U S T H	U N I T A M S	U N I S F A	U N M H A	
1996	26	4																											30
1997	26	4																											30
1998	27	4																											31
1999	30																												30
2000	31		49																										80
2001	27		114	18																									159
2002	36		122	20																									178
2003			164		3	11	5														1								184
2004			158		13	1	7	1		34																			214
2005			207		11	6	5	8	3	34	10		1																285
2006			137		18			15	31			23	8	2	1														235
2007			151		5		28	33	20		27		1	8	2														275
2008			131		1		59	23	9		19		1	12	1	1													257
2009			7	10			46	25	18		32				12	3													153
2010			1	20			36	30	19	36				20	1	1	3		1										168
2011			1				41	24	13		24				21	11		15	1										151
2012			1				40	27	13						19		37		10		23								170
2013			1				21	25	15								58		14	24									158
2014			1				12	21	15								67		11	27	4								158
2015			1				17	11	7								15		2	21	4								78
2016			1				32	1	2								15		9	20	3	1							84
2017							16		1								19		5	20									61
2018			1														20		2	16	1			12					52
2019			1														34		9	19	2			7					72
2020			1														22		3	21									47
2021																	3		9	7	4								23
2022																			9	26	6					1			42
2023																			11	32	11	11							65
2024																			8		9		11						28
	203	12	1250	38	81	18	17	372	3	320	141	23	147	2	3	92	4	306	3	117	3	265	35	23	19	1	0	0	3498

Table 1: Number of TNP Personnel in UN PKOs by Year (as of March) (Source: Data compiled from the UN "Troop and Police Contributors" statistics page)

This involvement became increasingly institutionalized following the First Türkiye-Africa Cooperation Summit held in Istanbul in 2008, which laid the groundwork for more sustainable bilateral relations. The process was further strengthened during the Second Türkiye-Africa Partnership Summit in 2014, where a joint implementation plan focusing on peace and security was adopted. These summits reflect Türkiye's growing interest in Africa and underscore the continent's strategic significance within its foreign policy framework. Most recently, the Third Türkiye-Africa Partnership Summit in Istanbul in 2021 further consolidated Türkiye's engagement across Africa (Ministry of Foreign Affairs, 2021). Alongside Türkiye's intensified focus on Africa, it is important to note that, in recent years, the majority of UN PKOs have been deployed on the continent, while the number of missions suitable for global personnel deployment has gradually declined.

Graph 1: Number of TNP Personnel in UN PKOs (as of November) (Source: Data compiled from the UN “Troop and Police Contributors” statistics page)

Graph 1 illustrates the contribution of the TNP to UN PKOs over time. During the initial three years, Türkiye’s involvement remained relatively limited and stable. However, starting in 1999, a notable upward trend began, continuing through 2001. The TNP reached its historical peak in November 2004, with the deployment of 330 personnel across eight different UN PKOs. Although some fluctuations occurred in subsequent years, the number of deployed personnel stabilized at around 200 until 2008. From that point onward, a steady decline in annual deployments became apparent, marking a shift toward reduced engagement.

Table 2 presents the monthly personnel contributions of the TNP to all UN PKOs from 1996 to 2024. An examination of the data reveals that Türkiye’s contribution rose to 80 personnel in October 1999 and, for the first time, surpassed the 100 in April 2000 with 154 personnel deployed. This upward trajectory continued steadily, reaching 194 personnel in February 2004, surpassing 200 in March, and ultimately peaking at 330 personnel in November of the same year. This significant increase is closely linked to Türkiye’s robust support for the UNMIK mission in Kosovo, a region with which it maintains strong historical and cultural ties.

Between 2009 and 2014, the number of deployed missions increased, and Turkish police personnel were assigned to a broader range of geographical regions, resulting in a consistent contribution of over 100 personnel. However, beginning in October 2014, the number of deployed personnel fell back to double digits. This decline is primarily attributed to two key factors: the scaling down of major missions such as MINUSTAH, UNOCI, and UNMIL, and the disruption of overseas deployment processes due to domestic political developments in Türkiye. Moreover, the outbreak of the COVID-19 pandemic in 2019 severely constrained participation in international deployments. By

February 2021, the number of Turkish police officers serving in UN PKOs had decreased to 23, the lowest level recorded to date.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
1996			30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	300
1997	30	30	30	31	31	28	31	31	31	30	31	31	365
1998	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	30	30	370
1999	31	31	30	18	18	18	26	49	47	80	80	80	508
2000	80	80	80	154	173	171	158	165	165	152	144	141	1663
2001	169	164	159	160	152	170	158	144	171	177	183	182	1989
2002	181	179	178	178	177	168	157	183	163	166	166	163	2059
2003	162	162	184	184	184	188	184	186	185	163	174	177	2133
2004	193	194	213	190	224	277	283	283	328	328	330	288	3131
2005	288	291	285	236	310	310	243	243	232	234	233	236	3141
2006	236	236	235	235	236	162	246	240	229	240	231	242	2768
2007	271	274	275	275	254	239	213	151	189	195	225	207	2768
2008	241	239	257	256	252	274	288	284	278	275	263	257	3164
2009	176	168	153	177	177	182	170	166	161	184	180	169	2063
2010	141	164	168	163	156	155	151	147	157	156	161	160	1879
2011	155	152	151	134	134	144	121	142	140	124	140	152	1689
2012	148	153	170	160	171	164	150	146	146	149	160	157	1874
2013	163	162	158	159	147	164	160	158	158	161	153	141	1884
2014	141	142	158	152	139	116	112	104	104	88	97	82	1435
2015	87	83	78	88	74	68	72	87	92	90	79	77	975
2016	73	77	84	95	91	93	94	81	71	63	61	57	940
2017	56	53	61	65	62	59	52	47	46	33	32	33	599
2018	29	54	52	53	58	60	77	78	73	77	77	76	764
2019	75	77	72	77	70	72	58	50	45	40	41	42	719
2020	29	43	47	47	45	52	43	43	39	33	31	26	478
2021	32	21	23	23	35	32	37	37	38	38	40	39	395
2022	39	40	42	37	35	45	66	66	67	76	77	76	666
2023	70	67	65	67	63	61	58	50	43	40	40	43	667
2024	32	29	28	32	42	38	50	45	45	37	35	35	448
	3359	3396	3497	3507	3571	3571	3519	3467	3504	3490	3524	3429	41834

Table 2: Total Number of TNP Personnel in UN PKOs (Source: Data compiled from the UN “Troop and Police Contributors” statistics page)

Another significant factor contributing to the decline in personnel contributions is the "System-wide Strategy on Gender Parity" announced by United Nations Secretary-General António Guterres in 2017. This strategy aims to increase the representation of women at all levels across the UN system, including within PKOs. In line with this goal, the UN Police Division has launched various initiatives to enhance the participation of female police officers in peacekeeping missions. One such initiative requires that at least 25% of the personnel nominated by member states for peacekeeping roles be women. However, in countries like Türkiye, where the proportion of female police officers remains relatively low, this quota presents a practical challenge. It not only limits the number of male officers eligible for deployment but also constrains the overall number of personnel contributions, potentially diminishing the country's ability to meet its previous levels of engagement in UN PKOs.

Table 3 illustrates the number of different UN PKOs in which TNP personnel were simultaneously deployed over the years. Türkiye's contribution to UN PKOs began in March 1996 with deployments to the UNMIBH and UNPREDEP missions. This engagement expanded in 2000 with the addition of the UNTAET mission, increasing the number of concurrent deployments to three. A notable escalation occurred in July 2004, when Turkish police officers were assigned to seven different missions simultaneously,

signifying a qualitative shift in Türkiye's contribution to UN peacekeeping and reflecting a more ambitious and sustained commitment. From this point onward, and throughout the twelve-year period until September 2016, the number of PKOs to which Turkish police officers were concurrently assigned never fell below seven. Accordingly, the years between 2004 and 2016 can be regarded as the "golden era" of Türkiye's police contributions to international peace and security. The pinnacle of this era was reached in March and April 2010, when TNP personnel were deployed to a record eleven different missions concurrently, underscoring both the scale and strategic depth of Türkiye's international policing engagement during this period.

	Jan	Feb	Mar	Apr	May	June	July	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
1996			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
1997	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
1998	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
1999	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
2000	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
2001	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
2002	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	3
2003	3	3	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5
2004	5	5	5	5	6	6	7	7	8	8	8	8
2005	8	8	9	9	9	9	9	9	9	9	8	7
2006	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
2007	8	9	9	9	9	9	9	9	9	9	10	10
2008	10	10	10	9	9	9	9	9	8	8	8	8
2009	8	8	8	8	10	10	10	10	10	10	10	10
2010	10	10	11	11	9	10	9	9	9	9	10	9
2011	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	9	8
2012	8	8	8	8	8	8	8	7	7	8	8	7
2013	7	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8
2014	8	8	8	8	7	7	7	7	7	8	8	8
2015	8	8	8	9	8	9	9	9	9	9	9	9
2016	9	9	9	8	8	9	9	9	7	6	6	6
2017	6	6	5	6	6	5	4	4	4	4	4	4
2018	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
2019	6	6	6	6	6	6	7	7	5	5	5	4
2020	3	4	4	4	4	3	4	3	3	3	3	3
2021	3	4	4	4	4	4	5	5	6	6	6	5
2022	5	4	4	3	4	5	5	5	5	5	5	5
2023	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
2024	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4

Table 3: Representation of TNP in Different UN PKOs (Source: Data compiled from the UN "Troop and Police Contributors" statistics page)

The most comprehensive and effective contribution made by the TNP to the UN occurred within the framework of the UNMIK mission, established on June 10, 1999, by UNSC Resolution 1244, following the Kosovo War. In July 1999, shortly after the mission's establishment, Türkiye deployed two police officers to UNMIK. This early contribution was consistent with Türkiye's broader foreign policy objectives, particularly its desire to support the Turkish community in Kosovo. Türkiye was among the first countries to endorse and actively participate in the 78-day NATO air campaign aimed at compelling the withdrawal of Serbian forces from Kosovo. Its engagement, however, extended beyond military involvement; by contributing police personnel to the post-conflict

stabilization process, Türkiye underscored its long-term commitment to regional peace and security.

UNMIK

S.NO	MİSYON	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
1	January		49	120	124	148	153	214	137	141	119	26	1231
2	February		49	115	122	148	153	214	137	148	118	14	1218
3	March		49	114	122	164	158	207	137	151	131	7	1240
4	April		123	112	125	164	149	159	137	151	128	6	1254
5	May		123	111	124	167	158	228	135	148	128	6	1328
6	June		123	125	125	161	208	228	51	146	152	1	1320
7	July	2	110	114	113	159	207	167	134	137	148	1	1292
8	August	25	118	100	139	161	207	167	132	86	147	1	1283
9	September	25	118	123	119	161	256	134	125	114	136	1	1312
10	October	49	107	126	139	139	252	133	124	123	125	1	1318
11	November	49	107	125	139	150	250	138	121	131	124	1	1335
12	December	49	107	124	149	152	214	134	132	126	103	1	1291
		199	1183	1409	1540	1874	2365	2123	1502	1602	1559	66	15422

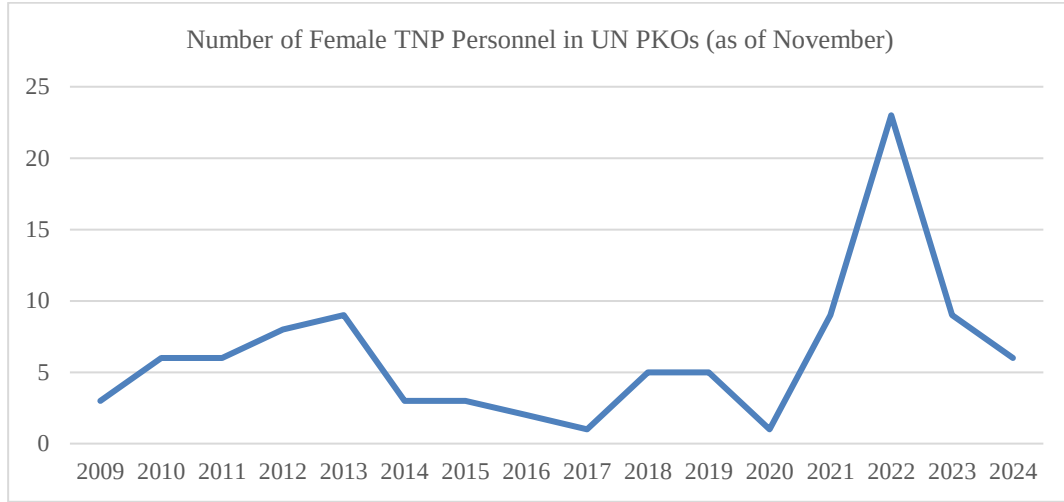
Table 4: Number of TNP Personnel Deployed to UNMIK Between 1999-2009 (Source: Data compiled from the UN “Troop and Police Contributors” statistics page)

As illustrated in Table 4, following Türkiye’s initial deployment to UNMIK, its contribution to the mission has steadily increased over the years. By September 2004, Türkiye had deployed 256 personnel to UNMIK, marking the highest level of contribution to this mission since its inception. This figure also constitutes the largest number of personnel that Türkiye has contributed to any single mission among the 28 different UN peacekeeping operations in which it has participated, underscoring the strategic and symbolic significance of Kosovo within Türkiye’s international peacekeeping engagements.

Türkiye’s personnel contribution to the UNMIK mission surpassed 100 in April 2000 and, following the outbreak of unrest in Kosovo in March 2004, exceeded 200 by June of the same year. This elevated level of engagement was maintained until June 2005. However, after Kosovo's declaration of independence in 2008, a significant portion of UNMIK’s responsibilities was transferred to the European Union Rule of Law Mission (EULEX), in accordance with the international community’s decisions under the Ahtisaari Plan. Consequently, Türkiye’s representation within UNMIK was reduced to a single police officer, a level that remained unchanged until January 2022. While the TNP resumed deployments under the EULEX framework from that point onward, this study focuses exclusively on United Nations peacekeeping operations and therefore does not consider those assignments.

Türkiye's Contribution of Female Personnel under the UN's Gender Equality Strategy

Finally, when examining the contribution of female personnel to PKOs, it can be observed that the UN began separately classifying female and male personnel only from 2009 onwards.

Graph 2: Number of Female TNP Personnel in UN PKOs (as of November) (Source: Data compiled from the UN “Troop and Police Contributors” statistics page)

According to the data presented in Graph 2, Türkiye’s contribution of female police personnel to UN PKOs began with the deployment of three officers in November 2009, reaching 9 by 2013. While the numbers remained limited in the following years, a notable increase was observed in 2022, when the number rose to 23. This development aligns with the UN’s “*System-wide Strategy on Gender Parity*,” introduced in 2017 to promote gender balance across all levels of the organization (United Nations, 2017).

The analysis of Graph 2 clearly illustrates this trend. Between 2009 and 2016, female participation remained low, but a gradual increase began after 2017, with significant growth in 2021 and 2022. This pattern indicates that the UN’s structural incentives and quota-based policies have started to yield results among member states, including Türkiye. Nonetheless, the limited proportion of female personnel within the Turkish National Police continues to constrain the overall scale of participation.

Conclusion

Türkiye’s contribution to the UN PKOs has made significant strides in both quantitative and qualitative terms since its initial deployment in 1996. Starting with the dispatch of four personnel to Bosnia and Herzegovina under UNMIBH, Türkiye gradually established itself as a key actor in international peace and security by contributing police personnel to a total of 28 different UN missions across diverse regions.

Personnel deployments, which gained momentum in the early 2000s, reached their peak in 2004, with a total of 330 Turkish police officers serving in 8 different missions simultaneously. This period marked Türkiye’s most visible engagement in international security arena. Between 2004 and 2016, the number of missions to which Turkish police were assigned never fell below seven. In this context, these years can be regarded as a “golden era” in terms of Türkiye’s representation in UN missions.

Among all contributions, Türkiye’s involvement in the UNMIK mission in Kosovo stands out as the most comprehensive and sustained. In September 2004, with 256 Turkish police officers deployed, Türkiye reached its highest-ever personnel contribution to a single

mission. This engagement reflects not only Türkiye's commitment to the UN but also its historical, cultural, and geopolitical ties with the ethnic Turkish community in Kosovo.

However, after 2015, Türkiye's overseas personnel contributions declined sharply due to domestic political developments and the global COVID-19 pandemic. By February 2021, personnel numbers had fallen to just 23. Additionally, the United Nations' 2017 "System-wide Strategy on Gender Parity," aiming to increase female representation in peacekeeping, introduced new mandates that posed practical challenges for Türkiye. Given the relatively low proportion of female officers within the TNP, meeting the quota requirements constrained overall personnel contributions. Although female participation began to be recorded from 2009 and peaked at 23 female officers in 2022, this number remains limited relative to the total deployment.

Overall, Türkiye's contribution to UN PKOs reflects an approach aligned with foreign policy objectives, responsive to regional crises, and integrated with international norms. The operational experiences gained by the TNP in this process have contributed to the development of its institutional capacity and strengthened Türkiye's role in the international security architecture. Moving forward, it is possible for this contribution to continue growing through more planned, inclusive, and sustainable participation strategies.

For Türkiye to enhance its qualitative and quantitative contribution to UN PKOs, a multidimensional and institutional approach may be adopted. In this regard, priority should be given to organizing intensive language courses and professional training programs within the Police Academy, particularly aimed at improving foreign language proficiency. This would significantly contribute to increasing the number of personnel eligible for deployment to international missions.

Given the growing importance of female personnel in PKOs, specialized training and capacity-building activities for this group will not only increase female representation in the long term but also enable male personnel to be deployed by overcoming the constraints imposed by female quotas. This, in turn, would facilitate a significant increase in the total personnel numbers.

Furthermore, institutional preparations should be made to increase assignments to Professional Police positions. In this context, it is recommended that the Police Academy develop and implement training modules to prepare candidates for the selection processes for these specialized positions. Additionally, diplomatic efforts through Türkiye's Permanent Mission to the UN in New York should be made to enhance visibility in these positions and ensure that more candidates are included in the evaluation process.

The steps taken based on these recommendations will enhance the TNP's international visibility in peacekeeping and establish a more institutionalized, sustainable, and effective foundation for Türkiye's contribution to the global peace and security architecture.

References

Aslantaş, A. (2019). BM Barışı Koruma Operasyonlarının Yerel Polis Kapasitesinin Geliştirilmesine Etkisinin Analizi: Haiti Örneği, *The Journal of Diplomatic Research*, 1 (1), 61-84.

- Aslantaş, A. (2025). *The Role and Impact of Police Forces in United Nations Peacekeeping Operations: A Comparative Analysis of the Haiti and Kosovo*, Bursa: Dora Yayınevi.
- Aslantaş A. & Özdal B. (2023). The Effectiveness of the United Nations Peacekeeping Operations in Building the Capacity of Local Police Forces: Case of Kosovo, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 19 (45), 255-298.
- Bellamy, A. J., & Williams, P. D. (2010). *Understanding Peacekeeping* (2nd ed.). Polity Press.
- Dışişleri Bakanlığı. (2021). *Türkiye-Afrika İlişkileri*, <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-afrika-iliskileri.tr.mfa>, (Access date: 15.05.2025).
- Durch, W. J. (2006). *Twenty-First-Century Peace Operations*. United States Institute of Peace and The Henry L. Stimson Center.
- Emniyet Genel Müdürlüğü. (2020). Birleşmiş Milletler Polis Eğitimcileri Sertifikasyon Çalışma Toplantısı, <https://www.egm.gov.tr/birlesmis-milletler-polis-egitimcileri-sertifikasyon-calisma-toplantisi-gerceklestirildi>, (Access date: 10.03.2025).
- Findlay, T. (2002). *The Use of Force in UN Peace Operations*. Oxford University Press.
- Hunt, Charles T. (2024). Specialized Police Teams in UN Peace Operations: A Survey of Progress and Challenges, *International Police Institute*, 1-37.
- Turgay, S. (2025). Birleşmiş Milletler Güney Sudan Barışı Koruma Operasyonu: Mandanın Uygulanmasına UNPOL'un Katkıları. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (1), 110-127.
- United Nations. (1992). *Troop and Police Contributors*, <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/dec-1992.pdf>, (Access date: 22.03.2025).
- United Nations. (2000). *Troop and Police Contributors*, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/pk_nationalcontrib_2000-12_p-o-t-tot-rank_dec2000.pdf, (Access date: 22.03.2025).
- United Nations. (2008). *United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines*. https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf, (Access date: 24.03.2025).
- United Nations. (2010). *Troop and Police Contributors*, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/dec10_5.pdf, (Access date: 22.03.2025).
- United Nations. (2014). *Strategic Guidance Framework for International Policing*, <https://police.un.org/en/strategic-guidance-framework-international-policing>, (Access date: 24.02.2025).
- United Nations. (2017). *Assessment of Operational Capability of Formed Police Units for Service in United Nations Peacekeeping Operations and Special Political Missions*, https://police.un.org/sites/default/files/fpu_sop_aoc_2016.pdf, (Access date: 18.01.2025).
- United Nations. (2020). *Report of the Panel on United Nations Peace Operations (A/55/305 - S/2000/809)*,

https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/a_55_305_e_brahimi_report.pdf, (Access date: 22.02.2025).

United Nations. (2024). *Specialized Police Teams on Assignment with UN Peacekeeping and Special Political Missions*, https://police.un.org/sites/default/files/2019.34_guidelines_on_specialized_police_teams.pdf, (Access date: 24.03.2025).

United Nations. (2025). *Troop and Police Contributors*, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/03_country_and_mission_82_january_2025.pdf, (Access date: 22.03.2025).

United Nations. (2025). *The History of UN Peacekeeping Missions*, <https://police.un.org/en/our-history>, (Access date: 27.01.2025).

Weinlich, S. (2014). The Institutional Dimension: The Creation of the Standing Police Capacity. In: *The UN Secretariat's Influence on the Evolution of Peacekeeping*. (110-132). Springer.

Yalçınkaya H., Hatipoglu E., Arıkan D. & Çelikkpala M. (2018). : “Turkish Efforts in Peacekeeping and the Introduction of the TUBAKOV Dataset: An Exploratory Analysis,” *International Peacekeeping*, Cilt 25, Sayı 4, 475-496.

Yılmaz, A.G. & Agwanda B. (2021). Türkiye's contribution to international policing, *Global Change, Peace & Security*, 33:2, 143-161.

Bir Sosyal Bilim Olarak Uluslararası İlişkiler

International Relations as A Social Science

Neslihan TOPCU ALPARSLAN

Dr., Bağımsız Araştırmacı

ORCID: 0000-0002-0822-0062, email: neslihan.topcu@outlook.com

Öz

Genelde sosyal bilimlerin ve özelde ise psikoloji, sosyoloji, tarih ve diğer tüm sosyal bilim disiplinlerinin bilim olup olmadığı üzerine doğa bilimciler tarafından başlatılan bir tartışma, uzun yıllardır akademide hatırı sayılır bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma; bilimin kriterlerinin ne olduğu, sosyal bilimlerin bu kriterleri ne ölçüde sağladığı ve Uluslararası İlişkiler'in sosyal bilimler içinde nasıl bir disiplin olduğu yönünde genelden özele doğru bir gidişatla Uluslararası İlişkiler'in bilimselliğine ilişkin bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden olan içerik analizi takip edilerek hazırlanan bu çalışma; ontoloji, epistemoloji ve metodoloji olmak üzere bilimin boyutları üzerinden Uluslararası İlişkiler disiplinini incelemektedir. Bu doğrultuda Uluslararası İlişkiler'in ontolojik alt yapısının İdealistler ve Realistler arasındaki tartışma ile atıldığı ve pozitivist ve post pozitivist tartışmayla da farklı bir boyuta taşındığı görülmektedir. Disiplinin epistemolojik temelleri, pozitivist ve post pozitivist tartışmayla şekillenmiş ve son zamanlarda çoğulculuk ve analitik eklektizm disipline epistemolojik açıdan yeni bir soluk getirmiştir. Son olarak metodoloji hususunda ise Gelenekselci ve Davranışsalci tartışma önemli bir rol oynamıştır. Öte yandan analitik eklektizmin metodolojiye uyarlanmasıyla ilgili girişimler, disiplinin metodolojik açıdan çeşitlenmesine katkı sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler, Uluslararası İlişkiler, Ontoloji, Epistemoloji, Metodoloji

Abstract

A long-standing debate – initiated primarily by natural scientists – centres on whether the social sciences in general, and disciplines such as psychology, sociology, history, and others in particular, can be considered "scientific" in the same sense as the natural sciences. This discussion has held a prominent place in academic circles for many years. In this context, the present study aims to offer a perspective on the scientific status of International Relations through a general-to-specific trajectory. It explores what constitutes science, to what extent the social sciences meet these scientific criteria, and how International Relations positions itself as a discipline within the broader field of social sciences. Adopting content analysis, a qualitative research method, this study examines the discipline of International Relations through the three foundational dimensions of science: ontology, epistemology, and methodology. In this regard, it is observed that the ontological foundations of the discipline were laid through the Idealist-Realist debate and later evolved with the rise of the positivist–post-positivist divide. The epistemological structure of the field has similarly been shaped by this positivist and post-positivist discussion, with recent developments such as pluralism and analytical eclecticism bringing new dimensions to epistemological thinking within the discipline. Finally, in terms of methodology, the Traditionalist-Behaviouralist debate has played a key role. Furthermore, attempts to integrate analytical eclecticism into methodological approaches have contributed to a diversification of research practices in International Relations.

Keywords: Social Science, International Relations, Ontology, Epistemology, Methodology.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 25.03.2025	Kabul Tarihi / Accepted 22.04.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Topcu Alparслан, N. (2025). Bir Sosyal Bilim Olarak Uluslararası İlişkiler. <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 156-174.		

Giriş

Romalı şair Horatius'un "sapere aude (bilmeye cesaret et)" sözü, bilme eyleminin her şeyden önce cesaretle ilgili olduğuna dikkatleri çekmektedir. Bir şeyi keşfetmek ve bir şeyin ardı arkası hakkında araştırma yapmak, soru sormak, sorulara cevap aramak çaba gerektiren bir yolculuktur. Bu hususta şunu belirtmek gerekir, bahsedilen bilme eylemi ile aklın sınırlarını zorlayan bir eylem türü kastedilmektedir. Aklın sınırlarını zorlamak ise ancak bir sebebin peşine düşmekle bir gerçeği aydınlatmak istemekle olabilir. Bu yüzden bilmeye cesaret etmek sancılı bir süreçtir. Tam da bu sancılı süreç, bilimin doğuşuna tanıklık etmektedir.

Bilim kapsayıcı bir kavramdır. Dışarıdan bakıldığında sadece bilim olarak bir bütünlük sergilemekte ancak içine bakıldığında ince ayrımlar kendini göstermektedir. Bilimin içindeki bu ayrımlar diğer bir deyişle uzmanlaşmalar, aslında olumlu bir durumdur. Uzmanlaşmak için düşünsel bir ilerleme kat edilmesi ve kavramların ve tekniklerin etkileyici oranda rafine edilmesi gerekmektedir (Snow, 2019: 61-62). Benzer şekilde sosyal bilimlerde de her ne kadar dışarıdan bir bütünlük içinde görülse de kendi içerisinde farklı farklı disiplinleri barındırmaktadır. Bunlardan biri ise Uluslararası İlişkiler'dir.

Uluslararası İlişkiler disiplini, çok genç bir disiplin olmasına rağmen bu alanla ilgili literatür, geniş bir yelpaze sunmaktadır. Ancak bu çalışmanın kapsamı gereği Uluslararası İlişkiler'in bir sosyal bilim olarak ele alınmasıyla ilgili çalışmalara bakıldığında ne yazık ki, aynı çeşitlilikle karşılaşmamaktadır. Literatürde Uluslararası İlişkiler'in ontolojik¹, epistemolojik² ve metodolojik³ olarak ayrı ayrı değerlendirilmesi var olan çalışmalar arasındadır.

Yukarıda bahsedilen çalışmaların yanı sıra kimi çalışmalar⁴ ise Uluslararası İlişkiler disipliniinde meydana gelen İdealizm ve Realizm, Gelenekselcilik ve Davranışsalcılık, Neorealizm ve Neoliberalizm ve son olarak Pozitivist ve Post-pozitivist olmak üzere dört büyük tartışma üzerinden Uluslararası İlişkiler'in oluşumuna genel bir çerçeve sunmaktadır.

¹ Detaylı bilgi için bakınız. Smith, A. (1982). Rethinking the Question of an Ontology for International Relations. *Millennium: Journal of International Studies*, 11 (1), pp. 27-37; Fernandes, V. R. (2017). Idealism and Realism in International Relations: An Ontological Debate. *E-journal of International Relations*, 7 (2), pp. 14-25.

² Detaylı bilgi için bakınız. Sil, R. and Katzenstein, P. J. (2010). *Beyond Paradigms. Analytic Eclecticism in the Study of World Politics*. New York: Palgrave Macmillan; Bueger, C. (2012). From Epistemology to Practice: A Sociology of Science for International Relations. *Journal of International Relations and Development*, 15(1), pp. 97-109.

³ Detaylı bilgi için bakınız. Kundu, A. (2009.), *The Social Sciences: Methodology and Perspectives*. Delhi: Pearson Education; Şatana, N. S. (2016). Uluslararası İlişkilerde Bilimsellik, Metodoloji ve Yöntem. *Uluslararası İlişkiler*, 12 (46), ss. 10-33; Daban, C. (2017). Uluslararası İlişkilerde Teorik Tartışmaların Yönteme Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), ss. 190-227.

⁴ Detaylı bilgi için bakınız. Ryan, A. B. (2006). Post Positivist Approaches to Research. In *Researching and Writing Your Thesis: A Guide for Postgraduate Students* (pp. 12-26). Ireland: Maynooth Adult and Community Education; Yalvaç, F. (2017). Uluslararası İlişkilerde Teori Kavramı ve Temel Teorik Tartışmalar. Ramazan Gözen (Der.), *Uluslararası İlişkiler Teorileri* içinde (ss. 31-66). İstanbul: İletişim Yayınları.

Mevcut çalışmalardan farklı olarak bu çalışma bilimin kriterlerinin neler olduğu ve sosyal bilimlerin bu kriterleri ne ölçüde sağladığı soruları etrafında Uluslararası İlişkiler'in sosyal bilimler içinde kuramsal olarak nasıl bir disiplin olduğunu mercek altına almaktadır. Bu kapsamda Uluslararası İlişkiler disiplini dört büyük tartışma ve son dönemde geliştirilen yeni yaklaşımlar üzerinden ontolojik, epistemolojik ve metodolojik açıdan kapsayıcı bir biçimde incelenmektedir. Bir disiplinin bilimsellik kazanması noktasında ontolojik, epistemolojik ve metodolojik yönden temellerinin açıkça tanımlanmış ve bilimsel ölçütlerle uyumlu olması beklenmektedir. Bundan dolayı Uluslararası İlişkiler'in kuramsal gelişiminin analiz edilmesi, bilimin kriterlerini ne ölçüde karşıladığını ortaya koymak açısından önemlidir.

Bu çalışma, nitel araştırmaya dayanan bir içerik analizidir. İçerik analizi; yazılı, sözlü ya da görsel iletişim materyallerinde yer alan anlamlı temaların sistematik bir biçimde tanımlanması, kodlanması ve yorumlanmasını amaçlayan bir tekniktir. Nitel içerik analizinin temel amacı, belirli bir sosyal olguyu anlamak üzere metinlerde yer alan açık ya da örtük anlamları ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda çalışmada, Uluslararası İlişkiler disiplininin bilimsel niteliği, üç temel kuramsal boyut (ontoloji, epistemoloji, metodoloji) üzerinden analiz edilmiştir.

Araştırma kapsamında izlenen içerik analizi süreci aşağıdaki aşamalardan oluşmuştur:

Veri Toplama ve Seçimi: Uluslararası İlişkiler disipliniyle ilgili Türkçe ve İngilizce literatür taranmıştır. Özellikle, disiplinin bilimselliğini konu alan kitaplar, akademik makaleler, kitap bölümleri ve kuramsal çerçeveler tercih edilmiştir. Doğa bilimleri ve sosyal bilimler karşılaştırmasına dair klasik metinlerin yanı sıra, Uluslararası İlişkiler'in kuramsal gelişimini aktaran kaynaklara öncelik verilmiştir.

Kodlama: Elde edilen metinler, üç ana kategoriye ayrılmıştır:

Ontolojik Kodlar: Gerçekliğin doğasına ilişkin görüşler (örneğin idealizm, realizm, yapı-ajans ilişkisi)

Epistemolojik Kodlar: Bilginin nasıl elde edileceğine ilişkin yaklaşımlar (örneğin pozitivism, post-pozitivism, çoğulculuk, analitik eklektizm)

Metodolojik Kodlar: Bilginin hangi yöntemlerle üretileceği (örneğin gelenekselci-yorumlayıcı yöntemler, davranışsalci yaklaşımlar, karma metodolojiler)

Tematik Analiz: Kodlanan veriler, belirlenen kategorilere göre karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Böylece Uluslararası İlişkiler disiplininin zaman içinde geçirdiği evrimsel süreçler, teorik kırılmalar ve metodolojik çeşitlenmeler anlamlandırılmıştır.

Yorumlama: Bulgular hem sosyal bilimlerin geneliyle hem de Uluslararası İlişkiler disipliniyle ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Özellikle sosyal bilimlerin bilimselliği bağlamında yapılan tartışmalarla, Uluslararası İlişkiler'in nerede konumlandığı değerlendirilmiştir.

Bu yöntem sayesinde disiplinin sadece kuramsal geçmişine değil, aynı zamanda bilgi üretim biçimlerine dair eğilimlerine de ışık tutulmuştur. İçerik analizi ile elde edilen bulgular, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ontolojik, epistemolojik ve metodolojik düzlemlerde detaylandırılmıştır.

Çalışma, üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde bilimin ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı ve bilimin boyutlarının neleri içerdiği sorularına cevap aranmaktadır. İkinci bölümde öncelikle doğa bilimleri ve sosyal bilimler arasındaki tartışmaya ve bu tartışmanın ardından bilimin boyutları üzerinden sosyal bilimler analizine yer verilmektedir. Üçüncü bölüm altında sosyal bilimlerin bir disiplini olan Uluslararası İlişkiler; ontolojik, epistemolojik ve metodolojik olarak incelenmektedir.

Bilim Nedir?

Bilim bilgiden ve bilgi ise bilmek kökünden türeyerek oluşan kelimelerdir. Bilimi anlamak için önce bilmeyi ve sonra bilgiyi anlamak gerekmektedir. Bilme eylemi, hiç şüphesiz insan yaratıldığından beri var olan bir eylem türüdür. İnsanoğlu; yaşadığı çevreyi, etrafında olup bitenleri, varoluş sebebini, sorunlara ilişkin cevapları ve birçok diğer meseleyi bilmek istemekte ve bu bilme isteğinden dolayı sürekli arayış halindedir. İnsanın bu arayış hali, bilmeyi ve bu arayış sonunda elde ettiği çıktı ise bilgiyi temsil etmektedir.

Brian Fay’ın perspektifinden bilmek, “teşhis etmek, tarif ve tavsiz etmek, aynı deneyimleri yaşamak” (Fay, 2017: 28) gibi çeşitli anlamlara gelmektedir. Bilmek, sadece yeni bir sonuca ulaşmak gibi kısıtlı bir mana taşımamaktadır. Var olan bir şeyi bulmak ya da bir durumu analiz etmek veya bir konuda deneyim sahibi olmak bilme eyleminin kapsamındadır. Hayatta karşılaşılan her şey, birer bilgi kaynağıdır.

Bilimin tanımı üzerine literatüre bir göz atıldığında görülecektir ki, bilimle ilgili sayısız tanım mevcuttur. Türk Dil Kurumu’nun tanımına göre bilim, “evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak yasalar çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, ilim” (TDK, 2024) olarak ifade edilmektedir. Peter Dear’ın bilim tanımı ise “dünyanın nasıl çalıştığına dair açıklamaların yanı sıra tüm insanları, kurumları ve teknikleri bilmeyi içeren bir süreçtir” (Dear, 2016: 1-2). Her iki tanım da bilimi tanımlamaktadır, ancak her iki tanımın bilimi ele alış şekli farklıdır. İlk tanım, bilimi genel geçer bir yasaya ulaşma olarak daha dar bir ölçekte tasvir ederken; ikinci tanım, bilimi genel geçer yasalar olsun veya olmasın ulaşılan bilgi olarak daha geniş bir ölçekte değerlendirmektedir. Ancak bu hususta şunu belirtmek gerekmektedir, bilimsel bilgi evrensel nitelikte cevap vermelidir. Bilim; hayatın anlamı nedir, Tanrı var mıdır, iyi ve kötü neye göre şekillenir türünden sorularla ilgilenmemektedir (Hohenberg, 2017: 5). Bilimi, diğer bilgi türlerinden ayıran ve bilimi bilim yapan zihinsel bir etkinliğin ardından olguları açıklayan genellemelere ulaşabilmektir (Kurubaş, 2008: 132).

Bilim diye bir alanın var olabilmesi ve bilimler hakkında fikir yürütülmesi adına bilim insanlarının yeri ve önemi yadsınamaz. Ömer Demir’in (2014: 17) ifadesiyle bilimler; o bilimi ortaya çıkaran, geliştiren ve yaygınlaştıran bilim insanlarının ürünüdür. Günümüzde bilim insanı olarak adlandırdığımız bu kişiler, aslında geçmişin filozoflarıdır. 1840 yılına değin bilim insanları, doğa filozofu olarak anılmıştır. 1840 yılında Tümevarım Bilimlerinin Felsefesi (The Philosophy of the Inductive Sciences) kitabında William Whewell, sanatla (art) uğraşanlara sanatçı (artist) deniyorsa bilimle (science) uğraşanlara da bilim insanı (scientist) denilmesi gerektiğini belirtmiş ve doğa filozofu tanımının yerini bilim insanının almasını sağlamıştır (Snow, 2019: 7-8).

Bilim insanlarının yaptığı çalışmaları, uygarlıklar dönemine kadar götürmek mümkündür. Uygarlıklar dönemindeki çalışmalarda daha çok deneysel bilginin ön plana çıktığı görülmektedir (Topdemir ve Unat, 2014: 22). Mısır uygarlığı, Çin uygarlığı, Hint uygarlığı ve Mezopotamya uygarlıkları başta olmak üzere tüm diğer uygarlıklar doğada gerçekleşen olayları gözlemleyerek matematik, geometri, astronomi, kimya ve diğer pek çok alanda ilerlemeler kat ederek bir sonraki nesle büyük bir bilgi birikimi aktarmıştır. Uygarlıkların ardından Antik Yunan, bilim çalışmalarında etkili bir yer almaya başlamıştır. Bu dönemde deneysel bilgiyle beraber felsefi düşünce de gelişmiştir. Aristoteles, Thales, Pisagor, Demokritos ve Anaksagoras gibi düşünürler evreni anlamak için mitolojik yaklaşımlar yerine akla ve gözleme dayalı açıklamalar geliştirmiş, böylece bilimin temellerini atmıştır. Bilimin Batı'daki gelişiminin ardından 7. yüzyılda bilim, tekrar Doğu'da ilerlemesine devam etmiştir. Doğu'daki bu ilerleyişte özellikle İslam medeniyeti öncü bir rol sergilemiştir. Müslümanlar; Yunan ve Hint medeniyeti gibi diğer medeniyetlerden bilimleri alarak kendileri yeni ilimler geliştirmiştir. 16. yüzyıla değin Batı'da kilisenin sert öğretilerinden dolayı insanların öğrenme, keşfetme gibi eğilimleri bastırılmaya çalışılırken; aynı zaman diliminde Doğu'da İslam dini, insanların ilim yapması için teşvik edici bir etken olmuştur. 7. yüzyılla 16. yüzyıl arasındaki dönem boyunca İslam medeniyeti; matematikte, tıpta, fizikte, geometride, kimyada ve daha pek çok bilim dalında yenilikler ortaya koymuştur. 17. yüzyıldan itibaren ise modern bilimin gelişmesinde Avrupa, hâkimiyeti eline almıştır. Galileo Galilei'nin matematiksel ifadeler kullanarak doğa bilimlerine ilişkin tahminler yürütmesi, bilimin gidişatını önemli ölçüde etkileyen bir hadise olmuştur (Bayram, 2018: 8-9). Rönesans dönemi, ilk kez doğaya hükmetmek adına bilime anlam yüklendiği bir dönemdir. Önceki dönemlerde doğa anlaşılmaya ve doğaya uygun davranışlar geliştirilmeye çalışılırken Rönesans ile tam tersine doğa kontrol altına alınmak için anlaşılmaya çalışılmıştır. Bunun sonucu olarak doğaya ilişkin elde edilen çıktıların kaydedilmesinde matematik yükselişe geçmiştir. Deney ve gözlemlerin sayısal ifadelerle somutlaştırılması Kepler, Galileo ve Francis Bacon gibi isimler tarafından benimsenmiştir (Daştan, 2013: 36).

Bilimin ilerleyiş sürecine bakıldığında görülmektedir ki, bilim bir nehir gibidir. Nehir, farklı farklı kollardan beslenmekte ve kimi zaman yükselmekte ve kimi zaman durulmaktadır. Bilimler de farklı farklı insanlardan ve kültürlerden beslenmekte ve kâh yükselmekte kâh durulmaktadır (Sezgin, 2007: 100). Bilimin günümüzdeki çehresini alana kadar geçtiği süreç, hiç şüphesiz sayısız bilim insanının katkılarıyla gerçekleşmiş ve gerçekleşmeye devam etmektedir. Bilim, sahip olduğu bu ortak paydaş sayesinde evrensel bir nitelik kazanmaktadır.

Bilimlerin ortaya çıkması ve belli bir süre zarfı içinde git gide çeşitlenmesi, akademiya bilimlerin sınıflandırılması yönünde bir eğilimin oluşmasına sebep olmuştur. Bilimlerin sınıflandırılması, bilim insanlarının çeşitliliği kadar çeşitlilik göstermektedir. Prof. Dr. Lokman Çilingir, bilimi formel ve deneysel bilimler olmak üzere iki gruba indirmektedir. Formel bilimler, sayılar ve önermeler gibi gerçekte var olmayan konularla ilgilendiğinden dolayı deneysel bilimlerden ayrı bir gruba yerleştirilmiştir. Deneysel bilimler ise doğa bilimleri ve sosyal bilimler olarak kendi içinde bölünmektedir (Çilingir, 2013: 7). Prof. Dr. Teo Grünberg'e göre bilim dar anlamda sadece tabiat bilimlerini çağrıştırırken geniş anlamda deduktif bilimler ve empirik bilimleri içermektedir (Grünberg, 1971: 41). Immanuel Wallerstein ise bilimi soyut bilimler, doğa

bilimleri ve beşerî bilimler olarak üç başlık altında tasnif etmektedir (Wallerstein, 1996: 10). Bilim üzerine yapılan sınıflandırmalar, bilim insanının ontolojik, epistemolojik ve metodolojik yaklaşımıyla yakından alakalıdır. Pozitivist bir yaklaşıma sahip biri sosyal bilimleri pozitif bilimlerin alt dalı olarak görebilir ya da post pozitivist veya eleştirel bir bakışla bakan biri doğa bilimleri ve sosyal bilimleri ayrı ayrı başlıklar altında değerlendirebilir.

Bilimin boyutları – ontoloji, epistemoloji ve metodoloji – bir bilimin hüviyetinin kavranması başka bir deyişle anlaşılabilirlik kazanması açısından önem arz etmektedir. Bu boyutlar, her ne kadar ayrı ayrı ele alınsa da aslında birbiriyle yakından ilintilidir. Ontoloji, üzerine bilgi üretilmesi amaçlanan varlıkları incelemektedir (Grunberg ve Grunberg, 2013: 4). Ancak bu hususta varlıklara ilişkin birbirinden oldukça farklı iki yaklaşım mevcuttur: Analitik yaklaşım ve bilimsel yaklaşım. Analitik yaklaşım, a priori yöntemler ve kavramsal analizler doğrultusundaki varlığı; bilimsel yaklaşım ise bilimsel sonuçlar kapsamındaki varlığı ele almaktadır. Analitik ve bilimsel yaklaşım arasındaki uçurum gittikçe büyümektedir (Humphreys, 2013: 51). Varlığın tam olarak ne ifade ettiği ve sınırlarının ne olduğu üzerine bir uzlaşma söz konusu değildir. Bu yüzden disiplinler içinde varlığa ilişkin yaklaşımlar, bilim insanından bilim insanına değişiklik göstermektedir. Bir disiplinin ortak bir varlık tanımı üzerinde uzlaşması çok küçük bir ihtimaldir.

Epistemoloji, Yunanca epistémē ve logos sözcüklerinden türetilmiştir – ilk terim “bilgi” anlamına gelirken son terim “üzerine çalışma” anlamına gelmektedir. Dolayısıyla epistemoloji; bilginin doğasını, kaynağını ve sınırlarını ifade etmektedir (Wenning, 2009: 3). Tarih boyunca epistemoloji üzerine çeşitli fikirler yürütülmüştür. Bunlar; akılcılık (rasyonalizm), deneycilik (empirizm) ve her ikisinin birlikteliği olmak üzere genel bir çerçevede toplanabilir. Akılcılık, bilgi edinmenin en önemli yolunun insan aklı ve sezgileri olduğunu savunurken deneycilik; deneyimlerin, gözlemlerin veya duyu verilerinin bilgi edinmenin tek yolu olduğu görüşündedir (Hjørland, 2005: 130). Epistemolojik yaklaşım olarak akılcılığı takip edenler arasında Sokrates, Platon, Descartes, Farabi ve deneyciliği takip edenler arasında ise John Locke, George Berkeley ve David Hume yer almaktadır (Çilingir, 2013: 12-13). Bu iki gruba alternatif olarak hem akıllı hem deneyi savunan orta bir yol mevcuttur. Bu grubun öncüsü, Immanuel Kant’tır. Kant’ın eleştirel epistemolojik yaklaşımının şekillenmesinde, David Hume’un İnsan Doğası Üzerine İnceleme (Treatise on Human Nature) ve J. J. Rousseau’nun Emile eseri etkili olmuştur. Hume’un eseri, Kant’ın dini ve bilimsel temelleri sorgulamasına ve bilime karşı derin bir hayranlık duymasına sebep olmuştur. Bunun tam aksine Rousseau’nun eseri ise duygunun teorik akla üstünlüğü ve içgüdünün mantıktan daha güvenilir olduğu düşüncesini Kant’a getirmiştir. Tüm bu çeşitlilik üzerinden Kant, rasyonalizmi coşkuyla karşılarlarken deneylerden elde edilen sonuçları da ötelememek gerektiği fikrini geliştirmiştir (Ezedike, 2020: 29-30).

Metodoloji; belirli durumu incelerken hangi yöntemin, yöntem setinin veya uygulamaların kullanılabileceğini anlamak adına bir temel oluşturmaktadır (Igwenagu, 2016: 4). Bilimin yöntemiyle ilgili ilk çıkış, 17. yüzyılda Francis Bacon tarafından yapılmıştır. Bacon’a göre bilimsel yöntem, olgulardan hareketle gözlemler yapmak ve bu gözlemlerle teoriler ortaya çıkarmaktır (Köroğlu ve Köroğlu, 2016: 5-6). Metodolojinin amacı, sonuca veya ürüne giden yolda bir talimat sistemi sunmaktır. Bu kapsamda

bilimsel yöntemler; tanımlama, açıklama, sentezleme gibi kavramsal/teorik yöntemleri; gözlem, veri toplama, ölçüm gibi deneysel/pratik yöntemleri ve hem teorik hem pratik olmak üzere karmaşık yöntemleri içermektedir. Bir yöntemin seçimi ve kullanımı, büyük oranda epistemik değerlere bağlıdır (Bielik, 2019: 8-9). Metodoloji, sadece bir araçtır ne şekilde ve ne amaçla kullanılacağı araştırmacının tasavvurundadır (Şatana, 2016: 23).

Sosyal Bilimler Bir Bilim midir?

Sosyal bilimler denildiği zaman veya sosyal bilimler üzerine bir araştırma yapıldığı zaman ilk karşılaşılan konulardan biri, sosyal bilimlerin bilim olup olmadığı tartışmasıdır. Sosyal bilimler, kimi zaman gerçek (real) veya sert (hard) bir bilimin kötü bir taklidi olduğu gerekçesiyle reddedilirken kimi zaman da sert bilimin yüksek standartlarına henüz erişemediği için eksik görülmektedir (Eller, 2016: 5). Böyle bir tartışmanın ortaya çıkmasında ise doğa bilimcilerin hatırı sayılır bir yeri bulunmaktadır.

Doğa bilimcilerinin sosyal bilimlere yönelik eleştirilerinde üç temel husus ön plana çıkmaktadır. İlk olarak doğa bilimciler, fiziksel dünyanın sınırlandırılabilir olduğu için yasalarla açıklanabileceğini ama sosyal bilimlerin bu tür genel geçer yasalar üretemeyeceğini ileri sürmektedir. Atomlar ve amiplerin aksine rasyonel bir varlık olan insan; planlar yapar, bunları uygular, hatta görünürde bir neden olmaksızın planlarını değiştirebilir (Salmon vd., 1992: 405). Doğa bilimlerinin ise ele aldığı obje, daha az değişkenlik arz ettiğinden dolayı çok sayıda gözlem yapmaya ve bu gözlemlerinin sonucunda bir nedensellik ilişkisi geliştirmeye elverişlidir. Halbuki insanlar üzerinde gözlem yapmak, bir hipotez geliştirmek ve bunu doğrulamak veya yanlışlamak olası değildir (Yıldız, 2018: 12).

İkinci olarak sosyal bilimlerin incelediği objenin karmaşık bir yapıya sahip olması; bir ekonominin, sosyal kurumun veya kültürel pratiğin evrimini etkileyen faktörlerin çoğunu tahmin edilemez yapmaktadır. Sosyal bilimlerde var olan pratik ve etik düşünce, doğa bilimlerindeki yapay korumayı yasaklamaktadır (Hitchcock, 2004: 15-16). Bu minvalde şunu söylemek mümkündür, sosyal bilimlerinin doğa bilimleri gibi somut çıktılar sunması zor bir ihtimaldir. Doğa bilimleri sahip olduğu yapay koruma sayesinde doğayı anlayarak onu kontrol altına alma potansiyeline sahiptir. Mesela kimyacılar, doğada bir hastalık ortaya çıktığında bunun çözümü için bir ilaç geliştirebilmektedir. Çünkü hastalık, birden yeni bir fenomen gibi belirmiş olsa dahi hastalığı oluşturan kodların sınırı çizilebilir ve buna yönelik bir panzehir keşfedilebilir. Doğa bilimlerinin bu yapısından dolayı bilim genellikle ilaç şirketleri, havacılık ve uzay sanayisi ve benzeri alanlar için var olan bir oluşum olarak algılanmaktadır (Snow, 2019: 74).

Üçüncü olarak doğa bilimciler, sosyal bilimlerin paradigma yönünden eksik olduğunu ve bunun bir sorun teşkil ettiğini vurgulamaktadır. Robert W. Friedrichs'e göre doğa bilimlerinin başarısının sırrı aralarında paylaşılan başat bir paradigmanın mevcudiyetidir. Sosyal bilimler böyle bir paradigmadan yoksundur (Ataman, 2008: 323). George Ritzer ise "Sosyal bilimlerde bir uzlaşma söz konusu değildir. Aynı disiplin içinde pek çok paradigma vardır ve bu paradigmlar hegemonya mücadelesi içindedirler. Bu yüzden bilim yapmaya zaman ayıramazlar" (Ritzer, 1975: 12) açıklamasıyla sosyal bilimlerde öncü bir paradigmanın eksikliğine dikkatleri çekmektedir.

Doğa bilimleri tarafından sosyal bilimlere yöneltilen bu eleştirilere sosyal bilimler ise kendi argümanlarını öne sürerek cevap vermektedir. Öncelikle şunu fark etmek gerekir doğa bilimleri ve sosyal bilimler, inceledikleri obje açısından farklı iki bilimdir. Bu yüzden sosyal bilimlerini doğa bilimleri üzerinden okumaya çalışmak veya doğa bilimlerinin yöntemlerini sosyal bilimlerinin üzerine uydurmaya yeltenmek beyhude bir çabadır. Doğa bilimleri nasıl çevrenin gizemlerini bilme arzusu içindeyse sosyal bilimler de sosyal sorunları anlama ve çözme arzusu içindedir. Bu hususta belki şu söylenebilir, sosyal bilimlerin ortaya çıkması için gerekli koşullar doğa bilimleri tarafından hazırlanmıştır. İnsan, yeryüzüne geldiğinde çevresel koşulları dikkate alarak çevreye uyum sağlamak adına pratik bir kaygı içinde olmuştur (Doğan, 1985: 39-40). Hatırlanacağı üzere uygarlıklar döneminde insanlar genellikle nehir, Güneş, Ay gibi çevresel unsurları gözlemleyerek sorunlarına çözüm bulma arayışı içinde girmiştir. Doğayı kontrolde belli bir seviyeye ulaşıldıktan ve belli bir zenginliğe erişildikten sonra insanlar, sosyal konular üzerinde düşünmeye ve tartışmaya başlamıştır.

Doğa bilimciler, daha az değişkenli bir alan üzerinde çalıştıklarından dolayı ortaya pratik çıktılar koyabilmektedir. Bu argüman, doğru olmakla beraber sosyal bilimlerin bilimselliğini sorgulamaya sebep bir etken değildir. Bilimin önemi, sadece onun yarar getiren sonuçlarını kapsamamaktadır. Sağlayacağı pratik yararları düşünerek bilim yapmak, bilim değildir (Aydın, 2007: 48). Öte yandan toplumu anlamak, sadece yaşamı sınırlandıran koşullara pratik çözümler sunmak değil, insanlığı iyileştirmek için bakış açıları da sunmaktır. İnsan ve toplum hakkında bilgimizi artırmak, fizik veya kimya hakkında daha fazla şey öğrenmek kadar önemlidir, çünkü insanların mutlu, anlamlı ve tatmin edici hayatlar yaşayabileceği toplumlar geliştirilmezse doğaya nasıl hükmedileceğinin öğrenilmesi pek de faydalı olmayacaktır. Sosyal bilimciler, sosyal davranışların anlaşılmasını sağlayarak ve sosyal sorunlara ilişkin kılavuzlar belirleyerek bilime önemli katkılar sağlamaktadır (Kundu, 2009: 41-52). Bu bağlamda fizikçi Albert Einstein'ın "Politika fizikten daha zordur ve dünyanın kötü fizikten çok kötü siyasetten ölme olasılığı daha yüksektir" (Kundu, 2009: 41) sözleri anlamlı bir yere ayak basmaktadır.

Sosyal bilimleri, genel geçer bir yasa veya paradigmadan yoksun olmakla eleştirmek bilimi sığ bir hâle getirmekten başka bir amaca hizmet etmemektedir. Bilimin sadece doğa bilimlerinde çalışma yapmakla ilerleyeceğinin sanılması diğer bir ifadeyle bilimi sadece teknik bir uğraş olarak görmek, sosyal bilimlerin sağlayabileceği yararı göz ardı etmek ve bilimsel gelişmeyi kösteklemektir (Ural, 1994: 5). Sosyal bilimler, incelediği obje gereği ortaya belli bir yasa veya paradigma koyma gayesi içinde olmamalıdır. Ancak sosyal bilimler içinde kimi kesimler, bunun tam aksi bir yönelim içindedir. Bourdieu, Cuvillier, Weber, Worms ve diğer pek çok yerde Montesquieu, Durkheim, Marx ve Auguste Comte gibi çeşitli düşünürler, filozoflar ve sosyal bilimciler; sosyal bir olguyu incelemek için kullanılacak araştırma tekniklerini, araçlarını veya süreçlerini açıklayarak deneysel analizin her aşamasının sistematikleştirilmesi üzerinde çalışmaktadır (Lahmami, 2020: 61). Bu ve buna benzer düşünen bilim insanları, doğa yasalarının keşfedilmesiyle doğanın kontrol altına alındığı tezinden yola çıkarak insan doğasının keşfedilmesiyle de insan ve toplumun kontrol altına alınabileceğine inanmaktadır (Köroğlu ve Köroğlu, 2016: 9).

Sosyal bilimler üzerine yapılan tartışmanın ardından sosyal bilimlerin doğuşuna bakıldığında sosyal bilimlerin oldukça yeni bir bilim olduğu görülmektedir. 19. yüzyılda tarih sahnesine çıkan sosyal bilimlerin bu çıkışında doğa bilimlerinin etkisi olmuştur. Aydınlanma çağıyla beraber doğa bilimcileri, pozitivist bakış açılarını sosyal alana yansıtmak istemiş ve 17. ve 18. yüzyıldan itibaren pozitivist karakteri, sosyal bilimlere yerleştirmek için ciddi çalışmalar yapmıştır (Saygın, 2009: 102). Bundan dolayı sosyal bilimlerin doğuşu, modern bilimin temel ilkelerinin gelişmesine bağlanabilir. Diğer bir deyişle öncelikle doğa bilimlerinin ve ardından doğa bilimcileri tarafından sosyal bilimlerin temellerinin atıldığı bir seyir söz konusudur. Sosyal bilimlerin doğuşunda etkili olan bir diğer husus ise 19. yüzyıl Avrupa'sında toplumda baş gösteren sorunlardır (Dağtaşoğlu, 2016: 363). Özellikle Fransız devrimi sonrasında Avrupa'nın çeşitli yerlerinde toplumsal başkaldırıları artmış ve toplumdaki bu hareketlerin anlaşılması gereklilik arz eder boyutlara ulaşmıştır.

Sosyal bilimlerin sınırlarını belirlemek adına sosyal bilimleri ontolojik, epistemolojik ve metodolojik bir zemine yerleştirmek büyük bir önem taşımaktadır. Ontolojik açıdan incelendiğinde sosyal bilimlerde yapılan bir araştırma; düşünce ve davranış öğeleri kapsamında insan eylemi ve etkileşimi üzerine odaklanmaktadır. Sosyal bilimler, sosyal olguları yani toplumu ve toplumsal olarak belirlenmiş her şeyi kapsamaktadır (Aymaz, 2018: 279). Ancak sosyal olgular veya insan eylemi olmaksızın var olan bir alandan bahsetmek zordur. Bu yüzden Doreen Massey'e göre sosyal bilimler, sadece 'olma' ile değil, 'birlikte olma' olgusuyla ilgilenmektedir. Bundan dolayı sosyal olanın keşfi, bir nevi zorlukların keşfidir (Urry vd., 2007, 6). Sosyal bilimler o kadar geniş bir komplekstir ki, hiç kimse bütün disiplinlerde ustalaşmayı umut edemez (Kundu, 2009: 41). Fakat bir sosyal bilimcinin hangi disiplinde uzmanlaşmış olursa olsun diğer disiplinlerden tamamen bağımsız hareket etmesi de düşünülemez. Sosyal bilimler yalnızca konularının sosyal ilişkilerle ilgili olması anlamında değil, aynı zamanda bilgi üretimlerinin daha geniş bir sosyal ilişkiler ağına dayanması anlamında da sosyaldır (Neumann, 2014: 339).

Sosyal bilimlerde mevcut olan epistemolojik yaklaşımlar dört kısımda kategorileştirilebilir: Pozitivist yaklaşım, post pozitivist yaklaşım, yorumcu yaklaşım (hermenötik) ve eleştirel yaklaşım. Pozitivist yaklaşım, sosyal bilimlerde bir metot birliğinin olması ve bilimsel görüşlerin birikerek bir çıktı sunması gerektiğini savunmaktadır (Ataman, 2008: 319). Pozitivistler, araştırma yaparken bilimsel yöntem ve dil kullanmanın ve araştırmayı araştırmacının değerlerinden, tutkularından, politikasından ve ideolojisinden uzak tutarak yapmanın doğru olduğunu kabul etmektedir. Bilgiye ulaşmada deney ve gözleme dayalı tam bir anlayış baskındır (Ryan, 2006: 13). August Comte, sosyal olanın bir nesne gibi incelenebileceği ve genel niteliklerinin belirlenebileceğini ileri sürmektedir (Saygın, 2009: 102-103). Benzer şekilde John Stuart Mill, bir insan davranışının fizikteki gibi modellenenebileceğine kuvvetle inanmıştır. Mill, insanın özgür bir iradeye sahip olduğunu göz önünde tutmadan insanın davranışları hakkında güvenilir tahminlerde bulunmak için çalışmıştır (Salmon vd., 1992: 406). Peter Winch'e göreyse sosyal bilimler, istatistiksel veriler kullanılarak açıklanabilecek bir alandır (The Office of Behavioral and Social Sciences Research, 2016: 4).

20. yüzyıla kadar egemenliğini sürdüren pozitivist yaklaşım, bu yüzyılın ikinci yarısından itibaren post pozitivistler tarafından şiddetli bir biçimde eleştirilmiştir. Pozitivistlerin gerçekliği sadece gözlemlenebilir olana indirgemesi ve temelde yatanları göz ardı etmesi,

çalışmalarının sorgulanmasına kapı aralamıştır (Alvesson, 2017: 15-19). Post pozitivistlere göre gerçeklik, sosyal olarak inşa edilmektedir. Bu yüzden anlamlar, değerler ve sosyal kaygılar gibi durumsal bağlam göz ardı edilmemelidir (Henderson, 2011: 342-343). Aynı zamanda post pozitivistler, bir araştırmmanın sadece bir soruya elle tutulur cevaplar bulmak için yapılması gerekmediğini kimi zaman doğru soruyu sorabilmek için de araştırma yapılabileceğini savunmuştur (Ryan, 2006: 18-19).

Yorumcu yaklaşım, pozitivist yaklaşıma karşı alternatif bir diğer yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Yorumcu anlayış, gerçek anlama ulaşmak için arka plandaki unsurların dikkate alınması gerektiğinin altını çizmektedir. Bu süreçte ise doğa bilimlerinin başvurduğu araçların kullanılmasından ziyade kültürel ve tarihsel yaşantı incelenmelidir (Saygın, 2009: 104-106). Friedrich Schleiermacher, 19. yüzyılda yorumcu yaklaşımın temellerinin atılmasını sağlamıştır. Schleiermacher'ın ardından Wilhelm Dilthey ve Johann Gustav Droysen yorumcu anlayışın ilerlemesinde öncü rol almıştır. Martin Heidegger ve Hans-George Gadamer ise yorumcu anlayışın 20. yüzyılda genişlemesine katkı sağlamıştır (Strydom, 2011: 9). Gadamer özellikle şu noktaya vurgu yapmaktadır, yorumcu yaklaşım bir teori değil, bir anlama öğretisidir (Saygın, 2009: 109).

Eleştirel yaklaşım, Karl Marx'ın "Felsefeciler dünyayı, birçok bakımdan sadece yorumladılar, fakat önemli olan onu değiştirmektir" (Yılmaz ve Yazıcı, 2017: 66) sözünden hareketle filizlenmiştir. 1937 yılında eleştirel yaklaşım, Max Horkheimer'ın Geleneksel ve Eleştirel Teori (Traditionelle und Kritische Theorie) makalesiyle birlikte sosyal bilimlere giriş yapmıştır (Okur ve Ongur, 2017: 292). Günümüzde ise Frankfurt okulu, eleştirel yaklaşımın temsilciliğini üstlenmiş durumdadır. Eleştirel yaklaşım; değer yargıların, ideolojik ve politik tutumların sosyal bilimleri yönlendirdiğini belirtmektedir (Yılmaz ve Yazıcı, 2017: 66). Buna binaen sosyal bilimlerin nesnelliğe ulaşması mümkün değildir. Sosyal bilimlerin nesnelleşmesi yani yasalara dayandırılması demek statükoyu besleyen ideolojilere hizmet etmesi demektir (Okur ve Ongur, 2017: 294).

Sosyal bilimciler, uzun bir dönem pozitivist kavram ve metotlar kullanarak çalışmalarını sürdürmüştür (Ataman, 2008: 316). Pozitivistler, bir sosyal olgunun düzenliliğini takip ederek ve bu süreç sonunda belirli koşulların sağlanması halinde genel yasalar oluşturarak bilimsel bilgiye ulaştıklarına inanmaktadır (Aymaz, 2018: 280). Ancak Thomas Kuhn'un paradigmatları, Imre Lakatos'un araştırma programları ve Paul Feyerabend'in metodolojik anarşizmi gibi fikirler; pozitivist metodolojiye karşı bir başkaldırı niteliğinde olmuştur (Alvesson, 2017: 20). Kuhn'a göre bilim, birikimci değil, devrimci bir ilerleyişi takip etmektedir. Bir paradigma, bilimsel devrimle yerini başka bir paradigmaya devredebilir ve böylelikle bugünün doğrusu, yarının yanlış hâline dönüşebilir (Kuhn, 1995: 9-10). Lakatos da Kuhn'un ifadelerine benzer açıklamalarda bulunmaktadır. Lakatos'a göre araştırma programlarından bazıları geliştiriciyken bazıları da yozlaştırıcıdır. Fakat bir programın bugün yozlaştırıcı olması, ileride de yozlaştırıcı olacağı anlamına gelmemektedir (Demir, 2014 :111). Paul Feurabend ise metodolojinin sınırlayıcı olduğunu iddia etmekte ve araştırmanın metodoloji olmaksızın yapılabileceğini belirtmektedir (Kundu, 2009: 52). Bilim insanları tarafından öne sürülen bu düşünceler, bilimin sınırlandırıcı etkenlerden sıyrılması adına önemli bir rol oynamıştır. Yapılan bu açıklamalar, doğrudan sosyal bilimlere yönelik söylenmese de sosyal bilimlerdeki pozitivist tutuma karşı bir altyapının oluşmasına yardımcı olmuştur.

Bir Sosyal Bilim Olarak Uluslararası İlişkiler Nedir?

Uluslararası ilişkiler, devletler ve devlet ile devlet sınırlarını aşan aktörler arasındaki etkileşimi tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu kapsamda uluslararası ilişkiler terimi, kimi zaman uluslararası politika ile karıştırılmaktadır. Ancak uluslararası ilişkiler, uluslararası politikadan daha geniş bir kavramdır ve uluslararası politika uluslararası ilişkilerin alt kolu niteliğindedir. Eğer böyle bir anlam ilişkisinden yola çıkılacak olursa Uluslararası İlişkiler'in doğuşunu, Jeremy Bentham tarafından yazılan 1789 tarihli Ahlak ve Yasa İlkeleri (An Introduction to the Principles of Morals and Legislation) kitabına dayandırmak mümkündür. Fakat Uluslararası İlişkiler'in ayrı bir disiplin olarak ortaya çıkması ve bir akademik alanı ifade etmesi, Aberystwyth'teki Galler Üniversitesi'nde ilk kürsünün kurulmasıyla gerçekleşmiştir. I. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan bu disiplin, savaşın nedenlerini ve barışın ön koşullarını tanımlama ve açıklama misyonunu üstlenmiştir (Knutsen, 2009: 2). Bu doğrultuda savaş ve benzeri felaketlerin tekrar yaşanmaması için uygun bir zeminin nasıl sağlanacağı ve bunun için ne tür araçların kullanılması gerektiği sorularına Uluslararası İlişkiler cevap aramaya başlamıştır (Çalış ve Özlük, 2007: 226).

Ulus devletin ilk olarak 1648 yılında Westphalia Anlaşması ile belirlediği düşünüldüğünde Uluslararası İlişkiler disiplininin neden 20. yüzyılda ortaya çıktığı akla gelen sorulardan biridir. Tocqueville bunun nedenini, demokratikleşmenin uluslararası alana geç gelmesine bağlamaktadır. Parlamentonun kurulması, evrensel oy hakkının gelmesi gibi devletlerin içinde başlayan demokratikleşme; August Comte'un ifadesiyle pozitivist çağı doğurmuştur. Ancak uluslararası politika, kralların son gizli sığınağı olarak kalmaya devam etmiştir. Uluslararası alanın demokratikleşmesi ise 20. yüzyılda meydana gelmeye başlamıştır. Ulus devletlerin sayısının ve bununla beraber çıkarlarının artması, ulus devletler arasındaki bağlantıların artmasına sebep olmuştur (Hoffman, 1977: 42-43). Ulus devletler arasında artan ilişkiler ise Uluslararası İlişkiler tarafından incelenmeye müsait hâle gelmiştir.

Uluslararası İlişkiler disiplininin gelişim sürecinde dergiler, konferanslar, kongreler ve benzeri platformlar Uluslararası İlişkiler ile ilgili çerçevenin daha netleşmesi ve çalışmaların artması açısından önemli bir yere sahiptir. Ole Wæver göre dergiler, bir disiplini doğrudan biçimlendiren ve araştırmacılara bir zemin sunan bir alandır (aktaran Ozan, 2014: 207). İlk Uluslararası İlişkiler dergisi olan Journal of Race Development 1910 yılında yayın hayatına başlamış ve onu Journal of International Relations, Foreign Affairs gibi çeşitli dergiler takip etmiştir. 1920 yılında Londra'da ve 1921 yılında New York'ta Kraliyet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (Chatham House) ve Dış İlişkiler Konseyi'nin kurulması ve Cenevre ve Londra'da ilk Uluslararası İlişkiler araştırma ve öğretim merkezlerinin açılması, Uluslararası İlişkiler'e ilişkin çalışmaların hız kazanmasında ve desteklenmesinde öncü bir yer tutmuştur (Mendes, 2019: 21-22).

Uluslararası İlişkiler'in konusu; geçmişte var olan, şu anda var olmaya devam eden ve gelecekte de muhtemelen var olmaya devam edecek olan egemen ve egemen ilişkileridir. Bu doğrultuda disiplinde üç ana olay dizisi öne çıkmaktadır: Devletler arasındaki tarihsel ilişkiler, mevcut ilişkiler ve hayali ilişkiler (Neumann, 2014: 334). Ele alınan bu ilişkiler perspektifinde uluslararası ilişkilerde barış ortamının nasıl tesis edileceği anlaşılmaya çalışılmaktadır. Her ne kadar disiplinin incelediği konu belli bir çerçeveye yerleştirilmiş

olsa da disiplin içinde bazı tartışmalar mevcuttur. Ontolojik olan bu tartışmalarda öncelikle İdealistler ve Realistler arasında yaşanan çekişme dikkat çekmektedir. İdealistler, uluslararası sistemin anarşik olmasına rağmen devletler arasında iş birliğinin, kalıcı barışın, refahın ve topluluk bilincinin sağlanabileceğine inanarak devletlere yönelik iyimser bir tavır takınmaktadır. Tam aksine Realistler ise anarşi ortamından dolayı devletlerin hayatta kalma mücadelesi verdiği ve ulusal çıkarlarının öncelikli olduğunu savunarak devletlere yönelik kötümser bir tutuma sahiptir (Fernandes, 1982: 15). İdealistlerin iyimser ve Realistlerin kötümser yaklaşımı akabinde İdealistler, barışın nasıl tesis edileceğine ve Realistler ise savaşın nasıl engelleneceğine odaklanmaktadır (Çalış ve Özlük, 2007: 227). İdealistler ve Realistler arasındaki bu ontolojik tartışma, disiplin içinde obje üzerine bir birlikteliğin olduğuna fakat bu objeyi ele alış hususunda farklılıkların mevcudiyetine işaret etmektedir.

Ontolojik olarak değerlendirilebilecek bir diğer tartışma ise pozitivistler ve post pozitivistler arasında yaşanmıştır. I. ve II. Dünya Savaşı ile beraber bilimin saflığı ve tarafsızlığı darbe almış ve bilimin kapitalist güçler tarafından yönlendirildiği iddiaları ortaya çıkmıştır. Özellikle Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombaları, bilimin askeri bir nitelik kazandığı söylentilerini desteklemiştir (Güneş, 2003: 24). Bu hususta post pozitivistler, pozitivistleri bilimi salt gerçeklikler perspektifinde ele alarak aslında egemen güçlere hizmet etmekle suçlamıştır. Pozitivistlerin bilhassa ABD merkezli bir yaklaşım benimsediği ve dünyanın geri kalanını göz ardı ettiği eleştiriler arasındadır (Daban, 2017: 218). Pozitivistler ve post pozitivistler arasındaki bu tartışma, araştırma nesnesi ile araştırmacı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak adına disipline yeni bir kavrama kazandırmıştır.

Pozitivist ve post pozitivist tartışma, ontolojik boyutunun yanı sıra epistemolojik bir boyuta da sahiptir (Özkan, 2019: 9). Robert Keohane, 1988 yılında Uluslararası Çalışmalar Derneği'nde (International Studies Association) verdiği toplantı esnasında rasyonalistler ve düşünselciler ayrımı yapmıştır. Bu ayrım, pozitivist ve post pozitivistler arasında uluslararası ilişkilerde bilgiye ulaşmak için takip edilen yolun farklılığının netleşmesinde etkili bir yere sahiptir. Keohane'nın ardından Martin Hollis ve Steve Smith'in açıklama ve anlama üzerine yaptığı çalışma ise pozitivistler ve post pozitivistler arasındaki epistemoloji farkının bir temele oturtulmasında yardımcı olmuştur. Bu kapsamda açıklayıcı teoriler, genel nedenlerin belirlendiği ve bilimsel yöntemlerin takip edildiği; anlamaya yönelik teoriler ise dil, değerler, inançlar ve benzeri unsurların dikkate alındığı teorilerdir (Yalvaç, 2017 :49). Pozitivistler, uluslararası ilişkilerde doğru bilgiye ulaşmak için tek yolun gerçeğe yakın modeller üzerinden çıkarımlar yapmak olduğunu iddia etmektedir. Böylelikle pozitivistler, aktörlerin davranışlarının tahmin edilebilir olduğunu öne sürmektedir. Post pozitivistler ise aktörlerin davranışlarını tahmin etmeyi değil, davranışın arkasındaki nedeni anlamaya ve yorumlamaya odaklanmaktadır. Pozitivistler belli bir düzene sahip dünya tasavvuruna sahipken, post pozitivistler öznelarası anlayış ve fikirlerden oluşan bir dünya tasavvuruna sahiptir (Darity, 2008: 99).

Uluslararası İlişkiler'de meydana gelen pozitivist ve post pozitivist tartışmanın ardından Tim Dunne, Lene Hansen ve Colin Wight tarafından ele alınan "Uluslararası İlişkiler Teorisinin Sonu mu? (The End of International Relations Theory?)" adlı makale, disipline epistemolojik açıdan yeni bir soluk getirmiştir. Yazarlar, teoriler arasındaki savaşın son

bulduğunu ve çoğulculuk etrafında ‘teorik barış’ döneminin yerleşmeye başladığını ileri sürmektedir. Bu çıkarım, Avrupa Uluslararası İlişkiler Dergisi’ne (European Journal of International Relations) 2008 ve 2013 yılları arasında gelen makaleler üzerinden yapılmıştır. Bu beş senelik süreç içinde dergiye gelen makalelerin çok azı teorik tartışmaya odaklanmıştır. Bunun sebebi olaraksa Uluslararası İlişkiler teorilerinin çeşitliliği gösterilmiştir. Disiplin bir asırlık süre içinde yadsınamaz bir ilerleme kat etmiş ve ilk zamanlardaki kutuplaşmış halinden sıyrılmıştır. Bilgi birikimi ve teorik çeşitlilik sayesinde disiplin, doğa bilimlere kadar güvenli bir epistemolojik temele oturmuştur. Ancak bunun sürmesi için teorik çeşitliliğin birlik ufkü içinde var olması şarttır. Yazarlara göre yalnızca çoğulculuk çok yönlü ve karmaşık bir gerçeklikle başa çıkabilir ve yalnızca çoğulculuk bilgi açısından ilerlemeyi sağlayabilir (Dunne vd., 2013: 406-416).

Çoğulculuğa benzer bir tutum sergileyen bir diğer epistemolojik yaklaşım, analitik eklektizmdir. Analitik eklektizm görüşü, ilk olarak 1995 yılında Peter Katzenstein tarafından ortaya atılmıştır. Ardından Katzenstein ile Rudra Sil birlikte bu yaklaşımı geliştirmiştir (Şatana, 2016: 25). İkili tarafından ele alınan “Paradigmaların Ötesinde: Dünya Siyaseti Çalışmasında Analitik Eklektizm (Beyond Paradigms: Analytic Eclecticism in the Study of World Politics)” yazısı, katı epistemik taahhütler yerine pragmatik varsayımlar dizisine dayanan bilginin sonuçlarına odaklanılması gerektiğini açıklamaktadır. Genelde sosyal bilimler ve özelde Uluslararası İlişkiler, paradigma olarak adlandırılan yaklaşımlar arasında oldukça bölünmüş ve bunların içine gömülmüş durumdadır. Her paradigma savunucusu, başkaları tarafından paylaşılmayan belirli a priori varsayım kümeleri temelinde hareket etmekte ve ilerleme yalnızca belli paradigma taraftarları çerçevesinde anlaşılmaktadır. Ancak bu yaklaşım, araştırma için yetersiz kalmaktadır. Bu yüzden analitik eklektizm, akademisyenlerin sorunların çözümde kendi paradigmalarının üstün olduğunu varsayma yaklaşımına direnmektedir. Analitik eklektizm, farklı analitik perspektiflerle inşa edilen kavramlar, gözlemler ve nedensel anlatılar arasındaki ilişkiyi önemsemektedir. Bu durum paradigmaların ötesine geçmek ve paradigmaları göz ardı etmek anlamına gelmemektedir. Aksine paradigmalar arasındaki ilişkileri keşfetmek ve aralarındaki gizli bağlantıyı ortaya çıkarmak anlamına gelmektedir. Bu hususta şunu belirtmek gerekmektedir, analitik eklektizmin amacı paradigmaları sentezlemek, kapsamak veya değiştirmek değildir. Analitik eklektizmin amacı, ayırık ve uzlaşmaz olarak görünen teoriler ve anlatılar arasındaki pratik ilgiyi ve bunlar arasındaki esaslı bağlantıları göstermektir (Sil ve Katzenstein, 2010: 1-3). Analitik eklektizm ve çoğulculuk arasındaki temel ayrım da bu noktada belirmektedir. Analitik eklektizm, pragmatik amaç için paradigmalar arası etkileşimi savunurken çoğulculuk pragmatik bir amaç olmaksızın paradigmalar arası savaştan ziyade birlikteliğin olması gerektiğini savunmaktadır.

Uluslararası İlişkiler’de metodolojiye yönelik bir zeminin vuku bulmasında Gelenekselciler ve Davranışsalcılar arasındaki tartışma etkili olmuştur. II. Dünya Savaşı’nın ertesinde ortaya çıkan Davranışsalcı cenah, İdealizm ve Realizm’in uluslararası ilişkileri tarih ve hukuk perspektifinde incelemesine karşı çıkmıştır. Davranışsalcılar, uluslararası ilişkileri anlamak ve çözümlemek için bu tür yöntemlerin yeterli olmadığını ve pozitivist yöntemlerin daha faydalı olacağını ileri sürmüştür (Şatana, 2016: 19). Uluslararası ilişkilere yönelik İdealizm “neyin olması gerektiği” ve Realizm “nelerin olduğu” şeklinde normatif sorular sorarken Davranışsacılık “nasıl olduğu”

sorusuna cevap aramıştır (Özlük, 2006: 4). Davranışsalci ekol içinde yer alan Morton Kaplan ve David Singer gibi isimler, Uluslararası İlişkiler disiplini için bilimsel araştırma yöntemleri geliştirmeye, genel yasalar bulmaya ve belli bir düzenlilik oluşturmaya çalışmıştır. Martin Wight ve Hedley Bull gibi düşünen Gelenekselciler ise her tarihsel olayın biricik olduğu ve bu yüzden kavramsal ve yorumsal analizle konuların incelenmesi gerektiğinden yana durmuştur (Yalvaç, 2017: 46). Martin Wight göre gerçekleri toplamak, sınıflandırmak ve kendi özel geçerlilik alanlarına göre analiz etmek yerine onların dünya-tarihsel anlamlarının ne olabileceği hakkında düşünmek gerekli olmalıdır (Neumann, 2014: 333).

Metodoloji, obje çerçevesinde değil de süje çerçevesinde gelişen bir durum olma yolunda her geçen gün daha da ilerlemektedir. Gelenekselci ve Davranışsalci tartışma, bunu göstermek adına iyi bir örnektir. Ancak son zamanlarda metodolojideki süje merkezli tutumu, ortadan kaldırmak için epistemolojik bir yaklaşım olan analitik eklektizmin metodolojiye uygulanması tartışılmaktadır. Katzenstein ve Sil'in öne sürdüğü analitik eklektizm, pragmatik çerçevede paradigmaların uluslararası ilişkilerdeki sorunları açıklamak için kullanılabileceğini belirtmektedir. Bu yaklaşım üzerinden bilimsel metotların da pragmatik amaçlar doğrultusunda bir arada kullanılabileceği söylenmektedir. Başka bir ifadeyle analitik eklektizm, kullanılabilir bilgi üretmek için hangi yöntemin veya yöntemlerin en faydalı olacağını düşünerek araştırmanın gerçekleşmesini önermektedir (Şatana, 2016: 26). Uluslararası İlişkiler disiplininde kuramsal-analitik veya tarihsel-olgucu yaklaşımın başat olmak için mücadeleye girmesi gerekmemektedir. Her iki yaklaşım da araştırma yaparken araştırmacı tarafından gerektiği koşullarda kullanılabilir. Bundan dolayı Uluslararası İlişkiler özgün bir kimliğe sahiptir (Kurubaş, 2008: 130-131).

Sonuç

Bilim tüm insanlığın ortak paydaşdır. Ancak bilim, yapbozun parçaları misali git gide parçalanmaktadır. Çalışmanın konusu üzerinden bu durumu örneklendirmek mümkün olmakla beraber Uluslararası İlişkiler'in ortaya çıkışı üzerine ABD merkezli mi Kıta Avrupası merkezli mi tartışması⁵ bilimin farklı bir yöne kaydığının bir diğer göstergesidir. Hâlbuki bilim, bir şeyleri açıklamak ve anlamlandırmak için vardır. Bilim, kutuplaşmadan ziyade çeşitliliğin olduğu bir alandır.

Bilimin içindeki çeşitlilik, özellikle farklı disiplinlerin bilgi üretme süreçlerine dair farklı yaklaşımlar benimsemesiyle, kimi zaman tartışmalara neden olmuştur. Özellikle sosyal bilimlerin ortaya çıkışıyla beraber doğa bilimcilerde bilimi tek bir boyuta indirgeme eğilimi baş göstermiştir. Sosyal bilimler kendine has dinamikleriyle kabul edilmekten ziyade doğa bilimlerinin zeminine yerleştirilmeye çalışılmıştır. August Comte, John Stuart Mill ve Peter Winch bu yönde eğilim sergileyen isimlerden bazılarıdır. Oysaki, sosyal bilimlerden genel geçer bir yasa ortaya koymasını veya bu yönde çalışmalar yapmasını beklemek neredeyse imkânsızdır. Bu durumu resmetmek adına Alasdair

⁵ Detaylı bilgi için bakınız. Hoffman, S. (1977). An American Social Science: International Relations. *Daedalus*, 106 (3), pp. 41-60; Mendes, P. E. (2019). The Birth of International Relations as a Social Science: A Compared Analysis of the Anglo American World and Continental Europe. *Brazilian Journal of Strategy & International Relations*, 8 (16), pp. 19-50.

MacIntyre'nin yuvalanan kaya analogisi ele alınabilir. Bir tepeden yuvarlanan kayaları inceleyen jeologlar, bu kayaların ilerleyişine bakarak neden bu şekli aldıklarını söyleyebilirler, ancak bu kayaların gelecekte nasıl bir şekil alacağını söyleyemezler. Jeologların bunu söyleyebilmesi için kayaların belli bir düzen içinde hareket etmesi gerekmektedir. Böyle bir durum mümkün olmadığından dolayı kayaların gelecekteki hâli formüle edilemez. Sosyal bilimlerin durumu da jeologlarınki gibidir (Fay, 2017: 238-239). Sosyal bilimlerin incelediği alan; siyasal, sosyal, kültürel ve daha farklı pek çok açıdan etkilere maruz kalmaktadır. Tahmin edilemez etkiler çerçevesinde ele alınan nesneyle ilgili tahmin edilebilir bir çıkarım yapmak beklenemez.

Tartışmalar yalnızca disiplinler arasında değil, aynı zamanda her bir disiplinin kendi içinde de yoğun bir biçimde yaşanmaktadır. Uluslararası İlişkiler disiplini ontoloji, metodoloji ve epistemoloji üzerine çeşitli ayrımlara sahiptir. Aslında bu farklılıklar, disiplinin zenginleşmesi açısından önemlidir. Fakat çalışmada görülmüştür ki yapılan tartışmalar, kutuplaşma noktasına varan düzeydedir. Ortaya iki şık konulmakta ve bunlardan birini seçmek gerekmektedir. Uluslararası İlişkiler disiplini mevcut olan “ya o ya bu” hâlinde ziyade “hem o hem bu” hâlinin hâkim olması yapılan çalışmaların içeriğinin daha zenginleşmesi açısından gereklidir (Fay, 2017: 324-326). Son zamanlarda disiplinde dile getirilmeye başlanan analitik eklektizm ve çoğulculuk gibi yaklaşımlar, metodolojide ve epistemolojide uzlaşmacı bir perspektif yakalamaya çalışmaktadır. Bu perspektif, araştırmacıların daha geniş bir düzlemde hareket etmesine ve daha bütüncül sonuçlara erişmesine imkân tanıyacaktır.

Kaynaklar

- Alvesson, M. (2017). (Post-) Positivism, Social Constructionism, Critical Realism: Three Reference Points in the Philosophy of Science. Mats Alvesson and Kaj Skoldberg (Eds.), *Reflexive Methodology* (pp 19-67). London: SAGE Publications.
- Ataman, K. (2008). Bilimsel Sosyal Bilim İdealinin Açmazları: Bir Hermenötik Açılım Teklifi. *Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 313-329.
- Aydın, E. (2007). Bilim, Araştırma ve Etik. *Türk Hijyen ve Deneyisel Biyoloji Dergisi*, 64 (2), 47-53.
- Aymaz, G. (2018). Sosyal Bilimlerde Bir Disiplin Olma Sürecinde İletişim Bilimleri ve Felsefe İlişkisi. *İnsan & İnsan*, 5 (18), 278-298.
- Bayram, A. (2018). *Bilim Dünyü, Bugünü, Yarını*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Bielik, L. (2019) *Methodology of Science: An Introduction*. Bratislava: Comenius University Publisher.
- Bueger, C. (2012). From Epistemology to Practice: A Sociology of Science for International Relations. *Journal of International Relations and Development*, 15(1), 97-109.
- Çalış, Ş. ve Özlük, E. (2007). Uluslararası İlişkiler Tarihinin Yapısökümü: İdealizm ve Realizm Tartışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 225-243.
- Çilingir, L. (2013). Bilim Felsefesi. Murat Demir Baş (Ed.). *Bilimin Doğası ve Öğretimi* (ss. 2-22). Ankara: Pegem Akademi.

- Daban, C. (2017). Uluslararası İlişkilerde Teorik Tartışmaların Yönteme Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 190-227.
- Dağtaşoğlu, A. E. (2016). Sosyal Bilimlerin Epistemolojik Temelleri. *Kutadgubilig Felsefe-Bilim Araştırmaları*, (32), 361-376.
- Darby JR, W. A. (2008). *International Encyclopedia of the Social Sciences*. (2. Baskı). Farmington Hills: Macmillan.
- Daştan, U. (2013). *Bilimin Tarihsel Gelişim Sürecinde Thomas Samuel Kuhn'un Bilim Felsefesinin Yeri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dear, P. (2016). *The Intelligibility of Nature: How Science Makes Sense of the World*. Chicago: University of Chicago Press.
- Demir, Ö. (2014). *Bilim Felsefesi*. Bursa: Sentez Yayınları.
- Doğan, İ. (1985). Bilim Politikası ve Sosyal Bilimler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 10 (57), 38-42.
- Dunne, T. et al. (2013). The End of International Relations Theory?. *European Journal of International Relations*, 19 (3), 405-425.
- Eller, J. D. (2016). *Social Science and Historical Perspectives: Society, Science, and Ways of Knowing*. London: Routledge.
- Ezedike, E. U. (2020). Kant's Critical Epistemology and Its Borderlines with Metaphysics: A Critique. *Jurnal Sosialisasi*, 7 (1), 29-40.
- Fay, B. (2017). *Çağdaş Sosyal Bilimler Felsefesi*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Fernandes, V. R. (2017). Idealism and Realism in International Relations: An Ontological Debate. *Observare*, 7 (2), 14-25.
- Grunberg, T. and Grunberg, D. (2013). Bilim Felsefesi Nedir?. İskender Taşdelen (Ed.). *Bilim Felsefesi* (ss. 2-21). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Grunberg, T. (1971). Bilgi ve Bilim Felsefesi. *Araştırma Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 9, 41-72.
- Güneş, B. (2003). Paradigma Kavramı Işığında Bilimsel Devrimlerin Yapısı ve Bilim Savaşları: Cephelerdeki Fizikçilerden Thomas S. Kuhn ve Alan D. Sokal. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 1-20.
- Henderson, K. A. (2011). Post-Positivism and the Pragmatics of Leisure Research. *Leisure Sciences*, 33 (4), 341-346.
- Hitchcock, C. (2004). Introduction: What is the Philosophy of Science?. Christopher Hitchcock (Ed.). *Contemporary Debates in Philosophy of Science* (pp. 1-20). Oxford: Blackwell Publishing.
- Hjørland, B. (2005). Empiricism, Rationalism and Positivism in Library and Information Science. *Journal of Documentation*, 61 (1), 130-155.

- Hoffman, S. (1977). An American Social Science: International Relations. *Daedalus*, 106 (3), 41-60.
- Hohenberg, P. C. (2017). What is Science?. <https://arxiv.org/abs/1704.01614>. (Erişim Tarihi: 15.04.2024).
- Humphreys, P. (2013). Scientific Ontology and Speculative Ontology. Don Rose et al. (Eds.). *Scientific Metaphysics* (pp. 51-78). Oxford: Oxford Scholarship Online.
- Igwenagu, C. (2016). *Fundamentals of Research Methodology and Data Collection*. Virginia: Lambert Academic Publishing.
- Knutsen, T. L. (2009). The Development of International Relations. J. Wiener and R. A. Schrire (Eds.). *International Relations* (pp. 1-10). Oxford: Eolss Publishers.
- Köroğlu, C. Z. ve Köroğlu, M. A. (2016). Bilim Kavramının Gelişimi ve Günümüz Sosyal Bilimleri Üzerine. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 1-15.
- Kuhn, T. (1995). *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*. Nilüfer Kayaş (Çev.). 4. Baskı. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Kundu, A. (2009). *The Social Sciences: Methodology and Perspectives*. Delhi: Pearson Education.
- Kurubaş, E. (2008). Türkiye Uluslararası İlişkiler Yazınında Tarihsel Olguculuk ile Disiplinlerarasıcılığın Analitik Yaklaşma Etkisi ve Türkiye Uygulaması. *Uluslararası İlişkiler*, 5 (17), 129-159.
- Lahmami, H. (2020). Methodology of Social Science Research: the Case of the Sociology of Action in Relation to Values. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 23 (1), 59-73.
- Mendes, P. E. (2019). The Birth of International Relations as a Social Science: A Compared Analysis of the Anglo American World and Continental Europe. *Brazilian Journal of Strategy & International Relations*, 8 (16), 19-50.
- Neumann, I. B. (2014). International Relations as a Social Science. *Millennium: Journal of International Studies*, 43 (1), 330-350.
- Okur, M. A. ve Ongur, H. Ö. (2017). Uluslararası İlişkilerde Eleştirel Teori. Ramazan Gözen (Der.) *Uluslararası İlişkiler Teorileri* (ss. 291-324). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ozan, E. (2014). Birinci Dünya Savaşı ve Uluslararası İlişkiler Disiplininin Doğuşu Üzerine Bir Değerlendirme. *Gazi Akademik Bakış*, 7 (14), 197-214.
- Özkan, F. (2019). Uluslararası İlişkilere Disiplinlerarası Yaklaşım: Tarih ve Teori Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası İlişkiler*, 16 (61), 5-22.
- Özlük, E. (2006). *Uluslararası İlişkiler Disiplininde Gelenekselcilik-Davranışsalcılık Tartışması ve Çağdaş Uluslararası İlişkiler Teorilerine Etkileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ritzer, G. (1975). *Sociology: A Multiple Paradigm Science*. Boston: Allyn & Bacon.

- Ryan, A. B. (2006). Post Positivist Approaches to Research. *Researching and Writing Your Thesis: A Guide for Postgraduate Students* (pp. 12-26). Ireland: Maynooth Adult and Community Education.
- Salmon, M H. Et al. (1992). *Introduction to Philosophy of Science*. Cambridge: Hackett Publishing Company.
- Saygın, T. (2009). Sosyal Bilimlerin Doğası ve Hermeneutik. 6. *Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı*. Didim: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Sezgin, F. (2007). *İslam'da Bilim ve Teknik*. (3. Baskı). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Sil, R. and Katzenstein, P. J. (2010). Beyond Paradigms: Analytic Eclecticism in the Study of World Politics. New York: Palgrave Macmillan.
- Smith, A. (1982). Rethinking the Question of an Ontology for International Relations. *Millennium: Journal of International Studies*, 11 (1), 27-37.
- Snow, C. P. (2019). *İki Kültür*. (6. Baskı). Ankara: TÜBİTAK Yayınları.
- Strydom, P. (2011). Philosophies of the Social Science. Charles Crothers (Ed.). *UNESCO Encyclopedia of Life Support Systems*. Oxford: EOLSS.
- Şatana, N. S. (2016). Uluslararası İlişkilerde Bilimsellik, Metodoloji ve Yöntem. *Uluslararası İlişkiler*, 12 (46), 10-33.
- TDK. (2024). Bilim. <https://sozluk.gov.tr/>. (15.04.2024).
- The Office of Behavioral and Social Sciences Research. (2024). *Science in the Social Sciences*. <https://obssr.od.nih.gov/wp-content/uploads/2016/05/Science-in-the-Social-Sciences.pdf>, (27.04.2024).
- Topdemir, H. G. ve Unat, Y. (2014). *Bilim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ural, Ş. (1994). Bilim Felsefesi'nin Amacı veya Bilim Felsefesi'nin Felsefesi. *Felsefe Arkivi*, (29), 1-12.
- Urry, J. et al. (2007). What is 'Social' about Social Science?. *Twenty-First Century Society*, 2 (1), 1-25.
- Wallerstein, I. (1996). *Open the Social Sciences: Report of the Gulbenkian Commission on the Restructuring of the Social Sciences*. Stanford: Stanford University Press.
- Wenning, C. J. (2009). Scientific Epistemology: How Scientists Know What They Know. *Journal of Physics Teacher Education Online*, 5 (2), 3-15.
- Yalvaç, F. (2017). Uluslararası İlişkilerde Teori Kavramı ve Temel Teorik Tartışmalar. Ramazan Gözen (Der.). *Uluslararası İlişkiler Teorileri* (ss. 31-66). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yıldız, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Yöntem*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Yılmaz, A. ve Yazıcı, S. (2017). Sosyal Bilimler Felsefesinde Temel Sorunlar ve Yaklaşımlar. *Liberal Düşünce*, 22 (88), 57-68.

Structured Abstract

Although the discipline of International Relations is a very young discipline, the literature on this field offers a wide range. However, when we look at the studies on the examination of International Relations within the scope of social sciences, unfortunately, the same diversity is not encountered. The establishment of the epistemology, ontology and methodology framework of International Relations is important in terms of determining the lines that separate the field from other disciplines and placing the research in this field on a solid ground. In this context, this study tries to shed light on the scientific adventure of the discipline of International Relations from a general to a specific perspective in the form of science, social sciences and International Relations, respectively.

This study employs a qualitative research methodology through content analysis. Content analysis is a systematic technique used to identify, code, and interpret meaningful themes within written, verbal, or visual communication materials. The primary aim of qualitative content analysis is to uncover both explicit and implicit meanings in texts, in order to gain a deeper understanding of a particular social phenomenon. Within this framework, the study examines the scientific character of the discipline of International Relations through three core theoretical dimensions: ontology, epistemology, and methodology. This approach not only provides insights into the theoretical foundations of the discipline but also illuminates prevailing tendencies in its modes of knowledge production. The findings obtained through content analysis are elaborated in the subsequent sections, structured across the ontological, epistemological, and methodological levels.

The study consists of three main sections. In the first section, firstly, the definitions of various scientists about science are given. Thus, it is understood what kind of a framework should be drawn when it comes to science. Then, how science emerged is examined through the stages it has gone through from ancient times to the present. In this regard, it clarifies the diversification of the scope of science. Finally, under this section, the meaning of the concepts of ontology, epistemology and methodology is focused on. Since the study is handled through these three concepts, it is important to draw a perspective on them.

The second section primarily covers the debate between natural sciences and social sciences. The natural sciences' statements on why social sciences cannot be science are put on the table. Then, it is examined how social scientists defend themselves regarding these statements. After this discussion, an analysis of social sciences is given through ontology, epistemology and methodology.

In the third section, International Relations, a discipline of social sciences, is examined ontologically, epistemologically and methodologically. In this context, the debate between Idealists and Realists is examined within the scope of ontology, and subsequently the debate between positivists and post-positivists. In the scope of epistemology, the debate between positivists and post-positivists is examined. In addition, the pluralistic and analytical eclectic approaches that have come to the fore in recent times are examined. Finally, the debate between Traditionalists and Behaviouralists is examined within the scope of methodology. At the same time, analytical eclecticism's views on methodology are also included.

Havalimanlarında Kriz Yönetimi: Türkiye Depremleri Bağlamında Çoklu Vaka Analizi (Van, Elazığ, Kahramanmaraş ve Hatay)

Airport Crisis Management: A Multiple Case Analysis in the Context of Earthquakes in Turkey (Van, Elazığ, Kahramanmaraş, and Hatay)

Fikret BAYAT

Doktora Öğrencisi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,
ORCID: 0000-0002-1315-0118, email: fikretbayat@gmail.com

Öz

Bu çalışma, Van, Elazığ ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler ile Hatay Havalimanı örneği üzerinden havalimanı kriz yönetiminin kritik önemi ve kapsamlı yapısını analiz etmektedir. Deprem gibi yıkıcı doğal afetler karşısında havalimanlarının sergilemesi gereken hızlı ve etkin müdahale yeteneklerinin değerlendirilmesi, kriz yönetiminin temel taşları olan stratejik planlama, kapsamlı hazırlık, kurumlar arası koordinasyon ve etkili iletişim süreçlerinin hayati rolünü ortaya koymaktadır. Özellikle Hatay Havalimanı'nda 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler esnasında uygulanan kriz yönetimi yaklaşımları, gelecekteki benzer ölçekli krizlere yönelik hazırlık ve müdahale mekanizmaları için değerli çıkarımlar sunmaktadır. Bu çalışma, havalimanlarının depreme dayanıklı altyapılarla inşa edilmesinin, acil durum planlarının dinamik bir yaklaşımla düzenli olarak güncellenmesinin, personelin sürekli ve nitelikli eğitimlerle donatılmasının ve mevcut teknolojik olanaklardan en üst düzeyde faydalanılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Ayrıca, uluslararası düzeyde iş birliği ve bilgi paylaşımının, havalimanı kriz yönetimi süreçlerinin etkinliğindeki stratejik önemine dikkat çekilmektedir. Sonuç olarak bu araştırma, havalimanlarının krizlere karşı yapısal ve operasyonel dirençliliğini artırmak ve olası krizlerin yaratabileceği olumsuz etkileri en aza indirmek amacıyla sürekli bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin sürdürülmesinin zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Kriz Yönetimi, Havalimanı, AFAD

Abstract

This study analyzes the critical importance and comprehensive scope of airport crisis management through the examples of the Van, Elazığ, and 6th of February, Kahramanmaraş-centered earthquakes and the case of Hatay Airport. Evaluating airports' rapid and effective response capabilities in the face of devastating natural disasters such as earthquakes reveals the vital role of the cornerstones of crisis management: strategic planning, comprehensive preparedness, inter-institutional coordination, and effective communication processes. In particular, the crisis management approaches implemented at Hatay Airport during the earthquakes of the 6th of February, offer valuable insights for future preparedness and response mechanisms for similar large-scale crises. This study emphasizes the necessity of constructing airports with earthquake-resistant infrastructure, regularly updating emergency plans with a dynamic approach, equipping personnel with continuous and qualified training, and maximizing the utilization of existing technological resources. Furthermore, it highlights the strategic importance of international cooperation and information sharing in the effectiveness of airport crisis management processes. In conclusion, this research underscores the imperative of continuous scientific research and development activities to enhance the structural and operational resilience of airports against crises and to minimize the potential negative impacts of possible crises.

Keywords: Disaster, Crisis Management, Airport, AFAD.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 01.03.2025	Kabul Tarihi / Accepted 12.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Bayat, F. (2025). Havalimanlarında Kriz Yönetimi: Türkiye Depremleri Bağlamında Çoklu Vaka Analizi (Van, Elazığ, Kahramanmaraş ve Hatay). <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 175-202.		

Giriş

Afet kavramı, literatürde farklı disiplinlerin bakış açılarına göre çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Bu tanımlar, afet olgusunu doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olayların yol açtığı sonuçlar bağlamında ele almaktadır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları İzleme Örgütü (BM, 2012) afetleri, “insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplara neden olan, gündelik yaşamı kesintiye uğratarak toplumları ve işyerlerini etkileyen, yerel imkânlarla baş edilemeyen doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olaylar” şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanım, afetlerin yalnızca olayın kendisini değil, aynı zamanda toplumsal yaşamda yol açtığı kesintileri ve sonuçları da kapsamaktadır. Afetler, doğa, insan veya teknoloji kaynaklı olayların tetiklediği, toplumun kendi imkânlarıyla üstesinden gelemeyeceği boyutlara ulaşan tehditler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, afet kavramı, olayın kendisinden ziyade, bu olayların yol açtığı ekonomik, fiziksel ve sosyal sonuçları ifade etmektedir (AFAD, 2024: 23).

Modern toplumların kritik altyapıları arasında yer alan havalimanları, küresel ulaşım ağının vazgeçilmez bir parçasıdır. Ancak doğa kaynaklı afetler, insan kaynaklı olaylar veya beklenmedik kriz durumları, bu önemli ulaşım merkezlerinin afetlere karşı hazırlıklı olmasını zorunlu kılmaktadır. Havalimanlarının yoğun trafiği, geniş altyapısı ve yüksek güvenlik standartları, afet durumlarında etkili bir kriz yönetiminin hayati önem taşıdığını ortaya koymaktadır. Kriz yönetimi, yalnızca günlük operasyonların sürdürülebilirliğini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda afet durumlarında olası risklere karşı hızlı ve etkili bir müdahale stratejisini de içermelidir. Bu bağlamda, yangın, deprem, sel, terör saldırıları gibi olaylara karşı hazırlıklı olmak, yalnızca havacılık endüstrisi için değil, toplumun genel güvenliği için de kritik bir öneme sahiptir.

Bu makalede, havalimanlarında afet durumlarına karşı etkili bir kriz yönetimi yaklaşımının temel prensipleri incelenmiştir. Acil durum planlarının oluşturulması, personel eğitimi, iletişim stratejileri ve teknolojik altyapı gibi unsurlar, havalimanlarının kriz anlarında nasıl başarılı bir şekilde yanıt verebileceğini belirlemede kilit bir rol oynamaktadır. Havalimanlarının yalnızca uçuş operasyonlarını yönetmekle kalmayıp, aynı zamanda acil durumlara karşı dirençli bir yapıya sahip olmaları, modern toplumların güvenliği ve sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, havalimanlarının afet yönetimi süreçlerindeki rolünü ve bu süreçlerin nasıl optimize edilebileceğini akademik bir perspektifle ele almayı amaçlamaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Kriz yönetimi, beklenmedik olayların neden olabileceği operasyonel aksamaları minimuma indirgeyerek, faaliyetlerin süratle olağan akışına dönmelerini amaçlayan stratejik bir yaklaşımdır. Bu bağlamda geliştirilen kavramsal çerçeve, afet risk yönetimi prensipleri, kamu kriz yönetimi teorileri ve havacılık sektörünün kendine özgü kriz dinamiklerini bütünleştirmektedir. Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin (DHMİ) Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) içerisindeki konumu ve deprem gibi belirli afet senaryolarındaki uygulama biçimleri, bu teorik çerçevenin somut örneklerini teşkil etmektedir.

Afet Kavramı

Afetler, insan yaşamının ve dünyanın kaçınılmaz bir gerçeğidir. Kaynağı ister tabiatın iç dinamiklerinden ister insan faaliyetlerinden gelsin, afetlere karşı her daim hazırlıklı olunması zorunludur. Bu bağlamda, toplumların olası kesintilere karşı önceden hazırlıklı olmaları ve bir afet kültürü geliştirmeleri, toplumsal yaşamın sürekliliğini sağlamak açısından kritik öneme sahiptir. Böyle bir hazırlık, afetlerin etkilerinin azaltılmasında, can ve mal kayıplarının önlenmesinde ve afet sonrası toparlanma sürecinin hızlandırılmasında önemli bir rol oynayacaktır (Akyel, 2005: 15).

Afetlerle mücadele, kapsamlı bir afet planının önceden hazırlanmasını ve toplumsal kurumların bu plana titizlikle uymalarını gerektirir. Etkin bir koordinasyon ancak planların yazılı hale getirilmesi ve tüm kuruluşların kendi rollerini benimsemesi ile sağlanabilir. Bu doğrultuda, kurumlara afet durumunda üstlenecekleri roller hakkında eğitimler verilmesi ve ortak hareketin temelini oluşturacak bir afet terminolojisinin yerleşmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, toplumun afetleri hayatın kaçınılmaz bir gerçeği olarak kabul etmesini sağlayacak ve toplumsal değerleri içerecek kapsamlı bir eğitim programı, afet kültürünün yaygınlaşmasında kritik bir rol oynayacaktır (Işık ve diğerleri, 2012: 83). Afetlerin etkilerine bakıldığında, kısa ve uzun vadeli sonuçlar gözlemlenmektedir. Kısa vadeli sonuçlar arasında en dikkat çekici olanları, afetin yol açtığı can ve mal kayıplarıdır (Özdikmen, 2015: 21). Afet türleri günümüzde hızla artan sanayileşme ve çarpık kentleşme ile ortaya çıkan çevresel etkilerin artmasına bağlı olarak çeşitlenmektedir. Afetler, sosyal ve ekonomik hayata ciddi tehditler oluşturan olaylar olarak, genel anlamda doğal afetler ve insan kaynaklı afetler şeklinde iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Bu sınıflandırma, afetlerin meydana gelme süreçlerine dayanarak doğa ve teknolojik/insan kaynaklı afetler şeklindeki ikili ayrıma dayanmaktadır (Akdur, 2000: 1). Literatürde yaygın kabul gören ve bu doğrultuda EM-DAT ile TABB veri tabanları hem doğa hem de teknoloji kaynaklı afetlerin muhtelif sosyo-ekonomik yansımalarının tetkiki için zengin bir bilgi kaynağı sunmaktadır. EM-DAT veri tabanında uygulanan afet türlerinin sınıflandırması, ilgili tabloda ayrıntılı bir şekilde sunulduğu üzere, afetleri öncelikle doğal ve teknolojik kökenli olmak üzere iki temel başlık altında kategorize etmektedir. Bu sistematik sınıflandırma, afet vakalarının analitik bir çerçevede incelenmesine imkân sağlamaktadır (Şahan ve Kaya, 2021:686).

Doğa Kaynaklı Afetler

Doğa kaynaklı afetler, yeryüzündeki jeolojik, hidrolojik, meteorolojik veya biyolojik süreçlerin doğrudan veya dolaylı etkileşimi sonucu ortaya çıkan ve insan yaşamını derinden sarsan kriz durumlarıdır. Bu olaylar, toplumların günlük rutinini kesintiye uğratarak önemli can ve mal kayıplarına neden olabilir. Aşırı yağışların yol açtığı seller, bu türden afetlere örnek teşkil etmektedir. Bir doğa olayının afet olarak kabul edilebilmesi için, toplumun olağan yaşam akışını sekteye uğratması veya tamamen durdurması, sebep olduğu maddi ve manevi zararların yerel imkanlarla karşılanamayacak boyutta olması ve dış yardıma ihtiyaç duyulması gerekmektedir (Keçici, 1994: 24). Bu bağlamda, Türkiye'de sıklıkla karşılaşılan doğa kaynaklı afetler arasında deprem, heyelan, sel, kaya düşmesi, çığ ve orman yangınları sayılabilir (Kundak ve Kadioğlu, 2011: 5).

Doğa kaynaklı afetler, doğada kendiliğinden gelişen ve insanların yaşam faaliyetlerinde aksamalara yol açan, ciddi kayıplara neden olabilen olaylardır. Bu afetler, iklimsel (aşırı

sıcak/soğuk hava, hortum, dolu, sel, çığ), jeolojik (deprem, heyelan, volkanik patlama, tsunami), biyolojik (orman yangını, erozyon) ve hidrolojik (akarsu/baraj taşkınları ve bunlara bağlı su kirliliği kaynaklı hastalıklar/ölümler) gibi farklı kategorilerde sınıflandırılmaktadır (Özey, 2006: 5-6).

Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Ana Afet Türü	Afet Alt Türü	Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Ana Afet Türü
Doğal Afetler	Jeofiziksel	Deprem	Yer Hareketi	Teknolojik Afetler	Endüstriyel Kazalar	Kimyasal dökülme
			Tsunami			Çökme
		Kütle Hareketi (Kuru)	Kaya Düşmesi			Patlama
			Heyelan			Yangın
		Volkanik Faaliyet	Kül yağışı			Gaz Sızıntısı
			Lahar			Zehirlenme
			Piroklastik akış			Radyasyon
			Lav akışı			Diğer
		Sel	Kıyı seli		Ulaşım Kazaları	Hava
			Nehir seli			Kara
			Su baskını			Demiryolu
			Buz reçeli seli			Deniz
	Hidrolojik	Heyelan	Çığ (kar, enkaz, çamur akışı, kaya düş.)		Çeşitli kazalar	Çökme
		Dalga Hareketi	Haydut dalga			Patlama
			Duran Dalga			Yangın
		Klimatolojik	Kuraklık			Diğer
			Buzul Gölü Patlaması			
		Orman yangını	Kara yangını: Fırça, çalı, Mera			
	Biyolojik	Epidemi	Viral hastalık			
			Bakteriyel Hastalık			
			Paraziter Hastalık			
			Mantar Hastalığı			
			Prion Hastalığı			
		Böcek İstilasası	Çekirge			
		Hayvan Kazası				
	Dünya Dışı	Uzay Havası	Darbe			
			Hava patlaması			
			Enerjik parçacıklar			
			Jeomanyetik fırtına			
	Meteorolojik	Fırtına	Şok dalgası			
			Tropikal fırtına			
			Tropik dışı fırtına			
		Aşırı Sıcaklık	Konvektif fırtına			
			Soğuk dalga			
			Sıcak hava dalgası			
		Sis	Şiddetli kış koşulları			

Tablo 1: EM-DAT Veri Tabanında Kullanılan Afet Sınıflandırması (Şahan ve Kaya, 2021:686)

Teknolojik Afetler

Teknolojik afetler ise, doğrudan insan faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan olaylar olarak tanımlanmaktadır (Gökçekuş vd., 2018: 3). Doğal kaynaklı afetlerde olduğu gibi, bu türden olaylar da geniş çaplı yaralanmalara, can kayıplarına, toplumsal düzenin bozulmasına ve çevresel hasara yol açabilmektedir. Bazı araştırmalarda, yangınlar gibi hem doğal hem de insan etkisiyle ortaya çıkabilen olaylar "karma afetler" başlığı altında değerlendirilmektedir (Işık vd., 2012: 85). Bu bağlamda, çevre sorunlarının tetiklediği veya doğrudan insan ihmali sonucu meydana gelen olaylar, insan kaynaklı afetlerin önemli bir alt kümesini oluşturmaktadır.

Çevre sorunları, günümüzde birçok ülkenin karşı karşıya olduğu ve giderek artan tehditler barındıran ortak bir kriz olarak büyük önem taşımaktadır. Bu sorunların başında gelen hava kirliliği, yerleşim yerlerinin coğrafi özellikleri, hızlı sanayileşme ve buna paralel nüfus artışı gibi faktörlerin etkisiyle insan yaşamını ciddi şekilde tehdit etmektedir. Düşük kaliteli yakıt kullanımı, sanayi tesislerindeki güncelliğini yitirmiş teknolojiler ve yoğun araç trafiği, hava kirliliğini tetikleyerek insan sağlığı üzerinde önemli olumsuz etkilere yol açmaktadır. Buna ek olarak, toksik ve tehlikeli atıkların kontrolsüz bir şekilde çevreye bırakılması ya da bu atıkları üreten sanayi kuruluşlarının ihmali sonucu yayılması, özellikle yerleşim alanlarına yakın konumlanmış fabrikalar açısından ciddi bir risk oluşturmaktadır (Emrealp ve diğerleri, 1993: 9-10). Ayrıca, tehlikeli madde taşıyan araçların karayolu taşımacılığındaki kazaları, deniz ulaşımında meydana gelen olaylar, yük gemilerinin boğaz geçişlerinde yaşanan sorunlar veya kıyı sularındaki gemi çarpmaları gibi hadiseler, ulusal ve uluslararası düzeyde önemli sorunlara neden olabilmektedir. Kara ve hava ulaşımında meydana gelen kazalar da bu sorunlara dahil edilebilir (Emrealp ve diğerleri, 1993: 11-12).

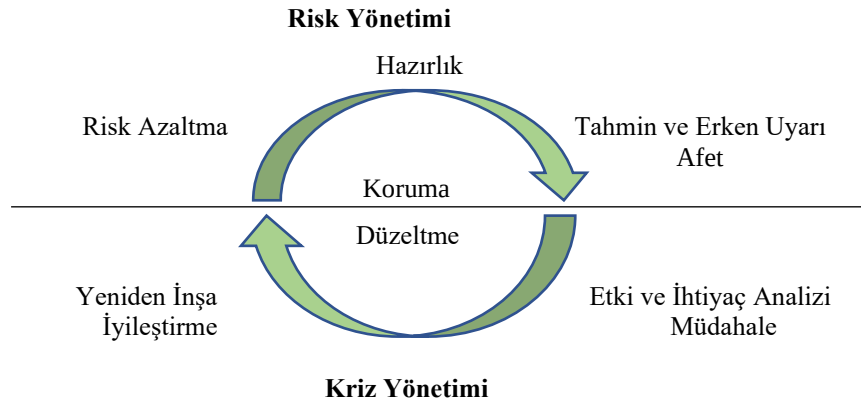
Afet Yönetimi

Afet yönetimi; risklerin minimize edilmesi, afetlerin yol açabileceği zararların önlenmesi, olası senaryoların ve hasarların öngörülmesi, erken uyarı ve tahmin sistemlerinin kullanılması, afet anında hızlı müdahale ve iyileştirme faaliyetlerini içeren kapsamlı bir yönetim sistemidir (Kadioğlu, 2011). Afetler, toplum ve insan yaşamı üzerinde olumsuz etkiler bırakan, fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplara yol açan doğal, tektonik veya insan kaynaklı olaylardır. Bir olayın afet olarak tanımlanabilmesi için can ve mal kaybına neden olması gerekmektedir. Afetin büyüklüğü ise can kaybı ile sosyal ve ekonomik kayıpların boyutuna göre değerlendirilmektedir (Özkılıç, 2020:33). Afet önleme ve zarar azaltma amacıyla afet öncesi, afet sırasında ve afet sonrasında alınması gereken tedbirlerin ve önleyici çalışmaların planlanması, koordinasyonu ve etkin bir şekilde uygulanması, toplumu oluşturan tüm kurum ve kuruluşların mevcut kaynaklarını belirlenen hedefler doğrultusunda kullanmalarını zorunlu kılar. Bu süreç, çok yönlü bir yaklaşım ve kurumlar arası uyumu gerektiren karmaşık bir yönetim sistemi olarak tanımlanabilir (AFAD, 2024). Afet döngüsü afet sonrası gerçekleştirilen müdahale, iyileştirme ve yeniden inşa çalışmalarıyla başlayıp, ardından zarar azaltma ve hazırlıklı olma aşamalarıyla devam eden bir süreçtir. Bu döngü, afetlerin tekrar etme olasılığını göz önünde bulundurarak bir sonraki aşamaya kadar olan evrelerin planlanmasını içerir. Temel olarak afet döngüsü, olası afetlere karşı toplumu daha dirençli hale getirmeyi amaçlayan kapsamlı bir yönetim stratejisidir (Güler, 2008:39).

Risk Yönetimi

Afet politikalarında risk kavramı, yalnızca tehlikenin fiziksel olarak ortaya çıkma ihtimalinden öte, bu tehlikenin bir afete dönüşmesinde toplumun savunmasızlığı ve başa çıkma kapasitesinin yetersizliği belirleyici bir rol oynamaktadır (Inter-American Development Bank, 2010:1). Afet riski, belirli bir coğrafi alanda ve zaman diliminde potansiyel can ve mal kaybına neden olabilecek bir tehlike karşısında, toplumun kırılganlığı ile bu tehlikeye karşı koyabilme yeteneğinin birleşimi olarak tanımlanabilir (UNISDR, 2019). Bu bağlamda, politik ve ekonomik kararlar afet riskinin temelini teşkil etmektedir. Afet yönetiminde risk yönetimi yaklaşımı, afetlerin salt doğal olaylar sonucu

değil, aynı zamanda ekonomik, teknolojik ve politik süreçlerin de etkisiyle ortaya çıktığı gerçeğini temel alır. Bu yaklaşımın temel amacı, zarar verici olayların olası etkilerini en aza indirmek ve toplumların direnç seviyesini yükseltmektir. Risk yönetimi, afet öncesinde önleyici tedbirlerin alınması, olası zararların azaltılması ve afetlere hazırlıklı olunması gibi aşamaları kapsamakta olup, afet politikaları ile sürdürülebilir gelişme politikalarının bütünleşik bir şekilde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır (Toprak Karaman, 2017:2).

Şekil 1: Afet Yönetim Döngüsü (Güler, 2008:39)

Afet risk yönetimi, idari düzenlemeler ve ilgili kurumlar aracılığıyla, strateji ve politika uygulama kapasitesini kullanarak, afet olasılıklarını ve bunların etkilerini azaltmaya yönelik sistematik bir süreçtir (IFRC - UNDP, 2015:7). Bu süreç, önleyici faaliyetleri, zarar azaltma çabalarını ve afetlere hazırlık önlemlerini içermekte olup, geleneksel kriz yönetiminin aksine, afetler meydana gelmeden önce hazırlıklı olmayı ve potansiyel kayıpları en aza indirmeyi hedeflemektedir. Uluslararası düzeydeki çeşitli girişimler ve düzenlemeler de bu risk yönetimi odaklı yaklaşımı desteklemektedir.

Kriz Yönetimi

Kriz terimi, Antik Yunanca "krisis" kelimesinden türetilmiş olup, temel anlamı karar verme sürecini ifade eder. Yunanca "krino" sözcüğü, kriz kavramının etimolojik kökenini oluşturarak eleştirmek ve değerlendirmek anlamlarına gelir. İngilizce literatüre "crisis" olarak geçen kavram, Latince'den türetilmiştir (Kadıbeşegil, 2002:46). Çin dilinde kriz terimi, "tehlike" ve "fırsat" anlamına gelen sembollerle ifade edilmekte olup, bu durum Çin toplumunun krize çok boyutlu bir perspektiften yaklaştığını yansıtmaktadır. Kriz, birçok bilim dalında yaygın olarak kullanılan bir kavramdır (Darıcan, 2013:39). Kriz ve kriz yönetimi hem ulusal hem de uluslararası literatürde ekonomik, sosyal ve siyasi süreçlerin dinamiklerini ve belirsizliklerini açıklamak amacıyla sıkça kullanılan kavramlardır. Ancak bu terimlerin tam ve kesin bir tanımı üzerinde henüz bir fikir birliği sağlanmamıştır. Küreselleşmenin etkisiyle günümüz toplumlarında, günlük yaşam giderek karmaşıklaşmakta ve çeşitli krizlere yol açmaktadır. Sistem karmaşası ve süreçlerin birbirini etkilemesi nedeniyle ortaya çıkan krizler, insan yaşamını olumsuz yönde etkilediği için kriz yönetimine verilen önem giderek artmaktadır (Karaköse, 2007:2). Kriz, öngörülmesi güç olan, ani gelişen ve farklı sistemlerde problemlere ve değişimlere neden olan bir durum olarak tanımlanabilir.

Kriz Yönetimi Aşamaları

Hazırlıklılık: Araştırmalar, etkin kriz yönetiminde hazırlıklı olmanın önemini vurgulamaktadır. Çalışmalar, havalimanlarının krizlere karşı dayanıklılığını artırmak için düzenli tatbikatlar yapması ve kapsamlı kriz senaryoları geliştirmesi gerektiğini göstermektedir. Örneğin, Perry ve Lindell'in (2003) çalışması, hazırlıklı olmanın kriz yönetiminde en kritik faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır.

Koordinasyon: Kriz anında etkin bir koordinasyon sağlanması hem iç hem de dış paydaşlarla iş birliği yapılmasını gerektirir. Bu konuda yapılan araştırmalar; havalimanlarının yerel yönetimler, acil durum müdahale ekipleri ve diğer ilgili kurumlarla koordinasyon içinde olmasının önemini vurgulamaktadır. Alexander (2002), kriz yönetiminin başarısının kriz anında farklı kurumlar arasındaki koordinasyonun etkinliği ile doğrudan ilişkili olduğunu belirtmiştir.

İletişim: Etkili iletişim, başarılı kriz yönetimi için hayati öneme sahiptir. Kriz durumlarında doğru ve hızlı bilgi akışı hem yolcuların hem de personelin güvenliğini sağlamada kritik bir rol oynar. Quarantelli'nin (1997) araştırması, kriz anında bilgi akışının hızının ve doğruluğunun kriz yönetiminin başarısında belirleyici olduğunu göstermektedir. Ayrıca Coombs (2007), kriz iletişimi stratejilerinin geliştirilmesinin ve uygulanmasının önemine dikkat çekmiştir.

Kriz Yönetim Planları: Etkili kriz yönetimi için havalimanlarının detaylı kriz yönetim planlarına sahip olmaları gerekmektedir. Bu planlar, kriz durumlarında izlenecek adımları, sorumlulukları ve iletişim stratejilerini içermelidir. Lagadec (1993), kriz yönetim planlarının başarılı kriz yönetimi için temel bir araç olduğunu vurgulamış ve bu planların düzenli olarak güncellenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Teknoloji Kullanımı: Modern teknoloji, kriz yönetiminde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle bilgi teknolojileri ve iletişim araçları, kriz anında bilgi akışını hızlandırmak ve koordinasyonu sağlamak için kullanılmaktadır. Comfort ve Kapucu'nun (2006) çalışmaları, bilgi teknolojilerinin kriz yönetiminde kullanımının etkinliği artırdığını ve kriz durumlarının daha hızlı ve etkili bir şekilde yönetilmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Eğitim ve Tatbikatlar: Kriz yönetimi alanında yapılan çalışmalar, düzenli eğitimlerin ve tatbikatların önemini vurgulamaktadır. Personelin kriz durumlarına karşı eğitilmesi ve düzenli tatbikatlarla bu bilgilerin pekiştirilmesi, kriz anında hızlı ve etkili müdahaleyi mümkün kılar. Waugh ve Streib'in (2006) çalışmaları, eğitim ve tatbikatların kriz yönetiminde hazırlık seviyesini artırdığını göstermektedir.

Kamu Yönetiminde Afetlerde Kriz Yönetimi

Kamu yönetiminde kriz yönetimi, kamu hizmetlerinde meydana gelebilecek kesintileri önlemek, kurumların itibarını ve halkın güvenliğini korumak amacıyla planlı, sistematik ve koordineli bir yaklaşımı gerektirir. Bu sürecin temel amacı, krizi ortaya çıkmadan önce tespit edip önleyebilmek ve ortaya çıktığında gerekli müdahaleleri yaparak kamu kurumlarına gelebilecek maddi ve manevi zararları en aza indirmektir (Akdağ ve Arklan, 2013: 39). Kamu yönetiminde kriz yönetimi süreci, kriz öncesi hazırlık, kriz anında hızlı

müdahale ve kriz sonrası iyileştirme çalışmaları olmak üzere üç aşamadan oluşur ve her aşama stratejik öneme sahiptir (Aykaç, 2001:127).

İlk aşama, kriz öncesinde alınan önlemler dönemidir. Bu aşamada, kriz sinyalleri alındığında zamanında ve etkili önlemler almak, kriz planları yapmak ve kriz yönetim ekipleri kurmak, krizi önlemede en etkili ve ekonomik yöntemlerdir. Bu dönemde belirlenen strateji ve değerler, kriz dönemindeki uygulamalara da etki eder. İkinci aşama, kriz anında çözümler dönemidir. Kriz süreci, kriz belirtilerinin ortaya çıkmasıyla başlar. Bu dönemde, yöneticiler ve çalışanlar arasında panik ve korku oluşabilir, örgütsel etkinliklerde aksamalar yaşanabilir. Bu durumda, krizin etkilerini sınırlamak ve kuruluşun etkilenmeyen bölümlerine yayılmasını engellemek adına hızlı ve etkili çözümler bulunmalıdır. Üçüncü aşama, kriz sonrası çözümler dönemidir. Bu aşamada krizin çözüldüğü, normal faaliyetlere dönüldüğü bir süreçtir. Kriz sonrası yönetim, kuruluşun faaliyetlerini normale döndürmek adına kısa ve uzun vadeli programların oluşturulması ve uygulanmasını içerir (Valackiene, 2011: 78).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD): Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) ile Koordineli Hazırlık ve Müdahale

17 Mayıs 2009'da kurulan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Türkiye'de afetlere ve acil durumlara karşı koordinasyonu sağlamak, hazırlık ve müdahale faaliyetlerini yürütmekle sorumlu devlet kurumudur. AFAD, Türkiye'nin afetlere karşı daha etkin ve koordineli bir şekilde mücadele etmeyi amaçlamıştır. AFAD tarafından geliştirilen; Türkiye Afet Müdahale Planı'nın (TAMP) amacı, afet ve acil durumlara müdahalede sorumlu olan afet ekiplerinin ve koordinasyon birimlerinin görev ve sorumluluklarını net bir şekilde tanımlamaktır. Ayrıca, afet öncesi, sırası ve sonrasında müdahale süreçlerinin temel ilkelerini ortaya koymayı hedefler. TAMP, ülkemizde meydana gelebilecek her türlü ve boyuttaki afet ve acil duruma müdahale etmek üzere bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları (STK) ve bireyleri kapsayan bir planlama sistematiğidir (TAMP, 2014: 1).

Türkiye Afet Müdahale Planı'nda (TAMP), ulusal düzeyde 25 ve yerel düzeyde 23 afet grubu bulunmaktadır. Ana çözüm ortakları arasında Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Kızılay Genel Müdürlüğü yer almaktadır. Diğer bakanlıklar ve kurumlar ise destek çözüm ortağı olarak görev alır (AFAD, 2024).

TAMP'ta, afetin büyüklüğüne göre müdahale etki seviyeleri belirlenmiştir: S1, yerel kaynakların yeterli olduğu durumu; S2, afetin bir ilde meydana geldiği ve o ilin imkanlarının yetersiz kalıp destek illerin devreye girdiği durumu; S3, ulusal düzeyde desteğe ihtiyaç duyulduğu; S4 ise uluslararası yardımın gerektiği durumu ifade etmektedir.

Türkiye Afet Müdahale Planı'nda (TAMP), afetin veya olası ikincil afetlerin birden fazla ili etkileyebileceği senaryolara karşı, her il için destek iller planlaması yapılmıştır. Bu planlama, afetin geniş bir coğrafi alanda yaratabileceği etkilerle başa çıkmak ve kaynakların daha etkin kullanılmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.

Seviye	Etki	Olay Türü ve Ölçeğine Göre Destek Durumu
S1	Yerel imkanlar yeterlidir	İl AFAD Merkezi
S2	Destek illerin takviyesine ihtiyaç vardır.	İl AFAD Merkezi 1.Grup destek iller
S3	Ulusal desteğe ihtiyaç vardır	1.ve 2. Grup destek iller + Ulusal Kapasite
S4	Uluslararası desteğe ihtiyaç vardır	1.ve 2. Grup destek iller + Ulusal Kapasite + Uluslararası destek

Tablo 2: TAMP Türkiye Afet Müdahale Planı Seviye etki derece tablosu (AFAD,2014)

AFAD TAMP'ın Ana Unsurları

Afet Öncesi Hazırlık: Toplumu afetlere karşı bilinçlendirmek, riskleri değerlendirmek ve afet öncesi hazırlık faaliyetleri.

Afet Anında Müdahale: Halkın güvenliği için acil ihtiyaçların karşılanması, kurtarma operasyonları ve diğer acil müdahale faaliyetleri.

Lojistik Desteğin Organizasyonu: Malzeme ve personel nakliyatı gibi lojistik desteklerin etkin bir şekilde organize edilmesi.

İletişim Stratejileri: Halkı bilgilendirilerek iletişim stratejilerinin uygulanması.

Afet Sonrası Rehabilitasyon: Hasarın değerlendirilmesi, bölgenin yeniden inşası ve toplumun normale dönüş sürecine destek sağlanması.

AFAD TAMP, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve diğer paydaşlarla iş birliği içinde yürütülerek, toplumun afetlere karşı direncini artırmayı ve etkili bir şekilde müdahale etmeyi hedefler. Bu plan, afet yönetimi süreçlerini daha koordineli ve etkin bir şekilde yürütebilmek için önemli bir rehber olarak kullanılmaktadır (AFAD, 2014).

Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ)

Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ), Türkiye'deki havalimanlarının işletilmesi, hava trafiğinin düzenlenmesi ve denetiminden sorumlu olan bir kamu iktisadi kuruluşudur. 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Ana Statüsü doğrultusunda 1984 yılından bu yana faaliyet gösteren Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ), Türk Sivil Havacılık sektörünün altyapısının kurulmasında ve gelişmesinde kritik bir role sahiptir. DHMİ, Türkiye'deki sivil havacılık faaliyetlerini düzenlemek ve geliştirmek amacıyla bağımsız olarak çalışan bir kamu iktisadi teşebbüsü olup, hava taşımacılığı, havalimanı işletmeciliği, yer hizmetleri sunumu, hava trafik kontrolü ve seyrüsefer sistemlerinin kurulması ve işletilmesi gibi alanlarda faaliyet göstermektedir. Ayrıca DHMİ, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı'na (ICAO) üye olarak, uluslararası hava taşımacılığında can ve mal güvenliğini sağlamak ve ekonomik gelişimi desteklemek amacıyla çalışmaktadır. Tüzel kişiliğe sahip olan DHMİ, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na bağlı olarak, faaliyetlerini özerk bir şekilde yürütmekte ve sivil havacılık

sektörüne yönelik hizmetlerini uluslararası standartlar çerçevesinde sunmaktadır (DHMİ, 2024).

Havalimanı Acil Durum Planı

ICAO'nun 1991 tarihli Doc. 9137 Part 7 kılavuzu, havaalanı acil durum planlama standartlarını belirlerken; SHGM'nin SHT-ADP talimatı, Türkiye'deki havaalanları için 2017'de yürürlüğe girmiş ve 2021'de güncellenmiştir. Dökümanda Sivil Havacılık Talimatları-Acil Durum Planlarına (SHT-ADP) göre, ülkemizdeki tüm havalimanları acil durum planı hazırlamakla yükümlüdür. Her havalimanı, kendi fiziksel ve yapısal özelliklerine göre bu planı hazırlar ve ilgili kurumlarla acil yardım ve güvenlik protokolleri oluşturur. Bu protokoller Havalimanlarına meydana gelecek acil durumlara hızlı ve etkin müdahale stratejileri belirlemek için havalimanında yer alan farklı birimlerin oluşturduğu acil durum hazırlama komisyonu tarafından hazırlanır (DHMİ, 2024).

Havalimanlarında Acil Durum Planı, Acil durum planı komisyonu tarafından hazırlamak için farklı birimlerden oluşturulmuş komisyon marifetiyle, havalimanında meydana gelecek acil durumlara hızlı ve etkin müdahale etmeyi amaçlayan bir strateji geliştirmekle görevlidir. Bu komisyon, ulusal ve uluslararası mevzuatlar ile SHGM tarafından yayımlanan SHT-ADP talimatı göz önüne alarak Acil Durum Planının işlevselliğinin sağlanması, protokol yapılan Kurum/Kuruluşlara dağıtımı yeni protokol ihtiyaçlarının tespiti ile plan gereği gerekli malzeme teçhizatın tespiti, talebi ve muhafazasından sorumludur (DHMİ, 2024).

Komisyon, üç ayda bir Emniyet Eylem Grubu toplantılarda veya ihtiyaç halinde toplanarak Acil Durum Planı gündeme alınır. Meydana gelen değişiklikler, mevzuat güncellemeleri ile denetimlerde tespit edilen bulgular dikkate alınarak Acil Durum Planında güncelleme yapılır. Komisyon ayrıca güncellemesi yapılan Acil Durum Planının işlerliğini sağlamak için Mülki İdare Amirinin onaylamasına müteakip SHGM'ye sunulmak üzere DHMİ Genel Müdürlüğüne gönderilmesinden sorumludur. Bu yönetim yaklaşımı, Havalimanlarında acil durum yönetimi sürecini güçlendirmeyi, olağan dışı durumlara karşı mücadelede personel, araç-gereç ve teçhizatın etkin kullanımını amaçlamaktadır (DHMİ, 2024).

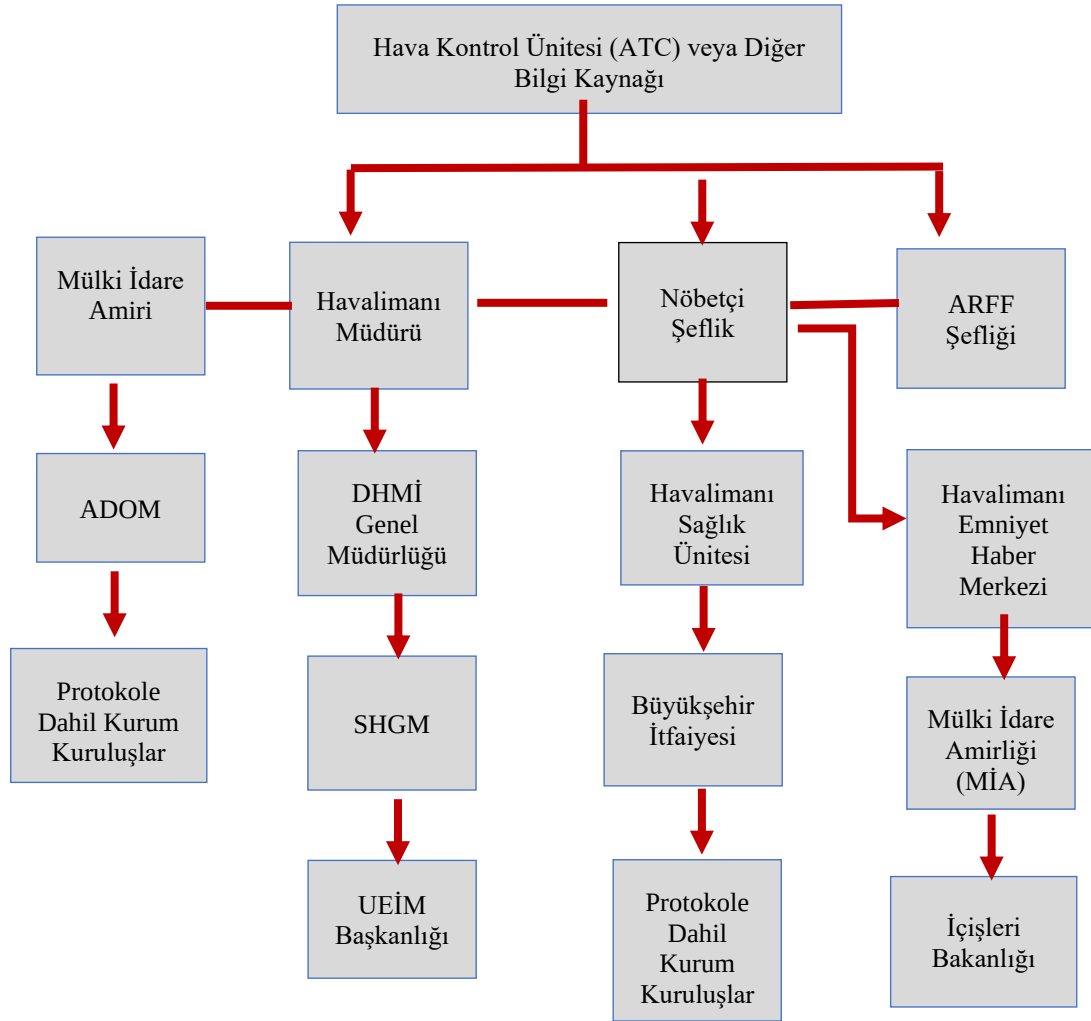
Acil Durum Operasyon Merkezi (ADOM)

Havalimanlarında acil durumlarının etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamak için havalimanı bünyesinde var olan imkân ve kabiliyetlerin tek elden, koordineli ve etkin bir şekilde sevk ve idaresini gerçekleştirmek üzere Acil Durum Operasyon Merkezi (ADOM) oluşturulur. ADOM, Havalimanı Mülki İdare Amiri başkanlığında ve havalimanında görev yapan kurum/kuruluş amirlerinden oluşacak üyeler vasıtasıyla faaliyet göstermektedir (DHMİ, Acil Durum Planı, 2024). Hava Trafik Ünitesi (ATC) veya diğer bilgi kaynaklarından alınacak acil durum bildirim süreci aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

Havalimanı yöneticisi, Mülki İdare Amiri, Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Genel Müdürlüğü, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığına gerekli bilgi ve raporları iletecektir.

Mülki İdare Amiri; il Valiliği, İçişleri ve Dışişleri Bakanlığına bilgi aktarımında bulunacaktır.

Havalimanı Emniyet Şube Müdürlüğü; İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı, Koruma Dairesi Başkanlığı ve Özel Harekât Daire Başkanlığına birimlerde bulunacaktır. Bu organizasyonel yapı, acil durumların etkili bir şekilde yönetilmesi ve ilgili otoritelerle koordinasyonun sağlanması amacıyla oluşturulmuş bir operasyon planını temsil etmektedir (DHMİ, Acil Durum Planı, 2024).

Tablo 3: Olay/Kaza Haber Akış Şeması (DHMİ Acil Durum Planı, 2024)

Havalimanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele Birimi (ARFF)

Havalimanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele Birimi (ARFF-Airport Rescue and Fire Fighting Unit), havalimanlarında acil durumlara müdahale, kurtarma operasyonları ve yangınla mücadele görevini yürütmek üzere konuşlandırılmış özel bir birimdir (DHMİ, 2024).

Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO, 2025) tanımına göre ARFF birimi; havalimanı veya yakın çevresinde meydana gelecek hava aracı kaza-kırımlarına

müdahale etmek için eğitilmiş personel, ekipman ve özel araçlar ile donatılmıştır. Havalimanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele Biriminin (ARFF) temel görevleri:

Yangınla Mücadele: ARFF birimleri, havalimanı ve yakın çevresinde meydana gelecek uçak kaza-kırımları ile havalimanı içerisinde oluşacak hızlı ve etkin bir şekilde müdahale etmek.

Kurtarma Operasyonları: Uçak kazaları veya diğer acil durumlarda, ARFF birimleri kurtarma operasyonlarına liderlik eder. Hava aracının içinde bulunup yardım olmaksızın kaçmayı başaramayan kişilerin kurtarılarak güvenli alanlara taşınmasını sağlamak.

Tehlikeli Madde Kontrolü: Havalimanlarına gelen veya giden tehlikeli maddelere yönelik önlemlerin alınmasını sağlamak.

Eğitim ve Tatbikat: ARFF personeli, ilk işe alımlarında 5 haftalık temel eğitime tabi tutularak göreve başlarlar. Her yıl tazeleme eğitimleri verilerek yenilenir. Personel günlük çalışma programları düzenleyerek araç, malzeme ve teçhizatlar ile ilgili eğitimlerini kesintisiz bir şekilde sürdürmektedirler.

Kurtarma ve yangınla mücadele personelinin pratik becerilerini artırmak, yangınla mücadele stratejilerini geliştirmek ve ARFF araçlarının performansını değerlendirmek amacıyla, her yıl en az bir kez ateşli yangın tatbikatı düzenlenmektedir. Bu tatbikatlarda gerçek olay senaryoları çerçevesinde, yangıcı ve söndürücü malzemeler kullanılarak uygulamalı eğitimler yapılmaktadır. Bununla birlikte Doc. 9137 Kısım 7 Bölüm 13'te yer alan gereklilikler doğrultusunda iki yılda bir geniş katılımlı, geniş katılımlı tatbikat yapılmadığı yıllarda bir kez dar katılımlı ve iki kez masaüstü olmak üzere protokol yapılmış kurum kuruluşların katılımı ile ve her bir tatbikat senaryosu farklı olacak şekilde acil durum tatbikatları yapılmaktadır. Bu, hızlı ve etkili müdahale yeteneklerini sürekli olarak geliştirmelerini sağlar (ICAO, 2025).

Ekipman ve Araç Bakımı: ARFF birimlerine tahsis edilen araç, malzeme ve teçhizatlar düzenli olarak bakım ve kontrol edilir. Bu, her an müdahaleye hazır durumda olmalarını sağlar.

Havalimanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele Birimi, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) tarafından oluşturulmuş standart ve kurallar doğrultusunda faaliyet gösterir.

Havalimanlarında sağlanacak koruma seviyesi, havalimanı operasyon sıklığına göre planlı sefer düzenleyen uçak sefer sayısı (uçuş frekansı) ve boyutlarına göre belirlenmektedir. Havalimanı yangın kategorisi; havalimanını kullanan en uzun uçakların tam boy uzunluğu ve gövde genişliğine bağlı olarak belirlenmektedir.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin TAMP Planı İçerisindeki Yeri

Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ), hizmetlerini uluslararası havacılık standartları çerçevesinde yürütmekte olup, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) tarafından belirlenen normlar doğrultusunda kesintisiz havacılık hizmeti sunmaktadır. Bu bağlamda DHMİ, operasyonel süreçlerinde uluslararası standartları önceliklendirerek hava trafiğinin aksamadan sürdürülmesini temin etmekte ve diğer kurumlardan bağımsız bir işleyiş sergilemektedir (DHMİ, 2024). Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) içerisinde ise DHMİ, Ulaşım ve Lojistik Hizmet Grubu bünyesinde kritik bir rol

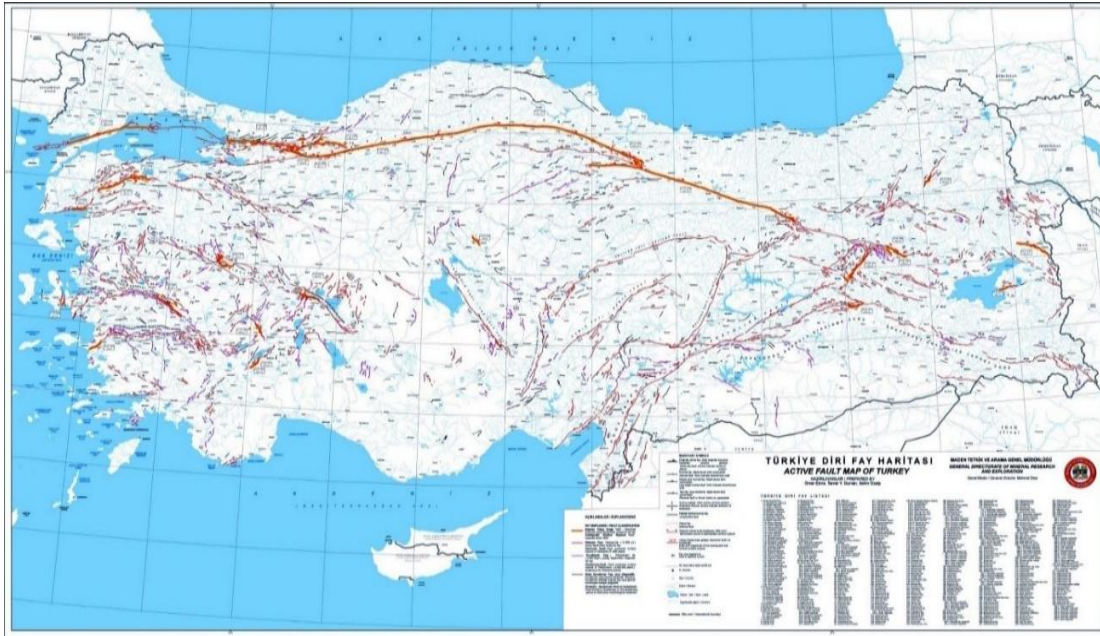
üstlenmektedir. Afet durumlarında ulaşımın sürekliliğini sağlama ve yardım ekipleri ile malzemelerinin hava yoluyla sevk edilmesine yönelik hayati görevleri bulunmaktadır (TAMP, 2014).

Havalimanlarında Kriz Yönetimi: Türkiye Depremleri Bağlamında Çoklu Vaka Analizi (Van, Elâzığ, Kahramanmaraş ve Hatay)

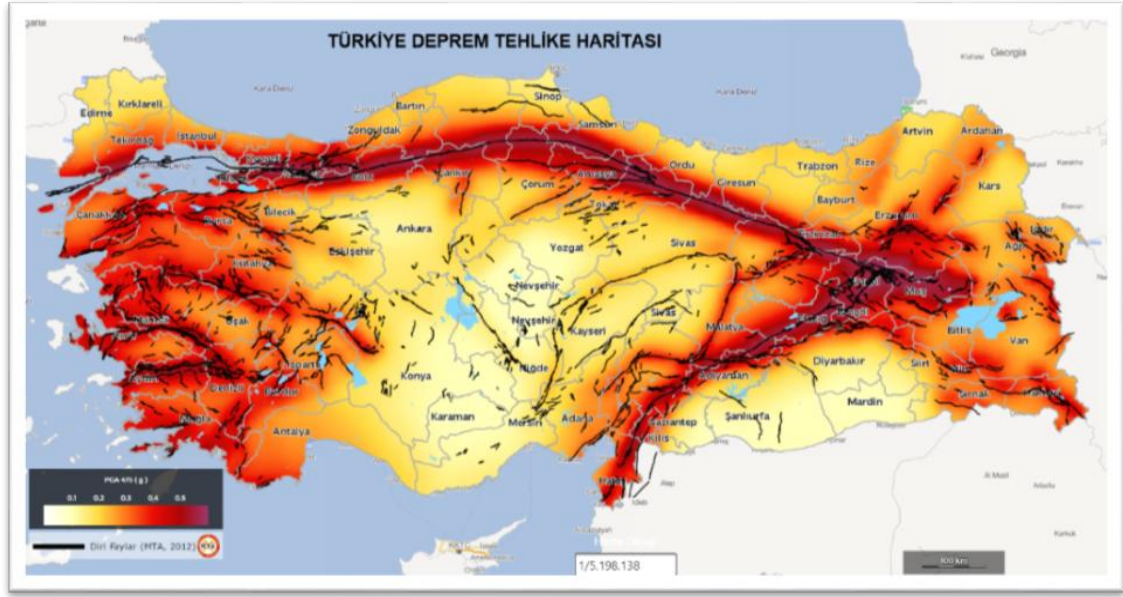
Deprem Ülkesi Türkiye

Türkiye, Alp-Himalaya kuşağının bir parçası olarak dünyanın önemli deprem kuşaklarından birinde yer almaktadır. Ülkemizin jeolojik yapısı, kuzeyde Avrasya ve güneyde Afrika-Arabistan levhalarının Bitlis-Zagros hattı boyunca kapanması sonucunda şekillenmiştir. Bu levha sınırlarındaki sürekli hareketler, Türkiye'yi sismik olarak aktif bir bölge haline getirmiştir. Türkiye ve çevresindeki depremler, Avrasya, Afrika ve Arabistan levhaları arasındaki karmaşık levha tektoniği olaylarıyla doğrudan ilişkilidir (Göver, 2023:288). Bu olaylar arasında dalma-batma, kıtasal çarpışma, açılma ve kaçış gibi süreçler bulunmaktadır.

Türkiye, yüksek sismik aktiviteye sahip Anadolu plakası üzerinde konumlanmıştır ve tarih boyunca büyük depremler yaşamıştır. MÖ 411'de kaydedilen en eski depremden bu yana, 1900 yılından günümüze kadar büyüklüğü 7'nin üzerinde 20 önemli deprem meydana gelmiştir. Bu durum, Türkiye'yi depremlerden etkilenen ülkeler arasında üst sıralara yerleştirmiştir. 1900-2023 yılları arasında Türkiye'de meydana gelen 269 deprem, can kaybına veya ciddi hasara neden olmuştur. En büyük depremler arasında 2023 Kahramanmaraş, 1939 Erzincan ve 1999 Gölcük merkezli Marmara depremleri öne çıkmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin deprem riskini ve hazırlık önlemlerinin önemini vurgulamaktadır (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023).

Harita 1: Türkiye Diri Fay Haritası (Jeoloji Mühendisleri Odası (JMO), 1998)

Harita 2: Türkiye Deprem Tehlike Haritası (AFAD, 2025)

Türkiye’de Son Yıllarda Yaşanan Depremler

2010 yılından itibaren ölümle sonuçlanan depremler tablo 3’te detaylı şekilde ele alınmıştır.

Deprem Yılı	Mevki	Şiddet	Oluşturduğu Hasar
20 Şubat 2023	Hatay, Samandağ	6.4 Mw	11 vefat 592 yaralı
6 Şubat 2023	Elbistan, Kahramanmaraş	7.5 Mw	62.013 (Toplam)
	Pazarcık, Kahramanmaraş	7.8 Mw	53.537 (Türkiye) 8.476 (Suriye)
23 Kasım 2022	Gölyaka, Düzce	6.0Mw	2 vefat
30 Ekim 2020	Ege Denizi	6.9 Mw	119 (Toplam) 117 (Türkiye) 2 (Yunanistan)
24 Ocak 2020	Sivrice, Elâzığ	6.8 Mw	44 vefat
21 Temmuz 2017	Ege Denizi (Bodrum)	6.6 M _w	2 vefat
9 Kasım 2011	Edremit, Van	5.6 Mw	40 vefat
23 Ekim 2011	Tabanlı, Van	7.2 Mw	604 vefat
19 Mayıs 2011	Simav, Kütahya	5.9 Mw	2 vefat
8 Mart 2010	Karakoçan, Elazığ	6.1 Mw	41 vefat

Tablo 4: 2010 Yılından İtibaren Ölümle Sonuçlanan Depremler (Kaynak: Anadolu Ajansı,2025)

Tablo 4, 2010 yılından itibaren Türkiye ve çevresinde meydana gelen ve ölümle sonuçlanan büyük depremleri göstermektedir. En ölümcül depremler arasında 2023 Kahramanmaraş depremleri ve 2011 Van depremleri öne çıkmaktadır. Depremlerin büyüklüğü genellikle 5.6 ile 7.8 Mw arasında değişmekte olup can kaybı ve yaralanmaların sayısı depremin şiddetine, bölgenin yapı stokuna ve nüfus yoğunluğuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bu depremler, Türkiye'nin deprem riski yüksek bir bölgede bulunduğunu ve bu tür felaketlere hazırlıklı olunması gerektiğini bir kez daha ortaya koymaktadır (AA, 2025).

Van Depremi

2011 yılında Van'da meydana gelen iki büyük deprem, bölgedeki yapıların yetersizliği nedeniyle ciddi hasarlara ve kayıplara yol açmıştır. İlk deprem 23 Ekim'de Van-Erciş merkezli gerçekleşmiş, ikincisi ise 9 Kasım'da Van-Edremit merkezli olmuştur. Bu depremler sonucunda 644 kişi yaşamını yitirmiş, 1.966 kişi yaralanmış ve 252 kişi enkaz altından sağ olarak çıkarılmıştır. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) verilerine göre, 23 Ekim'deki ana şok, Hiroşima'ya atılan atom bombasının 33,2 katı kadar enerji açığa çıkarmış; artçı sarsıntılarla birlikte bu enerji, 37 atom bombasına denk gelmiştir. İlk hafta içinde büyüklüğü 4,0 ile 4,9 arasında değişen 187, 5'in üzerinde ise 13 deprem meydana gelmiş, takip eden bir ayda ise günlük ortalama 180 artçı sarsıntı gözlemlenmiştir. Toplamda 11.000'den fazla artçı sarsıntı yaşanmıştır (AFAD, 2024).

Görsel 1: Van Ferit Melen Havalimanı (DHMI, 2011)

Görsel 2: Van Ferit Melen Havalimanı (DHMI, 2011)

Bu felaketin ardından hayatta kalanlara ulaşmak için ilk 72 saat kritik bir öneme sahiptir. Kamu kurumları ve STK'lara bağlı Arama Kurtarma (SAR) ekipleri, ilk depremin hemen ardından hızla bölgeye intikal etmiş, özellikle büyük hasarın meydana geldiği Erciş'e yönlendirilmişlerdir. Yapılan çalışmalarda, enkaz altından 222 kişi sağ olarak kurtarılmıştır. Türkiye'nin 1999 Marmara depreminden bu yana SAR operasyonlarında

önemli deneyimler kazandığı ve bu alanda ciddi iyileşmeler kaydettiği görülmektedir. Donanımlı SAR ekiplerinin sayısındaki artış ve yerel bilginin etkin kullanımı, operasyonların başarısında kilit rol oynamıştır (Başbuğ ve ark., 2011). Van merkezde 31, Erciş'te 4 olmak üzere toplamda 35 konteyner kent kurulmuş ve bu alanlara 175 bin kişi yerleştirilmiştir. Bu sayı, Türkiye'deki birçok şehir merkezinin nüfusundan fazladır (AFAD, 2024).

Van Merkezli Depremde DHMİ'nin Afet Yönetimi ve Operasyonel Sürekliliği

2011 yılında Van'da meydana gelen depremlerin ardından Van Ferit Melen Havalimanı pistinde herhangi bir hasar tespit edilmemiş olması, havalimanının kısa sürede yeniden operasyonel hale gelmesini sağlamıştır. Havalimanı yönetimi, hava trafiğini kesintisiz sürdürmek amacıyla pist, yolcu ve ARFF (Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele) ekiplerinin hazırlıklarını ivedilikle tamamlayarak, kentin diğer illerle olan hava bağlantısını açık tutmuştur. Terminal binasında oluşan hasar nedeniyle hizmetler, o günlerde henüz teslimatı yapılmamış olan yeni havalimanı binasında, zorlu koşullara rağmen depremezdelelerin ulaşımının sağlanması için yoğun çaba sarf edilerek yürütülmüştür. 23 Ekim 2011 ile 13 Kasım 2011 tarihleri arasında toplamda 1.352 uçak ve helikopterin iniş yaptığı havalimanı, iki büyük deprem ve çok sayıda artçı sarsıntıya rağmen kesintisiz hava trafiği sağlayarak afet sonrası lojistik operasyonlarda hayati bir işlev görmüştür. Bu durum, afet sonrasında hava taşımacılığının sürdürülebilirliğinin ve acil müdahale kapasitesinin ne denli önemli olduğunu açıkça ortaya koyan bir örnek teşkil etmektedir (DHMi, 2024).

Havalimanının kesintisiz operasyonel faaliyetleri sürdürülürken, yedek personel ihtiyacının karşılanması, havalimanı personelinin barınma ve iye temini gibi temel gereksinimlerinde o günün koşulları altında zorluklar yaşanmıştır. Barınma, yemek ve psikolojik destek gibi konularda Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) bünyesinde hızlı ve etkin bir müdahale gerçekleştirilememiştir.

Elazığ Merkezli Deprem

24 Ocak'ta meydana gelen 6,8 büyüklüğündeki Elazığ depremi sonrası, büyüklüğü 4 ve üzeri olan toplam 24 artçı sarsıntı kaydedilmiştir. Bu depremde 41 kişi yaşamını yitirmiş, 45 kişi enkaz altından sağ olarak çıkarılmıştır. Yaralanan 1.631 kişiden 1.619'unun tedavisi tamamlanmış, 12 kişinin tedavisi ise devam etmektedir. Depremin ardından, AFAD, Jandarma, UMKE, itfaiye ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarından oluşan 7.245 personel, arama-kurtarma ve yardım çalışmalarına katılmıştır. Deprem bölgesinde 28 farklı noktada Afet Koordinasyon Merkezi İrtibat Ofisleri kurulmuş; 310 araç, 5 mobil koordinasyon tırı, 24 arama-kurtarma köpeği ve dalgıç ekipleri güvenlik tedbirleri için görevlendirilmiştir. Ayrıca, Kızılay, AKUT ve İHH gibi sivil toplum kuruluşları 122 araçla yardıma katılmıştır. Arama-kurtarma, sağlık, hasar tespit ve insani yardım ekiplerinin hızlı bir şekilde bölgeye ulaşması için İstanbul, Ankara, Konya ve Elazığ'dan toplam 12 uçak seferi düzenlenmiştir (AFAD, 2024).

Elazığ'da yapılan hasar tespiti çalışmaları sonucunda, toplam 61.152 bina ve 202.765 bağımsız bölüm incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda 263 bina tamamen yıkılmış, 7.698 bina ağır hasar görmüş, 558 bina acil yıkılması gereken durumda, 1.540 bina orta hasarlı, 15.671 bina az hasarlı ve 25.851 bina ise hasarsız olarak değerlendirilmiştir. Elazığ genelinde yıkık, ağır hasarlı, acil yıkılması gereken ve orta hasarlı binalarda

toplam 33.688 bağımsız bölüm bulunmakta ve bunlardan 417'sinin yıkımı tamamlanmıştır. Malatya'nın Doğanıyol, Pütürge, Battalgazi, Yeşilyurt ve Kale ilçelerinde yapılan incelemelerde ise 14.304 bina değerlendirilmiş; 370 bina yıkılmış, 2.794 bina ağır hasarlı, 262 bina acil yıkılması gereken durumda, 621 bina orta hasarlı, 3.175 bina az hasarlı ve 7.182 bina hasarsız olarak belirlenmiştir. Malatya genelinde yıkık, ağır hasarlı, acil yıkılması gereken ve orta hasarlı binalarda toplam 9.461 bağımsız bölüm bulunmakta ve bu binalardan 187'sinin yıkımı gerçekleştirilmiştir (AFAD, 2024).

Görsel 3: Elazığ Depremi (Anadolu Ajansı, 2020)

Görsel 4: Elazığ Depremi (Anadolu Ajansı, 2020)

Deprem sonrasında Elâzığ'da vatandaşların ihtiyaçlarına yönelik 132 barınma alanı oluşturulmuş, bu alanlarda toplam 3.846 çadır kurulmuş ve bireysel olarak 19.409 çadır dağıtılmıştır. Barınma alanlarında hâlâ 12.618 kişi kalmaktadır. Malatya'da ise toplam 5.948 çadır kurulmuş ve dağıtılmıştır.

Elazığ'daki Harput Kız Öğrenci Yurdu'nda meydana gelen hasar nedeniyle öğrenciler spor salonlarına yerleştirilmiş, Adıyaman E Tipi Kapalı Ceza ve İnfaz Kurumu'ndaki mahkûm ve tutuklular ise Gaziantep, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa'daki cezaevlerine nakledilmiştir. Elazığ'a sevk edilmesi planlanan 5.851 konteynerden 4.790'ının Sivrice

ilçesinde kurulacak geçici barınma alanlarına yerleştirilmesi planlanmıştır. Elazığ'da 1.995 yaşam konteyneri, 102 umumi tuvalet konteyneri, 43 duş konteyneri ve 77 ofis konteyneri kurulmuştur. Malatya'da ise Pütürge, Doğanyol, Battalgazi ve Kale ilçelerinde kurulacak 6 geçici barınma alanına toplam 700 tek katlı konteyner yerleştirilmesi öngörülmüştür (AFAD, 2024).

Görsel 5: Elazığ Depremi (Anadolu Ajansı, 2020)

Elazığ Merkezli Depremde DHMİ'nin Afet Yönetimi ve Operasyonel Sürekliliği

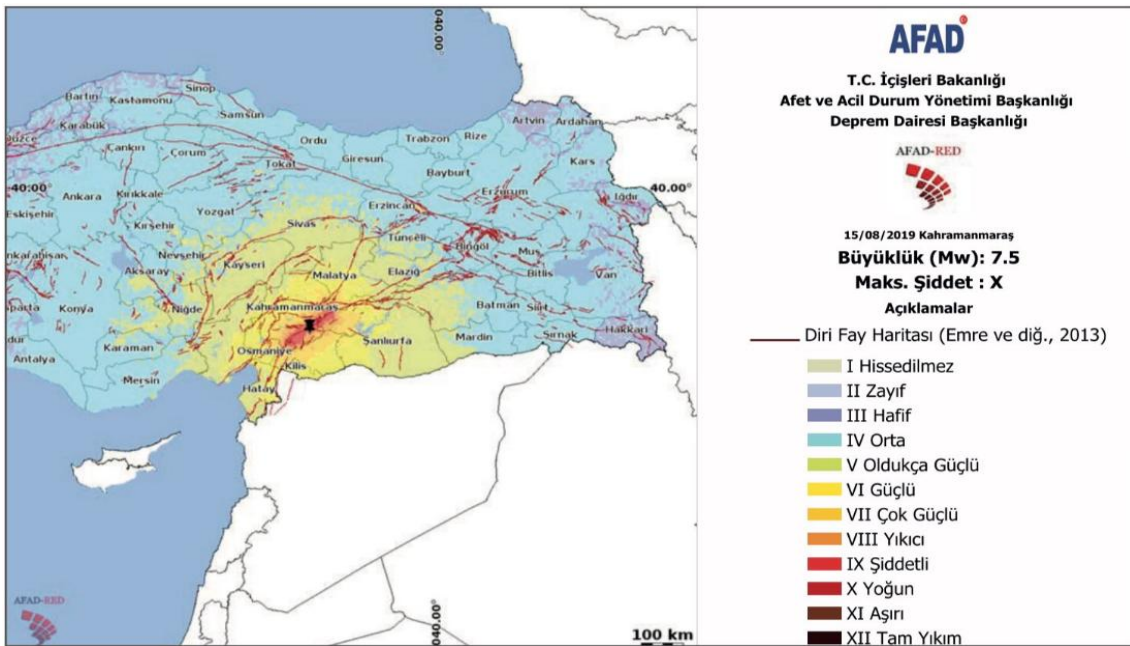
Elâzığ'da meydana gelen depremin akabinde, Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) tarafından ulusal ve uluslararası hava trafiğinin kesintisiz sürdürülmesi amacıyla ivedilikle hasar tespit çalışmaları gerçekleştirilmiştir. DHMİ Genel Müdürünün 24 Ocak 2020 tarihli açıklamasına göre, 6.8 büyüklüğündeki depremde Elazığ Havalimanı'nın temel operasyonel unsurları olan pist ve kulede herhangi bir yapısal hasar tespit edilmemiştir. Bu durum, havalimanı operasyonlarının derhal ve sorunsuz bir şekilde devamlılığını mümkün kılmıştır (Haberair, 2020).

Havalimanında herhangi bir yıkım veya operasyonel aksamaya yol açabilecek bir durumun söz konusu olmaması, önceden hazırlanan Elazığ Havalimanı Acil Durum Protokollerinin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamıştır. Bu kapsamda, ildeki ilgili kamu kurumlarından da destek alınarak uçuş ve hava trafiğinin sürekliliği temin edilmiş, böylece hem arama kurtarma ekiplerinin bölgeye ulaşımı kolaylaştırılmış hem de depremzedelerin tahliyeleri için hava yolu şirketleriyle iş birliği yapılarak gerekli lojistik destek sağlanmıştır (DHMİ, 2024).

Personel rotasyonu ve depremden etkilenen havalimanı personelinin değişimi konusunda hassasiyet gösterilmiş olmakla birlikte, havalimanı çalışanlarıyla yapılan görüşmeler, barınma ve gıda temini gibi temel ihtiyaçların karşılanmasında başlangıçta tam bir koordinasyonun sağlanamadığı yönünde geri bildirimler içermektedir. Bu durum, kriz yönetim süreçlerinde personel refahının ve ihtiyaçlarının zamanında ve etkin bir şekilde karşılanmasının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Kahramanmaraş Merkezli Deprem

6 Şubat 2023 tarihinde, Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen iki büyük deprem, Türkiye'yi derinden etkiledi. İlk deprem, Pazarcık merkezli olup 7.7 büyüklüğünde ve yerin 8,6 kilometre derinliğinde gerçekleşmiştir. İkinci deprem ise Elbistan merkezli olarak 7.6 büyüklüğünde ve 7 kilometre derinliğinde meydana gelmiştir. Depremlerin merkez üsleri, sırasıyla Pazarcık'taki Akdemir ve Elbistan'daki Gümüşdöven yerleşimlerine oldukça yakındı. Bu iki büyük depremin ardından 7.184 artçı sarsıntı kaydedildi. Özellikle ilk depremin, Ölü Deniz Fay Zonunun kuzey ucundaki Narlı Segmenti üzerinde sol yanal doğrultulu bir atım hareketiyle oluştuğu tespit edilirken ikinci deprem Doğu Anadolu Fay Zonu dışında, Nurhak-Çardak arasındaki Çardak Fayı üzerinde meydana gelmiştir. Depremler, Adıyaman ve Gölbaşı'nın güneyindeki Gölbaşı segmentinde de kırılmalara yol açmıştır (AFAD, 2023; İTÜ, 2023).

Harita 3: AFAD RED Analizleri Sonucu Mw:7.5 Büyüklüğündeki Deprem İçin Şiddet Dağılım Haritası (AFAD, 2023)

Bu felaketlerin sonuçları olarak, Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ illerinde toplam 42.310 vatandaş hayatını kaybetmiş ve 448.018 kişi deprem bölgelerinden tahliye edilmiştir. Arama-kurtarma çalışmalarına, AFAD, PAK, JAK, JÖAK, DİSAK, Sahil Güvenlik, DAK, itfaiye ekipleri, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası ekiplerden oluşan 14.740 personel katılmıştır. Ayrıca, AFAD, Emniyet, Jandarma, Millî Savunma Bakanlığı, UMKE ve yerel güvenlik ekipleriyle birlikte toplam 242.392 saha personeli bölgede aktif olarak görev yapmıştır. Arama-kurtarma faaliyetlerine destek sağlamak için 13.700 iş makinesi, ekskavator, vinç, dozer, kamyon ve arazöz kullanılmıştır. Koordinasyonu sağlamak amacıyla 38 vali, 160 mülki idare amiri, 19 AFAD üst düzey yöneticisi ve 68 il müdürü görevlendirilmiştir. Uluslararası yardımların koordinasyonu için 12 büyükelçi ve 15 Dışişleri Bakanlığı personeli bölgeye gönderilmiştir. Hava, kara, deniz kuvvetleri, sahil güvenlik ve orman genel müdürlüğüne bağlı helikopter ve uçaklarla toplam 11.907

sorti yapılmıştır. Personel ve malzeme sevkiyatı ile tahliye işlemleri için ise Milli Savunma Bakanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından 38 gemi kullanılmıştır (AFAD, 2024).

Görsel 6: Kahramanmaraş Depremi (Anadolu Ajansı, 2023)

Görsel 7: Kahramanmaraş Depremi (Anadolu Ajansı, 2023)

Kahramanmaraş Merkezli Depremde DHMİ'nin Afet Yönetimi ve Operasyonel Sürekliliği

Asrın felaketi olarak nitelendirilen Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından, Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Genel Müdürlüğü, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile eşgüdüm içerisinde hareket ederek, depremden etkilenen bölgelerdeki acil ihtiyaçlara yönelik hızlı bir müdahale gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda, 543 Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) memuru, gerekli araç-gereç ve teçhizatla birlikte derhal afet bölgelerine sevk edilmiş ve bu ekiplerin enkaz

altından toplam 210 vatandaşın kurtarılmasına katkı sağladığı DHMİ (2024) tarafından raporlanmıştır.

Birden fazla ili derinden etkileyen bu müessif olayda, depremden zarar gören tüm havalimanlarında titizlikle hasar tespit çalışmaları yürütülmüş ve Hatay Havalimanı haricindeki diğer tüm havalimanlarında hava trafiğinin kesintisiz bir şekilde sürdürülmesi temin edilmiştir. Afet bölgelerine yönelik acil durum protokolleri çerçevesinde ihtiyaç duyulan her türlü destek sağlanırken, DHMİ bünyesindeki alanında uzman yöneticiler, havalimanı operasyonlarının etkin bir şekilde koordine edilebilmesi amacıyla derhal afet bölgelerine görevlendirilmiştir.

Kahramanmaraş Depremi Bağlamında Hatay Havalimanı: DHMİ'nin Afet Yönetimi ve Operasyonel Tepkisi

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen deprem felaketi, Hatay Havalimanı'nda büyük hasara yol açmıştır. Havalimanının 3 kilometrelik pistinde 45 farklı noktada çatlaklar ve parçalanmalar meydana gelmesi sonucu, havalimanı kullanıma kapatılmıştır. Şehir merkezine yalnızca 6 kilometre mesafede bulunan havalimanı, arama kurtarma ve yardım çalışmalarının koordinasyonu açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, havalimanının en kısa sürede yeniden hizmete açılması büyük bir gereklilik haline gelmiştir (Anadolu Ajansı, 2023).

DHMİ Genel Müdürlüğü'nün teknik ekipleri tarafından yapılan detaylı incelemeler sonucunda, pistteki hasarın boyutu ve onarım çalışmaları tespit edilmiştir. İnşaat ve teknik ekiplerin hızlı ve koordineli müdahalesiyle, pistteki kırılmalar ve çatlaklar kısa sürede onarılmıştır. Uçuşların tamamen durdurulduğu Hatay Havalimanı'nda, ilk etapta pistin 2 kilometrelik bölümündeki yoğun çalışmalar sonucunda, 12 Şubat Pazar günü havalimanı yeniden uçuş operasyonlarına hazır hale getirilmiştir. Bu sayede, yardım malzemelerinin ve personelin afet bölgesine ulaştırılması hızlanmış ve depremzedelere yönelik destek faaliyetlerine önemli katkılar sağlanmıştır.

Görsel 8: Hatay Havalimanı Deprem Hasar (DHMİ, 2023)

Görsel 9: Hatay Havalimanı Onarım Çalışması (DHMİ, 2023)

Sonuç

Kahramanmaraş depremi ve Hatay Havalimanı örneği, kriz yönetiminin önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Kriz anında hızlı ve etkili bir şekilde müdahale edebilmek için önceden planlama, hazırlık, koordinasyon ve iletişim gibi unsurlar hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle, tüm havalimanlarının krizlere karşı hazırlıklı olması ve bu konuda sürekli olarak çalışmalar yapması gerekmektedir. Kriz yönetimi planlarının düzenli olarak güncellenmesi ve tatbikatlarla test edilmesi de önemlidir. Ayrıca, havalimanı çalışanlarına kriz yönetimi konusunda eğitim verilmesi ve acil durum prosedürlerinin net bir şekilde tanımlanması da hayati önem taşımaktadır.

Havalimanlarının depremlere karşı dirençliliği de kriz yönetiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle; havalimanlarının binaları ve pistleri depreme dayanıklı olacak şekilde inşa edilmeli ve düzenli olarak bakımı yapılmalıdır. Kahramanmaraş depremi ve Hatay Havalimanı örneği, kriz yönetiminin sadece teorik bir kavram olmadığını, somut sonuçlar üretebilen pratik bir uygulama olduğunu göstermektedir. Doğru planlama, hazırlık ve koordinasyon ile krizlerin olumsuz etkilerini en aza indirmek ve normal yaşama olabildiğince çabuk dönmek mümkündür. Bu nedenle, tüm havalimanlarının krizlere karşı hazırlıklı olması ve bu konuda sürekli olarak çalışmalar yapması hayati önem taşımaktadır.

Hatay Havalimanı'nın 6 Şubat depremi sırasındaki kriz yönetimi yaklaşımı, gelecekteki krizlere hazırlık ve müdahale süreçleri için önemli dersler sunmaktadır. Krizin ilk anlarında hızlı ve etkili bir şekilde harekete geçebilmek için önceden yapılmış bir planlamaya sahip olmak hayati önem taşır. Hatay Havalimanı'nda acil durum planının varlığı, krizin ilk anlarında koordineli bir müdahale sürecini mümkün kılmıştır. İlgili tüm birimlerin rol ve sorumluluklarını net bir şekilde tanımlayarak, kaosun önlenmesine yardımcı olmuştur. Kriz yönetimi sürecinde, ilgili tüm paydaşlar arasında etkili bir koordinasyon ve iletişim sağlanması kritik önem taşır. DHMİ, AFAD, diğer kurumlar ve

sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği, kaynakların etkin kullanımını ve bilgi paylaşımını sağlamıştır. Ayrıca, havalimanı yönetimi ile etkilenenler arasındaki şeffaf iletişim, panik ve dezenformasyonun önlenmesine katkıda bulunmuştur. Kriz sonrası hasar tespit ve onarım çalışmaları, normalleşme sürecinin hızlandırılması açısından kritik öneme sahiptir. Hatay Havalimanı'nda hasar tespitinin hızlı bir şekilde yapılması ve onarım çalışmalarına vakit kaybetmeden başlanması, havalimanının kısa sürede yeniden faaliyete geçmesini sağlamıştır. Kriz yönetimi sürecinde teknolojinin etkin kullanımı, iletişimi, koordinasyonu ve bilgi paylaşımını kolaylaştırır. Hatay Havalimanı örneğinde sosyal medya ve mobil uygulamalar, etkilenenlerle iletişim kurmak ve bilgi paylaşmak için kullanılmıştır.

Gelecekteki krizlere daha iyi hazırlanmak ve müdahale süreçlerini geliştirmek için havalimanı binaları ve pistleri, depreme dayanıklı bir şekilde inşa edilmeli ve düzenli olarak bakımları yapılmalıdır. Acil durum planları, güncel tehdit ve riskleri yansıtacak şekilde düzenli olarak güncellenmeli ve tatbikatlarla test edilmelidir. Havalimanı çalışanlarına kriz yönetimi konusunda eğitim verilmeli ve acil durum prosedürleri net bir şekilde anlatılmalıdır. Farklı ülkelerdeki havalimanları ve kriz yönetimi uzmanları arasında bilgi ve deneyim paylaşımı teşvik edilmelidir. Kriz yönetimi yöntemlerinin geliştirilmesi için sürekli olarak araştırma ve geliştirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu sayede yeni teknolojiler ve çözümler geliştirilebilir ve krizlere karşı daha etkili bir şekilde mücadele edilebilir.

Kaynaklar

AFAD. (2023). *Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)*. Erişim Tarihi 11.02.2025, <https://www.afad.gov.tr/>

AFAD. (2023). *Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)* (Resmî Gazete No: 28871, Tarih: 03.01.2014).

AFAD. (2024). *Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Raporu*. Erişim Tarihi 03.20.2023. (Rapor)

AFAD. (2025). *Van Depremi - Giriş*. Erişim Tarihi 13.02.2025, <https://www.afad.gov.tr/van-depremi---giris>

AFAD. (2025). *Van İl Afet Risk Azaltma Planı (IRAP)*. Erişim Tarihi 11.02.2025, <https://van.afad.gov.tr/kurumlar/van.afad/KUTUPHANE/IL-PLANLARI/VAN-IRAP.pdf> (Rapor)

AFAD Türkiye Deprem Tehlike Haritası (2025). Erişim Tarihi 11.05.2025, <https://tdth.afad.gov.tr/TDTH/main.xhtml>

Akdağ, M., & Arklan, Ü. (2013). Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(4), 33-55.

Akdur, R. (2000). Afetler ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri. *Türkiye Sorunlarına Çözüm Konferansı-3, 21. Yüzyılda Türkiye* (s. 25-27). Ankara Üniversitesi Basımevi.

Akyel, R. (2005). Türkiye Kamu Yönetiminde Afet Yönetimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 15-29.

- Alexander, D. (2002). *Principles Of Emergency Planning And Management* (Vol. 2). Oxford University Press.
- Anadolu Ajansı. (2023). *Hatay Havalimanı Deprem Hasar*. Erişim Tarihi 22.01.2024, <https://www.aa.com.tr/>
- Anadolu Ajansı. (2025). *Asrın Felaketi*. Erişim Tarihi 23.04.2025, <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi>
- Aykaç, B. (2001). Kamu Yönetiminde Kriz ve Kriz Yönetimi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 123-132.
- Comfort, L. K., & Kapucu, N. (2006). Inter-Organizational Coordination In Extreme Events: The World Trade Center Attacks. *Natural Hazards*, 39(2), 309-327.
- Coombs, W. T. (2007). *Ongoing Crisis Communication: Planning, Managing, And Responding*. Sage Publications.
- Darıcan, M. F. (2013). Ekonomik Krizler ve Türkiye. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 5(17), 39-46.
- DHMI. (2023). *ARFF Memuru*. Erişim Tarihi [Belirtilmemiş, Lütfen Ekleyin], <https://www.dhmi.gov.tr/Sayfalar/ARFF.aspx>
- DHMI. (2024). *Faaliyet Raporları*. Erişim Tarihi 23.01.2025, <https://www.dhmi.gov.tr/Sayfalar/FaaliyetRaporlari>
- Emrealp, S., Holloway, J. A. McK., Mater, B., & Öneş, E. R. (1993). *Belediyelerde Kriz Yönetimi* (Yerel Yönetimlerin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi). Iula-Emme Yayın Bildirimleri, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği.
- Erkan, B. B., Karancı, A. N., Kalaycıoğlu, S., Özden, A. T., Çalışkan, I., & Özakşehir, G. (2015). From Emergency Response To Recovery: Multiple Impacts And Lessons Learned From The 2011 Van Earthquakes. *Earthquake Spectra*, 31(1), 527-540.
- Gökçekuş, H., Barlas, C., Almuhsen, M., & Eyni, N. (2018). *Doğal ve İnsan Kaynaklı Afetler, Sonuçları ve Afet Yönetimi*. Erişim Tarihi 08.04.2025, <http://www.iusarc.org/wpcontent/uploads/2020/11/Dogal-ve-Insan-Kaynakli-Felaketler-SonucLari-ve-Afet-Yonetimi.pdf>
- Göver, İ. H. (2023). Türkiye ve Japonya'nın Deprem Gerçekliği: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Mevzu-Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 279-323.
- Güler, H. H. (2008). Zarar Azaltmanın Temel İlkeleri. *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri* (s. 35-50).
- Haberair. (2020). *DHMI Elazığ Havalimanını Seferber Etti*. Erişim Tarihi 27.04.2025, <https://www.haberair.com/haber/DHMI-ELAZIG-HAVALIMANINI-SEFERBER-ETTI/57377>
- ICAO. (2025). *Rescue And Fire Fighting*. Erişim Tarihi 23.04.2025, <https://www.icao.int/safety/pages/rescue-fire-fighting.aspx>
- IFRC Ve UNDP. (2015). *The Handbook On Law And Disaster Risk Reduction*. IFRC Publisher. Erişim Tarihi 03.02.2020,

<https://www.google.com/search?q=https://www.ifrc.org/Global/Photos/Secretariat/201511/Handbook%2520on%2520law%2520and%2520DRR%2520LR.pdf>

Inter-American Development Bank. (2010). *Indicators Of Disaster Risk And Risk Management: Program For Latin America And The Caribbean: Summary Report*. IADB Publisher. Erişim Tarihi 12.11.2019, <https://publications.iadb.org/en/publication/11611/indicators-disaster-risk-and-riskmanagement-program-latin-america-and-caribbean>

Işık, Ö., Aydınoglu, H. M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G., & Ay, A. (2012). Afet Yönetimi ve Afet Odaklı Sağlık Hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 82-123.

Kadıbeşegil, S. (2002). *Kriz Geliyorum Der*. Mediacat Yayınları.

Kadioğlu, M. (2008). Modern Bütünleşik Afet Yönetimin Temel İlkeleri. *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri*, 1.

Karaman, Z. T. (2017). Afet Yönetimine Giriş ve Türkiye’de Örgütlenme. İçinde Z. T. Karaman & A. Altay (Eds.), *Bütünleşik Afet Yönetimi* (s. 1-39). Birleşik Matbaacılık.

Karaköse, T. (2007). Örgütler ve Kriz Yönetimi. *Akademik Bakış*, 13(2), 1-15.

Keçici, M. (1994). Doğal Afetlerde Bulaşıcı Hastalıklar ve Çevre. *Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Belediyeler Dergisi*, 8, 24-47.

Kundak, S., & Kadioğlu, M. (2011). *İlk 72 Saat*. AFAD Yayınları. (Kitapçık)

Lagadec, P. (1993). *Preventing Chaos In A Crisis: Strategies For Prevention, Control And Damage Limitation*. McGraw-Hill.

Özdikmen, T. (2015). *Afet ve Acil Durum Yönetimi*. Seçkin Yayıncılık.

Özey, R. (2006). *Afetler Coğrafyası*. Aktif Yayınevi.

Özkılıç, E. N. (2020). *İstanbul’da Deprem Sonrası Toplanma Alanlarının Kapasitelerinin ve Erişilebilirliklerinin CBS Yardımıyla Analizi ve Değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Perry, R. W., & Lindell, M. K. (2003). Preparedness For Emergency Response: Guidelines For The Emergency Planning Process. *Disaster Prevention And Management: An International Journal*, 12(4), 336-344.

Quarantelli, E. L. (1997). Problematical Aspects Of The Information/Communication Revolution For Disaster Planning And Research: Ten Non-Technical Issues And Questions. *Disaster Prevention And Management: An International Journal*, 6(2), 94-106.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). Erişim Tarihi 26.01.2024, www.sbb.gov.tr

Şahan, C., & Kaya, İ. (2021). Türkiye Afet Bilgi Bankası (TABB) ile EM-DAT Veri Tabanlarının Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 4(3), 679-695.

Türkiye Diri Fay Haritası (Jeoloji Mühendisleri Odası (JMO), (1998). Erişim Tarihi 11.05.2025, https://www.jmo.org.tr/genel/bizden_detay.php

UNISDR. (2019). *Global Assessment Report On Disaster Risk Reduction*. Unisdr Publisher. Erişim Tarihi 25.08.2019, <https://www.unisdr.org/we/inform/terminology>

Valackiene, A. (2011). Theoretical Substation Of The Model For Crisis Management In Organization. *Inzinerine Ekonomika Engineering Economics*, 22(1), 78-90.

Waugh, W. L., & Streib, G. (2006). Collaboration And Leadership For Effective Emergency Management. *Public Administration Review*, 66(1), 131-140

Structured Abstract

The Kahramanmaraş earthquake and the case of Hatay Airport have starkly underscored the critical importance and urgency of airport crisis management. This event has demonstrated the extent to which rapid and effective response during crises depends on elements such as proactive strategic planning, meticulous preparation, multifaceted coordination, and transparent communication. In this context, airports must adopt a proactive stance against potential crisis scenarios by continuously enhancing their crisis management capabilities.

Regular updates and simulation testing of crisis management plans allow for identifying and rectifying of potential weaknesses. Moreover, comprehensive crisis management training for airport personnel and the clear internalization of emergency procedures by every employee are crucial for a coordinated and effective response during crises.

One of the cornerstones of crisis management is the construction of airports that are resilient against natural disasters such as earthquakes, along with regular structural inspections. The Kahramanmaraş earthquake and the case of Hatay Airport have clearly illustrated that crisis management is not merely a theoretical concept but a practical application that yields tangible results. With proper planning, preparation, and coordination, the devastating impacts of crises can be minimized, and the community's return to normalcy can be expedited.

Hatay Airport's crisis management approach during the February 6th earthquake offers valuable lessons for future crisis preparedness and response processes. A detailed emergency plan is vital for rapid and effective action in the initial moments of a crisis. In the case of Hatay Airport, this plan enabled a coordinated response in the initial moments of the crisis, and the clear definition of roles and responsibilities for all relevant units helped prevent chaos.

In the crisis management process, cooperation and effective communication among DHMI (State Airports Authority), AFAD (Disaster and Emergency Management Presidency), other public institutions, and non-governmental organizations ensured the efficient use of resources and information sharing. Additionally, transparent communication between airport management and those affected prevented the spread of panic and disinformation. Rapid post-crisis damage assessment and repair efforts significantly contributed to the normalization process enabling the airport to resume operations quickly.

The effective use of technology during the crisis management process facilitates communication, coordination, and information sharing. In the case of Hatay Airport, social media and mobile applications were effectively used to communicate with and provide information to those affected.

To better prepare for future crises and improve response processes, the following recommendations should be considered:

- Airport buildings and runways should be constructed to be earthquake-resistant by the latest engineering standards, and regular structural inspections should be conducted.

- Emergency plans should be regularly updated based on the latest threat and risk analyses and tested through simulations.
- Airport personnel should receive continuous crisis management training, and emergency procedures should be regularly reviewed.
- The sharing of information and experience between international airports and crisis management experts should be encouraged.
- Continuous academic and applied research should be conducted to develop crisis management methods.

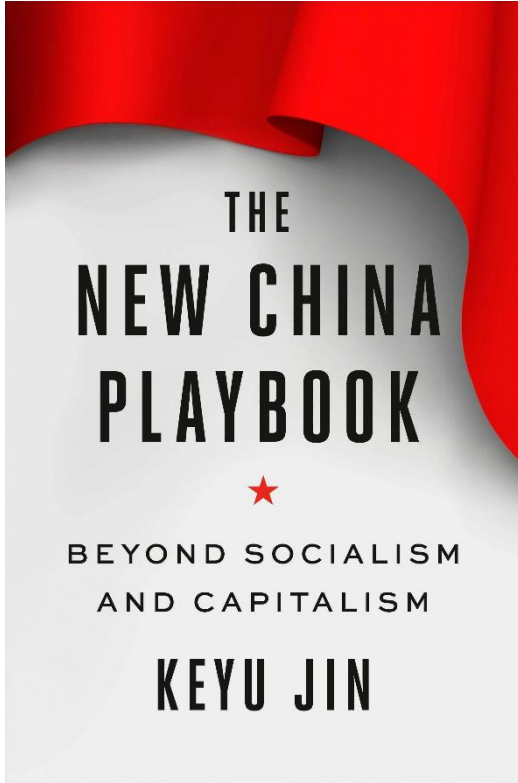
In this way, new technologies and solutions can be developed to enhance the resilience of airports against crises and minimize the impacts of potential crises.

Kitap İncelemesi: Yeni Çin Kılavuzu: Sosyalizmin ve Kapitalizmin Ötesinde

Book Review: The New China Playbook: Beyond Socialism and Capitalism

Simay GÜZEL

Yüksek Lisans Öğrencisi, Zhejiang Üniversitesi, Çağdaş Çin Çalışmaları,
ORCID: 0009-0005-8716-2815, e-posta: simayguzelx@gmail.com

Keyu JIN

The New China Playbook: Beyond Socialism and Capitalism

Viking Press, 2023

368 sayfa.

ISSN-10: 198487828X

Makale Türü / Article Type Kitap İncelemesi / Book Review	Başvuru Tarihi / Submitted 14.03.2025	Kabul Tarihi / Accepted 05.05.2025
Bu makaleye atıf için / To cite this article Güzel, S. (2025). Kitap İncelemesi: Yeni Çin Kılavuzu: Sosyalizmin ve Kapitalizmin Ötesinde, <i>Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi</i> , 9(1), 203-211.		

The New China Playbook, Çin'in yükselişini inceleyen, 10 bölümden oluşan ve okuyucular için kılavuz görevi gören bir kitaptır. 1982 yılında Pekin'de doğan Keyu Jin, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini Harvard Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Ekonomi alanında uzmanlaşmış ve Dünya Bankası, IMF, JP Morgan gibi küresel finans kuruluşlarına danışmanlık hizmeti vermiş olan yazar, halihazırda London School of Economics'te doçent olarak görev yapmaktadır. Hem Çin'in hem de Batı'nın ekonomik ve kültürel dinamiklerini yakından tanıma fırsatı bulan Jin, iki farklı dünyanın değerlerini birebir deneyimleme şansı yakalamış bir ekonomist olarak okuyuculara kitap boyunca objektif bir bakış açısı sunmaktadır.

Eserin en önemli niteliklerinden biri, bilgi ve düşünceleri çeviride kaybolma riski taşımadan aktarmasıdır. Keyu Jin, Çin'in büyüme sürecini anlattığı ve adeta kılavuz niteliği taşıyan kitabında bir nevi kültürlerarası tercümanlık görevi üstlenmiş, Çin'i okuyuculara anlatırken kendi hayatından örneklerle yer vermekten kaçınmamıştır. Çin'in ekonomik sistemini ve küresel ekonomideki yükselişini hem içeriden hem de dışarıdan biri olarak değerlendiren yazar, kitap boyunca sık sık çevresinden duyduğu ve dünya çapında mevcut olan ön yargıları, yanlış anlaşılımları ve Çin'i anlamak için elzem olan toplumsal ve kültürel değerleri tek tek açıklamaktadır. Özellikle Batı'nın Çin konusundaki yanlışlarını tartışırken çeşitli sebeplerden ötürü yeterince anlaşılmamış bir ülke olan Çin'in yükselişinin derinlemesine bir incelemesini sunmaktadır.

Çin Yapbozu başlıklı ilk bölümde yazar, öncelikle Çin'in ekonomik ve politik sisteminin Batı tarafından yanlış anlaşıldığını, salt kapitalizm veya sosyalizm çerçeveleriyle yapılan bir değerlendirmenin doğru olmayacağını açıklamaktadır. Kalıp yargıları yıkmak için Çin'in kapitalizm ile sosyalizm arasındaki dengeden çok Çin'e özgü sosyalist yapının inşasında temellerin nasıl atıldığını orijinal bir bakış açısıyla ele alarak anlatmaktadır. Tarihsel açıdan bakıldığında, Deng Xiaoping'in önderliğinde Dışa Açılım politikasıyla tohumları atılan ekonomik büyüme, Dünya Ticaret Örgütü üyeliğiyle başlayan süreçte Çin'in dünya sahnesine çıkışının yapıtaşını oluşturmuştur. Son otuz yılda geline nokta, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başta olmak üzere dünyanın dört bir yanında endişe uyandırırken birçok soruyu da beraberinde getirmiştir.

Yazar bu noktada Çin'i ve Çin'in ekonomik yükselişini Batılı değerler filtresinden geçirmenin doğru olmayacağını, Çin'i anlamının elzem olduğunu belirtmektedir. Batılı değerler, bir ülkede ekonomik kalkınmanın ülkeyi her açıdan değiştireceğini savunurken Çin'in de ekonomik büyümeyle paralel olarak politik açıdan değişmesi beklentisini doğurmuştur. Fakat Batılı ülkelerin aksine Çin'in politik yapısından ziyade politikalarını değiştiriyor olması, göz ardı edilen bir gerçek olmuştur. İstikrarlı ve sağlam bir sistem üzerinden değişen dünyaya uyum sağlama, Çin'in ekonomik büyüme düzleminde birçok alanda ilerlemesine yol açmıştır. Yazarın bu noktada Çin'in içeride hiçbir değişikliğe uğramadığı algısının en büyük yanlış anlaşılmalardan biri olduğunu vurguladığı görülmektedir. Nitekim Çin, Çin değerleri ile sosyalizmi benimsemeye başlamış, kamu şirketlerini büyük ölçüde özelleştirmiş; teknolojisini otomotiv, altyapı ve işletme modelleri gibi açılardan batıya da entegre edilebilecek şekilde yeniden şekillendirmiştir. Bu bağlamda Jin, batılı değerlerin benimsenmesinin tek yol olduğunu düşünen ve Çin'i tehdit olarak gören batılı devletlerin yanlış içinde olduğunu düşünmektedir.

Yazar, bulunduğu çeşitli çevrelerden ve farklı meslektaşlarından yükselen soru işaretlerinden biri olarak Çin Komünist Partisi'nin Çin'in yükselişinde oynadığı rolü ele almıştır. Sistemin nasıl işlediğinin yeterince anlaşılmadığını öne süren Jin'e göre, partinin Çin ekonomisindeki yerini yalnızca Çin'i çeşitli dinamikleriyle birlikte bir bütün olarak kavradığımızda anlayabiliriz. Ancak o zaman Çin modelini hem akıllıca eleştirebilir hem de erdemlerini tanıyıp zorluklarını tespit edebiliriz.

Çin ile Batı arasındaki farkı daha anlaşılır kılmak ve açıklamalarını güçlü bir zemine oturtmak için kitabın birçok bölümünde grafikler kullanan yazar, Çin'in politik ekonomi modelini ve Batı'nın serbest piyasa modelini de figürler halinde göstermiştir. En basit tabirle Batı'nın piyasa ekonomisi, devletin çok küçük bir rol oynadığı finansal sistemle bağlanan tüketici ve girişimlerden oluşurken Çin modeli, tüketiciler, işletmeler ve devletin bir araya gelmesi ile oluşan, hem piyasa hem de "belediye" ekonomilerinin unsurlarını içeren karma bir sistemdir. Bu modeli eşsiz yapan özellik, Çin'in politik merkezileşmesinin ekonomik yerelleşme (*decentralization*) ile eşleştirilmesidir. Kitabın bölümlerinde tek tek ele alınan bu bileşenler, Çin'in ekonomik modelinin nasıl işlediğini Çin'in perspektifinden görmeye olanak tanımaktadır.

Çin'in modern ekonomik dönüşümünün en kritik sürecine bizzat tanıklık etmiş olması, kitabın ikinci bölümünde Çin'in ekonomik mucizesini açıklarken yazara ışık tutmuştur. Başlıkta mucize kelimesi kullanılmış olsa da bölüm boyunca bunun bir mucize olmadığı, uzun bir süreç içinde kademeli olarak şekillenen ve uygulanan politikaların sonucunda meydana gelen kaçınılmaz bir gelişme olduğu çıkarımına açıkça varılmaktadır. Yazara göre Çin'in büyüme konusundaki başarısı bir mucizeden ziyade doğru bileşenlerin bir araya gelmesi ve Çin'in potansiyelini doğru kullanmasına bağlı olarak gerçekleşmiştir.

Yazar, Çin'in 1978-2008 arasındaki yükselişinin yalnızca devlet yatırımlarına değil, aynı zamanda politik reformlara ve toplumsal değerlere dayandığını ileri sürmüştür. Atıfta bulunulan en önemli değerlerden biri olan Konfüçyüsçü gelenek, toplumsal değerler bağlamında büyük bir paya sahiptir. Kolektivizm, sosyal düzen ve devlet otoritesine duyulan saygıyı teşvik ederek ekonomik büyümeyi desteklemiştir ve bugünkü gelişmişlik seviyesine doğrudan veya dolaylı katkıda bulunmuştur. Yazara göre yeni nesil Çinliler, önceki nesiller kadar sanayileşmeye ilgi duymasa da Çin'in inovasyon kapasitesine güvenmekte ve teknolojik gelişmeleri yönlendirme konusunda kendilerini yetkin görmektedirler. Konfüçyüsçü düşüncenin "ataları onurlandırma" ilkesi, yeni nesli başarıya teşvik ederken inovasyon ve girişimcilik, Çin'in 21. yüzyılda küresel ekonomik lider olabilmesi için en önemli araçlar haline gelmiştir.

Kitabın "Çinli Tüketiciler ve Yeni Nesil" başlıklı üçüncü bölümünde yazar, yeni nesil Çinli tüketicilerin geçmişten çok farklı bir tüketim alışkanlığına sahip olduğunu açıklamaktadır. Teknolojiye yatkın, küresel markalara ilgisi yüksek ve bireysel harcamaları daha fazla olarak nitelendiren yazar, genç neslin ekonomik büyümenin motoru olacağını ve yeni tüketim eğilimlerinin küresel piyasaları da etkileyeceğini vurgulamaktadır. Bu bölümün ana odak noktalarından biri ise Çin'in en çok tartışılan politikalarından biri olan ve halen tüketim alışkanlıklarını etkilemeye devam eden tek çocuk politikasıdır. Keyu Jin, toplumsal ve ekonomik dönüşüme olan katkısını anlatırken okuyuculara bu politikanın temellerini ve sonuçlarını, sürecin önemli bir kısmına tanıklık etmiş bir Çinli gözüyle aktarmaktadır.

Deng Xiaoping'in başa geçmesiyle niteliği el üstünde tutan ve tek çocuk sahibi olan Çinliler, yatırımlarını çocuklarının geleceğine yapmaya yatkın olmuştur. Yazar, niteliği önceleyen bakış açısının doğrudan veya dolaylı olarak Çinli ailelerin çocuklarının eğitimine harcadığı ücretlere bakarak anlaşılabileceğini savunmaktadır. Bu olguyu daha anlaşılabilir kılmak için ABD ile kıyaslama yapmış, Çinli ailelerin yıllık harcamalarının çeyreğini çocuklarının eğitimine harcarken Amerikalı ailelerde bu oranın yüzde 5 olduğunu ortaya koymuştur. Jin, bunun pragmatik bakış açısından yorumlanabileceği gibi rekabet bağlamında da anlam kazandığını belirtmiştir.

Kitabın üçüncü bölümünde yeni nesil bir odak noktası haline gelmiş ve bugünkü yapısına nasıl evrildiği, toplumsal yenilikler çerçevesinde ele alınmıştır. Özellikle kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitsizliklerinin azaltılması, Çin'in son yarım yüzyıldaki en büyük başarılarından biri olarak gösterilmektedir. Yazar, Çin'in her alanda daha fazla kadın lider yetiştirmesini olumlu bir gelişme olarak değerlendirmektedir. Kadınların iş hayatına artan katılımı ve tek çocuk politikasının ekonomi üzerindeki etkileri de bu bölümde ele alınmaktadır. Ancak bu faktörlerin hiçbirisi, Çinlilerin neden bu kadar çok tasarruf ettiğini tam olarak açıklayamamaktadır. Yazara göre bu soru, ekonomiyle doğrudan ilgili olduğu için son derece önemlidir. Çinli hanelerin tasarruf eğilimi yalnızca ülke ekonomisi değil, aynı zamanda küresel ekonomi açısından da ciddi sonuçlar doğurmaktadır.

Tek çocuk politikasının makro düzeyde ekonomiye getirdiği en derin değişikliklerden biri nüfusta yaşlanmanın hızlanmasıdır. Bu tür demografik geçişler, bir ülke zenginleştiğinde ve halkı daha az çocuk sahibi olduğunda doğal olarak gerçekleşse de bu geçişin Çin'de çok daha hızlı olması şu soruyu ortaya çıkarmıştır: Çin zenginleşmeden önce yaşlanacak mı? Son zamanlarda en çok tartışılan konulardan birine ışık tutan bu sorunun cevabı olarak yazar, her şeye rağmen Çin'in düşük doğurganlık oranı ve yaşlanan nüfusunun ileride yaşanabilecek bir felaketin habercisi olmadığına inandığını belirtmiştir.

Nüfusun yaşlanmasının doğurduğu bir diğer endişenin işgücü konusu olmasına karşın yazar, işgücü yarı yarıya azalsa bile, eskisinden dört kat daha üretken bir işgücünün fiilen çalışan insan sayısındaki azalmayı fazlasıyla telafi edeceğini düşünmektedir. Bu konuya oldukça iyimser yaklaşan yazara göre bugün ve yakın gelecekte Çin'in asıl sorunu, ciddi bir beceri uyumsuzluğudur. Ekonomik büyümede önemli bir yavaşlamaya neden olabilecek şeyler arasında nüfusun yaşlanması, listenin üst sıralarında yer almamaktadır. Yazarın sunmuş olduğu bu kritik öngörü, önemli bir noktaya parmak basarak konu üzerine yapılan tartışmalara büyük ölçüde açıklık getirmiştir.

Yazarın kitap boyunca Amerikan ve Çin toplumunu mukayese etmesi, Çin'in bugün gelmiş olduğu noktayı daha anlaşılabilir kılmaktadır. Tek çocuk politikasının şekillendirdiği yeni nesil, eşsiz bir harcama gücünü, tüketimciliği ve refahı bir yaşam biçimi olarak benimserken, bir zamanlar Çin halkının hayalini kurduğu Amerikan rüyasının artık Çin'de gerçekleşebileceğini gözler önüne sermektedir. Jin, yeni neslin Çin'de zenginlikten daha çok mutluluğu arayan ilk nesil olduğunu belirtmektedir. Yazarın Çinli öğrencilerinde tanıklık ettiği kadarıyla ve genel olarak yaptığı analize göre bu nesil, Çin'in artan gücü ve etkisiyle gurur duyuyor ve bu duygu, Batı'nın Çin'in yükselişinden duyduğu endişeyle daha da artıyor. Önemli bir toplumsal tespiti okuyuculara sunan Jin, yeni neslin özgüveninin Çin'in geleceğini belirleyeceğini öngörmektedir.

Kitabın "Cennet ve Orman: Çinli Firmaların Hikayesi" başlıklı dördüncü bölümü, Çinli şirketlerin yıllar içindeki gelişimini ve ekonomik yükselişe katkısını anlatırken devlet ile özel sektör arasındaki ilişkiyi de kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Çin'in farklılık gösterdiği bir diğer nokta ise çoğu ülkenin aksine, Çin'in kurumsal sektörünün cennete tekabül eden kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT) ve ormana tekabül eden özel şirketler olarak ikiye ayrılmasıdır. Okuyucuların dikkatini çekebilecek bir gerçek ise Çin'in ilk devlet dışı işletmelerinin kırsal kesimde ortaya çıkmasıdır. İdeolojinin, özelleştirmenin önünde büyük bir engel olduğu bir dönemde bu kasaba ve köy işletmeleri, sonraki yıllarda özelleşmek üzere geçiş kurumları olarak hizmet etmiştir. Defalarca cezalandırılmasına rağmen işinden vazgeçmeyen, ideolojik kurallara meydan okuyarak yeni politikaların benimsenmesinde öncü rol oynayan Nian Guang Jiu'nun hikayesi, sürecin kademeli gelişiminin sembolü olarak anlatılmıştır.

Yazara göre Çin'de devlet destekli büyük şirketlerin dinamik özel sektör ile bir arada çalıştığı iş dünyası hem fırsatlar hem de zorluklarla dolu bir ekosistemdir. İş dünyasının gelişimini tarihsel açıdan incelerken Jin, günümüzde Çin iş kültüründe önemli olan kavramları da örnek vererek okuyuculara kültürel açıdan ışık tutmuştur. İlişki veya bağlantı anlamına gelen *guanxi* terimi, geçmişte güçlü iş ilişkilerinin temelini oluşturan özel bir bağlantı ve güven anlamına geliyordu. Hatta yazarın iddiasına göre girişimciler, işlerini büyütmek için sözleşmelerden çok *guanxi*'ye güveniyorlardı. Süreç boyunca *guanxi*, özel işletmeler ve yerel yönetimler arasındaki etkileşimi karakterize etmeye başlamıştır ve günümüz Çin iş kültüründe bağlantılara sahip olmanın iş yapmak için hayati öneme sahip olduğunu yansıtan bir kavram haline gelmiştir. Bu tür ilişkilerin yolsuzluklara yol açtığı tarih boyunca görülmüştür ve her türlü yolsuzluğun önlenmesi için hem devlet hem de şirketler tarafından oldukça etkili adımlar atılmıştır. Öte yandan, yerel yönetim ile şirketlerinin arasındaki *guanxi*, iki tarafa da avantajlar sunarken ülkenin teknoloji ve inovasyon alanında ilerlemesine de öncü olmuştur. Bu ilişkiler, bölüm boyunca Nio, Vanke ve Chery gibi örnekler üzerinden açıklanmıştır.

Yerel yönetimlerin gücünü anlamadan Çin'in ekonomi modelini anlamak mümkün değildir. Keyu Jin'in beşinci bölümde sunduğu analiz, Çin'in ekonomik modelinin ne kapitalizm ne de sosyalizm olarak tam anlamıyla tanımlanamayacağını ortaya koymaktadır. Çin'de devlet ve piyasa birbirine sıkı sıkıya bağlı; merkezi planlama ile yerel rekabet ve girişimcilik iç içe geçmiş durumdadır. Yazarın "belediye ekonomisi" (*mayor economy*) olarak tanımladığı yerel ekonomi, Çin'in yükselişinde kritik bir rol oynamaktadır ve şirketlerle iş birliği noktasında büyük bir ekonomik paya sahiptir. Fakat bu modelin sürdürülebilirliği, reformlara ve çevresel faktörlere bağlıdır. Jin, Çin'in bir yandan yerel yönetimlere de bağlı olan ekonomik başarısının Batı'daki standart açıklamalarla kavranamayacak kadar karmaşık olduğunu belirtirken bu sistemin güçlü ve zayıf yönlerini dikkatle incelemektedir. Kitaba göre Çin'in ekonomik modeli, devletin güçlü koordinasyonu ile yerel rekabetin birleştiği karmaşık bir yapıya dayanmaktadır.

Yazar, Çin'in yükselişini okuyucuya daha anlaşılır kılmak için Daron Acemoğlu ve James A. Robinson'ın "Ulusların Çöküşü" kitabından örnek vererek yorumlarda bulunmuştur. Jin'e göre Çin, güç yoğunlaşmasına rağmen çıkarıcı bir devlet olmaktan çok uzaktır. Devlet, ülkenin zenginliğini küçük bir elit tabakaya aktararak büyümeyi sınırlamak yerine, neredeyse bir gecede yirmi milyon özel firmanın ortaya çıkmasının önünü açmıştır. Yeni teknolojileri engellemek yerine girişimcileri, araştırma merkezlerini,

üniversiteleri ve yüksek teknoloji bölgelerini desteklemek için trilyonlarca dolar harcayarak Çin'i yeni teknolojilere öncülük eden küresel bir lider haline getirmek için ulusal ve kolektif bir çabayı teşvik etmiştir. Çin halkı ise sadece uzun vadeli tasarruf ve yatırım yapmakla kalmamış, aynı zamanda geleceğe dair beklentilere dayanarak çocuklarını eğitmek için de büyük meblağlar harcayarak Çin'in yeni nesline de entelektüel yatırım yapmıştır. Yazara göre halk ile devlet arasındaki bu uyum ve iş birliği, Çin'in yükselişi için büyük önem arz etmektedir. Bu bölüm, devletin bu büyük dinamikte oynadığı role daha yakından bakarak okuyucuya özel bir bakış açısı sunmaktadır.

Aynı zamanda ekonomist kimliğiyle terimlere de yer veren yazar, Çin'in kalkınma paradigmasını tanımlamak için en iyi terimin "politik ekonomi" olduğunu savunmaktadır. Batı'nın Çin modelini anlayabilmesi için Çin'de devlet ve ekonominin nasıl iç içe geçtiğini kavraması önemlidir. Yazara göre bazen biri direksiyona geçer, bazen de yer değiştirirler ancak ikisinin de tek başına hareket ettiği neredeyse görülmemiştir. Sisteme gömülü karmaşık mekanizmalar, söz konusu Çin'i anlamak olduğunda en cazip çalışma konularından biri haline gelmektedir. Aynı bağlamda yazara göre finans sistemi, her ekonominin kalbidir. Kitabın altıncı bölümünde detaylı bir şekilde açıklanan Çin'in finansal sistemi, devletin güçlü kontrolü altında olsa da piyasa mekanizmalarına giderek daha fazla alan açmaktadır.

Jin'e göre, finansal sistemin devletin stratejik hedeflerine hizmet edecek şekilde yönlendirilmesi, belirli dönemlerde ekonomik büyümeye katkı sağlamış olsa da uzun vadede bazı yapısal problemlere yol açmıştır. Devlet hem bankaları denetleme görevini üstlenmiştir hem de onların en büyük hissedarı konumundadır. Bu nedenle, büyük bir finansal kriz yaşanması durumunda hükümetin müdahale ederek sistemin çökmesini engellemesi beklenmektedir. Bu sistem, bugüne kadar Çin'in batıda yaşanan ekonomik buhranlara benzeyen bir krizle neden karşılaşmadığını okuyuculara açıklar niteliktedir. Ancak yazara göre güçlü devlet müdahalesi, bankaların ve büyük şirketlerin devletin kendilerini kurtaracağına güvenerek daha riskli yatırımlara yönelmesi gibi ahlaki bir tehlikeye (*moral hazard*) yol açabilmektedir.

Bu bölümde ayrıca borsa/ekonomik büyüme uyumsuzluğu ve "shadow-banking" konusundaki tartışmalar gibi özellikle son zamanlarda dikkat çeken finansal çelişiklere ve risklere yer verilmektedir. Devlet müdahalesi, sermayedeki sıkı kontrol ve denetim, ABD ve diğer ülkelerde finansal krizler sıkça yaşanırken Çin'in henüz büyük çaplı bir krizle karşı karşıya kalmadığını açıklamaya yardımcı olan bazı faktörlerdir. Jin, bu noktada devletin müdahalesini, büyük krizleri önlemeye yardımcı olan ama aynı zamanda yatırımcıların piyasaya olan güvenini sarsan bir endişe olarak görmektedir. Sermaye piyasalarının yeterince gelişmemesinin, ekonominin uzun vadeli büyümesini sınırlayabileceğini ileri sürmüştür.

Son zamanlarda büyüme tartışmalarına sıkça konu olan Çin'in konut sektörü, bu bölümde derinlemesine incelenen bir diğer önemli başlıktır. Jin, Çin'de konut piyasasının tasarruf kültürüyle bağlantısını gözler önüne sererken ülkede güvenilir yatırım aracı olduğunu belirtmiştir. Bu durumun açtığı spekülasyonlar konut fiyatlarına doğrudan etki ederken devlet, piyasayı dengelemek üzere yeni düzenlemelere başvurmuştur. Bu düzenlemelerin uzun vadede yaratacağı etkiye dair belirli bir sonuca işaret etmeyen yazar, konut piyasasının hem ekonomik büyümeye katkı sağladığını hem de potansiyel bir risk unsuru

taşıdığını ifade etmiştir. Genel olarak belirsizliği korumaya ve tartışma konusu olmaya devam edecek olan bu önemli başlıkları açıklayan bölümde yazarın yaptığı dikkat çekici bir kıyaslama, bölümün özeti niteliğindedir: ABD'nin finans sistemi, sorunlara ve başarısızlıklara rağmen işlemeye devam etmiştir; Çin'in ekonomisi ise *finans sistemine rağmen* büyümeye devam etmiştir.

Büyümenin en bariz göstergelerinden biri de Çin'in Batı ile teknoloji alanında büyük bir rekabet içinde olmasıdır. Keyu Jin, yedinci bölümde Çin'in teknoloji alanındaki yükselişini ve bu alandaki küresel rekabeti ele almıştır. Çin, yapay zekâ, 5G, kuantum ve dijital ödeme sistemleri gibi alanlarda büyük ilerlemeler kaydederken, devlet de geniş çaplı yatırımlarla bu süreci desteklemektedir. Devletin Ar-Ge politikaları ve destekleri sayesinde büyük atılımlara imza atan Çinli teknoloji şirketleri, küresel liderliği ele geçirme yolunda ilerlemektedir. Nitekim Çin'in teknolojideki liderliği, tarihte daha önce hiç yaşanmamış bir safha değildir. Çin, Song Hanedanlığı (14. yüzyıl) döneminde pusula, barut, kâğıt ve matbaa gibi büyük buluşlarla dünyada lider konumundaydı. Yazarın bu bölümde vurguladığı bir gerçek ise, tarihte ilk defa gelişmekte olan bir ülkenin, en ileri teknolojinin ustası haline gelmiş olmasıdır. Jin'e göre bu durum, Batı'nın öngörülerini tersine çevirmiştir ve beklentilerin aksine Çin, 2000'li yılların başından itibaren muazzam bir yükselişe geçmiştir. Bu beklenmedik yükselişin temel taşlarına ek olarak çok daha güçlü bir stratejinin rolü göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Devletin "*juguo*" (bütün ulusu seferber etme) stratejisi, ulusal kaynakları belirli teknoloji alanlarına yönlendirerek küresel liderlik elde etmeyi hedeflemiştir ve kısa sürede büyük başarıları imza atmıştır.

Çin'in inovasyon yaklaşımı ikiye ayrılır: "sıfırdan bire" olan devrim niteliğindeki teknolojiler ve "birden N'ye" olan evrimsel, aşamalı yenilikler. Çin, özellikle internet uygulamaları ve iş modellerinde "birden N'ye" inovasyonlarda büyük başarı göstermiştir. Ancak yazar, Çin'in henüz "sıfırdan bire" türü öncü yenilikler yapma konusunda tam anlamıyla hazır olmadığını belirtmektedir. Fakat yazar, henüz sürekli bir şekilde "sıfırdan bire" öncü yenilikler yapmaya hazır olunmadığını, bunun bazı yenilikler sonrasında mümkün olabileceğini belirtmiştir.

Mevcut teknolojiyi kullanma bağlamında Çin, yükseliş süreci boyunca taklit konusu üzerinden eleştirilere maruz kalmıştır. Bu meseleye oldukça gerçekçi yaklaşan yazara göre tüm ekonomik başarı hikayelerinin, teknolojilerin kopyalanması ve taklit edilmesini içeren bir aşamaya sahip olduğunu unutmamak gerekir. Nitekim taklit, doğanın ve ekonomik yaşamın temel bir özelliğidir ve Jin'e göre hiçbir ekonomi, zirveye giden yolu kopyalamaz. Günümüzde Çin'in geliştirdiği uygulamalar ve iş modellerine bakıldığında (örn. Alipay, Didi, Meituan), inovasyon konusunda üst bir seviyeye ulaşıldığını söylemek mümkündür. Artık taklit olgusunun yeni bir döngüde işlemeye, Çin'in birçok ülke tarafından kopyalanmaya başladığı belirtilmiştir.

Kitabın "Çin'in Küresel Ticaretteki Rolü" başlıklı sekizinci bölümünde Jin, Çin'in küresel ticaretteki rolünü, yükselişinin arkasındaki dinamikleri ve ticaret savaşlarının etkilerini ele almaktadır. Yazara göre Çin'in dünya ticaretindeki etkisi o kadar büyümüştür ki, kendini küresel tedarik zincirinin kalbine yerleştirecek pozisyona yükselmiştir. Fakat bu yalnızca önceki bölümlerde anlatılan iç faktörler yardımıyla değil, elverişli ortamın oluşması ve hiper-küreselleşme olgusuyla da mümkün olmuştur. Bu bağlamda Batılı ülkeler, Çin'in devlet destekli sanayi politikalarını ve büyük

sübvansiyonlarını, rekabet gücünü artırdıklarından dolayı adil rekabete aykırı bulmaktadır. Jin, bu ticari gerilimlerin hem ekonomik bir rekabet hem de Çin'in küresel ekonomik düzen içindeki yerini şekillendirmeye yönelik daha büyük bir stratejik mücadelenin parçası olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca Çin'in küresel ticarete nasıl bir yön izleyeceğine dair çeşitli senaryoları değerlendiren yazara göre Çin'in özellikle yapay zekâ, biyoteknoloji ve yeşil enerjiye yaptığı büyük yatırımlar, gelecekte ekonomik büyümenin anahtarları olarak görülmektedir. Jin'e göre, Çin'in uzun vadede ticaret politikasını sadece ihracata değil, aynı zamanda hizmet sektörünün ve yüksek teknoloji ürünlerinin geliştirilmesine ağırlık vererek dengelemesi gerekmektedir.

Çin'in ticaret stratejisinde bölgesel iş birlikleri önemli rol oynasa da bunların başarısı küresel ekonomik koşullar ve iç politikalardaki sürdürülebilirliğiyle yakın ilişkilidir. Jin, Çin'in küresel ticaretteki dönüşümünün kaçınılmaz olduğunu ancak bu sürecin yönetim biçiminin, ülkenin gelecekteki ekonomik gücünü ve küresel liderliğini belirleyeceğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda Çin, küresel liderlik anlayışıyla BM, DSÖ ve IMF gibi kurumlara katkı sağlamakta ve çok taraflı finansal yapılarda aktif rol üstlenmeyi hedeflemektedir.

Çin, diğer ülkelerin hâkimiyetine boyun eğmek istemediği gibi küresel bir hegemonya kurmayı da amaçlamamaktadır. Bunun yerine, başkalarına bağımlı olmaktan kaçınarak kendi kendine yeterli olmayı hedeflemektedir. Yazara göre büyük bir güç olarak halkının refahını artırma ve uluslararası sahnede statüsüne uygun bir rol oynama hakkına sahip olduğunu düşünen Çin, barışçıl bir yükselişten yana olduğunu resmî açıklamalarla vurgularken, büyük güçlerin hegemonya kurmak zorunda olduğu fikrini (*quo qiang bi ba*) reddetmektedir. ABD'nin evrensel demokrasi anlayışının aksine, farklı değerlerin, siyasi sistemlerin, inançların ve ekonomik modellerin bir arada var olabileceğine inanan Çin'e göre, ekonomik iş birliği ulusların doğal farklılıklarını aşabilecek güçtedir. Yazarın bakış açısına göre barışçıl şekilde bir arada yaşama ilkelerinin daha büyük ekonomik iş birliklerinin önünü açabilecek bir araç niteliği taşımaktadır.

Küresel finans sahnesinde Çin'i sahne ışıkları altına alan yazar, kitabın dokuzuncu bölümünde ülkenin küresel finansal sistemdeki rolünü ve yuan/renminbi'nin (RMB) uluslararası bir rezerv para birimi olma yolundaki ilerleyişini ele almaktadır. Çin'in finansal açıdan büyüyor olması, küresel ekonomik dengeleri değiştiren bir faktördür. Jin'e göre RMB'nin uluslararasılaşması, Çin bankalarının küresel çapta genişlemesi ve dışarıdan gelen yatırımlar, Çin'i dünya finans sahnesinde bir aktör olarak güçlendirmektedir. RMB'nin küresel düzeyde daha geniş kabul görmesi ve dolar karşısında tam anlamıyla rekabet edebilmesi için Jin, kontrollü finansal entegrasyon politikalarıyla küresel ekonomide daha büyük bir aktör olmayı hedefleyen Çin'in daha fazla reform yapması gerektiğini savunmuştur. Yeni bir paradigmaya doğru yönelimi işaret eden son bölüm ise Çin'in ekonomik modelinin geleceğini tartışarak bitmektedir. Yazara göre Çin'in gelecekte karşılaşabileceği en büyük zorluk, orta gelir tuzağından kaçınarak sürdürülebilir büyümeyi sağlayabilmek olacaktır ve yeni bir modele ihtiyaç artacaktır. Bölüm boyunca geleneksel büyüme modelinden daha sürdürülebilir ve yenilikçi bir modele geçişin gerekliliği vurgulanmıştır. Halihazırda Çin'in geçmişte olduğu gibi hızlı büyümeden ziyade kalite odaklı bir ekonomik kalkınmaya yönelmeye çalıştığı gözlemlenmiştir.

Kitap genel olarak Çin'in benzersiz ekonomik modelini anlamak isteyenler için kapsamlı bir perspektif sunmaktadır. Yazarın savına göre özellikle gelişmekte olan ekonomiler, kendi politikalarını çevrelerine, gelişme aşamalarına ve kendilerine özgü kültürel ve tarihi unsurlara göre uyarlamak zorunda kalacaklardır. Bu bağlamda Çin'in ekonomik yükselişi, kapitalizmi tümüyle kucaklayan Batı tarzı demokrasinin refah için tek sistem olduğuna inananlar için kafa karıştırıcı bir paradoks oluşturmuştur. Çinli bir ekonomist olan Keyu Jin'e göre büyümenin evrensel bir formülü, ideal ekonomik ve siyasi koşulların standartları olmadığından hiçbir model, evrensel olarak uygulanabilir değildir. Ekonomik kalkınma için neyin etkili olduğunun tam olarak bilinemeyeceğini savunan yazar, Çin ekonomisinin sorunsuz olmasa da olağanüstü bir başarı elde ettiğini belirtmiştir. Çin ekonomisinin karmaşık yapısını temel bileşenlerine indirgediğimizde, tüm bulmacalarıyla ve çelişkileriyle birlikte anlamaya çalıştığımızda ortaya çıkan faktörler, kitap boyunca okuyuculara öngörüler eşliğinde sunulmuştur. Çin'in ekonomik yükselişini anlamak, Çin'i anlamaktan geçmektedir. Bu açıdan kitap, kapsamlı bir kılavuz görevi görmüştür.